

UCHWAŁA NR 358/5083/23
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

z dnia 3 października 2023 roku

**w sprawie przyjęcia „Raportu za lata 2021-2022 z wykonania Programu
ochrony środowiska dla województwa lubuskiego”.**

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 2094 z późn. zm.), w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Raport za lata 2021-2022 z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

2. Przedstawia się „Raport za lata 2021-2022 z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego” Sejmikowi Województwa Lubuskiego.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Lubuskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEMARSZAŁEK
[Podpis]
Szymon Tomczyszyn

Stwierdzam zgodność z projektem uchwały

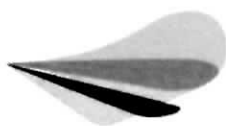
DYREKTOR DEPARTAMENTU
ŚRODOWISKA
[Podpis]
Artur Malec

Załącznik

do uchwały nr *358/5083/23*

Zarządu Województwa Lubuskiego

z dnia *3 października* 2023 r.

Lubuskie
Warte zachodu

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

RAPORT ZA LATA 2021-2022 Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

ZIELONA GÓRA, 2023

Dokument został opracowany we współpracy z Departamentem Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze.

Zespół autorski:

mgr inż. Przemysław Lewicki
mgr inż. Stanisław Lewicki
dr Paweł Binkiewicz
mgr Lidia Kasperczyk
mgr inż. Joanna Woźniak
dr inż. Krzysztof Papuga
mgr inż. Katarzyna Stadnik
mgr Marta Stobińska
mgr inż. Monika Tokarczuk
mgr inż. Wiktoria Kurzawska
mgr inż. Natalia Toczek

Wykonawca:

OCHRONA ŚRODOWISKA

LEMITOR Ochrona Środowiska Sp. z o.o.

ul. Jana Długosza 40

51-162 Wrocław

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	8
1 WPROWADZENIE	10
1.1 Metodyka opracowania Raportu i źródła informacji.....	10
1.2 Przedmiot, cel i zakres opracowania	11
2 OGÓLNA OCENA REALIZACJI POŚ WL W 2021 R.	24
2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA).....	24
2.2 Zagrożenia hałasem (H)	24
2.3 Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)	25
2.4 Gospodarowanie wodami (W)	25
2.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ).....	26
2.6 Zasoby geologiczne (K).....	27
2.7 Gleby (GL).....	28
2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)	28
2.9 Zasoby przyrodnicze (OP)	29
2.10 Odnawialne źródła energii (OZE)	30
2.11 Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).....	30
3 OGÓLNA OCENA REALIZACJI POŚ WL W 2022 R.	31
3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)	31
3.2 Zagrożenia hałasem (ZH).....	32
3.3 Pola elektromagnetyczne (PEM)	32
3.4 Gospodarowanie wodami (GW).....	33
3.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWS).....	34
3.6 Zasoby geologiczne (ZG)	34
3.7 Gleby (GL).....	35
3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)	35
3.9 Zasoby przyrodnicze (ZP).....	36
3.10 Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA).....	37
3.11 Edukacja ekologiczna (E).....	37
4 OCENA SZCZEGÓŁOWA REALIZACJI POŚ WL W 2021 R.	38
4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA).....	38
4.1.1 PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	39

4.1.1	PA 2. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.....	42
4.2	Zagrożenia hałasem (H)	46
4.2.1	H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.....	47
4.2.2	H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	48
4.3	Pola elektromagnetyczne (PEM)	50
4.3.1	PEM 1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	51
4.4	Gospodarowanie wodami (W)	53
4.4.1	W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	54
4.4.2	W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych	57
4.4.3	W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią.....	60
4.4.4	W 4. Ograniczanie wrażliwości terenów zagrożonych suszą	60
4.5	Gospodarka wodno-ściekowa (GWS).....	61
4.5.1	GWŚ 1. Realizacja zadań AKPOŚK	62
4.5.2	GWŚ 2. Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska	62
4.5.3	GWŚ 3. Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej	63
4.6	Zasoby geologiczne (K).....	63
4.6.1	K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	64
4.7	Gleby (GL).....	64
4.7.1	GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	65
4.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO).....	67
4.8.1	GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami	68
4.8.2	GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.....	70
4.8.3	GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi.....	71
4.9	Zasoby przyrodnicze (OP)	72
4.9.1	OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa	75
4.9.2	OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych.....	76
4.9.3	OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych	78

4.9.4	OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.....	79
4.9.5	OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	80
4.9.6	OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom	81
4.9.7	OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych	82
4.10	Odnawialne źródła energii (OZE).....	82
4.10.1	OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.....	83
4.11	Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).....	84
4.11.1	PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu	85
4.11.2	PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii.....	86
5	OCENA SZCZEGÓŁOWA REALIZACJI POŚ WL W 2022 R.....	87
5.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)	87
5.1.1	OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.....	89
5.1.2	OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów	97
5.1.3	OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.	100
5.1.4	OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych.....	101
5.1.5	OP.5. Rozwój odnawialnych źródeł energii.....	102
5.2	Zagrożenia hałasem (ZH).....	106
5.2.1	ZH.1. Ochrona społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu..	107
5.2.2	ZH.2. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu.	109
5.3	Pola elektromagnetyczne (PEM)	115
5.3.1	PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych.	116
5.3.2	PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.	118
5.4	Gospodarowanie wodami (GW).....	120
5.4.1	GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego.....	121

5.4.2	GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochronę zasobów wodnych.	125
5.4.3	GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.	128
5.5	Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ).....	131
5.5.1	GWŚ.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.	132
5.5.2	GWŚ.2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.	133
5.6	Zasoby geologiczne (ZG)	137
5.6.1	ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.	137
5.7	Gleby (GL).....	138
5.7.1	GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.	139
5.7.2	GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.	140
5.7.3	GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi.	141
5.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO).....	142
5.8.1	GO.1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami.	143
5.8.2	GO.2. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi	145
5.8.3	GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów.	146
5.8.4	GO.4. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	146
5.8.5	GO.5. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.....	147
5.9	Zasoby przyrodnicze (ZP).....	149
5.9.1	ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.	151
5.9.2	ZP.2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury.....	155
5.9.3	ZP.3. Ochrona lasów.	157
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA).....	160
5.10.1	ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w wypadku wystąpienia awarii	161
5.11	Edukacja ekologiczna (E).....	163
5.11.1	E.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	164
6	WSKAŹNIKI ŚRODOWISKOWE DLA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO	168
7	NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ POŚ WL	179

8	PODSUMOWANIE	182
9	WNIOSKI.....	193
10	SPIS TABEL.....	194

WYKAZ SKRÓTÓW

ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BIP	Biuletyn informacji publicznej
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
CLB	Centralne Laboratorium Badawcze
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
CZG SGO5	Celowy Związek Gmin SGO5
CZG-12	Celowy Związek Gmin CZG-12
DLP	Dyrekcja Lasów Państwowych
EIO	Europejska Inicjatywa Obywatelska
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIG	Główny Instytut Górnictwa
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GZZK	Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego
IBL	Instytut Badawczy Leśnictwa
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
JUO	Jednostka unieszkodliwiania odpadów
KW PSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LIR	Lubuska Izba Rolnicza
LODR	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
LP	Lasy państwowe (w tym Nadleśnictwa)
LUW	Lubuski Urząd Wojewódzki
MBP	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MPZP	Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRP	Mapa ryzyka powodziowego
MŚ	Ministerstwo Środowiska
MZP	Mapa zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NW	Nadzór Wodny
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne źródła energii
PG	Podmiot gospodarczy
PGN	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PK	Park krajobrazowy

PKP	Kolej
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PN	Park Narodowy
POLiŚ	Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko
POŚ	Program ochrony środowiska
POŚ PH	Program ochrony środowiska przed hałasem
PSE S.A.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
PSG	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PWK	Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne
PWMWP	Program wykonawczy monitoringu wód powierzchniowych
PZRP	Plany zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SMH	Strategiczna mapa hałasu
SP	Starostwo powiatowe
SPMŚ	Strategiczny Program Monitoringu Środowiska
SUiKZP	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
SUW	Stacja uzdatniania wody
UMWL	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
WB	Właściciele budynków
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WI	Właściciele instalacji
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WITD	Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego
WL	Województwo Lubuskie
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WUG	Wojewódzki Urząd Górniczy
ZCG	Związek Celowy Gmin
ZD	Zarząd dróg
ZDR	Zakłady dużego ryzyka
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZEC	Zakład Energetyki Ciepłej
ZK	Zarządcy kolei
ZM	Związek Międzygminny
ZN	Zarządcy nieruchomości
ZP	Zakłady przemysłowe
ZPK/ZPKWL	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego
ZUK	Zakłady Usług Komunalnych
ZWiK	Zakłady Wodociągów i Kanalizacji
ZZ	Zarząd Zlewni
ZZR	Zakłady zwiększonego ryzyka

1 WPROWADZENIE

Obowiązek wykonania raportu z realizacji programu ochrony środowiska wynika z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.). Organ wykonawczy województwa, tj. Zarząd Województwa Lubuskiego, sporządza co dwa lata raport z realizacji programu ochrony środowiska, który przedstawia Sejmikowi Województwa Lubuskiego. Po przedstawieniu raportu Sejmikowi dokument ten zostaje przekazany Ministrowi Klimatu i Środowiska.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) opracowany raport podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Raport za lata 2021-2022 z wykonania programów ochrony środowiska dla województwa lubuskiego (POŚ WL), zwany dalej Raportem, jest dokumentem przedstawiającym stan zaawansowania prac środowiskowych w skali województwa uwzględniając dwa Programy:

- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2020, przyjęty Uchwałą nr XXIX /450/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r.,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego (do roku 2027), przyjęty Uchwałą nr XLIX /703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r.

1.1 Metodyka opracowania Raportu i źródła informacji

Metodyka opracowania niniejszego *Raportu* składa się z oceny opisowej, wskaźnikowej, analizy kosztów oraz podsumowania. Realizacja przedsięwzięć w *Raporcie* została zaprezentowana z podziałem na obszary interwencji, cele, kierunki interwencji i zadania. Stopień realizacji zadań wyznaczony jest strzałkami:

↑ - zadanie zrealizowane

→ - zadanie w trakcie realizacji

↔ - zadanie ciągłe

↓ - zadanie nie zrealizowane

Głównym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych, a w tym:

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW w Bydgoszczy, Szczecinie, Poznaniu i Wrocławiu),
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- Lasy Państwowe (RDLP w Zielonej Górze oraz RDLP w Szczecinie),
- Drawieński Park Narodowy oraz Park Narodowy „Ujście Warty”,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze,
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze,

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gorzowie Wielkopolskim,
- Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytutu Badawczego,
- Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubuski Oddział Regionalny,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim
- Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze,
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim,
- Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim,
- Polskie Sieci Energetycznych S.A.,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- ZDR i ZZR zlokalizowane na terenie woj. lubuskiego,
- samorządy powiatów, miast i gmin (JST), zlokalizowane w województwie lubuskim.

Dane ze wszystkich jednostek zostały pozyskane w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji.

W ramach ankietyzacji wysłano zapytania do:

- 94 JST (odpowiedziało 86),
- 70 podmiotów indywidualnych (odpowiedziało 49).

Odpowiedzi na ankietę nie udzieliły w większości zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa.

W niniejszym Raporcie zostały szczegółowo opisane wybrane zadania realizowane przez podmioty wykazane w ankietach ze względu na obszerną ilość materiału. Wykaz podmiotów i jednostek, które realizowały poszczególne zadania znajduje się pod tabelami przedstawiającymi stan realizacji działań dla danych dziedzin środowiska.

Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu danych pochodzących głównie z: GUS, GIOŚ, WIOŚ, RWMS.

Dodatkowo korzystano ze: strategii, programów i raportów wojewódzkich oraz innych dostępnych dokumentów umożliwiających rzetelną analizę prowadzonych działań w zakresie ochrony środowiska.

Biorąc pod uwagę fakt, iż raportowany okres dotyczy lat 2021-2022, w opracowaniu przyjęto stan prawny obowiązujący na koniec 2022 r.

1.2 Przedmiot, cel i zakres opracowania

Celem Raportu jest ocena stopnia i efektów realizacji działań, zapisanych w POŚ WL, pokazanie postępów, jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania przedsięwzięć wpisanych w wyżej wymienione Programy, mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, jak również analiza ujętych w POŚ WL działań oraz ich rezultatów wraz z poniesionymi nakładami finansowymi. Okres raportowania to lata 2021-2022.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2020 został przyjęty Uchwałą nr XXIX /450/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r.

W dokumencie zidentyfikowanych zostało **11 obszarów interwencji**:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA),
- Zagrożenia hałasem (H),
- Pola elektromagnetyczne (PEM),
- Gospodarowanie wodami (W),
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS),
- Zasoby geologiczne (K),
- Gleby (GL),
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO),
- Zasoby przyrodnicze (OP),
- Odnawialne źródła energii (OZE),
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP).

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego (do roku 2027) został przyjęty Uchwałą nr XLIX /703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r.

W dokumencie zidentyfikowanych zostało **11 obszarów interwencji**:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP),
- Zagrożenia hałasem (ZH),
- Pola elektromagnetyczne (PEM),
- Gospodarowanie wodami (GW),
- Gospodarka wodno-ściekowa (GWS),
- Zasoby geologiczne (ZG),
- Gleby (GL),
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO),
- Zasoby przyrodnicze (ZP),
- Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA),
- Edukacja ekologiczna (E).

W ramach ww. obszarów wyznaczono **cele, kierunki interwencji i zadania** (Tabela 1 – dla 2021 r., Tabela 2 – dla 2022 r.). Cele, kierunki działań oraz zadania zostały określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska oraz dokumentów programowych krajowych i wojewódzkich oraz ankietyzacji przeprowadzonej wśród jednostek, które wykonują zadania związane z ochroną środowiska w regionie.

Tabela 1. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie za 2021 r.

Kierunek interwencji	Zadanie
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (PA)	
Kontynuacja zadań związanych z poprawą jakości powietrza	
PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	PA 1.1 Monitoring jakości powietrza
	PA 1.2 Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP), w tym wykonywanie programów ochrony powietrza i ich aktualizacja
PA 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł	PA 2.1 Podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej
	PA 2.2 Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne

Kierunek interwencji	Zadanie
powierzchniowych, liniowych i punktowych	bardziej ekologiczne (ograniczanie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o. oraz c.w.u. obiektów mieszkalnych)
	PA 2.3 Modernizacja istniejących kotłowni (wymiana kotłów węglowych i remont kotłów poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej)
	PA 2.4 Termomodernizacja budynków (użyteczności publicznej oraz mieszkalnych)
	PA 2.5 Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo- gazowych (instalacje odsiarczania spalin, instalacje odazotowania spalin, instalacje odpylania spalin)
	PA 2.6 Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg, budowa ścieżek rowerowych
	PA 2.7 Utrzymanie czystości dróg w celu ograniczenia emisji wtórnej (czyszczenie metodą mokrą)
ZAGROŻENIA HAŁASEM (H)	
Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów	
H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas	H 1.1 Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, linii lotniczych i lotnisk
	H 1.2 Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony środowiska przed hałasem i ich aktualizacja
	H 1.3 Kontrola jednostek gospodarczych oraz lotnisk w zakresie emitowanego hałasu
H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	H 2.1 Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa lubuskiego ponad normatywnym hałasem poprzez: budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi - ekrany), przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg, tworzenie pasów zieleni wzdłuż tras przelotowych głównie przez obszary zurbanizowane, budowa ścieżek rowerowych
	H 2.2 Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, w tym m.in. zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów wraz z pomiarem prędkości w miejscach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości)
	H 2.3 Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji, zakup środków transportu nowych technologicznie o obniżonym poziomie hałasu, spełniającym dopuszczalne normy, stworzenie możliwości stosowania przez mieszkańców pojazdów z napędem hybrydowym
	H 2.4 Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem: źródeł hałasu, przestrzegania zasad strefowania (rozgraniczenia terenów o zróżnicowanej funkcji), zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów
	H 2.5 Systematyczna kontrola zakładów dotycząca przestrzegania norm emisji hałasu przemysłowego do środowiska
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)	
Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	
PEM 1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	PEM 1.1 Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa
	PEM 1.2 Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego
GOSPODAROWANIE WODAMI (W)	
Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa	
W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	W 1.1 Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni
	W 1.2 Przegląd i weryfikacja wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych
	W 1.3 Wyznaczanie stref ochronnych ujęć wody
	W 1.4 Modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody
	W 1.5 Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych: wyposażenie w zbiorniki na gnojowice i płyty obornikowe, budowa biogazowni w celu zagospodarowania nieczystości ciekłych z

Kierunek interwencji	Zadanie
	hodowli, promocja i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, promocja i stosowanie "Programu rolnośrodowiskowego" m.in. wspieranie rolnictwa ekologicznego, zastosowanie międzyplonów oraz wsiewek poplonowych, utrzymanie stref buforowych i międz śródpolnych
	W 1.6 Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych
	W 1.7 Rewitalizacja i rekultywacja jezior oraz zagospodarowanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem
W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych	W 2.1 Rozsuwanie obwałowań (przeprowadzenie analiz możliwości zwiększenia przepustowości przez rozsuniecie lub likwidację obwałowań i realizacja zaprojektowanych rozwiązań, budowa nowych i utrzymywanie we właściwym stanie technicznym obwałowań)
	W 2.2 Opracowywanie koncepcji zabezpieczenia miast i obszarów zagrożonych oraz ich realizacja (budowa kanałów ulgi, budowa obwałowań lub wykorzystywanie przenośnych barier przeciwpowodziowych szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych)
	W 2.3 Przebudowa infrastruktury mostowej (zwiększenie światła mostowego, podniesienie konstrukcji mostowej)
	W 2.4 Utrzymywanie właściwego stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, urządzeń wodnych, koryt rzecznych, prowadzenie dokładnej ewidencji wszystkich obiektów
	W 2.5 Utrzymywanie we właściwym stanie obszarów międzywali, niedopuszczanie do nadmiernego zarastania
	W 2.6 Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych (modernizacja melioracyjnych systemów odwadniających, zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące umożliwiające sterowanie odpływem)
	W 2.7 Zwiększenie retencji (budowa zbiorników wodnych)
	W 2.8 Dostosowanie koryta cieków i nabrzeży, a także sprzętu do prowadzenia akcji lodołamania zwiększającej przepustowość koryt w okresie występowania zjawisk lodowych
	W 2.9 Aktualizacja MZP i MRP
	W 2.10 Poprawa i rozbudowa systemu ostrzegania przed powodzią (szczególnie dla zagrożeń występujących w skali lokalnej)
W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią	W 3.1 Uwzględnianie MZP i MRP w dokumentach planistycznych i kształtowanie polityki przestrzennej gminy, województwa, wprowadzanie ograniczeń na terenach zalewowych, określanie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych wałami
	W 3.2 Wykonanie planów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej na obszarze gminy
	W 3.3 Określenie warunków technicznych na podstawie których można lokalizować obiekty budowlane na obszarach zagrożonych powodzią i na obszarach zagrożonych możliwością przerwania wałów podczas wystąpienia powodzi
W 4. Ograniczanie wrażliwości terenów zagrożonych suszą	W 4.1 Wykonanie Planów przeciwdziałania skutkom suszy
	W 4.2 Przebudowa systemów melioracji na systemy odwadniające - nawadniające w zależności od warunków hydrologicznych
	W 4.3 Edukacja propagująca właściwe wykorzystywanie wody w rolnictwie
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA (GWŚ)	
Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków	
GWŚ 1 Realizacja zadań AKPOŚK	GWŚ 1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z AKPOŚK oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji
GWŚ 2 Zwiększenie dostępu do instalacji ochrony środowiska	GWŚ 2.1 Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej od odbiorników, ograniczanie strat w sieci wodociągowej

Kierunek interwencji	Zadanie
	GWŚ 2.2 Budowa oczyszczalni przydomowych szczególnie na obszarach, dla których zapisy MPZP nie przewidują zbiorowego systemu odbioru ścieków w okresie perspektywicznym
GWŚ 3 Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej	GWŚ 3.1 Kontrola zużycia wody - Uzupełnienie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci
	GWŚ 3.2 Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków
ZASOBY GEOLOGICZNE (KOPALINY) (K)	
Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	
K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	K 1.1 Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych
	K 1.2 Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin
	K 1.3 Tworzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i MPZP z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górnictwem na całym obszarze województwa
GLEBY (DEGRADACJA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB) (GL)	
Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	
GL1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	GL 1.1 Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi
	GL 1.2 Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej
	GL 1.3 Tworzenie nowych gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych i ich promocja (wspieranie i promocja gospodarstw ekologicznych)
	GL 1.4 Monitoring i inwentaryzacja obszarów zdegradowanych
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)	
Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami	
GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami	GO 1.1 Edukacja ekologiczna promująca selektywną zbiórkę odpadów
	GO 1.2 Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów efektywnych ekonomicznie i ekologicznie, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania
	GO 1.3 Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa
	GO 1.4 Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów
	GO 1.5 Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami
GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	GO 2.1 Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie przekazano więcej niż 35% wagowo masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.
	GO 2.2 Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych, w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.
GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi	GO 3.1 Prowadzenie bazy danych PCB (miejsc gromadzenia substancji szczególnie groźnych dla środowiska)
	GO 3.2 Przegląd spalarni odpadów medycznych przynajmniej raz w roku
	GO 3.3 Osiągnięcie poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych
	GO 3.4 Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urządzeń

Kierunek interwencji	Zadanie
ZASOBY PRZYRODNICZE (OP)	
Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności	
OP 1. Poglębianie wiedzy o zasadach przyrodniczych województwa	OP 1.1 Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych)
	OP 1.2 Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000
	OP 1.3 Opracowanie i zatwierdzanie planów ochrony dla istniejących parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000
	OP 1.4 Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej, w tym ustanowienie nowych pomników przyrody
	OP 1.5 Weryfikacja granic parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu
OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych	OP 2.1 Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000 oraz przeciwdziałanie pogorszeniu się tego stanu
	OP 2.2 Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk i pastwisk, muraw kserotermicznych)
	OP 2.3 Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na terenach obszarów chronionych
	OP 2.4 Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych
	OP 2.5 Opracowanie i wdrażanie kompleksowych systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej oraz służącej ochronie przyrody
OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych	OP 3.1 Realizacja „Krajowego programu zwiększenia lesistości”
	OP 3.2 Zalesienie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych
	OP 3.3 Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych
	OP 3.4 Zwiększenie ilości powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych - budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych wyznaczonych w planach urządzania lasu jako drogi pożarowe
	OP 3.5 Renaturyzacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych, błotnych obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym: zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych - budowa obiektów wodno-melioracyjnych
	OP 3.6 Racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, w tym zachowanie odpowiedniego poziomu pozyskiwania drewna z hektara użytków leśnych
	OP 3.7 Wydanie nowych aktów regulujących reżim ochronny parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu
OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych	OP 4.1 Opracowanie planów urządzania lasu
OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	OP 5.1 Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnianie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzanie bazy do edukacji ekologicznej, partycypacje w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych, upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i trwale zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego odpowiedzialnego korzystania z lasów oraz budowanie zaufania społecznego do pracy leśników
	OP 5.2 Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem

Kierunek interwencji	Zadanie
OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom	OP 6.1 Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach
	OP 6.2 Monitorowanie oraz ograniczenie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym: modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu, modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiających monitoring lasów, zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego, modernizacja sieci radiokomunikacji lądowej do celów ochrony przeciwpożarowej lasów
	OP 6.3 Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe
	OP 6.4 Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawnienia i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)
OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych	OP 7.1 Audyt krajobrazowy
	OP 7.2 Zachowanie naturalnego charakteru dolin rzecznych w celu utrzymania drożności korytarzy ekologicznych
	OP 7.3 Utrzymywanie, ochrona i odtworzenie korytarzy ekologicznych oraz przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej
ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE)	
Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii	OZE 1.1 Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii (montaż kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, farmy fotowoltaiczne w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych, poprawa efektywności energetycznej procesów technologicznych poprzez wytworzenie i dystrybucję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne np. z wykorzystaniem nośników OZE, instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach jednostek samorządu terytorialnego i w budynkach jednostek gminnych)
	OZE 1.2 Edukacja społeczeństwa propagująca odnawialne źródła energii
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	
PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu	PAP 1.1 Opracowanie raportów o bezpieczeństwie w zakładach o dużym ryzyku na terenie województwa, które nie posiadają takich dokumentów (Raport zatwierdzony przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej)
	PAP 1.2 Monitoring na obszarach zagrożonych ryzykiem wystąpienia poważnych awarii i ich rejestr, prowadzenie elektronicznej bazy danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię
	PAP 1.3 Egzekwowanie od wszystkich zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa gwarantujących ochronę ludzi i środowiska
	PAP 1.4 Wyznaczenie optymalnych tras dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne z ominięciem centrów miast, stref ochronnych ujęć wody pitnej oraz wyznaczeniem (budową) miejsc postojowych
PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii	PAP 2.1 Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym ryzyku na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
	PAP 2.2 Opracowanie i wdrożenie systemu ratowniczo-gaśniczego dla województwa, doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego
	PAP 2.3 Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku

Tabela 2. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie za **2022 r.**

Kierunek interwencji	Zadanie
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (OP)	
Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	
OP 1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	OP 1.1 Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie województwa lubuskiego
	OP 1.2 Opracowanie programów ochrony powietrza i ich aktualizacje
	OP 1.3 Wykonanie sprawozdań z realizacji Programów Ochrony Powietrza
	OP 1.4 Realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza
	OP 1.5 Rozwój sieci ciepłowniczej - budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej
	OP 1.6 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej
	OP 1.7 Wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych na ekologiczne, w tym m.in. kotły gazowe, pompy ciepła, modernizacje istniejących kotłowni
	OP 1.8 Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych
	OP 1.9 Stosowanie instalacji zmniejszających emisje zanieczyszczeń w elektrowniach, elektrociepłowniach oraz w przemyśle wydobywczym
	OP 1.10 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja instalacji kogeneracyjnych
	OP 1.11 Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach
	OP 1.12 Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic
OP 2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów	OP 2.1 Rozwój elektromobilności i niskoemisyjności systemu transportowego, w tym m.in. zakup elektrycznego taboru autobusowego, zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego, rozwój infrastruktury obsługującej samochody elektryczne
	OP 2.2 Zakup samochodów elektrycznych
	OP 2.3 Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz rozwój serwisu transportu rowerowego
	OP 2.4 Wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem założeń ujętych w dokumencie „Polityka Rowerowa Województwa Lubuskiego 2030” oraz bieżące działania Wydziału Mobilności Rowerowej
	OP 2.5 Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, rozwój rozwiązań multimodalnych oraz budowa centrów logistycznych w sąsiedztwie głównych węzłów komunikacyjnych regionu
	OP 2.6 Budowa systemu Park&Ride i Bike&Ride dla samochodów i rowerów w pobliżu przystanków kolejowych i autobusowych
	OP 2.8 Organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym (kolejowym)
	OP 2.9 Poprawa dostępności transportowej w regionie do zrównoważonego rozwoju mobilności transgranicznej
OP 3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	OP 3.1 Termomodernizacja budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej
	OP 3.2 Termomodernizacja obiektów Szpitala w Ciborzu
	OP 3.3 Termomodernizacja budynku Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gorzowie Wlkp. wraz z usunięciem azbestu z elewacji
OP 4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych	OP 4.1 Promowanie i stosowanie budownictwa o standardzie niskoenergetycznym oraz pasywnym
	OP 4.2 Budowa wzorcowego pasywnego budynku biurowego - etap I
	OP 4.3 Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego
	OP 4.4 Modernizacja i wymiana systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej
OP 5. Rozwój odnawialnych źródeł energii	OP 5.1 Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - dzięki rozwojowi energetyki słonecznej, wiatrowej, wodnej oraz geotermalnej
	OP 5.2 Wsparcie i promocja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii
	OP 5.3 Zastosowanie OZE w systemach ciepłowniczych (m.in. poprzez montaż pomp ciepła, kotłowni na biomasę)
	OP 5.4 Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej m.in. poprzez montaż mikroinstalacji

Kierunek interwencji	Zadanie
	OP 5.5 Uwzględnienie w dokumentach strategicznych i planistycznych możliwości zwiększenia OZE, w tym biogazowni, elektrowni wiatrowych, elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych
ZAGROŻENIA HAŁASEM (ZH)	
Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego	
ZH 1. Ochrona społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu	ZH 1.1 Sporządzenie i aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem
	ZH 1.2 Monitoring poziomu hałasu na terenie województwa lubuskiego
	ZH 1.3 Sporządzanie strategicznych map hałasu dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. mieszkańców, głównych dróg, linii kolejowych
	ZH 1.4 Wprowadzenie do PZP/MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem
ZH 2. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu	ZH 2.1 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg ekspresowych, autostrad, oraz dróg krajowych
	ZH 2.2 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich
	ZH 2.3 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych
	ZH 2.4 Rozbudowa, odbudowa i modernizacja linii kolejowych wewnątrz województwa i do sąsiednich regionów oraz zwiększenie udziału nowoczesnego taboru kolejowego
	ZH 2.5 Stosowanie zabezpieczeń akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym m.in. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych
	ZH 2.6 Uspokojenie ruchu na drogach, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości, takich jak sygnalizacja świetlna, mierniki prędkości, czujniki autodetekcji
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)	
Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	
PEM 1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM 1.1 Prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne
	PEM 1.2 Właściwa lokalizacja, modernizacja i poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących PEM
	PEM 1.3 Prowadzenie monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych.
	PEM 1.4 Wprowadzanie do MPZP zapisów mających na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi
PEM 2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	PEM 1.5 Rozbudowa oraz modernizacja sieci elektroenergetycznych, w tym najwyższych napięć
GOSPODAROWANIE WODAMI (GW)	
Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią	
GW 1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego	GW 1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych
	GW 1.2 Utrzymanie i konserwacja cieków wodnych i urządzeń wodnych oraz utrzymanie drożności wód
	GW 1.3 Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami
	GW 1.4 Wprowadzenie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie ich spływu
GW 2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochronę zasobów wodnych	GW 2.1 Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą)
	GW 2.2 Wprowadzanie rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody m.in. poprzez stosowanie obiegów zamkniętych, ponowne wykorzystywanie wody szarej
	GW 2.3 Wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów ograniczających do minimum ubytki powierzchni biologicznie czynnej
	GW 2.4 Ochrona terenów wodonośnych oraz lasów łęgowych
	GW 2.5 Budowa i rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach uwzględniającej mikroretencję
	GW 2.6 Budowa i rozwój małej mikroretencji, w tym realizacja programu "Moja Woda"
	GW 2.7 Zwiększenie zdolności retencyjnych rzek

Kierunek interwencji	Zadanie
	GW 2.8 Odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych oraz zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska
GW 3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	GW 3.1 Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMS oraz udostępnianie wyników tego monitoringu
	GW 3.2 Prowadzenie monitoringu zawartości makroelementów w wodach pod powierzchnią gleby
	GW 3.3 Wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania rolnictwa na wody
	GW 3.4 Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi
	GW 3.5 Wykonanie inwentaryzacji ujęć wód podziemnych
	GW 3.6 Kontrola zużycia wody- uzupełnianie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA (GWS)	
Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	
GWS 1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	GWS 1.1 Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia
	GWS 1.2 Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód powierzchniowych i podziemnych
	GWS 1.3 Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania
	GWS 1.4 Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych, ograniczanie strat wody w sieci wodociągowej
GWS 2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	GWS 2.1 Budowa, rozbudowa przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji sanitarnej, w tym objęcie zasięgiem sieci obszarów dotychczas nieskanalizowanych
	GWS 2.2 Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków
	GWS 2.3 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadnione ekonomicznie
	GWS 2.4 Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków
ZASOBY GEOLOGICZNE (ZG)	
Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	
ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	ZG 1.1 Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin ze złóż
	ZG 1.2 Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne
	ZG 1.3 Wydawanie koncesji na wydobycie kopalin ze złóż oraz ich kontrola
	ZG 1.4 Kontrole w ramach nadzoru nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopalinę objętą prawem własności nieruchomości gruntowej
	ZG 1.5 Współpraca w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem kopalin i ich ochrony przed trwałym zainwestowaniem niegórniczym
GLEBY (GL)	
Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	
GL 1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	GL 1.1 Prowadzenie monitoringu jakości gleb
	GL 1.2 Monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji
	GL 1.3 Wykonywanie badań jakości nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, wykonywanie badań zasobności gleb
	GL 1.4 Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w rolnictwie, w tym melioracje, retencja wodna oraz działania na rzecz scalania gruntów rolnych
	GL 1.5 Ochrona terenów przyrodniczo-cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania
	GL 1.6 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnictwa, w tym ekologicznego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych

Kierunek interwencji	Zadanie
	GL 1.7 Realizacja działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych
GL 2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	GL 2.1 Prowadzenie prac rekultywacyjnych, remediacyjnych lub dekontaminacyjnych na terenach zdegradowanych, zdewastowanych, zanieczyszczonych i przemysłowych
	GL 2.2 Przywracanie wartości przyrodniczych terenom poeksploatacyjnym
	GL 2.3 Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi
	GL 2.4 Wapnowanie gleb zakwaszonych
GL 3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi	GL 3.1 Zabezpieczenie istniejących osuwisk
	GL 3.2 Identyfikacja i monitoring terenów osuwiskowych
	GL 3.3 Prowadzenie monitoringu jakości gleb
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)	
Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa	
GO 1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami	GO 1.1 Opracowanie i aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz tworzenie sprawozdań
	GO 1.2 Tworzenie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami i ich weryfikacja
	GO 1.3 Realizacja zadań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami
	GO 1.4 Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów
GO 2. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi	GO 2.1 Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującego selektywne zbieranie odpadów, w tym budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów oraz PSZOK
GO 3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	GO 3.1 Wspieranie produkcji przyjaznej środowisku i przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w szczególności projektowanie i wdrażanie: niskoodpadowych technologii produkcji, efektywnych ekonomicznie i ekologicznych technologii odzysku, oraz unieszkodliwiania i przekształcania odpadów
	GO 3.2 Działania mające na celu propagowanie niemarnowania żywności
GO 4. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	GO 4.1 Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne
GO 5. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami	GO 5.1 Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych
	GO 5.2 Identyfikowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów
ZASOBY PRZYRODNICZE (ZP)	
Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	
ZP 1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	ZP 1.1. Ochrona rzadkich chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny
	ZP 1.2 Realizacja zadań związanych z ochroną różnorodności biologicznej na terenach rezerwatów przyrody i obszarów sieci Natura 2000, w szczególności w zakresie hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych takich jak: 7110, 7140, 7230, 7150 oraz siedlisk kserotermicznych: 2330, 6120 oraz 6210
	ZP 1.3 Realizacja zadań związanych z odtworzeniem populacji chronionych gatunków ryb
	ZP 1.4 Kontynuacja „Programu udrożnienia wód płynących dla celów rybactwa w województwie lubuskim na lata 2005- 2020”
	ZP 1.5 Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych
	ZP 1.6 Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków
	ZP 1.7 Wdrażanie działań mających na celu ochronę siedlisk

Kierunek interwencji	Zadanie
	ZP 1.8 Ocena krajobrazów oraz systemu ochrony przyrody poprzez m. in. weryfikację obecnych form ochrony przyrody, ich wpływu na kształtowanie krajobrazu, określenie rekomendacji i wniosków dla ochrony krajobrazów priorytetowych jak i form ochrony przyrody
	ZP 1.9 Określenie zagrożeń m. in. dziedzictwa przyrodniczego, fizjonomii krajobrazu
	ZP 1.10 Tworzenie planów ochrony dla PN, PK, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody
	ZP 1.11 Kształtowanie i utrzymanie sieci korytarzy ekologicznych
	ZP 1.12 Budowa przejść dla zwierząt jako korytarze migracyjne przy ciągach komunikacyjnych
	ZP 1.13 Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zapisów dot. zapewnienia ciągłości przebiegu korytarzy ekologicznych, odpowiedniego zagospodarowania korytarzy ekologicznych oraz terenów wokół istniejących przejść dla zwierząt
	ZP 1.14 Przyjęcie i realizacja zadań wynikających z Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego
	ZP 1.15 Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów poprzez określenie ich cech przyrodniczych i kulturowych
	ZP 1.16 Przeprowadzenie syntezy krajobrazów i określenie ich cech syntetycznych w kierunku oceny krajobrazów występujących w województwie
	ZP 1.17 Ułatwienie i wspieranie współpracy transgranicznej oraz promocja obszaru polsko – niemieckiego transgranicznego Geoparku Łuk Mużakowa
ZP 2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury	ZP 2.1 Zwiększenie udziału zieleni w miastach m.in. poprzez tworzenie parków, skwerów, parków kieszonkowych, zielonych ścian, dachów i wiat przystankowych
	ZP 2.2 Uwzględnianie w dokumentach planistycznych możliwości powiększania terenów zielonych, w tym tworzenia parków i skwerów
	ZP 2.3 Tworzenie łąk kwietnych, ogrodów społecznych, domków dla dzikich zwierząt i owadów
	ZP 2.4 Konserwacja pomników przyrody i zabytkowych obiektów parkowych
	ZP 2.5 Ograniczenie negatywnego oddziaływania antropogenicznego wynikającego z turystycznego udostępniania obszarów chronionych
	ZP 2.6 Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi
ZP 3. Ochrona lasów	ZP 3.1 Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych, w tym ochrona gatunkowa, realizacja zadań w planach ochrony oraz ochrona bioróżnorodności
	ZP 3.2 Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci) oraz modernizacja infrastruktury przeciwpożarowej
	ZP 3.3 Realizacja zadań wynikających z Planu urzędzenia lasu
	ZP 3.4 Eliminacja gatunków inwazyjnych
	ZP 3.5 Ograniczenie do minimum wycinki drzew celem zmiany użytkowania gruntu
	ZP 3.6 Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej
	ZP 3.7 Wykonywanie ekspertyz dendrologicznych
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI (ZPA)	
Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	
ZPA 1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w wypadku wystąpienia awarii	ZPA 1.1 Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii
	ZPA 1.2 Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenów narażonych na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym lub zwiększonym ryzyku

Kierunek interwencji	Zadanie
	ZPA 1.3 Prowadzenie i aktualizowanie rejestru występujących poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie
	ZPA 1.4 Badanie przyczyn wystąpienia oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych
	ZPA 1.5 Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP
	ZPA 1.6 Wydawanie opinii dla nowych zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii oraz pozostałych zakładów mogących stwarzać ryzyko wystąpienia poważnych awarii
	ZPA 1.7 Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii
EDUKACJA EKOLOGICZNA (E)	
Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	
E 1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa	E 1.1. Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości wpływu na jakość powietrza spalania odpadów i paliw złej jakości w kotłach domowych oraz wpływu zanieczyszczeń na organizmy żywe, a także na temat zagrożeń klimatycznych
	E 1.2 Organizacja konferencji dot. perspektyw rozwoju energetyki w województwie, klastrow energii, generacji rozproszonej oraz nowoczesnych metod magazynowania energii
	E 1.3 Prowadzenie doradztwa energetycznego m.in. w zakresie programu "Mój Prąd"
	E 1.4 Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji obszarów przed powodzią i suszą, sposobach oszczędnego użytkowania wody
	E 1.5 Organizacja konferencji poświęconej problemowi suszy w rolnictwie oraz wykorzystania przez rolników stacji monitorowania suszy
	E 1.6 Prowadzenie działalności szkoleniowej i informacyjnej w zakresie prawidłowej działalności rolniczej, w tym ochronę gleb, doradztwo w sprawie nawożenia i wykorzystywania środków wspomagających ochronę roślin
	E 1.7 Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedzialnej gospodarki odpadami, w tym redukcji ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawnego sposobu segregacji
	E 1.8 Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody, w tym lasów oraz żyjących w nich gatunkach roślin i zwierząt
	E 1.9 Realizacja zadania pn. „Ogród tajemnic przyrody”
	E 1.10 Rozwój infrastruktury turystyczno – edukacyjnej na terenie form ochrony przyrody, rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej, promocja Turystyki rowerowej Rowerowe Lubuskie
	E 1.11 Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii
	E 1.12 Działania edukacyjne z pozostałych dziedzin, w tym: ochrona przed nadmiernym hałasem, polami elektromagnetycznymi, ochrona zasobów geologicznych i gleb
	E 1.13 Prowadzenie działań i inicjatyw proekologicznych, w tym wyjazdy edukacyjne, konkursy, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w centrach i ośrodkach edukacji ekologicznej: prowadzenie zajęć terenowych

2 OGÓLNA OCENA REALIZACJI POŚ WL W 2021 R.

2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA)

Dla obszaru interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA) wyznaczono 2 cele:

- PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- PA 2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Obszar interwencji związany z ochroną klimatu i jakości powietrza był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 9 zadań. Analiza wskaźników środowiskowych pozwala na stwierdzenie, że stan jakości powietrza w województwie lubuskim w raportowanym okresie uległ poprawie. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza w woj. lubuskim za 2021 r., opracowaną przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze, w żadnej ze stref województwa nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla stężenia średniorocznego NO₂. W zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ również nie zanotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych – w zakresie dozwolonej liczby dni ze średnim 24 -godzinnym stężeniem pyłu zawieszonego PM₁₀ przewyższającym poziom dopuszczalny oraz brak przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla stężenia średniorocznego. W każdej ze stref został przekroczony poziom dopuszczalny II fazy dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Na terenie całego woj. lubuskiego zanotowano również przekroczenie poziomu celu długoterminowego wyznaczonego na 2020 r. dla ozonu – klasa D2. We wszystkich 3 strefach (miasto Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra oraz strefa lubuska) został przekroczony natomiast poziom docelowy dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Najwyższą wartość benzo(a)pirenu zarejestrowano na stacji w Nowej Soli, we Wschowie oraz w Gubinie. Jedynie na stacji w Smolarach Bytnickich poziom docelowy benzo(a)pirenu nie został przekroczony. Na trzech stanowiskach można zauważyć tendencję malejącą stężenia benzo(a)pirenu – w Zielonej Górze oraz w Gorzowie Wielkopolskim (przy ul. Kosynierów Gdyńskich oraz przy ul. Piłsudskiego), natomiast wzrost w stężenia benzo(a)pirenu w stosunku do 2020 r. odnotowano na stacji w Sulęcinie, Żarach oraz we Wschowie.

Mechanizmem zachęcającym mieszkańców do inwestycji wspomagających ochronę powietrza są różnego rodzaju dotacje i pożyczki. Realizowane w raportowanym okresie inwestycje były finansowane głównie z budżetu państwa, województwa oraz dofinansowane ze środków WFOŚiGW m.in. program Czyste Powietrze, a także w ramach unijnych programów RPO Lubuskie 2020.

W dalszym ciągu należy kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków, propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) i eliminowanie węgla (np. pełne wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji).

2.2 Zagrożenia hałasem (H)

Dla obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem (H) wyznaczono 2 cele:

- H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas,
- H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

Obszar interwencji związany z zagrożeniem hałasem był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 8 zadań. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia *Raportu* zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań.

W 2021 r. podmioty zarządzające źródłami hałasu z terenu województwa lubuskiego realizowały działania naprawcze wskazane w POŚPH, których kluczowym celem była poprawa stanu klimatu akustycznego. Realizowano także zadania dotyczące sporządzenia map akustycznych. Przeprowadzono kontrolę monitoringową podmiotów zobowiązanych do wykonywania okresowych pomiarów wielkości emisji hałasu oraz kontrole planowe i interwencyjne w zakresie dotrzymywania warunków decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Największe zagrożenie na terenie woj. lubuskiego stanowił hałas drogowy. By zminimalizować ten rodzaj hałasu w raportowanym okresie budowano drogi i obwodnice, zakupiono ciche i ekologiczne środki transportu, poprawiano nawierzchnie dróg i ścieżek oraz montowano ekrany akustyczne. W analizowanym okresie RWMS w Zielonej Górze prowadził regularne czynności związane m.in. ze zbieraniem wyników pomiarów hałasu od podmiotów prawnie zobowiązanych do ich wykonania oraz gromadzenia wyników pomiarów hałasu przemysłowego. Na poziomie regulacji prawnych wprowadzano odpowiednie zapisy do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.3 Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM)

Dla obszaru interwencji – Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) wyznaczono 1 cel:

- PEM 1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości Dopuszczalnych.

Obszar interwencji związany z promieniowaniem elektromagnetycznym był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmującego łącznie 2 zadania. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia *Raportu* zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań. W 2021 r. pomiary monitoringowe na terenie woj. lubuskiego wykonano łącznie w 39 punktach pomiarowych: w 29 punktach w ramach stałej sieci monitoringu oraz w 10 punktach w ramach monitoringu badawczego na obszarze gmin wiejskich, co oznacza, że na terenie woj. lubuskiego wzięto pod uwagę więcej punktów niż minimalne odgórne wymogi. W raportowanych latach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego. Najwyższe poziomy promieniowania występują na terenach miast powyżej 50 tys. mieszkańców - Gorzów Wlkp. i Zielona Góra, natomiast najniższe na terenach wiejskich. Do głównych zadań mających na celu ochronę przed negatywnym działaniem promieniowania elektromagnetycznego należało przyjmowanie przez powiaty zgłoszeń instalacji, których emisja nie wymaga pozwolenia oraz działania przedsiębiorstwa Enea Operator Sp. z o.o.

2.4 Gospodarowanie wodami (W)

Dla obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami (W) wyznaczono 4 cele:

- W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych,
- W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią,
- W 4. Ograniczanie wrażliwości terenów zagrożonych suszą.

Obszar interwencji związany z gospodarowaniem wodami był realizowany w ramach 4 kierunków interwencji obejmujących łącznie 16 zadań.

Od 2018 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), brak jest podstawy prawnej do wydawania przez Dyrektora RZGW rozporządzeń w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionów wodnych i zlewni. W 2021 r. nie realizowano prac w zakresie opracowania warunków korzystania z wód zlewni.

Jednym z działań, prowadzonych przez ARiMR w celu zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami i skierowanych do rolników prowadzących produkcję rolną jest Program azotanowy. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie *"Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu"* (Dz. U. poz. 244) zawiera działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi z rolnictwa (Dz. U. poz. 244). Obszar całego kraju jest objęty ww. rozporządzeniem, w tym również województwo lubuskie. W 2022 r. przeprowadzono pierwszy kompleksowy przegląd programu działań.

Zgodnie z art. 121 ust. 3 oraz w związku z art. 133 ust. 1 ustawy *Prawo wodne*, strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się z urzędu dla każdego nowopowstającego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo wodne* organy Wód Polskich ustanawiają strefy ochronne obejmujące wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej. W związku z ww. zadaniem, w 2021 r. RZGW w Poznaniu uzgodniło pozytywnie 1 projekt rozporządzenia Wojewody Lubuskiego w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wód podziemnych w Maszewie (gm. Deszczno). RZGW w Bydgoszczy wydał 9 decyzji administracyjnych w powyższej sprawie obejmujących 15 terenów na terenie 6 gmin. RZGW we Wrocławiu wydało 71 decyzji ustanawiających strefy ochrony bezpośredniej dla wód podziemnych na obszarach działania zarządów zlewni w Zielonej Górze (58), Lwówku Śląskim (1) i Zgorzelcu. Dyrektor Zarządu Zlewni w Szczecinie nie wydawał decyzji ustanawiających strefy ochronne ujęć wód w 2021 r.

2.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ)

Dla obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ) wyznaczono 3 cele:

- GWŚ 1. Realizacja zadań AKPOŚK,
- GWŚ 2. Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska,
- GWŚ 3. Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej.

Obszar interwencji związany z gospodarką wodno-ściekową był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji obejmujących łącznie 5 zadań. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia Raportu zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań.

Lubuski Urząd Wojewódzki wydał kilka rozporządzeń w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych: jezioro Chłop, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 306 Zbiornik Wschowa, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 315 Zbiornik Chocianów – Gozdnicza, jezioro Szarcz. Ochroną zostało również objęte ujęcie wód podziemnych w Maszewie. Wszystkie akty zostały wydane bez końcowego terminu obowiązywania. Najwięcej

zadań związanych z budową i modernizacją kanalizacji deszczowej wykonało Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne w Gorzowie Wlkp. Na terenie woj. lubuskiego wiele gmin dofinansowało przydomowe oczyszczalnie ścieków bądź mieszkańcy indywidualnie prowadzili budowę tego typu instalacji. Przydomowe oczyszczalnie ścieków powstały m.in. w gminach: Bledzew, Bogdaniec, Brody, Dąbie, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Maszewo, Przewóz, Siedlisko, Szprotawa, Witnica. W ramach zadań szereg gmin prowadziło wymianę wodomierzy oraz ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zadanie to było wykonywane w sposób ciągły w 2021 r.

W raportowanym okresie realizowanych było wiele przedsięwzięć wykonywanych przy wykorzystaniu środków z WFOŚiGW w Zielonej Górze oraz dzięki dotacjom z programów takich jak: Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Skutkiem tych inwestycji była poprawa parametrów odprowadzanych ścieków, łatwiejszy dostęp do infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, ograniczenie zużycia wody oraz poprawa działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej.

2.6 Zasoby geologiczne (K)

Dla obszaru interwencji – Zasoby geologiczne (K) wyznaczono 1 cel:

- K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego.

Obszar interwencji związany z zasobami geologicznymi był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmującego łącznie 3 zadania. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia Raportu zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań.

OUG w Poznaniu nie prowadził w raportowanym roku żadnych dodatkowych działań związanych z wykorzystaniem nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych. Również PKN ORLEN S.A. (dawniej PGNiG S.A.) nie zastosował innych, niż dotychczas stosowane, technik wydobywczych. Eksploatacja odbywała się z zachowaniem racjonalnej gospodarki złożem, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W 2021 r. do OUG w Poznaniu wpłynęło 7 zgłoszeń dotyczących nielegalnej eksploatacji kopalin. Zgodnie z zapisami art. 140 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2023 r. poz. 633), właściwy Dyrektor OUG prowadzi postępowania w przedmiocie naliczenia opłaty podwyższonej za nielegalne (bezkoncesyjne) wydobywanie kopalin. W uchwalonym, dnia 24 lutego 2021 r., Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, przyjętego uchwałą Nr XXXIV/602/2021, wskazano złoża surowców naturalnych w obszarze miasta. W obowiązującym dla Zielonej Góry SUIKZP wprowadzono zmiany na podstawie opinii i uzgodnień z organami i instytucjami uprawnionymi w przedmiotowym zakresie. Obowiązujące dla pozostałych gmin SUIKZP uwzględniają ochronę kopalin przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym. Na skutek realizacji różnych zadań w zakresie ochrony gleb efektywniej gospodarowano zasobami, zmniejszono zużycie wody i wykorzystywanie chemikaliów.

2.7 Gleby (GL)

Dla obszaru interwencji – Gleby (GL) wyznaczono 1 cel:

- GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Obszar interwencji związany z glebami był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmującego łącznie 4 zadania.

W 2021 r., w ramach zadania, Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (LODR) prowadził doradztwo grupowe oraz szkolenie dotyczące ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, w którym udział wzięło 684 uczestników. Organizuje również coroczne Targi Rolnicze, gdzie również rozpowszechniane są dobre praktyki rolnicze. W wyniku prowadzonej rekultywacji następuje przywrócenie gruntom zdewastowanym lub zdegradowanym wartości użytkowych i przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych gruntu, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Starosta, na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2409) wydaje decyzje w zakresie rekultywacji gruntów rolnych i leśnych, które zostały zdegradowane lub zdewastowane w wyniku prowadzonej działalności lub przez nieustalone osoby. LODR w ramach prowadzonego cyklicznie kiermaszu produktów ekologicznych, wyłania w drodze konkursu najlepsze gospodarstwo ekologiczne. Gminy Słońsk i Świdnica promują gospodarstwa ekologiczne na stronach internetowych urzędów, gdzie można m.in. znaleźć wykaz gospodarstw agroturystycznych z terenu gminy.

2.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Dla obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) wyznaczono 3 cele:

- GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami,
- GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi,
- GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Obszar interwencji związany z gospodarką odpadami i zapobieganiem powstawaniu odpadów był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji obejmujących łącznie 11 zadań. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia Raportu zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań.

W raportowanym okresie wykonywanych było wiele inwestycji dotyczących edukacji ekologicznych, co skutkowało podniesieniem świadomości ekologicznej wśród mieszkańców, szczególnie u dzieci. Przedstawiciele gmin oraz WIOŚ prowadzili kontrole w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym kontrole planowe, interwencyjne oraz na wniosek. WIOŚ przeprowadził 139 kontroli zakładów w zakresie przestrzegania przepisów z zakresu gospodarowania odpadami przez podmioty. W trakcie zrealizowanych kontroli stwierdzono naruszenia z zakresu przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w związku z tym nałożono 44 mandaty karne i udzielono

9 pouczeń. Miasto Zielona Góra w ramach budowy instalacji MBP na terenie zlokalizowanym przy ZGK Sp. z o.o. w Zielonej Górze, wykonało opracowanie koncepcji budowy instalacji oraz opracowało program funkcjonalno-użytkowy. Zadanie jest w trakcie opracowania studium wykonalności.

W ramach zadania przeprowadzono kontrolę stanu sanitarno-higieniczno-technicznego pomieszczeń i urządzeń, postępowania z odpadami medycznymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zakresu ochrony zdrowia i bhp w spalarni odpadów medycznych w Gorzowie Wlkp. Kontrola spalarni funkcjonującej w strukturze podmiotu leczniczego została zrealizowana w ramach kontroli kompleksowej w 2021 r. przez WSSE, w zakresie gospodarowania odpadami medycznymi, w tym przekazywanych przez wytwórców zewnętrznych – zgodnie z zapisem art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (Dz. U. z 2023 r. poz. 338).

2.9 Zasoby przyrodnicze (OP)

Dla obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze (OP) wyznaczono 7 celi:

- OP 1. Poglębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa,
- OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych,
- OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych,
- OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych,
- OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych,
- OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom,
- OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych.

Obszar interwencji związany z zasobami przyrodniczymi był realizowany w ramach 7 kierunków interwencji obejmujących łącznie 27 zadań. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia Raportu zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań. W danym obszarze interwencji głównymi instytucjami realizującymi zadania były UMWL, RDOŚ w Gorzowie Wlkp., RDLP w Szczecinie, nadleśnictwa, ZPK, PN „Ujście Warty”. Realizowano liczne projekty związane z inwentaryzacją przyrodniczą. Przeprowadzono wiele akcji edukacyjnych takich jak warsztaty czy szkolenia, konkursy, dodatkowo doposażano ścieżki w tablice edukacyjne, mając na celu podniesienie świadomości przyrodniczej w społeczeństwie. W szczególności skupiono się na obszarach Natura 2000, w których prowadzono monitoring siedlisk oraz cennych gatunków, realizowano działania mające na celu zachowanie różnorodności biologicznej, realizowano zadania w celu poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych. Ważnym elementem ochrony zasobów przyrodniczych była także troska o ekosystemy leśne. W ramach zadań związanych z ochroną lasów zrealizowano m. in. takie zadania jak optymalizacja racjonalnego wykorzystania zasobów leśnych, opracowanie projektów planów urządzenia lasu, odpowiednia przebudowa drzewostanów. Należy wspomnieć, że w ramach realizowanych zadań spełnione zostały założenia Krajowego programu zwiększania lesistości.

W analizowanym roku, zweryfikowano granice Gorzowskiego Parku Krajobrazowego po wydzielenie jego obszaru z granic Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Granice w/w obszaru zostały uchwalone uchwałą nr XXXI/429/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r. w sprawie Gorzowskiego Parku Krajobrazowego.

Wiele inwestycji udało się zrealizować dzięki dofinansowaniu z funduszy ekologicznych oraz programów unijnych. Wiele przedsięwzięć związanych z ochroną, odtwarzaniem i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej i georóżnorodności udało się zrealizować także w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

2.10 Odnawialne źródła energii (OZE)

Dla obszaru interwencji – Odnawialne źródła energii (OZE) wyznaczono 1 cel:

- OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

Obszar interwencji związany z odnawialnymi źródłami energii był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmującego łącznie 2 zadania. W 2021 r., zgodnie ze stanem wiedzy na dzień sporządzenia Raportu zrealizowano wszystkie z zaplanowanych zadań. Do zrealizowanych projektów w 2021 r. w woj. lubuskim należał głównie montaż paneli fotowoltaicznych oraz modernizacja oświetlenia, która pozwoliła ograniczyć zużycie energii. Ponadto przedsiębiorstwa wykorzystywały energię pochodzącą ze słońca do budowy farm fotowoltaicznych na potrzeby sprzedaży energii. Na terenie województwa odbywało się podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez spotkania, udostępnianie materiałów i treści promujących odnawialne źródła energii oraz powstała dedykowana grupa na portalu społecznościowym. Istotnym bodźcem w realizacji przedsięwzięć były dotacje głównie z WFOŚiGW w Zielonej Górze.

2.11 Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

Dla obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami (PAP) wyznaczono 2 cele:

- PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu,
- PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii.

Obszar interwencji związany z zagrożeniem poważnymi awariami był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 7 zadań. W 2021 r. został opracowany przez Bazę Paliw Raport o bezpieczeństwie, który stanowi aktualizację związaną z oddaniem do użytku nowej instalacji. Została zaktualizowana aplikacja, która umożliwia prowadzenie rejestru poważnych awarii oraz rejestru zakładów, które mogą być przyczyną wystąpienia poważnych awarii. Aplikacja została opracowana dla GIOŚ w celu gromadzenia danych. W ramach kontroli prowadzonych w zakładach ZDR i ZZR zostały wyegzekwowane Raporty o bezpieczeństwie, programy zapobiegania awarią oraz zgłoszenia zakładu. Zostały przeprowadzone kontrole przez WSSE z zakresu realizacji ogólnych wymogów BHP.

W 2021 r. na terenie województwa nie wystąpiły żadne poważne awarie, które wymagały usuwania ich skutków. Miasto Zielona Góra podjęło działania prewencyjne tj.: kontrole podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, badanie przyczyn powstawania tych awarii oraz sposobów likwidacji skutków, prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może przyczyniać się do wystąpienia poważnej awarii oraz prowadzenie rejestru poważnych awarii.

3 OGÓLNA OCENA REALIZACJI POŚ WL W 2022 R.

3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)

Dla obszaru interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP) wyznaczono 5 celi:

- OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach,
- OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów,
- OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami,
- OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych,
- OP.5. Rozwój odnawialnych źródeł energii.

Obszar interwencji związany z ochroną klimatu i jakości powietrza był realizowany w ramach 5 kierunków interwencji obejmujących łącznie 33 zadania.

Analiza wskaźników środowiskowych pozwala na stwierdzenie, że stan jakości powietrza w województwie lubuskim w raportowanym okresie uległ poprawie. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza w województwie lubuskim za 2022 r., przekroczenie poziomu docelowego wystąpiło jedynie dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, w strefie miasta Gorzów Wielkopolski oraz strefie lubuskiej. W każdej ze stref został przekroczony poziom dopuszczalny II fazy dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Na terenie całego województwa lubuskiego zanotowano również przekroczenie poziomu celu długoterminowego wyznaczonego na 2020 r. dla ozonu – klasa D2. Pozostałe monitorowane parametry nie zostały przekroczone. Z wyżej opisanych danych wnioskować można o poprawie jakości powietrza w stosunku do 2021 r., gdzie przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu odnotowano we wszystkich 3 strefach woj. lubuskiego – w 2022 r. przekroczenie benzo(a)pirenu nie nastąpiło w strefie Zielonej Góry.

Mechanizmem zachęcającym mieszkańców do inwestycji wspomagających ochronę powietrza są różnego rodzaju dotacje i pożyczki. Realizowane w raportowanym okresie inwestycje były finansowane głównie z budżetu państwa, województwa oraz dofinansowane ze środków WFOŚiGW m.in. program Czyste Powietrze, a także w ramach unijnych programów RPO Lubuskie 2020.

W ramach zadań związanych z ochroną klimatu i jakości powietrza prowadzono inwestycje związane m.in. z budową ścieżek rowerowych oraz rozwojem elektromobilności i niskoemisyjności systemu transportowego. Na dokumentację związaną z rozbudową oraz budową nowych ścieżek rowerowych dotacje otrzymały miasta Gorzów Wlkp. i Zielona Góra, powiaty: gorzowski, świebodziński, słubicki, krośnieński, nowosolski, gminy: Cybinka, Czerwieńsk, Deszczno, Iłowa, Kargowa, Kłodawa, Łągów, Nowa Sól, Przytoczna, Pszczew, Skwierzyna, Słubice, Szprotawa, Świdnica, Tuplice, Wschowa, Zabór, Żagań, Żary.

W dalszym ciągu należy kontynuować działania ograniczające niską emisję poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych (promocja ciepła systemowego), ograniczenie strat ciepła w budynkach i na przesyle, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków, propagowanie ekologicznych nośników energii (gaz) i eliminowanie węgla (np. pełne

wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji). Dodatkowo należy prowadzić działania ograniczające emisję ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych.

3.2 Zagrożenia hałasem (ZH)

Dla obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem (ZH) wyznaczono 2 cele:

- ZH.1. Ochrona społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu,
- ZH.2. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu.

Obszar interwencji związany z zagrożeniem hałasem był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 10 zadań.

Podczas wykonywania prac GIOŚ przeprowadził pomiary hałasu komunikacyjnego na obszarze województwa lubuskiego w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wszystkie zadania zrealizowane zostały w latach 2019-2023. Aby zminimalizować emisję hałasu JST i SP w 52 gminach i 4 powiatach woj. lubuskiego przeprowadziły szereg działań, w tym: remonty dróg powiatowych i gminnych. UMWL oraz ZDW w Zielonej Górze wydało MPZP, które zawierają ustalenia dotyczące ochrony środowiska, uwzględniają także uwarunkowania dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu dla zróżnicowanych funkcjonalnie terenów. Dodatkowo do MPZP w 10 gminach wprowadzone zostały zapisy sprzyjające ograniczeniu zagrożeń hałasem. W planach miejscowych, przeznaczenie terenów oraz zasady zagospodarowania ustalone są każdorazowo na podstawie analizy występujących uwarunkowań i z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Sporządzone zostały strategiczne mapy hałasu (SMH) dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys., głównych dróg, linii kolejowych. W 2022 r. w Zielonej Górze, 5 gminach i 2 powiatach wprowadzono uspokojenie ruchu na drogach, poprzez ograniczenia prędkości, takie jak sygnalizacja świetlna, mierniki prędkości czy czujniki autodetekcji. Dzięki temu nastąpiła poprawa bezpieczeństwa pieszych użytkowników dróg.

3.3 Pola elektromagnetyczne (PEM)

Dla obszaru interwencji – Pola elektromagnetyczne (PEM) wyznaczono 2 cele:

- PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych,
- PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

Obszar interwencji związany z polami elektromagnetycznym był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 5 zadań.

W Zielonej Górze oraz w gminach Czerwieńsk, Górzycy, Santok, Sława oraz Słubice wprowadzono zapisy do MPZP mające na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi. UMWL wraz z SP w 7 powiatach prowadził rejestr zgłoszeń instalacji oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne. Rejestr prowadzony jest na bieżąco, informacje o instalacjach i ich zmianach wytwarzających pole elektromagnetyczne zamieszczane są w BIP. Łącznie w 2022 r. przyjęto 49 zgłoszeń o zmianie w zakresie danych lub informacji, o których mowa w art. 152 ust. 2 ustawy *Prawo Ochrony środowiska*, dotyczących istniejących instalacji emitujących pole elektromagnetyczne. Przyjęto także 2 zgłoszenia nowych instalacji emitujących pole elektromagnetyczne.

Enea Operator w 2022 r. sporządziła program ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym, który ma na celu dostosowanie poziomu pól elektromagnetycznych

w środowisku do poziomu dopuszczalnego, określenie kierunków i działań naprawczych oraz wskazanie realizatorów działań naprawczych. Firma podjęła się również rozbudowy elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta i powiatu Gorzów Wielkopolski, powiatów strzelecko-drezdeneckiego oraz choszczeńskiego poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji. W wyniku realizacji projektu liczba dodatkowych odbiorców przyłączonych do sieci inteligentnej wyniesie 53 141 użytkowników. Projekt realizowany w latach 2020 – 2023.

Na terenie woj. lubuskiego GIOŚ przeprowadził pomiary natężenia pola elektromagnetycznego, zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311). W 2022 r. pomiary monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych na terenie woj. lubuskiego wykonano łącznie w 39 punktach pomiarowych.

3.4 Gospodarowanie wodami (GW)

Dla obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami (GW) wyznaczono 3 cele:

- GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego,
- GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochronę zasobów wodnych,
- GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.

Obszar interwencji związany z gospodarowaniem wodami był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji obejmujących łącznie 18 zadań.

W 2022 r. Zarządy Zlewni podjęły się budowy i modernizacji wałów przeciwpowodziowych w Nysie Łużyckiej i mieście Drezdenko. Przeprowadzono konserwację rowów melioracji szczegółowej polegającą na koszeniu skarp i dna rowów, usuwaniu porostów drzew i krzewów wraz z odmulaniem i oczyszczaniem przepustów rurowych na terenie Gorzowa Wlkp., Kostrzynie nad Odrą oraz w powiatach: gorzowskim, sulęcińskim, międzyrzeckim, słubickim i świebodzińskim. Bieżąca konserwacja pozwala utrzymać w dobrym stanie technicznym cieków i urządzeń poprzez umożliwienie swobodnego przepływu wód, zwiększenie drożności cieków, zmniejszenie zagrożenia powodziowego, otrzymanie informacji o stanie bezpieczeństwa urządzeń wodnych i o ewentualnej potrzebie ich napraw oraz utrzymywanie ich w dobrym stanie technicznym. UMWL i JST wykonały analizę i przekazywały wnioski do projektów MPZP miast oraz gmin wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W dokumentach planistycznych gmin o statusie miejskim uwzględniono zagrożenia powodziowe oraz tereny zagrożone podtopieniami. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ZWiK zrealizowały projekt mający na celu uporządkowanie i usprawnienie gospodarki wodami opadowymi oraz racjonalne wykorzystanie wód opadowych. Realizacja przedsięwzięcia pozwoliła na zminimalizowanie niedoborów w zakresie sieci kanalizacji deszczowej, urządzeń technicznych oraz zasadniczych cieków i urządzeń melioracyjnych stanowiących system odprowadzania wód opadowych i roztopowych z utwardzonych nawierzchni na terenie miasta. Przedsięwzięcie obejmowało wybudowanie łącznie 6,60 km kanalizacji deszczowej, 5 zbiorników na wody opadowe oraz 7 separatorów pozwalających na jej wstępne oczyszczenie. Została również przeprowadzona renowacja istniejących kanałów o długości 2,78 km. Dzięki nowej infrastrukturze wody opadowe

mają być sprawnie odprowadzane z terenów utwardzonych, a także efektywnie wykorzystywane, np. do nawadniania terenów zielonych w mieście poprzez budowę systemów rozsączających – stawu parkowego oraz zbiorników retencyjno-rozsączających, w wyniku czego będzie następowało rozsączanie do gruntu wód opadowych i roztopowych. JST zobowiązały się do ustalenia, każdorazowo w zapisach planu, wytycznych w zakresie zagospodarowania terenów z obowiązkiem uwzględnienia powierzchni biologicznie czynnej oraz wskazywanie terenów przeznaczonych pod zieleń. WIOŚ w 2022 r. wykonał 46 kontroli terenowych (w tym 27 kontroli planowych, 15 kontroli interwencyjnych oraz 4 kontrole pozaplanowe) dotyczących m.in. spełniania warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych lub zintegrowanych dotyczących ścieków odprowadzanych do środowiska. Zakład Usług Komunalnych w 2022 r. wymienił 46 wodomierzy głównych u odbiorców. Wprowadzono także strefy ochronne obejmujące teren ochrony bezpośredniej.

3.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

Dla obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa (GWS) wyznaczono 2 cele:

- GWS.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- GWS.2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

Obszar interwencji związany z gospodarką wodno-ściekową był realizowany w ramach 2 kierunków interwencji obejmujących łącznie 8 zadań. W 2022 r. WSSE skontrolowało stan techniczny infrastruktury 546 urządzeń do zaopatrywania ludności w wodę – nieprawidłowości stwierdzono w 27 obiektach. W 19 obiektach uzyskano poprawę stanu wody. Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa lubuskiego wydała 51 decyzji stwierdzających okresowy brak przydatności wody do spożycia przez ludzi. W ramach monitoringu jakości wody, prowadzonego przez organy Inspekcji Sanitarnej województwa lubuskiego przeprowadzono badania ok. dwóch tysięcy próbek wody. Ustanowiono także obszar chroniony zbiornika wód śródlądowych tj. Jeziora Chłop oraz Szarcz. Duża inwestycja została przeprowadzona przez ZWiK Zielona Góra w ramach projektu: "Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra - Etap V". Zadanie obejmuje modernizację na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Zawadzie. Gminy prowadziły ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w formie elektronicznej. Również były prowadzone weryfikacje zgłoszeń nowych zbiorników i przydomowych oczyszczalni, a rejestry na bieżąco aktualizowane. Wpisy były prowadzone w sposób ciągły, w czasie całego roku.

3.6 Zasoby geologiczne (ZG)

Dla obszaru interwencji – Zasoby geologiczne (ZG) wyznaczono 1 cel:

- ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

Obszar interwencji związany z zasobami geologicznymi był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmującego łącznie 5 zadań.

OUG w Poznaniu wydał 6 postanowień (w tym 1 negatywna) dotyczących zagospodarowania terenów pogórnich. Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 633), Dyrektor OUG w Poznaniu prowadził

postępowania związane z nielegalnym wydobywaniem kopalin. OUG przeprowadził również 33 kontrole nad ruchem zakładów górniczych na terenie woj. lubuskiego.

3.7 Gleby (GL)

Dla obszaru interwencji – Gleby (GL) wyznaczono 3 cele:

- GL.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych,
- GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych,
- GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi.

Obszar interwencji związany z glebami był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji obejmujących łącznie 14 zadań. Miasto Zielona Góra zamieściło odpowiednie zapisy w MPZP dotyczące terenów zielonych oraz zapisy w uchwałach ustanawiających formy ochrony przyrody. W 2022 r. LODR przeprowadził szereg szkoleń z zakresu rolnictwa ekologicznego. W ramach zadań władze powiatu krośnieńskiego przeprowadziły kontrolę i wydały decyzję o zakończeniu rekultywacji. Miasto Gorzów Wlkp. wydało dwie decyzje o zakończeniu rekultywacji terenów przeznaczonych pod kopalnię kruszywa naturalnego. Gmina Lubniewice prowadziła monitoring zrehabilitowanego składowiska odpadów między Lubniewicami a Glisnem.

3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Dla obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) wyznaczono 5 celów:

- GO.1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami,
- GO.2. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi,
- GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów,
- GO.4. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne,
- GO.5. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.

Obszar interwencji związany z gospodarką odpadami i zapobieganiem powstawaniu odpadów był realizowany w ramach 5 kierunków interwencji obejmujących łącznie 10 zadań.

JST zgodnie z ustawą *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. 2022 poz. 2519 z późn. zm.), sporządzają roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (baza BDO). Sprawozdania weryfikowane są przez Urząd Marszałkowski. Mają one na celu pokazanie aktualnego stanu gospodarki odpadami w województwie. Zawierają informacje dotyczące realizacji postanowień ww. ustawy, w tym ocenę stanu gospodarki odpadami, ocenę stanu realizacji zadań oraz osiągnięcia celów.

W marcu 2021 r. został oddany do użytku PSZOK Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Zielonej Górze (Zielona Góra ul. Wrocławska 73) - Dział Zagospodarowania Odpadów ZGK sp. z o.o., natomiast w 2022 r. odbyła się rozbudowa oraz modernizacja.

WIOŚ przeprowadził 141 kontroli zakładów w zakresie przestrzegania wydawanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów.

JST i ZUK podjęły się prowadzenia PSZOK i systemu gospodarki odpadami komunalnymi (odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych). W Zielonej Górze wykonano opracowanie koncepcji budowy instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów oraz opracowano program funkcjonalno-użytkowy. ZGK Sp. z o.o. w Zielonej Górze zleciła opracowanie Studium wykonalności wraz z analizą finansową oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie inwestycji z NFOŚiGW. W gminach prowadzony jest program usuwania wyrobów zawierających wyroby azbestowe, na podstawie zgłoszeń właścicieli nieruchomości, na których takie wyroby się znajdują. JST prowadzą obowiązkową segregację odpadów komunalnych, kontrolę poprawności segregacji u źródła oraz przekazują odebrane odpady komunalne do Zakładu Przetwarzania Odpadów. JST wraz z SP w 2022 r. lokalizowały dzikie wysypiska, ustalały właścicieli działek i wysyłały pisma o konieczności uprzątnięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich magazynowania.

3.9 Zasoby przyrodnicze (ZP)

Dla obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze (ZP) wyznaczono 3 cele:

- ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- ZP.2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury,
- ZP.3. Ochrona lasów.

Obszar interwencji -zasoby przyrodnicze był realizowany w ramach 3 kierunków interwencji obejmujących łącznie 30 zadań.

W 2022 r. RDLP w Zielonej Górze realizowało czynną ochronę rzadkich i ginących gatunków zwierząt na terenach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe w ramach projektu OPL - Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych. ZPK prowadziło ochronę czynną nietoperzy w ŁSPK, bociana białego w PKUW oraz popielicy szarej w GoPK, ZKWP. Ponadto w analizowanym okresie przeprowadzono monitoringi: puchacza na terenie ŁSPK, gniazd i lęgów bociana białego na terenie PPK, PKUW i KPK, modraszków w KPK i PKŁM. RDOŚ w Gorzowie Wlkp. wykonał liczenie nietoperzy w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk Mopkowy Tunel oraz monitoring kolonii rozrodowej na obszarze Natura 2000 Bytnica PLH080034. Dodatkowo, oceniono stan ochrony zimującej populacji nocka dużego, mopka zachodniego, nocka Bechsteina i nocka łydkowłosego w rezerwacie przyrody Nietoperek położonym w granicach obszaru Natura 2000 Nietoperek PLH08000.

ZPK od 2021 r. opracowuje projekty planów ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego PK, Gryżyńskiego PK, Gorzowskiego PK i PK Łuk Mużakowa, prace te były kontynuowane w 2022 r. Wybrane gminy w woj. lubuskim w analizowanym roku realizowały projekty mające na celu zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miasta oraz konserwację zabytkowych obiektów parkowych i pomników przyrody.

RDLP w Zielonej Górze, w ramach Kompleksowego projektu ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe, sprawowała czynną ochronę siedlisk przyrodniczych poprzez polepszenie lub przywrócenie właściwych warunków siedliskowych, zabezpieczenie ostoi występowania i miejsc rozrodu populacji zagrożonych gatunków oraz redukcja zagrożeń, ograniczenie rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych. Projekt realizowano na terenie kilku nadleśnictw RDLP w Zielonej Górze. W ramach realizacji wspomnianego projektu działaniami objęto łącznie 473,12 ha siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków chronionych. RDLP w Zielonej Górze prowadziła m.in.:

monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym w zakresie szkodników owadów oraz zwalczanie inwazyjnych i niebezpiecznych dla zdrowia gatunków barszczy, na terenie o łącznej powierzchni 1,08 ha. W celu zmiany struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów RDLP Zielona Góra stosowała rębnie złożone, umożliwiające przekształcenie dotychczasowych monokultur w bardziej stabilne ekologicznie różnowiekowe drzewostany mieszane.

3.10 Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)

Dla obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA) wyznaczono 1 cel:

- ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w wypadku wystąpienia awarii.

Obszar interwencji związany z zagrożeniem poważnymi awariami był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmujących łącznie 6 zadań. Obszar interwencji związany z zagrożeniem poważnymi awariami był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmujących łącznie 6 zadań. W 2022 r. sukcesywnie aktualizowano rejestr internetowej bazy "poważne awarie" prowadzonej przez GIOŚ. WIOŚ przeprowadził kontrole we wszystkich dziewięciu zakładach dużego ryzyka powstania poważnej awarii przemysłowej zlokalizowanych na terenie woj. lubuskiego. JST, SP i PSP zapewniły wyposażenie gminnych jednostek OSP w sprzęt wykorzystywany podczas prowadzenia działań o charakterze ratowniczo-pożarniczym. W 2022 r. WIOŚ wydał opinie dotyczące zatwierdzenia raportów o bezpieczeństwie dla istniejących zakładów o dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej.

3.11 Edukacja ekologiczna (E)

Dla obszaru interwencji – Edukacja ekologiczna (E) wyznaczono 1 cel:

- E.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Obszar interwencji związany z edukacją ekologiczną był realizowany w ramach 1 kierunku interwencji obejmujących łącznie 13 zadań. W woj. lubuskim została przeprowadzona edukacja społeczeństwa, która miała na celu zwrócenie uwagi w zakresie zagrożeń spowodowanych termicznym przetwarzaniem odpadów w instalacjach domowych. Zostały przeprowadzone różnego rodzaju warsztaty, spotkania edukacyjne, konkursy, których zadaniem było podniesienie świadomości ekologicznej z naciskiem na jakość powietrza. W gminach Słońsk, Słubice, Sulechów oraz Witnica zostały przeprowadzone projekty z doradztwa energetycznego, które dotyczyły programu „Mój Prąd”. W województwie zostały przeprowadzone konkursy. RDLP poprowadził akcje plenerowe, o charakterze warsztatów, działań edukacyjnych oraz akcji plenerowych. Działania prowadzone są na wielu płaszczyznach, jednym z przykładów jest akcja *Eko Choinka*, która zyskuje na popularności każdego roku. Wprowadzony został punkt informacyjny, który prowadził doradztwo oraz całorocznie było przekazywane dofinansowanie w celu kompleksowej modernizacji. Dwie gminy przeprowadziły działania edukujące z zakresu ochrony wód oraz racjonalnego gospodarowania. Przeprowadzono akcję "Zbiórka elektrośmieci", w ramach której zebrano 4,7 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Wszystkie te działania miały na celu podniesienie świadomości ekologicznej, zwiększenie poziomu segregacji odpadów i zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko.

4 OCENA SZCZEGÓŁOWA REALIZACJI POŚ WL W 2021 R.

4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 9 zadań środowiskowych w ramach celów: PA 1. – 2 cele szczegółowe, PA 2. – 7 celów szczegółowych.

Tabela 3. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(PA) OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA - Kontynuacja zadań związanych z poprawą jakości powietrza			
Kierunek interwencji: PA 1. Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza			
PA 1.1	Monitoring jakości powietrza	WIOŚ, UMWL	↔
PA 1.2	Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	JST, UMWL	→↑
Kierunek interwencji: PA 2. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych			
PA 2.1	Podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej	WI, WB, JST	↑
PA 2.2	Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne	WB	→↑
PA 2.3	Modernizacja istniejących kotłowni	WI	→↑
PA 2.4	Termomodernizacja budynków	WB	→↑
PA 2.5	Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych	WI	→
PA 2.6	Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg, budowa ścieżek rowerowych	JST, ZD, GDDKiA	↑
PA 2.7	Utrzymanie czystości dróg w celu ograniczenia emisji wtórnej (czyszczenie metodą mokrą)	JST, ZD, GDDKiA	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru PA:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: gorzowski, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński, świebodziński, wschowski, zielonogórski, żagański

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brzeźnica, Bytnica, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Gozdnicza, Górzycza, Gubin, Jasień, Kłodawa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Małomice, Maszewo, Międzyrzecz, Rzepin,

Santok, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zbąszynek, Szlichtyngowa, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań, Żary

przedsiębiorstwa realizujące działania: Elektrociepłownia Zielona Góra, Arctic Paper Kostrzyn, PGE Energia Ciepła S.A., PreZero Service Sp. z o.o., Torzym, Trzebiechów, Tuplice, ZEC Międzyrzecz, ZDW

Inne instytucje realizujące działania: GDDKiA, GIOŚ, WIOŚ

4.1.1 PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

PA 1.1 Monitoring jakości powietrza

Monitoring jakości powietrza na obszarze woj. lubuskiego realizował RWMS z ramienia GIOŚ. W ramach zadania zostały wykonane liczne działania m.in. zakup i montaż czujników jakości powietrza w Bobrowicach, gminie Kożuchów oraz Szprotawie. Czujniki te mają na celu kontrolę stanu powietrza na terenie gminy/miejscowości oraz dzięki ich instalacji możliwe jest otrzymanie informacji na temat stanu czystości powietrza w danych rejonie.

Właściciele i współwłaściciele budynków mieszkalnych, przy współudziale JST, realizowali program „Czyste Powietrze” w ramach podpisanego porozumienia z WFOŚiGW w Zielonej Górze. Okres wykonywania tego zadania przewidziano do końca 2022 r.

W Brzeżnicy oraz Żaganiu zostały zakupione sensory do pomiaru jakości powietrza. Urządzenie służy do zbierania pomiarów, analizy pomiarów, wizualizacji pomiarów, przechowywanie odczytów historycznych z urządzenia. Bada parametry stężenia pyłów zawieszonych PM 2.5, stężenia pyłów zawieszonych PM10, wilgotności, ciśnienia, temperatury powietrza.

GIOŚ przeprowadził działania jakie zawarte były w Wykonawczym Programie Państwowego Monitoringu Środowiska na 2021 r. Celem zadania jest przeprowadzenie pomiarów jakości powietrza (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, BTX-w tym C₆H₆, PM_{2,5}, PM₁₀ i zawartych w nim WWA – w tym BaP, As, Ni, Cd i Pb) oraz opracowanie oceny jakości powietrza i uzyskanie dla wszystkich stref w województwie informacji o poziomach substancji w powietrzu w odniesieniu do standardów jakości, identyfikacja obszarów wymagających poprawy jakości powietrza – tzw. obszarów przekroczeń, a następnie monitorowanie efektywności działań podejmowanych w ramach planów i programów ochrony powietrza na jakość powietrza w obszarach przekroczeń, a także bieżące informowanie o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, C₆H₆, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu zawartych w pyłe zawieszonym PM₁₀. W 2021 r. Pomiary prowadzono na 8 stałych stacjach monitoringu powietrza (Zielona Góra, Gorzów Wlkp., ul. Kosynierów Gdyńskich, Gorzów Wlkp. ul. Piłsudskiego, Smolary Bytnickie, Sulęcín, Wschowa, Żary, Nowa Sól) oraz 1 stacji mobilnej (Gubin).

PA 1.2 Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)

Na terenie woj. lubuskiego zostało zrealizowanych wiele zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP). Liczne JST prowadziły działania promocyjne, edukacyjne, szkolne oraz informacyjne dotyczące ochrony powietrza. Prowadzone były również kontrole przestrzegania przepisów odnośnie norm zanieczyszczeń powietrza oraz jakości paliw używanych do funkcjonowania instalacji ciepłowniczych.

W Gorzowie Wielkopolskim realizowano zadania poprzez: obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe, działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz

informacyjne i szkoleniowe, prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów oraz uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zielonych.

W ramach realizacji zadań wynikających z programu ochrony powietrza miasto Zielona Góra przeprowadziło następujące działania:

- likwidacja ogrzewania węglowego w lokalach komunalnych i doprowadzenie do nich ogrzewania gazowego,
- zadbanie o zielono-niebieską infrastrukturę,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- sporządzenie aktualizacji PGN,
- przeprowadzenie licznych inwestycji drogowych (głównie przebudowy oraz wymiany powierzchni),
- edukacja ekologiczna m.in. w postaci ulotek informacyjnych o realizacji Programu „Czyste powietrze”,
- dofinansowanie inwestycji polegającej na trwałej zmianie systemu ogrzewania,
- poprawienie efektywności komunikacji miejskiej poprzez zakup autobusów elektrycznych,
- nasadzanie drzew.

Gmina Niegosławice prowadziła edukację ekologiczną w dwóch szkołach, monitoruje jakość powietrza od 2018 r. oraz realizuje akcje sadzenia drzew. Zlikwidowano co najmniej 3 nieefektywne źródła ciepła. Dodatkowo odpowiedni pracownik UG jest odpowiedzialny za udzielanie informacji o programie „Czyste Powietrze”. Rezultaty jakie są planowane do osiągnięcia to redukcja emisji PM10 o ok. 120 kg/rok, PM2,5 o ok. 115 kg/rok. Wprowadzona edukacja ekologiczna poszerzy wiedzę najmłodszych na temat ochrony środowiska, prawidłowej segregacji odpadów, recyklingu i dbania o najbliższe otoczenie. Sadzenie drzew prowadzi do redukcji gazów cieplarnianych, oczyszcza powietrze oraz stwarza miejsce do bytowania nowych organizmów.

Władze Rzepina prowadzą kampanię informacyjną o programie „Czyste Powietrze” oraz ustawie antysmogowej zakazującej używanie tzw. kopciuchów, które ma nastąpić od 01.01.2027 r. Organizowane są również spotkania w Klubie Seniora oraz w Urzędzie Miasta na wyżej wspomniany temat.

W Słubicach realizowano program poprzez: obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe - zlikwidowano 39 kotłów na paliwo stałe; prowadzono działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe – w tym gminny program, którego celem jest pozbycie się tzw. kopciuchów; prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów; przygotowanie programu telewizyjnego o szkodliwości zanieczyszczeń powietrza na zdrowie; obniżenie emisji pyłu unoszącego się z powierzchni jezdni w czasie ruchu pojazdów poprzez czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych; wprowadzanie zieleni w pasach drogowych; nasadzenia drzew i krzewów na istniejących skwerach i w parkach; poprawa stanu jakościowego istniejącej zieleni w pasach drogowych oraz na skwerach i w parkach.

W Torzymiu, Tuplicach, Wschowie oraz Sławie również są prowadzone akcje edukacyjne i szkolne wydarzenia służące rozpowszechnianiu działań mających na celu poprawę czystości

powietrza, wśród mieszkańców oraz uczniów szkół. W Torzymiu prowadzone są również działania mające na celu likwidację ogrzewania węglowego i wymiana źródła ciepła bardziej ekologiczne i przyjazne środowisku. We Wschowie prowadzone są również kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów.

W Nowej Soli zostały również przeprowadzone nasadzenia drzew, krzewów, bylin, traw oraz kwiatów jednorocznych, wprowadzono monitoring jakości powietrza za pomocą czujników powietrza (zarówno na terenie miasta jak i całej gminy), prowadzone są również kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów.

Gmina Stare Kurowo wydała pozwolenia na wprowadzenie gazów i pyłów dla instalacji mogącej wyrządzić szkody w środowisku oraz przeprowadzono termomodernizację budynku szkoły podstawowej.

Rada Miejska w Świebodzinie podjęła uchwałę w sprawie MPZP dla terenu położonego w obrębie miasta. Realizacja zadania była związana z POP.

W gminie Czerwieńsk uchwalono dokument w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na zadania służące poprawie jakości powietrza (wymiana 4 źródeł ciepła na bardziej ekologiczne).

W gminie Dobiegniew oraz Gubin prowadzono akcje edukacyjne, roznoszenie ulotek, spotkania edukacyjne, które miały na celu informowanie mieszkańców o zakazie spalania odpadów oraz stosowaniu termomodernizacji. Dodatkowo w Dobiegniewie prowadzono działania na rzecz programu „Czyste Powietrze” oraz kontrole zakazu spalania odpadów.

W gminie Dreżdenko przyznano 14 dotacji na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, prowadzono edukację ekologiczną oraz kontrolę w zakresie zakazu spalania odpadów.

Gminy Kostrzyn nad Odrą, Nowe Miasteczko oraz Żary realizowały zadanie poprzez obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe oraz prowadziła działania promocyjne, edukacyjne oraz informacyjne i szkoleniowe, m.in. na temat programu „Czyste Powietrze”.

Na terenie powiatu strzelecko-dreźnieńskiego przeprowadzono liczne remonty dróg.

W gminie Kożuchów, Lubiszyn, Międzyrzecz oraz Łęknica zrealizowano wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. W Międzyrzeczu podłączono również kolejne lokale mieszkaniowe do miejskiej sieci ciepłowniczej. Termomodernizację budynku szkoły przeprowadzono w Lubniewicach.

Na terenie gminy Świdnica realizowano zadania POP poprzez wymianę źródeł ciepła oraz monitoring jakości powietrza.

Gminy Wymiarki, Maszewo oraz Szlichtyngowa powołały punkty konsultacyjno-informacyjne „Czyste powietrze”, punkty funkcjonują w UG.

W Żaganiu prowadzone były kontrole w zakresie spalania pozostałości roślinnych oraz zakazu spalania odpadów. Zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miasta poprzez nowe nasadzenia drzew, krzewów, traw i kwiatów. Obniżenie emisji pyłu unoszonego z powierzchni jezdni w czasie ruchu pojazdów poprzez czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych.

4.1.1 PA 2. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

PA 2.1 Podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej

Podłączanie lokali mieszkalnych do miejskiej sieci ciepłowniczej, gazowej oraz likwidacja kotłów na paliwa stałe zostało przeprowadzone między innymi w Gminie Międzyrzecz. Działanie zostało przeprowadzone w 2021 r. Gminy Niegosławice oraz Nowe Miasteczko obniżyły emisję z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe. Elektrociepłownia Zielona Góra S.A. przez cały 2021 r. wykonała budowę sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami na terenie Zielonej Góry. W ramach inwestycji łącznie przyłączono 37 obiektów o mocy 10,3 MW.

W Gorzowie Wlkp. rozbudowano sieć ciepłowniczą wraz z przyłączami i dostawą węzłów cieplnych. Okres trwania budowy systemu trwał od stycznia 2021 r. do grudnia 2021 r. Miasto Kostrzyn nad Odrą podłączyło do sieci ciepłowniczej „Wille Wagnera”, budynek został przebudowany przez co zlikwidowano dwa kotły gazowe. ZEC Międzyrzecz dokonało budowy nowych sieci ciepłowniczych oraz przyłączy i węzłów ciepłowniczych. Miasto Zielona Góra dokonało podłączenia 24 budynków do sieci ciepłowniczej, inwestycja została wykonana w 2021 r. W Gorzowie Wlkp. został przyłączony do sieci ciepłowniczej budynek przychodni przy ul. Dworcowej 4 oraz budynek administracji przy ul. Dworcowej 13. Prace wykonano w 2021 r. i będą dalej kontynuowane w 2022 r. W Żaganiu na terenie jednostki wojskowej 2987, została przeprowadzona budowa kotłowni na paliwo gazowe z budową sieci c.o. oraz sieci gazowej wraz z podłączeniem do miejskiej sieci gazowej w Żaganiu.

PA 2.2 Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne

Władze Babimostu przeprowadziły wymianę tzw. „kopciuchów” w budynkach wielorodzinnych oraz w pobliskich wioskach. Likwidacja instalacji ogrzewania węglowego związana była z wymianą na ogrzewanie gazowe, pompy ciepła oraz nowoczesne automatyczne kotły retortowe zasilane pelletem i ekogroszkiem. W gminach Bojadła oraz Dąbie osoby prywatne wymieniły 16 kotłów.

W gminach Jasień, Lubniewice oraz Szprotawa zostały przeprowadzone wymiany ogrzewania w budynkach komunalnych, z dofinansowaniem z programu „Czyste Powietrze”. W Kostrzynie nad Odrą władze udzieliły dotacji na wymianę 13 pieców nieekologicznych. Piece te wymieniono na kotły gazowe jednofunkcyjne, dwufunkcyjne lub kondensacyjne oraz na pompę ciepła i bufor. W Lipinkach Łużyckich zostało wymienionych 17 pieców w ramach dofinansowań dla właścicieli budynków i lokali w nieruchomościach położonych na terenie gminy. Na terenie województwa lubuskiego przyprowadzono bardzo wiele zamian ogrzewania na bardziej efektywne ekologiczne. W mieście Żagań funkcjonuje projekt „Wymiana źródeł ciepła w 101 lokalach mieszkalnych na terenie miasta Żagań” na lata 2021 – 2023, w Zielonej Górze udzielono 70 dofinansowań do wniosków, natomiast w Sławie 35, do wymiany systemu ogrzewania. W I LO w Świebodzinie zostało wymienione ogrzewanie węglowe na gazowe. W Słubicach przeprowadzono instalacje nowych kotłów gazowych w budynku PUP oraz w budynku CKZiU. W Siedliszku, w ramach podpisanych umów z WFOŚiGW w Zielonej Górze zostały zamontowane nowe źródła ciepła – 4 sztuki kotłów na pellet drzewny, jeden kocioł na węgiel i kocioł zgazowujący oraz 5 sztuk pomp ciepła powietrze/woda. Prace zostały przeprowadzone w 2021 r. PGE Energia Ciepła Gorzów Wielkopolski przeprowadziła likwidację lokalnych kotłowni gazu, co skutkowało podłączeniem wielu nieruchomości do wysokoparametrowej sieci ciepłowniczej oraz montażem kompaktowych indywidualnych węzłów cieplnych. Władze

Nowego Miasteczka przeprowadziły modernizację centralnego ogrzewania, poprzez zastosowanie ogrzewania niskotemperaturowego oraz wymianę rur grzejników, prace zostały wykonane w 2021 r. oraz w 2021 r. przy ulicach Libelta, Dąbrowskiego i Kilińskiego w mieście Międzyrzecz. Wiorodzinne budynki mieszkalne zostały przygotowane pod instalację węzła cieplnego.

PA.2.3 Modernizacja istniejących kotłowni

Modernizację kotłowni na obszarze woj. lubuskiego przeprowadzono w kilku miejscowościach. W Nowym Miasteczku przeprowadzono modernizację istniejących kotłowni, zastosowano w nich pompy ciepła w układzie kaskadowym z kotłami gazowymi. Prace były wykonywane w okresie od sierpnia 2021 r. do września 2022 r. W Nowej Soli została zainstalowana kotłownia gazowa WS SP ZOZ. Firma Pre Zero Service Zachód zmieniła sposób opalania paliwem (pellet) na pompy ciepła (energia elektryczna). Przedsięwzięcie wynikało z wewnętrznej polityki spółki, realizacja zadania pozwoliła na poprawę efektywności energetycznej, prace realizowano w terminie sierpień 2021 r. – wrzesień 2022 r.

W Santoku została wykonana wewnętrzna instalacja gazowa wraz z wymianą kotłowni w budynku Ośrodka Zdrowia oraz budynku wiorodzinnym w Lipkach Wielkich. Zakres zadania dotyczył robót budowlanych polegających na wykonaniu wewnętrznej instalacji gazowej dla pięciu mieszkań oraz ośrodka zdrowia zasilająca kotły gazowe oraz kuchenki gazowe. Inwestycja została wykonana w 2021 r. Gmina Zbąszynek dofinansowała wymianę kotłowni w budynkach mieszkalnych, na bardziej ekologiczne i bardziej efektywne energetycznie. Gmina Trzebiechów przeprowadziła modernizację kotłowni w Sali wiejskiej we wsi Radowice, gdzie został zamontowany piec na ogrzewanie gazowe. ZEC Międzyrzecz, przeprowadziło wymianę kotła gazowego atmosferycznego na wysokosprawny kocioł kondensacyjny w kotłowni na ul. Mikuły. Została również przeprowadzona modernizacja kotłowni w miejscowości Bukowiec, polegająca na zainstalowaniu ekonomizera w części kominowej. Obie inwestycje wykonano w 2021 r. Władze Tuplic przeprowadziły modernizację kotłowni w szkole podstawowej. Prace polegały na wymianie kotłów c.o., na kocioł pelletowy z podajnikiem.

PA 2.4 Termomodernizacja budynków

Projekt został przeprowadzony w wielu miejscowościach w woj. lubuskim. Jednostką realizującą byli właściciele budynków. Na terenie gminy Drezdenko dokonano prac termomodernizacyjnych w 26 lokalach i budynkach zarządzanych przez PGKiM sp. z o.o. W Jasieniu UM oraz przedszkole również przeszły termomodernizację. Prace wykonywano w 2021 r. i 2022 r. Były one sfinansowane z programu „Czyste Powietrze”. Termomodernizację przeprowadzono głównie w wielu miejscach użyteczności publicznej, takich jak: przedszkola, szkoły, urzędy, sale wiejskie oraz sportowe, remizy strażackie itp. Prace przeprowadzono m.in. w gminach: Kostrzyn nad Odrą, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Niegosławice, Nowe Miasteczko, Santok, Sulęcín, Świebodzin, Zielona Góra, Zwierzyn oraz Żagań. Inwestycje były wykonywane w 2021 r.

W Gminie Niegosławice dodatkowo przeprowadzono wymianę instalacji zbiornikowej na gaz płynny w budynku mieszkalnym oraz w Sali Wiejskiej w Rudzinach. Prace wykonywano od 14.01 do 15.02.2021 r. oraz od 19.12 do 22.12.2021 r. W Międzyrzeczu przeprowadzono termomodernizację szkoły podstawowej (wymiana okien). Jednostkami realizującymi była gmina oraz UMWL. W Gorzowie Wielkopolskim przeprowadzono termomodernizację budynku Urzędu Wojewódzkiego. Prace prowadzono w okresie 01.01.2017 r. do 30.06.2021 r. Kolejnym zadaniem w tym zakresie była termomodernizacja budynków biurowych przy ul. Kazimierza Wielkiego 65 oraz ul. Batorego 18 w Zielonej Górze, beneficjentem projektu jest Izba Administracji Skarbowej w Zielonej Górze. Celem inwestycji było wykorzystanie OZE w budynkach, mniejsze zużycie energii oraz obniżenie zapotrzebowania na energię elektryczną.

W Gorzowie Wlkp. przeprowadzono termomodernizację budynków SPZOZ „Przychodnia Dworcowa” przy ul. Dworcowa 4 oraz Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy. Przy drugiej lokalizacji prace polegały na termomodernizacji oraz usunięciu azbestu z elewacji. Kolejnym remontowanym obiektem szpitalnym był NZOZ Szpital im. Prof. Z. Religi w Słubicach Sp. z o.o. oraz szpital im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze. W Krzywańcu w 2021 r. trwała termomodernizacja 15 budynków zakładu karnego. Ww. inwestycja polega na wykorzystaniu OZE oraz wymianie kotłów gazowo-olejowych. Prace powinny być zakończone do 30.06.2023 r. Do końca czerwca 2023 r. powinna zakończyć się również termomodernizacja KWP i w Zielonej Górze oraz budynku Komisariatu Policji w Sławie. Oba projekty prowadzone są od 2017 r.

PA 2.5 Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych

W Kielcu zamontowane zostały, na dachu hali produkcyjnej, filtry kasetowe. Działanie to zostało dostosowane do przepisów określonych w decyzji DŚ.II.7222.48.2020 z dnia 16 października 2020 r., regulujące warunki wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza od dnia 18 sierpnia 2022 r. oraz poziomów emisji powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT-AEL). W Zielonej Górze nastąpiła budowa i modernizacja systemów oraz urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych (instalacje odsiarczania spalin, instalacje odazotowania spalin, instalacje odpylania spalin). Jednostką prowadzącą inwestycje był PKN ORLEN SA (dawniej: Oddział PGNiG w Zielonej Górze).

PA 2.6 Budowa obwodnic, przebudowa, modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg, budowa ścieżek rowerowych

GDDKiA na obszarze woj. lubuskiego wykonała wiele inwestycji mających poprawić stan dróg i wzmocnić bezpieczeństwo podróżnych. Przeprowadzono m.in.: rozbudowy DK 12 i 22, montaż barier ochronnych na DK 29, poprawiono bezpieczeństwo na DK 24, 92 (rozbudowa poboczy, skrzyżowań), przebudowano most nad rzeką Strugą na DK 12, przebudowano most drogowy nad DK 22. Przebudowy dróg, remonty, poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym dokonano m.in. w gminach: Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Bojadła, Bytnica, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Gozdnica, Górzycy, Gubin, Jasień, Kłodawa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubrza, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Santok, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Torzym, Tuplice, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zielona Góra oraz Żagań. Wszystkie inwestycje były wykonywane w latach 2020 – 2021. Największą inwestycją była budowa południowej obwodnicy Zielonej Góry w ciągu drogi krajowej numer 27. Okres trwania budowy to lata od 2020 r. do 2023 r.

W ramach zadań ZDW w Zielonej Górze wykonano 11 zadań polegających na budowie chodników w miejscowościach tj.: Świerkocin, Laski Lubuskie, Gądków Wielki, Klesno, Goraj, Sulechów, Cziradz, Książ Śląski, Szlichtyngowa, Borowiec i Mycielin o łącznej długości 3,58 km. Ponadto wybudowano sygnalizację świetlną w m. Droszków w ciągu drogi woj. nr 282 oraz dostosowano sygnalizację świetlną do pracy kolorowej w trybie ciągłym w m. Bytom Odrzański w ciągu drogi woj. nr 292. Wykonano 1 zadanie polegające na montażu sygnalizatorów wskazujących prędkość w ciągu drogi wojewódzkiej nr 158 w m. Trzebicz oraz zadanie polegające na ułożeniu ścieku z kostki brukowej betonowej w ciągu drogi woj. nr 286 w m. Gubin, a także zadanie dot. rozdzielenia zasilania sieci kablowych oświetlenia ulicznego od elementów BRD (znaków aktywnych) na drodze wojewódzkiej nr 295 w m. Gorzupia Dolna.

W ramach odnow dywanikowych zrealizowano 12 inwestycji. Wykonano odnowy na odcinkach, które nie wymagały jeszcze gruntownej przebudowy, pozwoliło dużo mniejszym nakładem finansowym, niż w przypadku kompleksowej przebudowy drogi, na zatrzymanie postępującej

degradacji odcinków dróg. Odnowy wykonano na ciągach dróg nr: 131,136, 158, 174, 276, 283, 285/286, 287, 315 oraz 324.

W 2021 r. zakończono 1 zadanie realizowane z RPO – Lubuskie 2020: Przebudowa i rozbudowa drogi woj. nr 158 na odcinku Drezdenko – Gorzów Wlkp.

W ramach zadania miasto Zielona Góra podjęło się wykonania połączenia ścieżki rowerowej biegnącej wzdłuż ulicy Drzonków-Olimpijska z ulicą Drzonków-Bažantowa.

Miasto Gorzów Wlkp. podjęło się przebudowy:

- ul. Myśluborskiej - powstała ścieżka rowerowa na odcinku od ul. Dobrej do ul. Helsińskiej,
- ul. Chrobrego i ul. Mieszka I - powstała ścieżka rowerowa w rejonie ul. Wybickiego, Jagiełły oraz pas rowerowy wzdłuż ul. Chrobrego.

W gminie Szprotawa wykonano ciąg rowerowo - pieszy na terenie miasta wraz z kładką przez rzekę Szprotawa. Gmina Słubice zrealizowała ciąg rowerowo-pieszy w Świecku oraz zleciła wykonanie koncepcji budowy ścieżek rowerowych na terenie gminy. Gmina Krosno Odrzańskie również podjęła się budowy nowej infrastruktury ścieżek rowerowych. W gminie Kłodawa wykonano budowę ścieżki rowerowej wzdłuż drogi powiatowej nr 1410F na odcinku Kłodawa-Mironice-Santocko, w ramach programu RPO-Lubuskie 2020. W gminie Babimost opracowany został plan zagospodarowania przestrzennego, który swoim zasięgiem obejmuje całą gminę. W 2021 r. została zakończona realizacja budowy ponad 30 km ścieżek rowerowych. Miasto Gorzów Wlkp.

PA 2.7 Utrzymanie czystości dróg w celu ograniczenia emisji wtórnej (czyszczenie metodą mokrą)

Utrzymanie dróg w czystości jest ważnym zadaniem, gdyż pozwala na zatrzymanie pyłów i zanieczyszczeń przy ziemi, uniemożliwiając ponowne ich przedostanie się do atmosfery.

W ramach realizacji zadania w 2021 r., ZDW w Zielonej Górze odpowiedzialny był za utrzymanie czystości:

- miasta Gubin w ciągu dróg wojewódzkich nr 138,286,285,
- miasta Kożuchów w ciągu dróg wojewódzkich nr 283,296,297,
- miasta Lubska w ciągu dróg wojewódzkich nr 287,
- miasta Nowa Sól w ciągu dróg wojewódzkich nr 292 i 315,
- miasta Żagań w ciągu dróg wojewódzkich nr 295 i 296,
- miasta Iłowa w ciągu dróg wojewódzkich nr 296 i 300,
- DW 289 na odcinku Zasieki - Jezioro Wysokie – Brody.

Zadania związane z utrzymaniem czystości i porządku w pasach drogowych były realizowane od kwietnia do listopada 2021 r.

W Żaganiu w miesiącach od kwietnia do grudnia 2021 r. odbywało się mechaniczne oczyszczanie na mokro jezdni, zatok parkingowych, postojowych oraz autobusowych. W 2021 r. zadanie to było powierzone spółce miejskiej MPOiRD Sp. z o. o.

Czyszczenie metodą mokrą dróg, placów i chodników odbywało się m.in. w gminach: Bledzew, Babimost, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Lubska, Łagów, Międzyrzecz, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Sulechów, Szprotawa, Świebodzin, Wschowa Zbąszynek, Zielona Góra.

Czyszczenie ulic przebiega przez cały rok (m.in.: zamykanie ulic i chodników, akcja zima). W okresie upałów większość gmin stosuje czyszczenie metodą „na mokro”.

4.2 Zagrożenia hałasem (H)

W tabeli poniżej przedstawiono stan realizacji 8 zadań w ramach celów: H 1. – 3 cele szczegółowe, H 2. – 5 celów szczegółowych.

Tabela 4. Kierunki interwencji i zdania realizowane w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(H) ZAGROŻENIA HAŁASEM - Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów			
Kierunek interwencji: H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas			
H 1.1	Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, linii lotniczych i lotnisk	JST, GDDKiA	↑
H 1.2	Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony środowiska przed hałasem	UMWL, JST	↑
H 1.3	Kontrola jednostek gospodarczych oraz lotnisk w zakresie emitowanego hałasu	WIOŚ	↔
Kierunek interwencji: H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców			
H 2.1	Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa lubuskiego ponad normatywnym hałasem poprzez: budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi - ekrany), przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg, tworzenie pasów zieleni	JST, ZD	↔ ↑
H 2.2	Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, w tym m.in. zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów wraz z pomiarem prędkości w miejscach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości)	JST, ZD	↑
H 2.3	Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji, zakup środków transportu nowych technologicznie o obniżonym poziomie hałasu, spełniającym dopuszczalne normy, stworzenie możliwości stosowania przez mieszkańców pojazdów z napędem hybrydowym	JST,	↑
H 2.4	Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem: źródeł hałasu, przestrzegania zasad strefowania (rozgraniczenia terenów o zróżnicowanej funkcji), zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	JST, UMWL	↔
H 2.5	Systematyczna kontrola zakładów dotycząca przestrzegania norm emisji hałasu przemysłowego do środowiska	WIOŚ	↔ ↑

Podmioty realizujące zadania obszaru H:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: świebodziński,

miasta i gminy: Bledzew, Gorzów Wielkopolski, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Łęknica, Międzyrzecz, Nowa Sól, Nowa Sól, Pszczew, Santok, Siedlisko, Słubice, Stare Kurowo, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Trzebiechów, Wymiarki, Zielona Góra

inne instytucje realizujące działania: GDDKiA, WIOŚ, ZDW

4.2.1 H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas

H 1.1 Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych, linii lotniczych i lotnisk

Zgodnie z art. 24 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) Marszałek Województwa prowadzi elektroniczną bazę danych w zakresie strategicznych map hałasu (SMH), o których mowa w art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.).

SMH są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy. Marszałkowi Województwa Lubuskiego strategiczne mapy hałasu zostały przekazane przez: GDDKiA, ZDW, Autostradę Wielkopolską II S.A., PKP, Miasto Gorzów Wlkp. oraz Miasto Zielona Góra.

GDDKiA opracowała w ramach IV rundy mapowania SMH dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Analizą objęto 47 odcinków o łącznej długości ok. 242 km. Z przeprowadzonych w ramach niniejszego opracowania analiz wynika, że dla większości z analizowanych odcinków stwierdzono występowanie terenów zagrożonych hałasem. Tereny te zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Tego typu sytuacje występują w przypadku przebiegu drogi przez centra miast i mniejszych miejscowości, tak jak ma to miejsce w przypadku miejscowości: Słubice (DK29), Wschowa (DK12), Kargowa (DK32), Krosno Odrzańskie (DK29).

W zakresie wybranych dróg wojewódzkich SMH zostały wykonane dla 6 wybranych odcinków dróg wojewódzkich: DW137 Międzyrzecz, DW160 Drezdenko, DW287 Lubsko, DW296 Żagań, DW297 Lubieszów, DW132 Łupowo. Opracowania wykonano dla dróg o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie.

PKP S.A. zleciła wykonanie klasyfikacji akustycznej terenów zlokalizowanych w ciągu odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu pow. 30 000 pociągów rocznie. Analizą objęte zostały odcinki linii nr 3 przebiegające przez 3 powiaty: słupski, sulęciński oraz świebodziński oraz 7 gmin: Rzepin, Torzym, Lubrza, Łagów, Szczaniec, Świebodzin, Zbąszynek.

W ramach 4 edycji mapowania akustycznego, której ustawowym termin był 30.06.2022 r. dla miast: Gorzów Wielkopolski oraz Zielona Góra sporządzono SMH. W 2021 r. ogłoszono przetarg na sporządzenie opracowania ZMH Miasta Zielona Góra. Wykonanie dokumentu zostało podzielone na dwa etapy - oba etapy zostały rozliczone 2022 r. (koszt wykonania to 241 080,00 zł).

Na podstawie sporządzonych SMH, zgodnie z art. 119a ustawy *Prawo ochrony środowiska*, Marszałek Województwa Lubuskiego opracuje projekt uchwały w sprawie POŚ PH, który przedstawi do zaopiniowania m.in. prezydentowi miasta oraz do konsultacji mieszkańcom. Następnie zostanie uchwalony przez sejmik województwa, w ustawowym terminie do dnia 18 lipca 2023 r.

Szczegółowe informacje dotyczące SMH można znaleźć na stronie BIP UMWL: https://bip.lubuskie.pl/896/Strategiczne_mapy_halasu/

H 1.2 Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony środowiska przed hałasem

Gmina Lubniewice zadeklarowała stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających emisji hałasu do środowiska oraz uwzględnianie wytycznych w MPZP oraz decyzjach środowiskowych.

H 1.3 Kontrola jednostek gospodarczych oraz lotnisk w zakresie emitowanego hałasu

WIOŚ w 2021 r. przeprowadził łącznie 20 kontroli interwencyjnych podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie emisji hałasu przemysłowego do środowiska. W 2021 r. nie prowadzono kontroli lotnisk w zakresie emisji hałasu do środowiska. Przeprowadzone kontrole interwencyjne, realizowane były na wniosek mieszkańców oraz innych jednostek w związku z uciążliwościami hałasowymi. Spośród 20 kontroli, w zakresie hałasu, 9 przypadków skończyło się na przekroczeniu wartości dopuszczalnych hałasu określonych w Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w *sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*. W powyższych przypadkach kontrolowane podmioty zostały obciążone decyzjami o dopuszczalnym poziomie hałasu, a tym samym zobowiązane zostały do dostosowania emitowanego hałasu do wartości określonych w decyzjach. Partnerem działań było CLB GIOŚ.

4.2.2 H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

H 2.1 Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa lubuskiego ponad normatywnym hałasem poprzez: budowę obwodnic i dróg alternatywnych do istniejących (wraz ze skutecznymi zabezpieczeniami akustycznymi - ekrany), przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg, tworzenie pasów zieleni

W raportowanym okresie na terenie woj. lubuskiego przeprowadzono szereg działań mających na celu obniżenie emisji hałasu. Skupiono się głównie na budowie i modernizacji dróg oraz tworzeniu ścieżek rowerowych. Zadanie realizowały: GDDKiA, ZDW, MNP Gorzów Wlkp. i Zielona Góra, powiat świebodziński, gminy: Nowa Sól, Siedlisko, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Trzebiechów, Wymiarki.

W 2021 r. zostały wykonane m.in. takie zadania:

- GDDKiA, w celu poprawy stanu technicznego dróg, przeprowadziła remont drogi krajowej nr 92 na odcinku Brójce - Lutol Suchy od km 62+542 do km 65+059 oraz od km 65+507 do km 66+780, Stok – Bucze od km 30+961 do km 34+150 oraz Węzeł Rzepin – Boczów od km 0+651 do km 2+321. Zadanie było realizowane z budżetu państwa w latach 2020-2021,
- ZDW wykonał 9 zadań w zakresie remontów nawierzchni dróg oraz chodników. Przeprowadzono remonty dróg wojewódzkich: 138 w m. Chlebowo, 139 w m. Mierczany, 156 w m. Strzelce Krajeńskie, 170, 278 w m. Mozów, 296 w m. Iłowa, 297 Kożuchów. Remonty chodników przeprowadzono w m. Kożuchów w ciągu DW 283 oraz w m. Konotop w ciągu DW 315, gdzie prace dofinansowała gmina Kolsko,
- MNP Zielona Góra rozpoczęła budowę południowej obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej, w ramach działania 4.2: Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią drogową TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego oś priorytetowa IV: Infrastruktura drogowa dla miast Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: <https://poludniowaobwodnica-zg.pl>. Przy ul. Trasa Północna

postawiono ekrany akustyczne. Przeprowadzono szereg działań związanych z budową, remontami i przebudową dróg,

- powiat świebodziński wykonał remont drogi powiatowej nr 1219F w miejscowości Glińsk oraz remonty cząstkowe przy użyciu grys i emulsji, uzupełniające ubytki na drogach powiatowych,
- na terenie Gorzowa Wlkp. przebudowano ul. Akacjową oraz ul. Długosza. W Szprotawie wykonano ciąg rowerowo-pieszy. W Słubicach wprowadzono zieleń w pasy drogowe, na skwerach i w parkach.

H 2.2 Opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, w tym m.in. zastosowanie zmniejszenia prędkości pojazdów wraz z pomiarem prędkości w miejscach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku innych technicznych możliwości)

W 2021 r. w ramach zadania MNP Zielona Góra zleciło wykonanie progów zwalniających. Wykonano 13 progów zwalniających na terenie sołectw: Racula oraz Ochla.

H 2.3 Ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy) m.in. poprzez ich modernizację, naprawę trakcji, zakup środków transportu nowych technologicznie o obniżonym poziomie hałasu, spełniającym dopuszczalne normy, stworzenie możliwości stosowania przez mieszkańców pojazdów z napędem hybrydowym

W 2021 r. podjęto różnorodne inicjatywy w celu ograniczenia hałasu emitowanego przez środki transportu. Na terenie Gorzowa Wlkp. wprowadzono niskoemisyjne technologie w systemach transportowych. Wycofano z MZK 6 szt. wyeksploatowanych pojazdów Solaris Urbino 12 i zastąpiono je nowymi autobusami MAN Lion City 12c, spełniającymi nowoczesne standardy pod kątem emisji spalin i emisji hałasu. Partnerem przedsięwzięcia było MZK w Gorzowie Wlkp.

W Zielonej Górze wprowadzono zintegrowany system niskoemisyjnego transportu publicznego, w tym zakup autobusów elektrycznych.

W gminie Szprotawa przystąpiono do programu „Zielony Transport”, w ramach którego przygotowano dokumentację dotyczącą zakupu elektrycznych autobusów.

H 2.4 Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem: źródeł hałasu, przestrzegania zasad strefowania (rozgraniczenia terenów o zróżnicowanej funkcji), zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów

W raportowanym okresie miasta i gminy woj. Lubuskiego uwzględniały w swoich MPZP oraz SUIKZP m.in.: ustalenia dotyczące ochrony środowiska, uwzględniające także uwarunkowania dotyczące dopuszczalnych poziomów hałasu dla zróżnicowanych funkcjonalnie terenów. Sprawozdanie z zadania przekazały MNP Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz gminy: Bledzew, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Międzyrzecz, Nowa Sól, Pszczew, Santok, Słubice, Sulechów, Świebodzin.

W 2021 r. zapisy odnośnie terenów chronionych akustycznie znalazły się w 4 uchwalonych MPZP dla Gorzowa Wlkp. Zapis SUIKZP w Międzyrzeczu zawiera zapis dotyczący ochrony przed hałasem, w ramach którego określa się następujące zasady zagospodarowania: tereny w poszczególnych strefach zagospodarowania należy kwalifikować do odpowiednich kategorii terenów o określonych standardach akustycznych podlegających ochronie, zgodnie z przepisami dotyczącymi dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku; nie należy przeznaczać terenów pod funkcje podlegające ochronie akustycznej, w strefach istniejących i potencjalnych przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu bez uwzględnienia

odpowiedniego zagospodarowania jako środków ochrony akustycznej, stosownie do źródła hałasu; przy projektowaniu zagospodarowania poszczególnych stref należy uwzględnić ograniczenia w otoczeniu obiektów i terenów chronionych przed hałasem. MPZP w Sulechowie, obejmujący część terenów w obrębie geodezyjnym Kruszyna, wyznacza pas zieleni, o charakterze izolacyjno-ochronnym przed hałasem, od drogi krajowej nr 32, dla przyległych terenów przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną.

H 2.5 Systematyczna kontrola zakładów dotycząca przestrzegania norm emisji hałasu przemysłowego do środowiska

Przeprowadzanie kontroli planowych w zakresie emisji hałasu do środowiska ma na celu sprawdzanie przestrzegania warunków posiadanych decyzji, w których określone zostały dopuszczalne wartości hałasu emitowanego z zakładu. W analizowanym okresie WIOŚ przeprowadził 4 planowane kontrole w zakresie emisji hałasu do środowiska, które obejmowały wszystkie źródła hałasu znajdujące się na terenach zakładów przemysłowych. Kontrolom podlegały zarówno punktowe źródła hałasu, jak i wtórne źródła hałasu. Głównym celem tych działań było monitorowanie i zapewnienie przestrzegania ustalonych standardów dotyczących emisji hałasu z zakładów przemysłowych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały naruszeń warunków posiadanych decyzji w zakresie hałasu, co świadczy o prawidłowej eksploatacji instalacji. Partnerem przedsięwzięcia było CLB GIOŚ.

4.3 Pola elektromagnetyczne (PEM)

W tabeli poniżej przedstawiono stan realizacji 2 zadań w związku z celem – PEM 1.

Tabela 5. Kierunki interwencji i zdania realizowane w ramach obszaru interwencji – Pola elektromagnetyczne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(PEM) POLA ELEKTROMAGNETYCZNE- Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych			
Kierunek interwencji: PEM 1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych			
PEM 1.1	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa	WIOŚ	↔ ↑
PEM 1.2	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	JST, ZP	↔ ↑

Podmioty realizujące zadania obszaru PEM:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

miasta i gminy: Czerwieńsk, Lubniewice

inne instytucje realizujące działania: GIOŚ, WIOŚ

4.3.1 PEM 1. Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych

PEM 1.1 Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa

W ramach PMŚ od 2008 r. prowadzony jest dla całego kraju monitoring pól elektromagnetycznych w cyklach trzyletnich. RWMŚ w Zielonej Górze na zlecenie GIOŚ prowadzi działania mające na celu monitoring pól elektromagnetycznych, który obejmuje m.in.:

- prowadzenie pomiarów w 45 punktach pomiarowych rocznie,
- przeprowadzenie oceny poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku dla województwa w oparciu o wyniki pomiarów,
- utworzenie bazy danych o wynikach PEM w województwie,
- ocenę poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku: w okresie rocznym i trzyletnim.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
 - w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
 - w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
 - w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe,
 - powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście

W 2021 r. pomiary monitoringowe na terenie województwa lubuskiego wykonano łącznie w 39 punktach pomiarowych: w 29 punktach w ramach stałej sieci monitoringu oraz w 10 punktach w ramach monitoringu badawczego na obszarze gmin wiejskich, co oznacza, że na terenie woj. lubuskiego wzięto pod uwagę więcej punktów niż minimalne ogólny wymogi. Jednakże nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

PEM 1.2 Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego

W raportowanym roku jednostki samorządowe realizowały powyższe zadanie poprzez uwzględnianie lokalizacji źródeł PEM w MPZP, podejmując działania, m. in.:

- nakazanie przesłonięcia stacji transformatorowych od strony terenów publicznych,
- ustalenie strefy technicznej wokół napowietrznych linii energetycznych średniego napięcia, w której zakazuje się realizacji obiektów kubaturowych niezwiązanych z obsługą sieci, obiektów i urządzeń wymagających fundamentowania, z wyjątkiem infrastruktury technicznej i nasadzeń trwałych,
- zakazanie realizacji nowych napowietrznych sieci uzbrojenia technicznego, z wyjątkiem przyłączy o charakterze czasowym i linii wysokiego napięcia
- zakaz budowy urządzeń reklamowych wymagających fundamentowania na trasach przebiegu sieci infrastruktury technicznej,
- zgoda na realizację linii SN i WN wyłącznie jako linie podziemne,
- określenie lokalizacji anten,
- zakaz lokalizacji wolnostojących urządzeń łączności publicznej,

- dopuszczenie niewielkich, nieuciążliwych urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej na ewentualnie wydzielonych działkach o powierzchni do 100 m²,
- wyznaczenie strefy ochronnej dla urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych (powyżej określonej mocy zainstalowanej),
- dopuszczenie przebudowy istniejącej sieci elektroenergetycznej z linii napowietrznych na kablowe.

Według danych pozyskanych z MFiPR w raportowanym okresie realizowane były następujące zadania:

- budowa sieci inteligentnej na terenie zachodniej Polski poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych” (2017-2022). Celem projektu jest budowa inteligentnej sieci przesyłowej na terenie gmin Krosno Odrzańskie, Gubin, Maszewo, Cybinka, Lubsko, Jasień i Brody, która umożliwi zaimplementowanie funkcjonalności SMART oraz wdrożenie inteligentnych liczników pozwalających na monitorowanie zużycia energii elektrycznej w czasie rzeczywistym,
- budowa elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta i powiatu Gorzów Wielkopolski, powiatów: strzelecko-drezdeneckiego oraz choszczeńskiego, poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych (2020-2023). Projekt zakłada budowę sieci w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, zainstalowanie inteligentnych liczników energii elektrycznej,
- budowa elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta Zielona Góra oraz powiatu nowosolskiego poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych” ma zaplanowane realizowanie działania na lata 2019-2023. Koncepcja realizacji projektu zakłada budowę elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta Zielona Góra, powiatu nowosolskiego, gminy Nowa Sól i Koźuchów poprzez modernizację i przebudowę sieci, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej. Celem projektu jest zapewnienie efektywnego i zrównoważonego systemu energetycznego, o niskim poziomie strat i wysokim poziomie jakości,
- w okresie 2017-2023 realizowane są dwa projekty „Budowa sieci inteligentnej na terenie zachodniej Polski (od miasta Gorzów Wlkp.) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych” oraz „ Budowa sieci inteligentnej na terenie południowej Wielkopolski poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych”. Celem obu projektów jest zapewnienie efektywnego i zrównoważonego pod względem ekonomicznym i technicznym systemu energetycznego, o niskim poziomie strat oraz wysokim poziomie jakości, bezpieczeństwa dostaw i ochrony.

4.4 Gospodarowanie wodami (W)

W poniższej tabeli przedstawiono stan realizacji 23 zadań wyznaczonych w ramach celów: W 1. – 7 celów szczegółowych, W 2. - 10 celów szczegółowych, W 3. – 3 cele szczegółowe, W 4. – 3 cele szczegółowe.

Tabela 6. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(W) GOSPODAROWANIE WODAMI - Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa			
Kierunek interwencji: W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych			
W 1.1	Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni	RZGW	↓
W 1.2	Przegląd i weryfikacja wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych	RZGW	↓
W 1.3	Wyznaczanie stref ochronnych ujęć wody	RZGW na wniosek właścicieli ujęć	↑
W 1.4	Modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	JST, ZWIK	↑→
W 1.5	Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych: wyposażenie w zbiorniki na gnojowice i pyły obornikowe, budowa biogazowni w celu zagospodarowania nieczystości ciekłych z hodowli, promocja i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, promocja i stosowanie "Programu rolnośrodowiskowego" m.in. wspieranie rolnictwa ekologicznego, zastosowanie międzyplonów oraz wsiewek poplonowych, utrzymanie stref buforowych i miedz śródpolnych	LODR, RZGW	↔↑
W 1.6	Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ, WSSE	↔↑
W 1.7	Rewitalizacja i rekultywacja jezior oraz zagospodarowanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem	JST, ZPK, ARiMR, RZGW, LP	↑
Kierunek interwencji: W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych			
W 2.1	Rozsuwanie obwałowań (przeprowadzenie analiz możliwości zwiększenia przepustowości przez rozsuniecie lub likwidację obwałowań i realizacja zaprojektowanych rozwiązań)	RZGW, RZGW, JST	↑
W 2.2	Opracowywanie koncepcji zabezpieczenia miast i obszarów zagrożonych oraz ich realizacja (budowa kanałów ulgi, budowa obwałowań lub wykorzystywanie przenośnych barier przeciwpowodziowych szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych)	RZGW, RZGW, JST	↑
W 2.3	Przebudowa infrastruktury mostowej (zwiększenie światła mostowego, podniesienie konstrukcji mostowej)	ZD, PKP, UMWL	↑
W 2.4	Utrzymywanie właściwego stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, urządzeń wodnych, koryt rzecznych, prowadzenie dokładnej ewidencji wszystkich obiektów	RZGW, JST	↑
W 2.5	Utrzymywanie we właściwym stanie obszarów międzywali, niedopuszczanie do nadmiernego zarastania	RZGW, JST	↑
W 2.6	Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych	RZGW	↑
W 2.7	Zwiększenie retencji (budowa zbiorników wodnych)	RZGW, JST, DLP	↑
W 2.8	Dostosowanie koryta cieków i nabrzeży, a także sprzętu do prowadzenia akcji lodołamania zwiększającej przepustowość koryt w okresie występowania zjawisk lodowych	RZGW	→
W 2.9	Aktualizacja MZP i MRP	PGW WP, RZGW	↑

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
W 2.10	Poprawa i rozbudowa systemu ostrzegania przed powodzią (szczególnie dla zagrożeń występujących w skali lokalnej)	JST, UMWL	→
Kierunek interwencji: W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią			
W 3.1	Uwzględnianie MZP i MRP w dokumentach planistycznych i kształtowanie polityki przestrzennej gminy, województwa, wprowadzanie ograniczeń na terenach zalewowych, określanie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych wałami	JST, UMWL	↔
W 3.2	Wykonanie planów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej na obszarze gminy	JST	↔
W 3.3	Określenie warunków technicznych na podstawie których można lokalizować obiekty budowlane na obszarach zagrożonych powodzią i na obszarach zagrożonych możliwością przzerwania wałów podczas wystąpienia powodzi	PGW WP, RZGW, JST	↔
Kierunek interwencji: W 4. Ograniczanie wrażliwości terenów zagrożonych suszą			
W 4.1	Wykonanie Planów przeciwdziałania skutkom suszy	PGW WP, RZGW	↔
W 4.2	Przebudowa systemów melioracji na systemy odwadniająco – nawadniające w zależności od warunków hydrologicznych	RZGW	→
W 4.3	Edukacja propagująca właściwe wykorzystywanie wody w rolnictwie	LODR, JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru W:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: sulęciński, żagański.

miasta i gminy: Bledzew, Bojadła, Brody, Brzeźnica, Czerwieńsk, Dąbie, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycy, Gubin, Kargowa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Łagów, Małomice, Maszewo, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól, Nowogród Bobrzański, Przewóz, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Sulęcín, Szprotawa, Świebodzin, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań, Żary.

przedsiębiorstwa realizujące działania: PWK w Gorzowie Wlkp., ZDW

inne instytucje realizujące działania: GIOŚ, LODR, RDLP w Zielonej Górze, RZGW Bydgoszcz, RZGW Poznań, RZGW Szczecin, RZGW Wrocław, WIOŚ, WSSE

4.4.1 W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

W 1.1 Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni

Od 2018 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), brak jest podstawy prawnej do wydawania przez Dyrektora RZGW rozporządzeń w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionów wodnych i zlewni.

W 2021 r. nie realizowano prac w zakresie opracowania warunków korzystania z wód zlewni.

W 1.2 Przegląd i weryfikacja wód wrażliwych i obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł

rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" (Dz. U. poz. 244) zawiera działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi z rolnictwa (Dz. U. poz. 244). Obszar całego kraju jest objęty ww. rozporządzeniem.

Z uwagi na zmianę kompetencji ustawowych zadanie nie zostało zrealizowane przez żaden RZGW. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2022, poz. 2625, ze zm.), zmienia m.in. sposób realizacji Dyrektywy Azotanowej w Polsce (art. 102-112). Obecnie nie są już wyznaczane wody wrażliwe i obszary szczególnie narażone (OSN). Zgodnie z postanowieniami art. 104 ust. 1 ustawy Prawo wodne, w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu, opracowuje się i wdraża na obszarze całego państwa program działań. Zadanie opracowania Programu działań zostało powierzone ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej, który realizuje to zadanie w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa.

W 1.3 Wyznaczanie stref ochronnych ujęć wody

Zgodnie z art. 121 ust. 3 oraz w związku z art. 133 ust. 1 ustawy *Prawo wodne*, strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się z urzędu dla każdego nowopowstającego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z art. 135 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo wodne* organy Wód Polskich ustanawiają strefy ochronne obejmujące wyłącznie tereny ochrony bezpośredniej.

W związku z ww. zadaniem w 2021 r. RZGW w Bydgoszczy wydał 9 decyzji administracyjnych w powyższej sprawie obejmujących wyłącznie teren ochrony bezpośredniej - 15 terenów na terenie gmin: Kłodawa, Santok, Strzelce Krajeńskie, Dobiegniew, Stare Kurowo, Drezdenko. Zapewniło to odpowiednią jakość wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę pitną oraz zakładów wymagających wody o wysokiej jakości na tych terenach. RZGW Wrocław wydało decyzje ustanawiające strefy ochrony bezpośredniej dla wód podziemnych na obszarze działania Zarządu Zlewni w Lwówku Śląskim, Zgorzelcu i Zielonej Górze. Decyzje te mają na celu ochronę zasobów wód podziemnych. RZGW w Poznaniu uzgodniło 1 projekt rozporządzenia Wojewody Lubuskiego w ww. sprawie w Maszewie, gm. Deszczno.

W 1.4 Modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody

Na terenie województwa lubuskiego w 2021 r. ww. zadanie realizowane było przez JST oraz przedsiębiorstwa. W celu modernizacji ujęć wody i SUW miasta Gorzów Wielkopolski oraz inne gminy podjęły działania takie jak: budowa/rozbudowa sieci wodociągowej, regeneracje studni głębinowych w Gorzowie Wlkp. i gminie Małomice a także budowa odcinka sieci wodociągowej wraz z modernizacją już istniejącej sieci w tej gminie, rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminie Lubrza, wymiana pomp głębinowych w gminie Kostrzyn nad Odrą, rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody oraz budowa przydomowej oczyszczalni ścieków w gminie Kargowa, wymiana złoża filtracyjnego w gminie Wschowa, renowacja studni głębinowej i wykonanie studni zastępczej w gminie Sława, budowa studni głębinowej w miejscowości Lipka. Na terenie gminy Górzycza rozpoczęto modernizację hydroforni w dwóch miejscowościach oraz zmodernizowano stację uzdatniania wody w miejscowości Spudłów. W studni nr 1 przy stacji uzdatniania wody na terenie gminy Witnica zamontowano pompę, która poprawiła wydobywanie wody.

W Gorzowie Wielkopolskim w latach 2020-2021 przebudowano SUW Maszewo. Podjęte działania polegały między innymi na: wykonaniu sieci wodociągowych między obiektami, kanalizacji sanitarnej i elektroenergetycznej, wymianie pomp w studniach głębinowych, montażu pompy zatapialnej w komorze odpływowej odstoju popłuczyn. W wyniku realizacji

przedsięwzięcia unowocześniono sterowanie stacją uzdatniania wody i zapewniono bezawaryjną jej pracę. W Zielonej Górze w ramach Projektu: "Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra - Etap V" (2021-2023) trwa modernizacja procesu filtracji wody i pompowni wielofunkcyjnej na Stacji Uzdatniania Wody Zawada. Niektóre kroki jakie zostały podjęte w ramach projektu to:

- naprawa i izolacja zbiorników,
- wymiana systemu drenażowego i wypełnienia,
- modernizacja zbiornika wody czystej obejmującego prace izolacyjne oraz wymiana armatury o średnicy od 700 do 1200 mm i montaż pomp,
- modernizacja kompletnego systemu monitoringu i sterowania pracą filtrów,
- modernizacja instalacji do dezynfekcji wody z wykorzystaniem lamp UV.

Celem realizowanych inwestycji była poprawa jakości dostarczanej wody, wzrost jakości gospodarki wodno-ściekowej, mniejsza ilość awarii i przerw w dostawie wody. Przebudowa SUW ma w znacznym stopniu poprawić wydajność pracy stacji. Ponadto w wyniku budowy i modernizacji stacji uzdatniania wody rośnie liczba osób korzystających z systemu zaopatrzenia w wodę.

W 1.5 Działania podejmowane w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych: wyposażenie w zbiorniki na gnojowice i pyły obornikowe, budowa biogazowni w celu zagospodarowania nieczystości ciekłych z hodowli, promocja i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, promocja i stosowanie "Programu rolnośrodowiskowego" m.in. wspieranie rolnictwa ekologicznego, zastosowanie międzyplonów oraz wsiewek poplonowych, utrzymanie stref buforowych i miedz śródpolnych

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy *Prawo wodne* z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganiu dalszemu zanieczyszczeniu, opracowuje się i wdraża na obszarze całego państwa program działań.

Według ww. ustawy, minister właściwy do spraw gospodarki posiada kompetencje do opracowywania aktualizacji programu działań po uzgodnieniu z ministrem do spraw rolnictwa. W związku z tym Dyrektor RZGW nie posiada kompetencji do realizacji ww. działania.

W zakresie tego zadania LODR zrealizował zadania wynikające z programów rolnośrodowiskowych i programu działań mającego na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych, gdzie wydano ogólnie 3347 porad, w zakresie działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych - 1788 porad. Wydano także dyrektywy azotanową i wodną oraz 1135 porad odnośnie zasad ochrony gleb i wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych. Działania zrealizowane terenie całego województwa.

W 1.6 Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych

W 2021 r. monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych został zrealizowany przez WIOŚ i WSSE. W gminie Górzycy były pobierane próbki wody przez Państwową Inspekcję Sanitarną w Słubicach według harmonogramu przez cały rok. GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2021 r. zaplanował do badań: 103 jcwp rzecznych, 42 jcwp jeziornych, 4 jcwpd oraz 1 punkt w ramach lokalnego monitoringu wód podziemnych. Na

podstawie uzyskanych wyników wykonano klasyfikację wskaźników jakości wód powierzchniowych, bez klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego i chemicznego.

Działania podjęte przez WSSE w 2021 r. to: kontrola podmiotów produkujących wodę do spożycia z realizacji powierzonych im zadań, badanie wody zgodnie z przyjętym planem monitoringu na dany rok, wydawanie ocen jakości wody do spożycia i decyzji odnośnie przydatności wody do spożycia, kontrole urządzeń dostarczających wodę, analiza, weryfikacja i ocena danych uzyskiwanych w wyniku prowadzonego monitoringu. Na podstawie informacji zebranych od organów rządowych na terenie województwa sporządzono listy kąpielisk i miejsc wykorzystywanych okazjonalnie do kąpeli oraz ustalono harmonogram pobierania próbek z tych miejsc. WSSE wydał ocenę jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli.

W 1.7 Rewitalizacja i rekultywacja jezior oraz zagospodarowanie terenów wokół jezior dla potrzeb turystyki i rekreacji w sposób zapewniający ochronę wód jeziornych przed zanieczyszczeniem

W ramach zadania RDLP w Zielonej Górze wybudowała urządzenie retencyjne w zlewni rzeki Rudy. Obejmowało to wykonanie 61 przepustów z piętrzeniem, 15 zastawek, 37 progów piętrzących i 2 michy stawowe.

W gminie Lubniewice naprawiono pomost przy plaży miejskiej i wzmocniono brzegi promenady nad jeziorem Lubiąż. Na terenie gminy Nowa Sól przeprowadzono remont pomostu w miejscowości Jeziorna. Gmina Wschowa przeprowadziła rewitalizację jezior na swoim terenie.

4.4.2 W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych

W 2.1 Rozsuwanie obwałowań (przeprowadzenie analiz możliwości zwiększenia przepustowości przez rozsuniecie lub likwidację obwałowań i realizacja zaprojektowanych rozwiązań)

RZGW Wrocław w 2021 r. utrzymywało wały przeciwpowodziowe w należytym stanie technicznym, aby zapewnić bezpieczeństwo w razie powodzi na terenach trzech zlewni. Działanie obejmowało wały przeciwpowodziowe o łącznej długości 100 km na terenie Zarządu Zlewni w Lwówku Śląskim, wały przeciwpowodziowe o długości 197 km na terenie Zarządu Zlewni w Zielonej Górze oraz wały przeciwpowodziowe na terenie Zarządu Zlewni w Zgorzelcu o długości 64,5 km. Przeprowadzono również remont wału przeciwpowodziowego Nysy Łużyckiej.

W 2.2 Opracowywanie koncepcji zabezpieczenia miast i obszarów zagrożonych oraz ich realizacja (budowa kanałów ulgi, budowa obwałowań lub wykorzystywanie przenośnych barier przeciwpowodziowych szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych)

Z uwagi na zmianę kompetencji ustawowych, działania te nie należą do obowiązków gmin, jednak Urząd Miasta i Gminy Wschowa uczestniczył w treningach łączności wykorzystywanej w sytuacjach zagrożenia i kryzysu.

W 2.3 Przebudowa infrastruktury mostowej (zwiększenie światła mostowego, podniesienie konstrukcji mostowej)

W 2021 r. zadanie wykonywane było przez ZDW w Zielonej Górze. Zakres wykonanych działań to: remont mostu w zabytkowym centrum Lubska w ciągu drogi woj. nr 287, remont drogi

wojewódzkiej nr 158 wraz z remontem obiektu mostowego w m. Trzebiczn Młyn oraz przebudowa mostu przez Wartę w Świerkocinie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 131.

W 2.4 Utrzymywanie właściwego stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, urządzeń wodnych, koryt rzecznych, prowadzenie dokładnej ewidencji wszystkich obiektów

Zadanie było wykonywane przez RZGW Bydgoszcz, Wrocław i Szczecin, miasto Zielona Góra, miasto Gorzów Wlkp. oraz szereg gmin.

RZGW Bydgoszcz utrzymało stan kanałów rzecznych na terenie rzeki Stara Noteć w obszarze gmin Drezdenko, Zwierzyn, Dobiegniew, Santok, Stare Kurowo, Kłodawa. Działania obejmowały: wykaszanie, usuwanie drzew, krzewów i roślin oraz przeszkód naturalnych, zadaniem tych działań było utrzymanie drożności ścieków. Na zlecenie RZGW w Szczecinie, NW Myślibórz wykonał usługi związane z ww. zadaniem na rzece Ścieniawica i dla kanałów: Chocim, Buszów, Chłopiński, Łączyna, Myślański, Gajewo, Mystka. Zakres usług obejmował:

- usuwanie przeszkód naturalnych i wynikających z działalności człowieka,
- usuwanie zatorów,
- wykoszenie porostu ze skarp,
- ręczne ścinanie krzaków i podszyc średniej gęstości,
- usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie,
- hakowanie,
- ręczne usunięcie namulów,
- przeniesienie do cieku organizmów wodnych wydobytych podczas prac konserwacyjnych,
- rozbiórka tam bobrowych.

Wykonanie zadania przez RZGW we Wrocławiu obejmowało utrzymanie cieków wodnych i obiektów w należyłym stanie technicznym na terenie Zarządu Zlewni w Zielonej Górze, w Lwówku Śląskim i w Zgorzelcu, jak i utrzymywanie i eksploatacja stacji pomp na terenie Zarządu Zlewni w Zielonej Górze. Miasto Gorzów Wlkp. prowadziło rekonesans przeciwpowodziowy obejmujący wały przeciwpowodziowe, kanały melioracji podstawowej i szczegółowej. W 2021 r. na terenie miasta przeprowadzono konserwację rowów melioracji szczegółowej (koszenie skarp i dna rowów, usuwaniu porostów drzew i krzewów, odmulanie). Działania wykonane to:

- naprawa mostu na rzece Lubna (gm. Lubniewice),
- konserwacja rowów melioracyjnych (gm. Słubice, Zbąszynek),
- konserwacja urządzeń melioracyjno-odwadniających (gm. Sulechów),
- udrożnienie rowów melioracyjnych i poprawa stanu technicznego urządzeń melioracji (gm. Wschowa).

Dzięki inwestycjom utrzymywano właściwy stan techniczny urządzeń wodnych, utrzymano drożność cieków, rowów i zbiorników oraz utrzymano funkcjonalność i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.

W 2.5 Utrzymywanie we właściwym stanie obszarów międzywali, niedopuszczanie do nadmiernego zarastania

Działania wykonane w ramach ww. zadania w 2021 r. to:

- utrzymywanie we właściwym stanie obszarów międzywali na terenie gminy Żagań,
- przeprowadzenie rekonesansu przeciwpowodziowego na terenie miasta Gorzów Wlkp.,

- utrzymanie wałów przeciwpowodziowych i międzywala na terenie gmin Sanok, Drezdenko, Zwierzyn, Stare Kurowo przez RZGW Bydgoszcz.

W 2.6 Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych

Na terenie woj. Lubuskiego w 2021 r. ww. zadanie zostało zrealizowane przez gminę Szprotawa. Działanie obejmowało konserwację systemu melioracji wodnych, w tym wykaszanie skarp, odmulanie dna i sprzątanie poboczy.

W 2.7 Zwiększenie retencji (budowa zbiorników wodnych)

Zwiększenie retencji na terenie woj. lubuskiego przeprowadziły gminy Świebodzin i Witnica. Działania obejmowały budowę zbiornika wodnego w Parku Dolina Strugi Świebodzińskiej i konserwację trzech zbiorników wodnych w miejscowości Mościczki.

W 2.8 Dostosowanie koryta cieków i nabrzeży, a także sprzętu do prowadzenia akcji lodołamania zwiększającej przepustowość koryt w okresie występowania zjawisk lodowych

W raportowanym okresie w woj. lubuskim nie zaszła potrzeba akcji lodołamania, z racji tego ww. działania nie zostały podjęte na terenie województwa.

W 2.9 Aktualizacja MZP i MRP

MZP i MRP podlegają przeglądowi i w razie potrzeby aktualizacji w cyklach 6-letnich. Szczegółowy zakres i wymagania dotyczące opracowywania ww. map oraz skalę, określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 4 października 2018 r. *w sprawie opracowania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego* (Dz. U z 2018 r. poz. 2031).

Wykonanie przeglądu i aktualizacji MZP i MRP w II cyklu planistycznym (2016-2021) finansowane było ze środków POIiŚ 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu. Prace związane z aktualizacją map zostały zakończone w 2020 r. i wznowione w 2022 r.

Raport z wykonania przeglądu i aktualizacji map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego dostępny jest na stronie: <https://www.powodz.gov.pl/pl/mapy>.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w wersji numerycznej (wektorowej) dostępne są pod adresem: <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>

W 2.10 Poprawa i rozbudowa systemu ostrzegania przed powodzią (szczególnie dla zagrożeń występujących w skali lokalnej)

Dla poprawy i rozbudowy systemu ostrzegania przed powodzią opracowano działania, które mają na celu ochronić i informować o zbliżającej się powodzi. W oparciu o istniejący budynek remizy OSP w Czerwieńsku opracowano dokumentację projektową rozbudowy istniejącej infrastruktury oraz docelowego utworzenia Gminnego Centrum Bezpieczeństwa (GCB), które zapewni między innymi, ostrzeganie o zagrożeniu powodzią. Ukończenie budowy GCB planowane jest do końca czerwca 2024 r. W Gorzowie Wlkp. na stronie internetowej urzędu utworzono zakładkę dotyczących zagrożeń jakie mogą się pojawić. Pracownicy urzędu po otrzymaniu ostrzeżenia przekazują do publikacji informacje o zagrożeniu i terminie wystąpienia. Działanie ma charakter ciągły począwszy od 2021 r.

Władze Nowogrodu Bobrzańskiego w sytuacji zagrożenia powodziowego, w zależności od miejsca wystąpienia zdarzenia, wprowadzają pogotowie przeciwpowodziowe dla danej miejscowości. Uruchamiają GZZK oraz zostają wprowadzone stałe dyżury.

W gminie Wschowa w razie konieczności będą ogłaszane komunikaty dla ludności na stronie gminy oraz przekazywane poprzez system powiadamiania i alarmowania.

4.4.3 W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią

W 3.1 Uwzględnianie MZP i MRP w dokumentach planistycznych i kształtowanie polityki przestrzennej gminy, województwa, wprowadzanie ograniczeń na terenach zalewowych, określanie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych wałami

W gminie wiejskiej Bojadła typy zadań zostały uwzględnione w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Nie były przeznaczane dodatkowe środki z tego tytułu. W Nowej Soli i Słubicach dokumenty MZP i MRP zostały uwzględnione w uchwałach rady miasta odnośnie planu zagospodarowania przestrzennego miasta oraz w zakresie zagrożenia i ryzyka środowiskowego. W Gorzowie Wlkp. i Czerwieńsku zadanie to uwzględniono w przepisach zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczono również strefy MRP i MPZP oraz miejsca zagrożone powodzią. Plany obowiązują bezterminowo do czasu zmiany lub sporządzenia nowego planu.

W 3.2 Wykonanie planów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej na obszarze gminy

Plan ochrony przeciwpowodziowej wykonano w gminach Bojadła, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycy, Nowogród Bobrzański, Sulechów oraz Żagań. Gmina Wschowa uczestniczy w treningach łączności wykorzystywanej w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Prowadzony jest monitoring pogodowy, stanu rzek i dróg oparty o informacje otrzymywane przez Centrum Zarządzania Kryzysowego LUW i komunikatory IMGW. Powstał też magazyn przeciwpowodziowy dla gminy. Plany ochrony przeciwpowodziowej są corocznie aktualizowane i na bieżąco poprawiane.

W 3.3 Określenie warunków technicznych na podstawie których można lokalizować obiekty budowlane na obszarach zagrożonych powodzią i na obszarach zagrożonych możliwością przerwania wałów podczas wystąpienia powodzi

RZGW w Bydgoszczy wprowadziło instrumenty wspierające realizację działań Planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP), m.in. przygotowanie zmian prawnych w zakresie lokalizacji i wymagań dla zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią. W gminie wiejskiej Bojadła dokumenty zostały uwzględnione w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Nie były przewidziane dodatkowe środki z tego tytułu.

4.4.4 W 4. Ograniczanie wrażliwości terenów zagrożonych suszą

W 4.1 Wykonanie Planów przeciwdziałania skutkom suszy

RZGW w Bydgoszczy opracował plan przeciwdziałania skutkom suszy. Prace obejmowały przeprowadzenie wstępnych konsultacji społecznych, aktualizację metodyki opracowania, ankietyzację wśród interesariuszy, identyfikację obszarów zagrożonych suszą i narażonych na skutki jej występowania, przygotowanie projektu planu i przeprowadzenie ich konsultacji społecznych, opracowanie ostatecznej wersji projektu dokumentu, sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przygotowanie właściwego dokumentu z uzyskanymi niezbędnymi uzgodnieniami. Proces sporządzania trwał w lata od 2016 r. do końca 2020 r.

W 4.2 Przebudowa systemów melioracji na systemy odwadniająco – nawadniające w zależności od warunków hydrologicznych

W ramach zadania w 2021 r. rozpoczęto opracowanie kompletnej dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego pn., „Rozbiórka istniejącego i budowa nowego jazu na rzece Obrze w km 78+820 w m. Rybojady”. Prace rozbiórkowe jazu zaplanowane na 2022 r. doszły do skutku. Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska „BIPROWODMEL” Sp. z o.o., jako wykonawca zadania, w związku z przedłużającymi się procedurami administracyjnymi, nie jest w stanie uzyskać decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego zadania. W związku z tym zawnioskowano o zmianę terminu realizacji zadania do dnia 15.12.2023 r.

W 4.3 Edukacja propagująca właściwe wykorzystywanie wody w rolnictwie

LODR przeprowadzał szkolenia odnośnie wykorzystania wody w rolnictwie na terenie woj. lubuskiego. Szkolenia dotyczyły zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywy azotanowej i ramowa dyrektywa wodna. W Lipinkach Łużyckich, Wschowie, Sulęcinie były prowadzone kampanie takie jak: „Światowy Dzień Wody z PAH”, były prowadzone akcje informacyjne, roznoszone broszury oraz prowadzone wykłady o retencji wody w placówkach oświatowych.

4.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

W poniższej tabeli przedstawiono stan realizacji 5 zadań wyznaczonych w ramach celów: GWS 1.- 1 cel szczegółowy, GWS 2. – 2 cele szczegółowe, GWS 3. – 2 cele szczegółowe.

Tabela 7. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GWS) GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków			
Kierunek interwencji: GWS 1. Realizacja zadań AKPOŚK			
GWS 1.1	Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z AKPOŚK oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2000 RLM	JST, ZUK	→
Kierunek interwencji: GWS 2. Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska			
GWS 2.1	Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej od odbiorników, ograniczanie strat w sieci wodociągowej	JST, ZWiK	→
GWS 2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych szczególnie na obszarach, dla których zapisy mpzp nie przewidują zbiorowego systemu odbioru ścieków w okresie perspektywicznym	JST	↑
Kierunek interwencji: GWS 3. Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej			
GWS 3.1	Kontrola zużycia wody - Uzupełnienie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci	JST, ZWiK	↔
GWS 3.2	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru GWŚ:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania: UM Bytom Odrzański,

powiaty: sulęciński

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Gubin, Jasień, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Małomice, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Pszczew, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Torzym, Trzbień, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań

przedsiębiorstwa realizujące działania: PWK w Gorzowie Wlkp.

inne instytucje realizujące działania: ZC MG-6, LUW

4.5.1 GWŚ 1. Realizacja zadań AKPOŚK

GWŚ 1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z AKPOŚK oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2000 RLM

Lubuski Urząd Wojewódzki wydał kilka rozporządzeń w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych: jezioro Chłop, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 306 Zbiornik Wschowa, Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 315 Zbiornik Chocianów – Gozdnicza, jezioro Szarcz. Ochroną zostało również objęte ujęcie wód podziemnych w Maszewie. Wszystkie akty zostały wydane bez końcowego terminu obowiązywania.

4.5.2 GWŚ 2. Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska

GWŚ 2.1 Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej, kanalizacji sanitarnej, budowa osadników i separatorów wód opadowych i roztopowych na wylotach sieci deszczowej od odbiorników, ograniczanie strat w sieci wodociągowej

Główne zadania jakie zostały wykonane w woj. lubuskim to:

- przebudowa sieci wodociągowej,
- budowa sieci kanalizacji,
- modernizacja kanalizacji deszczowej,
- wymiana rurociągów wody surowej,
- budowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej,
- kontrola na ilość produkowanej i dostarczanej wody,
- remonty aktualnej sieci wodociągów i kanalizacji,
- udrażnianie rur,
- modernizacja i automatyzacja istniejącej sieci.

Najwięcej zadań wykonało Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne w Gorzowie Wlkp. Gminy, w których wykonano powyżej wymienione inwestycje to: Lipinki Łużyckie, Łęknica, Międzyrzecz, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Sława, Słońsk, Stare Kurowo, Sulęcín, Świdnica, Świebodzin, Witnica, Wschowa, Zielona Góra oraz Żary. Zadania wykonano w latach 2020-2022.

GWŚ 2.2 Budowa oczyszczalni przydomowych szczególnie na obszarach, dla których zapisy MPZP nie przewidują zbiorowego systemu odbioru ścieków w okresie perspektywicznym

Na terenie województwa lubuskiego, wiele gmin dofinansowało przydomowe oczyszczalnie ścieków, które powstały m.in. w gminach: Bledzew, Bogdaniec (otrzymano dofinansowanie do budowy we wsiach: Jeniniec, Jeżyki, Krzyszczyna), Brody, Dąbie, Gubin, Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Maszewo, Przewóz, Szprotawa.

4.5.3 GWŚ 3. Poprawa efektywności działalności kontrolno-monitoringowej w gospodarce wodno-ściekowej**GWŚ 3.1 Kontrola zużycia wody - Uzupełnienie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci**

Prace związane z wodomierzami polegały przede wszystkim na wymianie urządzeń na bardziej nowoczesne z modułami radiowymi, pozwalającymi zdalnie przesyłać odczyt do jednostek kontrolujących, sprawdzania gwarancji oraz kontroli ich poprawnego działania. Zadanie to było realizowane w ciągu całego 2021 r. Gminy, które prowadziły prace związane z zadaniem to: Gorzów Wlkp., Górzycy, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubsza, Łagów, Łęknica, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Sława, Świebodzin, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Żagań oraz Żary.

GWŚ 3.2 Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków

W ramach projektu gminy prowadzą ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Weryfikację zgłoszeń do umieszczenia w ewidencji prowadzi Związek Celowy MG-6. Zadanie to było wykonywane w sposób ciągły w 2021 r. Gminy, które prowadziły ewidencje to: Bledzew, Bobrowice, Bojadła, Brody, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gubin, Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Świebodzin, Torzym, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań oraz Żary.

4.6 Zasoby geologiczne (K)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 3 zadań środowiskowych w ramach celu K 1.

Tabela 8. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby geologiczne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
ZASOBY GEOLOGICZNE (KOPALINY) - Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi			
Kierunek interwencji: K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego			
K 1.1	Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych	kopalnie, GIG, WUG	↔↓
K 1.2	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	JST, OUG	↔
K 1.3	Tworzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i mpzp z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górnictwem na całym obszarze województwa	UMWL, JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru K:**samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:****miasta i gminy:** Bojadła, Brody, Gorzów Wielkopolski, Nowa Sól, Wschowa, Zielona Góra**inne instytucje realizujące działania:** OUG, PKN ORLEN S.A.**4.6.1 K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego****K 1.1 Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych**

W ramach niniejszego zadania OUG w Poznaniu nie prowadził w raportowanym roku żadnych dodatkowych działań związanych z wykorzystaniem nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych. Również PKN ORLEN S.A. (dawniej PGNiG S.A.) nie zastosował innych, niż dotychczas stosowane, technik wydobywczych. Eksploatacja odbywała się z zachowaniem racjonalnej gospodarki złożem, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

K 1.2 Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin

W 2021 r. do OUG w Poznaniu wpłynęło 7 zgłoszeń dotyczących nielegalnej eksploatacji kopalin. Zgodnie z zapisami art. 140 ust. 1 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 ze zm.), właściwy Dyrektor OUG prowadzi postępowania w przedmiocie naliczenia opłaty podwyższonej za nielegalne (bezkoncesyjne) wydobywanie kopalin. Do zadań związanych z prowadzonymi postępowaniami należą m.in.: analiza dokumentacji dotyczących zgłoszeń prowadzenia nielegalnego (bezkoncesyjnego) wydobywania kopalin, oględziny terenu – miejsca wskazanego w zgłoszeniach, prowadzenie postępowania wyjaśniającego, naliczenie opłaty podwyższonej lub w przypadku braku znamion prowadzonej działalności: umorzenie prowadzonego postępowania lub brak wszczęcia postępowania. Postępowania w 2021 r. były prowadzone w gminach: Skwierzyna, Bobrowice, Słubice, Żary, Nowa Sól.

K 1.3 Tworzenie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i MPZP z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym na całym obszarze województwa

W ramach zadania, w 2021 r. działania podjęły: Gorzów Wlkp., Zielona Góra oraz gminy: Nowa Sól, Wschowa, Bojadła. W uchwalonym, dnia 24 lutego 2021 r., Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Gorzowa Wielkopolskiego, przyjętego uchwałą Nr XXXIV/602/2021, wskazano złoża surowców naturalnych w obszarze miasta. W obowiązującym dla Zielonej Góry SUIKZP wprowadzono zmiany na podstawie opinii i uzgodnień z organami i instytucjami uprawnionymi w przedmiotowym zakresie. Obowiązujące dla pozostałych gmin SUIKZP uwzględniają ochronę kopalin przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym.

4.7 Gleby (GL)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 4 zadań środowiskowych w ramach celu GL 1.

Tabela 9. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji - Gleby

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GL) GLEBY (DEGRADACJA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB) - Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych			

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
Kierunek interwencji: GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju			
GL 1.1	Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	JST, LODR, ARiMR, RDOŚ	↔
GL 1.2	Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	JST, SP, PG	↔↑
GL 1.3	Tworzenie nowych gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych i ich promocja	LODR, JST	↔↑
GL 1.4	Monitoring i inwentaryzacja obszarów zdegradowanych	WIOŚ, JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru GL:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: żarski, nowosolski

miasta i gminy: Brody, Gorzów Wielkopolski, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Słońsk, Sulechów, Świdnica, Wschowa

inne instytucje realizujące działania: PKN ORLEN S.A., LODR

4.7.1 GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

GL 1.1 Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi

W 2021 r. w ramach zadania LODR prowadził doradztwo grupowe oraz szkolenie dotyczące ograniczenie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, w którym udział wzięło 684 uczestników. Organizuje również coroczne Targi Rolnicze, gdzie również rozpowszechniane są dobre praktyki rolnicze.

W Gorzowie Wlkp. realizowano następujące działania:

- kierowano informacje do mieszkańców poprzez stronę internetową,
- wysyłano informacje pisemne bezpośrednio do osób prowadzących działalność rolniczą,
- prowadzono kontrole w zakresie prawidłowego nawożenia obornikiem, składowania obornika, utrzymywania zwierząt, utrzymywania należytego porządku na terenie gospodarstwa,
- udzielano informacji mieszkańcom zgłaszającym wątpliwości co do prawidłowego nawożenia, mających na celu podniesienie świadomości i wiedzy na ten temat.

Prowadzono również współpracę z LODR i LIR. W ramach działania gminy: Lubniewice, Sulechów, Słońsk, Lipinki Łużyckie prowadziły różnorodne działania związane z rozpowszechnianiem dobrych praktyk rolniczych, w tym udostępnianie materiałów informacyjnych, ulotek, zamieszczanie informacji na stronach internetowych.

GL 1.2 Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej

Starosta, na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2409) wydaje decyzje w zakresie rekultywacji gruntów rolnych i leśnych, które zostały zdegradowane lub zdewastowane w wyniku prowadzonej działalności lub przez nieustalone osoby.

W wyniku prowadzonej rekultywacji następuje przywrócenie gruntom zdewastowanym lub zdegradowanym wartości użytkowych i przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych gruntu, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Na terenie powiatu nowosolskiego zanotowano 60,54 ha gruntów zdewastowanych podlegających rekultywacji w tym: gmina Siedlisko - 10,41 ha, gmina Otyń - 1,92 ha, gmina Nowe Miasteczko - 31,05 ha, Gmina Kolsko - 3,44 ha, Gmina Nowa Sól - 13,72 ha. Grunty podlegające rekultywacji zostały zdewastowane w wyniku prowadzonej działalności górniczej i wydobywczej, w tym wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego, górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego - 1,92 ha, górnictwo rud metali oraz pozostałe górnictwo i wydobywanie - 56,81 ha, innej działalności - 1,81 ha. Rekultywację gruntów prowadzi się, w miarę jak grunty te stają się nieużyteczne do prowadzenia działalności przemysłowej w sposób całkowity, częściowy lub na określony czas, oraz kończy się ją w terminie do 5 lat od zaprzestania tej działalności.

PKN ORLEN S.A. - Oddział w Zielonej Górze zlikwidował 2 odwierty:

- Rybaki-6, gdzie przeprowadzono rekultywację gruntów położonych w obrębie Połęcko, gmina Maszewo - dz. nr ewid. 7/5,
- Wilków-39, gdzie przeprowadzono rekultywację gruntów położonych w obrębie Gola, gmina Szlichtyngowa - dz. nr ewid. 3216/3, 3216/4.

W rezultacie ww. działań przywrócono gruntom funkcję rolniczą.

GL 1.3 Tworzenie nowych gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych i ich promocja

LODR w ramach prowadzonego cyklicznie kiermaszu produktów ekologicznych, wyłania w drodze konkursu najlepsze gospodarstwo ekologiczne.

Gminy Słońsk i Świdnica promują gospodarstwa ekologiczne na stronach internetowych urzędów, gdzie można m.in. znaleźć wykaz gospodarstw agroturystycznych z terenu gminy.

GL 1.4 Monitoring i inwentaryzacja obszarów zdegradowanych

W ramach zadania podjęcie działań zadeklarowały gminy: Wschowa, Lubniewice oraz Lipniki Łużyckie. Gmina Wschowa zleca prowadzenie monitoringu zamkniętego składowiska odpadów komunalnych w Tylewicach. Gmina Lubniewice prowadzi monitoring zrehabilitowanego składowiska odpadów zlokalizowanego między Lubniewicami a Glisnem. Co pół roku przeprowadzane są badania m.in. gazów pochodzących ze składowiska oraz osiadania terenu, które następnie przekazywane są do WIOŚ.

4.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 11 zadań środowiskowych w ramach celów: GO 1. – 5 celów szczegółowych, GO 2. – 2 cele szczegółowe, GO 3. – 4 cele szczegółowe.

Tabela 10. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GO) GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW- Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami			
Kierunek interwencji: GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami			
GO 1.1	Edukacja ekologiczna promująca selektywną zbiórkę odpadów	JST, UMWL	↔
GO 1.2	Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów efektywnych ekonomicznie i ekologicznie, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania	JST, JUO	→
GO 1.3	Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa	JST, WIOŚ	↔
GO 1.4	Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów	JST	↔
GO 1.5	Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami	JST, UMWL	↔
Kierunek interwencji: GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi			
GO 2.1	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie przekazano więcej niż 35% wagowo masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.	JST	↔
GO 2.2	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych, w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.	JST, ZP	↔
Kierunek interwencji: GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi			
GO 3.1	Prowadzenie bazy danych PCB (miejsc gromadzenia substancji szczególnie groźnych dla środowiska)	UMWL	↔
GO 3.2	Przegląd spalarni odpadów medycznych przynajmniej raz w roku	WIOŚ, WSSE	↔
GO 3.3	Osiągnięcie poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych	JST, związki gminne	→
GO 3.4	Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urządzeń	JST, związki gminne	→

Podmioty realizujące zadania obszaru GO:**samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:****powiaty:** słubicki, sulęciński, wschowski,**miasta i gminy:** Babimost, Bledzew, Bojadła, Brody, Bytnica, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycy, Gubin, Jasień, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Pszczew, Rzepin, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Torzym, Trzebiechów, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zielona Góra, Żagań, Żary, Szlichtyngowa**przedsiębiorstwa realizujące działania:** Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o., P.K. PEKOM S.A., AG-Eko Aneta Gonera, LS-Plus Sp. z o.o., REBA Organizacja Odzysku S.A., ZZO Marszów, PGKiM Sp. z o.o.**inne instytucje realizujące działania:** WIOŚ, WSSE, ZC MG-6, CZG-12, ZM Eko-przyszłość**4.8.1 GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami****GO 1.1 Edukacja ekologiczna promująca selektywną zbiórkę odpadów**

W 2021 r. zadanie realizował powiat sulęciński oraz szereg gmin: Babimost, Bojadła, Brody, Bytnica Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycy, Gubin, Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubusko, Łagów, Łęknica, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Rzepin, Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Torzym, Trzebiechów, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zielona Góra, Żary. W ramach zadania przeprowadzono działania promocyjne i edukacyjne oraz informacyjne i szkoleniowe. Wybrane działania scharakteryzowano poniżej.

Związek międzygminny Eko-Przyszłość, działający na terenie 14 gmin w 4 powiatach, zrealizował kampanię edukacyjną pn. „Nasza ekoaplikacja – Wasza odpadów segregacja”. Jej celem było podniesienie świadomości ekologicznej i poszerzenie wiedzy nt. prawidłowej segregacji odpadów komunalnych i gospodarowania odpadami 36 749 właścicieli nieruchomości z 13 gmin objętych obszarem działania, za pomocą spersonalizowanej aplikacji mobilnej na telefon i informacji w prasie drukowanej. ZCG MG-6 w 2021 r. był partnerem ekofestynu z okazji Dnia Ziemi oraz partnerem konkursu „Włącz EKO myślenie”, w ramach którego w dodatku do Gazety Lubuskiej opublikowano artykuł dotyczący segregacji odpadów komunalnych, współuczestniczył również w propagowaniu PSZOK poprzez spoty radiowe (Radio Plus Gorzów, Radio Eska Gorzów).

Powiat sulęciński przeprowadził akcję „Śmieciobranie” - akcja Fundacji „Arka”, podczas nauczania zdalnego przypominali uczniom o zasadach segregacji odpadów, przeprowadzili konkurs na jak największą ilość uzbieranych nakrętek (kwiecień 2021 r.). Akcją objętych zostało 200 uczniów.

W Słubicach przeprowadzono kampanię obejmującą m.in.:

- przygotowanie 4 odcinków w formie programu telewizyjnego pt. „Słubice – czyste miasto”, które poruszały tematy: segregacja - jak z nowymi zasadami radzą sobie mieszkańcy; gabaryty wystawiane pod śmietniki – czy problem zniknął? Najbardziej newralgiczne punkty w naszym mieście. Akcje z ukrytą kamerą,
- emisja materiałów w Telewizji HTS (kanał 140 sieci kablowej Vectra w Słubicach),
- emisja materiałów w serwisie Facebook na Fanpage'u @Hts.slubice.

Gminy prowadziły również edukowanie mieszkańców w zakresie segregacji odpadów m.in. poprzez zamieszczanie informacji na portalach społecznościowych, stronach urzędów,

w lokalnej prasie, dystrybucję ulotek i broszur, a także poprzez działania edukacyjne w placówkach oświatowych tj. konkursy, wyjazdy do zakładu zagospodarowania odpadów, prelekcje tematyczne.

GO 1.2 Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów efektywnych ekonomicznie i ekologicznie, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach, w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania

W ramach zadania gmina Międzyrzecz wykonała modernizację linii sortowniczej służącej do segregacji niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz wybudowała nową linię do segregacji odpadów selektywnych – budowa obejmowała zakup maszyn oraz urządzeń.

Miasto Zielona Góra w ramach budowy instalacji MBP na terenie zlokalizowanym przy ZGK Sp. z o.o. w Zielonej Górze, wykonało opracowanie koncepcji budowy instalacji oraz opracowało program funkcjonalno-użytkowy. Zadanie jest w trakcie realizacji, ze względu na trwający etap opracowania studium wykonalności. Czas trwania przedsięwzięcia szacuje się na lata 2022-2026.

GO 1.3 Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa

W ramach zadania WIOŚ w Zielonej Górze przeprowadził w 2021 r. kontrole terenowe w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów, w tym kontrole planowe, interwencyjne oraz na wniosek. Łącznie przeprowadzono 139 kontroli zakładów w zakresie przestrzegania przepisów gospodarowania odpadami. W trakcie zrealizowanych kontroli stwierdzono naruszenia z zakresu przestrzegania przepisów ochrony środowiska, w związku z tym nałożono 44 mandaty karne i udzielono 9 pouczeń. Ponadto wydano 52 zarządzenia pokontrolne, które obowiązywały przedsiębiorców do usunięcia naruszeń. W ramach kontroli wydano 44 administracyjne kary pieniężne (decyzje administracyjne). Kontrole obejmowały cały obszar województwa lubuskiego w następujących powiatach: m. Gorzów Wlkp., m. Zielona Góra, gorzowski, strzelecko-drezdenecki, międzyrzecki, sulęciński, słubicki, żarski, żagański, nowosolski, wschowski, zielonogórski, krośnieński, świebodziński.

Dodatkowo, ZCG MG-6 oraz ZM Eko-Przyszłość oraz gminy: Bledzew, Bojadła, Brody, Bytnica, Czerwieńsk, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Łęknica, Międzyrzecz, Nowa Sól, Siedlisko, Sława, Słonek, Sulechów, Szprotawa, Wymiarki, Żary przeprowadzali kontrole podmiotów w oparciu o zapisy ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 z późn. zm.), zgodnie z zaleceniami dot. terminowości ich przeprowadzenia.

GO 1.4 Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów

Działania w zakresie zadania podjęły w 2021 r. gminy: Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Gubin, Jasień, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Lipinki Łużyckie, Lubusko, Słubice, Szprotawa, Świdnica, Zielona Góra, Żagań, Żagań, Żary. Gminy prowadziły likwidację nielegalnych składowisk odpadów, w szczególności:

- gmina Drezdenko – gmina podpisała umowę z PGKiM Sp. z o.o. w Drezdenku na likwidację dzikich składowisk odpadów. W 2021 r. zlikwidowano 15 nielegalnych składowisk odpadów, w tym 3 na terenie miasta Drezdenka. W wyniku realizacji zadania usunięto 27,58 Mg odpadów,

- miasto Gorzów Wlkp. - w ramach zadania zlikwidowano 18 nielegalnych składowisk odpadów, co umożliwiło usunięcie 39,28 Mg odpadów komunalnych,
- miasto Gubin – w 2021 r. zlikwidowano dwa nielegalne składowiska odpadów. Łączna masa usuniętych odpadów wyniosła 59,74 Mg,
- gmina Lubsco – na terenie gminy zlikwidowano 4 nielegalne składowiska odpadów. Ponadto w stosunku do właścicieli nieruchomości, na których znajdowały się nielegalne składowiska prowadzono postępowania administracyjne,
- gmina Świdnica - przeprowadziła likwidację dzikiego składowiska odpadów w m. Piaski. Usunięto łącznie 500 Mg odpadów z czego: ok. 100 Mg poddano utylizacji, 350 Mg poddano odzyskowi, 50 Mg - wykorzystano do niwelacji terenu po usunięciu odpadów,
- miasto Zielona Góra - w ramach likwidacji nielegalnych składowisk odpadów przyjmuje zgłoszenia poprzez udostępnioną aplikację „Kiedy Wywóz” oraz uruchomioną całodobowo infolinię, na którą można dokonać zgłoszenia miejsca. Poprzez aplikację można zrobić i wysłać zdjęcie nielegalnego składowiska wraz z jego lokalizacją. Następnie następuje ich weryfikacja pod kątem właściciela gruntu, na którym znajdują się odpady i w przypadku terenu miejskiego następuje likwidacja dzikiego wysypiska. W 2021 r. usunięto 62 nielegalne składowiska odpadów,
- gmina Żary - w ramach likwidacji dzikich składowisk odpadów usunięto 90,66 Mg odpadów.

GO 1.5 Wydawanie decyzji związanych z realizacją celów spełniających założenia wojewódzkiego planu gospodarki odpadami

W 2021 r. Prezydent Miasta Gorzowa Wlkp. udzielił 3 zezwolenia na zbieranie odpadów, 1 zezwolenie na przetwarzanie odpadów i 1 zezwolenie na zbieranie i przetwarzanie odpadów.

W gminie Słubice prowadzono 8 postępowań dotyczących gospodarowania odpadami oraz 5 postępowań dotyczących gospodarki i gospodarowania odpadami. Wydano 1 zezwolenie na przetwarzanie odpadów, zmieniono jedną decyzję na zbieranie odpadów w ramach PSZOK. Wydano 1 pozwolenie na wytworzenie odpadów, 1 sprawa w przedmiocie wydania pozwolenie na wytworzenie odpadów była nadal w toku. Ostateczne decyzje zostały przekazane do WIOŚ oraz Marszałka Województwa Lubuskiego.

W 2021 r. Burmistrz Miasta Żagań wydał dwie decyzje środowiskowe, jedną na zbieranie, magazynowanie i przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne, drugą na uruchomienie punktu zbierania odpadów.

4.8.2 GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

GO 2.1. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie przekazano więcej niż 35% wagowo masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Realizacja zadania związana była z obowiązkiem wynikającym z ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. 2022 poz. 2519 późn. zm). Gminy były zobowiązane, do ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Spośród gmin należących do ZCG MG-6 osiągnięte następujące poziomy: Bogdaniec - 58,66% Deszczno - 63,97% Kłodawa - 56,51% Lubiszyn - 49,17% Santok - 51,78% Gorzów Wlkp. - 18,95%. Zgodnie z uchwałą CZG SG05 od maja 2020 r. zwolniono w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami

mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady, stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. Na koniec 2021 r. zanotowano 165 zadeklarowanych kompostowników.

Poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów wynosił w gminach: Gubin - 0%, Lubniewice - 3,17%, Brody – 18%, Górzycy - 26,15%, Niegosławice – 42,17%, w Zielonej Górze – 17,97%.

GO 2.2. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych, w miarę możliwości, odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020 r.

Realizacja zadania związana była z obowiązkiem wynikającym z ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. 2022 poz. 2519 późn. zm.).

Wg danych ZCG MG-6 osiągnięte poziomy recyklingu przy wymaganym poziomie 20% wagowo wyniosły: Bogdaniec - 25,09%, Deszczno - 26,43%, Gorzów Wlkp. - 20,32%, Kłodawa - 27,97%, Lubiszyn - 27,83%, Santok - 28,74%.

W Zielonej Górze w 2020 r. poziom recyklingu wyniósł 42,67%.

W pozostałych gminach poziom recyklingu wyniósł w 2021 r. odpowiednio: Brody – 68%, Górzycy – 29,96%, Gubin – 21,68%, Lubniewice – 38,21%, Łęknica – 64,20%, Międzyrzecz – 112,9%, Niegosławice – 21,84%, Słońsk – 23,80%, Wymiarki 22,21%, Żagań – 28,36%, Żary – 32,37%.

4.8.3 GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi

GO 3.1. Prowadzenie bazy danych PCB (miejsc gromadzenia substancji szczególnie groźnych dla środowiska)

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie bazy danych PCB jest UMWL. Informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska na administrowanych przez te osoby terenach zgodnie z działem 2 i 3 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. *w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1450) przedkładana jest za poprzedni rok kalendarzowy.

GO 3.2. Przegląd spalarni odpadów medycznych przynajmniej raz w roku

Kontrola spalarni funkcjonującej w strukturze podmiotu leczniczego i została zrealizowana w ramach kontroli kompleksowej w 2021 r. przez WSSE, w zakresie gospodarowania odpadami medycznymi, w tym przekazywanych przez wytwórców zewnętrznych – zgodnie z zapisem art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. *o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (Dz. U. z 2023 r. poz. 338). W ramach zadania przeprowadzono kontrolę stanu sanitarno-higieniczno-technicznego pomieszczeń i urządzeń, postępowania z odpadami medycznymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zakresu ochrony zdrowia i bhp w spalarni odpadów medycznych w Gorzowie Wlkp.

GO 3.3. Osiągnięcie poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych

Sprawozdanie z realizacji zadania przekazały gminy: Brody, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Lipinki Łużyckie, Szprotawa, Świebodzin oraz Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski.

W Gorzowie Wlkp. zadanie było realizowane przez ZCG MG-6. ZGK Sp. z o.o. w Zielonej Górze, w zakresie zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, współpracuje z organizacją odzysku REBA S.A. (umowa o współpracy). Zaświadczenie o zebranych zużytych bateriach lub zużytych akumulatorach przenośnych przekazywane są do UMWL.

Gmina Świebodzin ma zawartą umowę w zakresie selektywnej zbiórki zużytych baterii również z REBA S.A. Zużyte baterie i przenośne akumulatory zbierane są w budynku Urzędu Miejskiego w Świebodzinie oraz w PSZOK-u. Ilość zebranych baterii w 2021 r. wyniosła 34 kg.

W gminie Gubin zadanie realizowane było w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Mieszkańcy mieli możliwość bezpłatnego oddawania odpadów do PSZOK-u. W 2021 r., na terenie miasta Gubina, zebrano łączną ilość baterii 13,501 Mg. W grudniu 2021 r. zakupiono 3 punkty zbiórki elektroodpadów, które zostały zamontowane na terenie miasta. W punktach można zutylizować następujące odpady: baterie, żarówki zwykłe i energooszczędne, płyty CD, ładowarki, telefony komórkowe, drobny sprzęt elektroniczny.

Urząd Gminy Brody zbierał zużyte baterie w ramach akcji zorganizowanej przez Zespół Szkół w Brodach.

GO 3.4. Rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych oraz standaryzacji urządzeń

W gminie Gubin zadanie realizowane było w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Mieszkańcy mieli możliwość bezpłatnego oddawania odpadów problemowych do PSZOK-u. W ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mieszkańcy miasta Gubina mogą oddać problemowe odpady, w tym oleje odpadowe.

Podobnie w gminach Kostrzyn nad Odrą i Słońsk, zużyte oleje mogą być oddawane w prowadzonych przez miasta w PSZOK-ach.

4.9 Zasoby przyrodnicze (OP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 27 zadań środowiskowych w ramach celów: OP 1. – 5 celów szczegółowych, OP 2. – 5 celów szczegółowych, OP 3. – 7 celów szczegółowych, OP 4. – 1 cel szczegółowy, OP 5. – 2 cele szczegółowe, OP 6. – 4 cele szczegółowe, OP 7. – 3 cele szczegółowe.

Tabela 11 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(OP) ZASOBY PRZYRODNICZE - Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności			
Kierunek interwencji: OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa			
OP 1.1	Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych)	ZPK, RDOŚ, PN Ujście Warty	→
OP 1.2	Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000.	RDOŚ	↓
OP 1.3	Opracowanie i zatwierdzanie planów ochrony dla istniejących parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	ZPK, RDOŚ, PN Ujście Warty	→
OP 1.4	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	JST, ZPK, RDOŚ	↑
OP 1.5	Weryfikacja granic parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu	ZPK	↑
Kierunek interwencji: OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych			
OP 2.1	Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000 oraz przeciwdziałanie pogorszeniu się tego stanu	ZPK, RDOŚ	→
OP 2.2	Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk i pastwisk, muraw kserotermicznych)	ZPK, RDOŚ, PN Ujście Warty	↔
OP 2.3	Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na terenach obszarów chronionych	LP, ZPK, PN Ujście Warty	↔↑
OP 2.4	Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych	ZPK, RDOŚ, PN Ujście Warty, MŚ	↔
OP 2.5	Opracowanie i wdrażanie kompleksowych systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej oraz służącej ochronie przyrody	ZPK, LP, RDOŚ	→
Kierunek interwencji: OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych			
OP 3.1	Realizacja „Krajowego programu zwiększenia lesistości”	UMWL	↑
OP 3.2	Zalesienie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych	LP, JST	↔↑
OP 3.3	Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych	LP, JST	↔↓
OP 3.4	Zwiększenie ilości powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych – budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych wyznaczonych w planach urządzenia lasu jako drogi pożarowe	LP, JST, SP	↑
OP 3.5	Renaturyzacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych, błotnych obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym: zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie	LP	↑

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
	powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych – budowa obiektów wodno-melioracyjnych		
OP 3.6	Racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, w tym zachowanie odpowiedniego poziomu pozyskiwania drewna z hektara użytków leśnych	LP	↑
OP 3.7	Wydanie nowych aktów regulujących reżim ochronny parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu	ZPK	↔↑
Kierunek interwencji: OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych			
OP 4.1	Opracowanie planów urządzania lasu	LP, SP	↔↑
Kierunek interwencji: OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia różnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych			
OP 5.1	Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnianie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzanie bazy do edukacji ekologicznej, partycypacje w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych, upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i trwale zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego odpowiedzialnego korzystania z lasów oraz budowanie zaufania społecznego do pracy leśników	LP, SP, szkoły, uczelnie	↑
OP 5.2	Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem	LP	↑
Kierunek interwencji: OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom			
OP 6.1	Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach	LP	↑
OP 6.2	Monitorowanie oraz ograniczenie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym: modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu, modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiających monitoring lasów, zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego, modernizacja sieci radiokomunikacji lądowej do celów ochrony przeciwpożarowej lasów	LP	↑
OP 6.3	Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe	LP	↑
OP 6.4	Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawnienia i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)	LP	↑
Kierunek interwencji: OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych			
OP 7.1	Audyt krajobrazowy	UMWL	→
OP 7.2	Zachowanie naturalnego charakteru dolin rzecznych w celu utrzymania drożności korytarzy ekologicznych	PN, ZPK, RDOŚ, JST, RZGW	↔↑
OP 7.3	Utrzymywanie, ochrona i odtworzenie korytarzy ekologicznych oraz przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej	PN, ZPK, RDOŚ, JST, RZGW	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru OP:**samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:****powiaty:** międzyrzecki, nowosolski, sulęciński, wschowski, żarski**miasta i gminy:** Babimost, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Siedlisko, Witnica, Wschowa, Żagań, Szlichtyngowa**inne instytucje realizujące działania:** IBL, PN Ujście Warty, RDLP w Zielonej Górze, RDOŚ, ZPK

4.9.1 OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

OP 1.1 Kontynuowanie inwentaryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 (inwentaryzacja pod kątem tworzonych obecnie Planów Zadań Ochronnych)

W ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 mającym na celu sporządzenie planów zadań ochronnych dla 6 obszarów Natura 2000 powstała dokumentacja dla następujących obszarów:

- PLH080046 Małomickie Łęgi,
- PLH080069 Dąbrowy Gubińskie,
- PLH080067 Rynna Gryżyny,
- PLH080028 Krośnieńska Dolina Odry,
- PLH080068 Dolina Dolnego Bobru,
- PLH080071 Ostoja Barlinecka.

Wymienione obszary zlokalizowane są na terenie powiatów: żagańskiego, krośnieńskiego, zielonogórskiego, słubickiego, m. Zielona Góra, gorzowskiego oraz strzelecko- drezdeneckiego.

Ponadto na terenie województwa realizowane były inne projekty polegające na inwentaryzacji przyrodniczej:

- na terenie wszystkich parków krajobrazowych w granicach województwa lubuskiego została przeprowadzona inwentaryzacja ważek;
- na terenie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego przeprowadzona została inwentaryzacja kumaka nizinnego (*Bombina bombina*);
- na terenie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego przeprowadzona została inwentaryzacja rosiczki okrągłolistnej (*Drosera rotundifolia*), smukwy kosmatej (*Scolia hirta*) oraz kumaka nizinnego (*Bombina bombina*).
- inwentaryzacja smukwy kosmatej (*Scolia hirta*), która jest umieszczona w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt przeprowadzona została także na terenie Krzesińskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Łuk Mużakowa.
- inwentaryzacja kotewki orzech wodny (*Trapa natans*) i nadbrzeżnicy nadrzecznej (*Corrigiola litoralis*) w korycie i na brzegach Odry, w granicach Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego. Ponadto na terenie Parku przeprowadzona została inwentaryzacja chrząszczy głównie przy spróchniałych drzewach oraz nasłonecznionych stanowiskach.
- inwentaryzacja kotewki orzech wodny w korycie Odry w granicach Parku Krajobrazowego „Ujście Warty”.
- inwentaryzacja gniewosza plamistego (*Coronella austriaca*) na terenie Parku Krajobrazowego Łuk Mużakowa.
- na terenie Parku Narodowy „Ujście Warty” przeprowadzona została analiza stanu siedlisk z wykorzystaniem oprogramowania GIS, a także i nalogów lotniczych z użyciem kamer wielospektralnych. Dodatkowo, została wykonana inwentaryzacja botaniczna.

OP 1.2 Edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000.

Nie otrzymano informacji na temat realizacji tego zadania.

OP 1.3 Opracowanie i zatwierdzanie planów ochrony dla istniejących parków narodowych i krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody, a także planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000

W 2021 r. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego rozpoczął opracowanie projektu planów ochronnych dla następujących obszarów:

- Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego,
- Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego,
- Gorzowskiego Parku Krajobrazowego,
- Parku Krajobrazowego Łuk Mużakowa.

Obecnie, plany ochrony są na etapie dalszego procedowania.

Dla obszarów Natura 2000 Stara Dąbrowa w Korytach PLH080042 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 w 2021 r. zatwierdzone zostały plany zadań ochronnych.

W analizowanym okresie został zatwierdzony plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Woskownica”.

W 2021 r. przygotowano opracowanie uzupełniające do Projektu Planu Ochrony Parku Narodowego „Ujścia Warty”.

OP 1.4 Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej

Na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej, zostało ustanowionych 11 nowych pomników przyrody w formie pojedynczych drzew.

OP 1.5 Weryfikacja granic parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu

W analizowanym roku, zweryfikowano granice Gorzowskiego Parku Krajobrazowego po wydzielenie jego obszaru z granic Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Granice Gorzowskiego Parku Krajobrazowego zostały zatwierdzone uchwałą nr XXXI/429/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r. w sprawie Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Zweryfikowano także granice obszarów chronionego krajobrazu: Dolina Odry, Doliny Szprotawki i Puszcza Barlinecka (wraz z podjęciem działań w zakresie zmiany jej nazwy na Puszcę Gorzowską).

4.9.2 OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych

OP 2.1 Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000 oraz przeciwdziałanie pogorszeniu się tego stanu

W 2021 r. zakończono szereg projektów związanych z monitoringiem gatunków i siedlisk związanych z obszarami Natura 2000. W przypadku gatunków wykonano działania:

- Monitoring stanu zajęcia budek lęgowych przez gągoła (*Bucephala clangula*) i nurogęs (*Mergus merganser*), na terenie Łagowsko-Sulecińskiego Parku Krajobrazowego
- Monitoring gniazd i lęgów bociana białego (*Ciconia ciconia*) na terenie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego i Krzezińskiego Parku Krajobrazowego,
- Monitoring modraszków (*Polyommata*) w Krzezińskim Parku Krajobrazowym i Parku Krajobrazowym Łuk Mużakowa,

- Monitoring gniewosza plamistego (*Coronella austriaca*) w Gorzowskim Parku Krajobrazowym.
- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru Natura 2000 PLH080029 Torfowiska Sułowskie pod kątem występowania gatunku stanowiącego przedmiot zainteresowania Wspólnoty aldrowandy pęcherzykowej (*Aldrovanda vesiculosa*). W ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”.

Zadania związane z monitoringiem siedlisk obejmowały:

- Przeprowadzono inwentaryzację pod kątem występowania siedlisk przyrodniczych o kodach: 6410, 6510, 7140, 9110, 9190, 91E0, 91F0 w granicach obszaru Natura 2000 PLH080070 Las Żarski, na którym. Teren był zlokalizowany w powiecie żarskim (woj. lubuskie) obejmował 71,57 ha które zarządzane są przez PGL LP. Działania realizowane były w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn., Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”
- Inwentaryzacja przyrodnicza obszaru Natura 2000 PLH080055 Przygiełkowiska koło Gozdnicy pod kątem występowania siedlisk przyrodniczych o kodach 3130, 4030, 6120, 7110, 7140, 7150, 9190, 91D0 zlokalizowanych w powiecie żarskim, żagańskim (woj. lubuskie). Badaniem objęty został teren o powierzchni 181,41 ha zarządzany przez PGL LP Nadleśnictwa Wymiarki.

OP 2.2 Czynna ochrona siedlisk cennych przyrodniczo (np. terenów podmokłych, łąk i pastwisk, muraw kserotermicznych)

Najczęściej realizacja działań z zakresu ochrony czynnej polegały na ograniczaniu negatywnego wpływu postępującej sukcesji na siedliska „otwarte”. Na terenie użytku ekologicznego Owczary, w ramach ochrony siedliska muraw kserotermicznych zostało przeprowadzone wykaszanie podrostów drzew i krzewów. Przeprowadzono wycięcie niepożądanych podrostów drzew i krzewów na powierzchni 3,00 ha w celu poprawy stanu siedliska o kodzie 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Schuechzerio-Caricerea*).

Działanie realizowane było w ramach projektu nr POIS.02.04.00- 000108/16 pn.: "Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód"

W granicach Parku Narodowego „Ujście Warty” realizowane były działania polegające na zachowaniu podmokłych łąk i pastwisk poprzez ich koszenie wraz z wywożeniem biomasy oraz wypas przez rolników w ramach umów dzierżawy. Do działań można zaliczyć przeprowadzenie oceny aktualnego stanu przyrody parku i prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach PN. Do planowanych efektów możemy zaliczyć:

- utrzymanie dróg udostępnionych, ścieżek edukacyjnych oraz miejsc postoju,
- stworzenie bazy żerowej dla przelotnych gęsi (tj. gęsi zbożowej *Anser fabalis*, gęś białoczelna *Anser albifrons*, gęgawa *Anser anser*),
- wzrost ilości par lęgowych gatunków ptaków wodnych i błotnych związanych z podmokłymi łąkami i pastwiskami w dolinie dużej rzeki nizinnej (tj. siewek, kaczek łąkowych, chruścieli i zagrożonych w skali europejskiej ptaków wróblowatych).

OP 2.3 Przebudowa drzewostanów pod kątem zgodności z siedliskiem, w szczególności na terenach obszarów chronionych

Działania mające na celu przebudowę drzewostanów polegają na wprowadzeniu odpowiednich gatunków drzew dla danego typu siedliskowego lasu. Zadania realizowane są zgodnie ze wskazówkami gospodarczymi, które zawarte są w Planie Urządzania Lasu. Dzięki temu realizujący ten program nadleśnictwo wypełnia swoje zobowiązanie wobec Lasów Państwowych, które wynika z art. 14.1 Ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. Zwiększenie zasobów leśnych poprzez zwiększenie produktywności lasu dostosowując skład gatunkowy drzewostanów do warunków siedliskowych.

OP 2.4 Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych

Programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zwane w skrócie „krajowymi programami ochrony gatunków”, są dokumentami przygotowywanymi w oparciu o art. 57 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.), zatwierdzone przez GDOŚ. Stanowią one syntezę dotychczasowej wiedzy i doświadczeń dotyczących ochrony danego gatunku. Identyfikują one zagrożenia oraz zawierają propozycję działań wraz ze sposobem i ich wdrażania i finansowania, jakie należy podjąć w celu poprawy stanu zachowania populacji poszczególnych gatunków. W raportowanym okresie żaden z podmiotów nie wskazał realizacji w/w zadania.

OP 2.5 Opracowanie i wdrażanie kompleksowych systemów zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo wraz z tworzeniem infrastruktury edukacyjnej, informacyjnej, turystycznej oraz służącej ochronie przyrody

W ramach realizacji zadania na terenie nadleśnictwa Sława Śląska w latach 2017-2022 realizowany był II etap projektu pn. „Ochrona ptaków i siedlisk na obszarach Natura 2000 Pojezierze Sławskie oraz ograniczenie antropopresji turystycznej na te obszary w Nadleśnictwie Sława Śląska”. Do głównych działań w ramach realizacji projektu zaliczono ograniczenie antropopresji turystycznej z wykorzystaniem kierunkowego ruchu turystycznego, mającego na celu ochronę ptaków i ich siedlisk.

4.9.3 OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych**OP 3.1 Realizacja „Krajowego programu zwiększenia lesistości”**

Krajowy program zwiększania lesistości został opracowany przez Instytut Badawczy Leśnictwa na zlecenie Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Jego założeniem jest wzrost lesistości do 33 proc. w 2050 r. Najwyższy wskaźnik lesistości w Polsce ma województwo lubuskie. Zgodnie z danymi zawartymi w Roczniku Statystycznym Leśnictwa 2022 (źródło: GUS 2022), lesistość w województwie lubuskim w 2021 r. wynosiła 49,3%. Aktualizacja i podsumowania realizacji Krajowego programu zwiększania lesistości były prowadzone w okresie sierpień - październik 2021 r. przez Instytut Badawczy Leśnictwa, finansowany ze środków NFOŚiGW w kwocie 156 579 zł.

OP 3.2 Zalesienie nowych terenów, w tym gruntów zbędnych dla rolnictwa oraz nieużytków z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych

Zadanie w analizowanym okresie realizowane było w ramach zapisów Planów Urządzenia Lasu dla poszczególnych nadleśnictw w powiatach: krośnieńskim, międzyrzeckim, nowosolskim, słubickim, sulęcińskim, świebodzińskim, zielonogórskim, żagańskim, żarskim, wschowski oraz w Zielonej Górze. Łącznie w ramach realizacji zadania zalesiono 52,27 ha gruntów porolnych

i nieużytków. Opis realizacji zadania dotyczy jedynie procesu nasadzenia, bez uwzględnienia czynności przygotowujących tj.: (przygotowanie gleby oraz sadzonek, prace planistyczne czy geodezyjne).

OP 3.3 Prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych z siedzibą w Zielonej Górze nie zleciła wykonania opracowań siedliskowych oraz fitosocjologicznej o charakterze waloryzacji na 2021 r.

OP 3.4 Zwiększenie ilości powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych – budowa, przebudowa i modernizacja dróg leśnych wyznaczonych w planach urządzania lasu jako drogi pożarowe

W ramach realizacji tego zadania w gminie Babimost zostało nasadzone łącznie 2 106 szt. drzew i 108 szt. krzewów. Na ten cel przeznaczono 13474,2 zł ze środków budżetu gminy.

OP 3.5 Renaturyzacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodnych, błotnych obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych w tym: zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych – budowa obiektów wodno-melioracyjnych

W ramach realizacji zadania w 2021 zostały zrealizowane przedsięwzięcia mające poprawę stosunków na terenach mokradłowych polegające na: budowie 30 progów, 76 przepustów z piętrzeniem oraz 1 bród na terenie nadleśnictwa Nowa Sól (gmina Brzeźnica - powiat Żagański, gmina Kożuchów - powiat Nowosolski oraz gmina Nowogród Bobrzański - powiat Zielonogórski) oraz budowa 30 przepustów z piętrzeniem, 17 przepustów, 2 zastawki, 2 progi na terenie Nadleśnictwo Szprotawa (gmina Małomice i Szprotawa - powiat Żagański).

OP 3.6 Racjonalne wykorzystanie zasobów leśnych, w tym zachowanie odpowiedniego poziomu pozyskiwania drewna z hektara użytków leśnych

W 2021 r. na terenie będącym w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze pozyskano łącznie 2 074 710 m³ drewna, biorąc pod uwagę powierzchnię zalesienia (414 694,74 ha) wynosi średnio 5,00 m³/ha.

OP 3.7 Wydanie nowych aktów regulujących reżim ochronny parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu

W analizowanym roku wydzielone zostały granice Gorzowskiego Parku Krajobrazowego z obszaru Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, na mocy uchwały nr XXXI/429/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 kwietnia 2021 r. w sprawie ekosystemów leśnych Gorzowskiego Parku Krajobrazowego.

4.9.4 OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych

OP 4.1 Opracowanie planów urządzania lasu

W analizowanym okresie sporządzono Uproszczone Plany Urządzenia Lasu i Inwentaryzację Stanu Lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa o łącznej powierzchni ok. 1964,1148 ha na terenie powiatów:

- międzyrzeckiego ok. 438,909 ha,

- nowosolskiego ok. 1400 ha,
- wschowskiego ok. 125,2058 ha.

4.9.5 OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych

OP 5.1 Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, udostępnianie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozszerzanie bazy do edukacji ekologicznej, partycypacje w inwestycjach wspólnych z samorządami w zakresie rozwoju turystyki na obszarach leśnych i przyleśnych, upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i trwale zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego odpowiedzialnego korzystania z lasów oraz budowanie zaufania społecznego do pracy leśników

W 2021 r. na terenie województwa lubuskiego zrealizowano wiele projektów edukacyjnych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, wśród nich należy wymienić:

- projekt pn. „Bądź ostrożny w lesie”, który miał na celu zaznajomienie uczestników z zagrożeniami związanymi z przebywaniem w lesie: trującymi gatunkami roślin i grzybów oraz zwierząt zrealizowany na terenie gminy Drezdenko,
- zajęcia dotyczące zagadnień związanych gospodarowaniem lasami i pracą leśników na terenie Puszczy Noteckiej zrealizowane na terenie gminy Drezdenko.

Zespół Szkół nr 1 w Nowym Miasteczku przeprowadził szereg różnych akcji edukacyjnych takich jak:

- zajęcia zdalne i przedszkolne na temat wiedzy o lesie,
- akcja edukacyjna dla dzieci w wieku przedszkolnym pn. Dzień Drzewa, połączoną z sadzeniem drzewa w przedszkolnym ogródku,
- podjęcie współpracy z kołem łowieckim „Orzeł”, który przeprowadził konkursy i prelekcje z leśnikami,
- na Stadionie Nowego Miasteczka odbyła się promocja nadleśnictw z powiatu nowosolskiego i żagańskiego w ramach „Turnieju Gigantów”.

W 2021 w ramach działań edukacyjnych zrealizowanych przez dwadzieścia nadleśnictw z terenu województwa z różnej formy zajęć skorzystało łącznie 36,1 tys. osób.

- dodatkowo, w różnych działaniach realizowanych przez LP szacunkowo udział wzięło ponad 93,6 tysięcy osób,
- na profilach społecznościowych poszczególnych jednostek Lasów Państwowych, publikowane były treści na temat przyrody, a na stronach internetowych udostępniano materiały, do pobrania których docelowymi odbiorcami byli nauczyciele i rodzice,
- Nadleśnictwo Sława Śląska w ramach wsparcia zewnętrznego ze środków zagranicznych zrealizowało projekt pt. „Ochrona ptaków i siedlisk na obszarach Natura 2000 Pojezierze Sławskie i Żurawie Bagno Sławskie oraz ograniczenie antropopresji turystycznej na te obszary w Nadleśnictwie Sława Śląska”. W ramach tego projektu odbył się cykl 15 spotkań edukacyjnych na temat chronionych gatunków ptaków. Ponadto przygotowano także sztuk zestawów materiałów edukacyjno-szkoleniowych,
- nadleśnictwo Nowa Sól prowadziła edukację ekologiczną przy udziale placówek oświatowych w formie konkursów, zajęć edukacyjnych, akcji promocyjnych oraz

wycieczek o tematyce związanej z wpływem człowieka na degradację środowiska przyrodniczego jego w tym zagrożeniach lasów.

Zespół Szkół Licealnych i Zawodowych im. Unii Europejskiej w Sulęcinie, zrealizował wiele inicjatyw m.in.:

- projekt edukacyjny pn. „Tradycyjny sad” zorganizowany przez Fundację Banku Ochrony Środowiska w celu promowania tradycyjnych odmian drzew owocowych. W ramach jego realizacji uczniowie założyli na terenie szkoły mini sad tradycyjnych odmian czereśni,
- akcja pn. „My siejeMY” zorganizowana przez Fundację „Arka” podczas której uczniowie posiali rośliny miododajne. w ramach której uczniowie dołączyli w ogólnopolską akcję organizowaną,
- na terenie szkoły zostały posadzone młode drzewka odebrane od nadleśnictwa. W ramach ogólnopolskiej akcji pn. „sadziMY” organizowana przez Lasy Państwowe,
- „Przywróć naszą Ziemię- Dzień Ziemi 2021” w ramach tego wydarzenia zorganizowano różne warsztaty i rozmowy o tematyce ekologii. Uczniowie mieli możliwość nadać drugie życie swoim niepotrzebnym przedmiotom, przygotowywali domowe środki czystości lub sprzątali las ze śmieci.

OP 5.2 Prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem

W 2021 r. w ramach realizacji zadania zostały sporządzone plany zalesień lub inwestycji dla właścicieli gruntów na terenie nadleśnictw: Lipinki, Nowa Sól, Sława Śląska, Torzym, Babimost.

4.9.6 OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom

OP 6.1 Monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach

Mając na celu ochronę drzewostanów przed gradacją szkodników, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze zaplanowała szereg działań, m.in.:

- zaplanowano zabiegi agrolotnicze ograniczające populacje szkodliwych owadów,
- monitorowanie występowania szkodników upraw, młodników i starszych drzewostanów.

OP 6.2 Monitorowanie oraz ograniczenie zagrożenia pożarowego w lasach, w tym: modernizacja sprzętu przeciwpożarowego oraz systemu wczesnego wykrywania pożarów lasu, modernizacja systemu obserwacji lasu, zakup kamer TV umożliwiających monitoring lasów, zakup i wymiana sprzętu patrolowo-gaśniczego, modernizacja sieci radiokomunikacji lądowej do celów ochrony przeciwpożarowej lasów

W ramach realizacji tego zadania, przy siedzibie Nadleśnictwa Świebodzin, wybudowano wieżę antenową/maszt, w ramach modernizacji sieci radiokomunikacyjnej ruchomej lądowej Lasów Państwowych, w celu ochrony przeciwpożarowej lasów. Inwestycja trwała od 2019 r. i zakończona została w 2021 r.

OP 6.3 Budowa lub przebudowa dróg leśnych uznanych za drogi pożarowe

W 2021 r. na całym obszarze zarządzanym przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Zielonej Górze wybudowano 38 dróg leśnych. Łączny koszt inwestycji wynosił 13 007 405 zł.

OP 6.4 Wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawnienia i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka (walka z kłusownictwem, zaśmiecaniem i dewastacją terenów leśnych)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze dokonała zakupów urządzeń termo- i noktowizyjnych z szyfrowaniem danych, kamer leśnych, dronów. Sprzęt posłuży Straży/Służbie Leśnej do zwiększenia możliwości ochrony lasów przed szkodnictwem leśnym i zwalczania zagrożeń związanych z niszczeniem przyrody.

4.9.7 OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych

OP 7.1 Audyt krajobrazowy

Audyt krajobrazowy to opracowanie sporządzane dla obszaru województwa, identyfikujące, charakteryzujące i waloryzujące oraz wskazujące sposoby kształtowania i ochrony krajobrazu (w tym kulturowego). Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977) przeprowadzenie audytu krajobrazowego jest obowiązkowe przynajmniej raz na 20 lat. Zarządu Województwa Lubuskiego wydał obwieszczenie z dnia 12 maja 2020 r. o przystąpieniu do sporządzenia projektu "Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego". Zadanie jest w trakcie realizacji.

OP 7.2 Zachowanie naturalnego charakteru dolin rzecznych w celu utrzymania drożności korytarzy ekologicznych

Zadanie było realizowane na terenie gminy Żagań przez pracownika zatrudnionego wewnętrznie przez urząd, a działania zostały sfinansowane ze środków własnych gminy.

OP 7.3 Utrzymywanie, ochrona i odtworzenie korytarzy ekologicznych oraz przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej

W lutym 2021 r. w Gorzowie Wlkp. uchwalono Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wiąże się to między innymi z planowanym wypracowaniem Systemu Zieleni w mieście. Dzięki konkretnym ustaleniom związanym z planami miejscowymi oraz inwestycjami na terenie miasta planowane jest wzmocnienie/ ukształtowanie Systemu Zieleni (spójnego, o strukturze osiowo-promienistej).

4.10 Odnawialne źródła energii (OZE)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 2 zadań środowiskowych w ramach celu: OZE 1.

Tabela 12. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Odnawialne źródła energii

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(OZE) ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII - Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii			
Kierunek interwencji: OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii			
OZE 1.1	Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii	JST	↔↑
OZE 1.2	Edukacja społeczeństwa propagująca odnawialne źródła energii	JST, UMWL	↔↑

Podmioty realizujące zadania obszaru OZE:**samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:****powiaty:** strzelecko-drezdenecki**miasta i gminy:** Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Czerwieńsk, Drezdenko, Górzycza, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Lipinki Łużyckie, Lubusko, Maszewo, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Pszczew, Siedlisko, Skwierzyna, Sława, Słońsk, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Trzebiechów, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Żary, Szlichtyngowa**przedsiębiorstwa realizujące działania:** TSC Sp. z o.o. sp. k., Ekosolary Ireneusz Józwik, RM SOLAR Sp. z o.o., PHU Rojal Roman Leszczyński, Regionalne Centrum Energii Odnawialnej**inne instytucje realizujące działania:** Centrum Usług Wspólnych, WFOŚiGW, NFOŚiGW**4.10.1 OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii****OZE 1.1 Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii**

Do zrealizowanych projektów w 2021 r. w woj. lubuskim należał głównie montaż paneli fotowoltaicznych oraz modernizacja oświetlenia, która pozwoli ograniczyć zużycie energii. W gminie Sulechów prowadzone zadania polegały na transformacji oświetlenia w placówkach oświaty. Zamiana wymagała zastąpienia energochłonnych lamp energooszczędnymi, ledowymi. Gmina Babimost swoje działania ukierunkowała zarówno na oświetleniu ulicznym jak i montażu paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 150 kW. Posłuży ona do zasilania urządzeń przy produkcji wody i oczyszczaniu ścieków. Montaż instalacji fotowoltaicznej odbył się również w takich gminach jak: Bledzew, Górzycza, Kostrzyn nad Odrą, Niegosławice, Żary oraz Strzelce Krajeńskie, gdzie powstały 2 instalacje, w tym jedna o mocy 898,15 kW, która pozwoli ograniczyć emisję CO₂ o 687,28 Mg rocznie. Natomiast w gminie Słońsk powstała mikroinstalacja fotowoltaiczna, a w gminie Siedlisko udzielono wsparcia beneficjentom na realizację zadań z zakresu budowy przydomowych instalacji fotowoltaicznych. W gminie Kłodawa został wybudowany nowoczesny obiekt użyteczności publicznej, który będzie pełnił funkcję żłobka oraz przedszkola. Inwestycja objęła montaż pompy ciepła oraz instalacji fotowoltaicznej. W gminie Szlichtyngowa wybudowano zabezpieczenie elektromagnetyczne z OZE obiektów wodociągowo-kanalizacyjnych. W gminach: Bogdaniec, Czerwieńsk, Lubusko, Słubice, Wymiarki również zostały wymienione oświetlenia na energooszczędne.

OZE 1.2 Edukacja społeczeństwa propagująca odnawialne źródła energii

Gminy takie jak Bojadła, Brody, Maszewo, Nowe Miasteczko, Skwierzyna, Bogdaniec, Słońsk oraz Trzebiechów skupiły się w 2021 r. na edukacji w zakresie czystego powietrza. Były prowadzone konsultacje oraz spotkania informacyjne, które w większości miały charakter całoroczny. Efektem tych działań była termomodernizacja budynków, wzrost zainteresowania alternatywnymi źródłami ciepła oraz wymiana przestarzałych pieców. Na terenie województwa odbywało się podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez spotkania, udostępnianie materiałów i treści promujących odnawialne źródła energii oraz powstała dedykowana grupa na portalu społecznościowym. Wymienione działania propagujące OZE miały miejsce w gminach: Lipinki Łużyckie, Nowa Sól, Pszczew, Siedlisko oraz Witnica. Placówki oświaty również zaangażowały się w przedsięwzięcia wspierające edukację na temat energii odnawialnej. Na przestrzeni roku szkolnego były organizowane cykliczne zajęcia w placówkach oświaty. W gminie Drezdenko uczniowie dowiedzieli się o energii z promieniowania słonecznego oraz wzięli udział w warsztatach terenowych. W gminie Sława organizowano między innymi konkursy ekologiczne. Natomiast w nieopodal leżącej gminie Wschowa zwiększono świadomość uczniów o OZE.

4.11 Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 7 zadań środowiskowych w ramach celu: PAP 1. – 4 – cele szczegółowe, PAP 2. – 3 cele szczegółowe.

Tabela 13. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(PAP) ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków			
Kierunek interwencji: PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu			
PAP 1.1	Opracowanie raportów o bezpieczeństwie w zakładach o dużym ryzyku na terenie województwa, które nie posiadają takich dokumentów (Raport zatwierdzony przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej)	ZZR, ZDR, PSP	↔↑
PAP 1.2	Monitoring na obszarach zagrożonych ryzykiem wystąpienia poważnych awarii i ich rejestr, prowadzenie elektronicznej bazy danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię	WIOŚ/GIOŚ	↔
PAP 1.3	Egzekwowanie od wszystkich zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa gwarantujących ochronę ludzi i środowiska	WIOŚ/GIOŚ, WSSE	↔
PAP 1.4	Wyznaczenie optymalnych tras dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne z ominięciem centrów miast, stref ochronnych ujęć wody pitnej oraz wyznaczeniem (budową) miejsc postojowych	UMWL, JST, ZD	↔↓
Kierunek interwencji: PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii			
PAP 2.1	Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym ryzyku na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	KW PSP	↔
PAP 2.2	Opracowanie i wdrożenie systemu ratowniczo-gaśniczego dla województwa, doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	KW PSP, KP PSP, OSP	↔
PAP 2.3	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	KW PSP, KP PSP, JST, WSSE	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru PAP:

samorzady powiatów, miast i gmin realizujące działania:

miasta i gminy: Gubin, Kożuchów, Nowogród Bobrzański, Siedlisko, Świebodzin, Zielona Góra

przedsiębiorstwa realizujące działania: Baza Paliw Sp. z o.o., PKN ORLEN S.A.

inne instytucje realizujące działania: GIOŚ, KW PSP, WIOŚ, WSSE

4.11.1 PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu

PAP 1.1 Opracowanie raportów o bezpieczeństwie w zakładach o dużym ryzyku na terenie województwa, które nie posiadają takich dokumentów (Raport zatwierdzony przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej)

W 2021 r. został opracowany przez Bazę Paliw Raport o bezpieczeństwie, który stanowi aktualizację związaną z oddaniem do użytku nowej instalacji. Analiza RoB przez FIEGE Sp. z o.o. dla hali "B" Panattoni Park w Gorzowie Wlkp. została opracowana dla Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej. W Zielonej Górze zostały sporządzone dwa dokumenty. Jeden dla PGNiG, który wynika z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska. Natomiast drugi zawiera instrukcję postępowania na dz. nr 765/96 w Przylepie w przypadku pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w składowisku odpadów niebezpiecznych.

PAP 1.2 Monitoring na obszarach zagrożonych ryzykiem wystąpienia poważnych awarii i ich rejestr, prowadzenie elektronicznej bazy danych w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię

Została zaktualizowana aplikacja, która umożliwia prowadzenie rejestru poważnych awarii oraz rejestru zakładów, które mogą być przyczyną wystąpienia poważnych awarii. Aplikacja została opracowana dla GIOŚ w celu gromadzenia danych. Zostały wprowadzone ustalenia dla WIOŚ z kontroli zakładów mogących powodować poważne awarie i potencjalnych sprawców do internetowej bazy "Poważne Awarie"

PAP 1.3 Egzekwowanie od wszystkich zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa gwarantujących ochronę ludzi i środowiska

W ramach kontroli prowadzonych w zakładach ZDR i ZZR zostały wyegzekwowane Raporty o bezpieczeństwie, programy zapobiegania awarią oraz zgłoszenia zakładu. Zostały przeprowadzone kontrole przez WSSE z zakresu realizacji ogólnych wymogów BHP.

PAP 1.4 Wyznaczenie optymalnych tras dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne z ominięciem centrów miast, stref ochronnych ujęć wody pitnej oraz wyznaczeniem (budową) miejsc postojowych

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2147 z późn. zm.) określa zasady prowadzenia działalności w zakresie krajowego i międzynarodowego przewozu drogowego, kolejną i żegluga śródlądową towarów niebezpiecznych oraz organy i jednostki realizujące zadania związane z tym przewozem. W sprawach kontroli bezpieczeństwa przewozu drogowego towarów niebezpiecznych organem właściwym jest wojewódzki inspektor transportu drogowego. Dla woj. lubuskiego jest to WITD w Gorzowie Wlkp. W stosunku do 2021 r. nie pozyskano informacji na temat realizacji zadania.

4.11.2 PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii

PAP 2.1 Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym ryzyku na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Ww. zadanie zostało wykonane przez KW PSP Gorzów Wlkp. Wykonanie zadania polegało na opracowaniu Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla zakładu S.C. Johnson Polska Sp. z o. o. ul. Kasprzaka 6A Gorzów Wielkopolski.

PAP 2.2 Opracowanie i wdrożenie systemu ratowniczo-gaśniczego dla województwa, doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego

W 2021 r. OSP w gminie Siedlisko pozyskała dofinansowanie, z którego doposażono jednostkę strażacką (butla do aparatu powietrznego, kominiarki strażackie, narzędzia hydrauliczne, rękawice strażackie i techniczne, wąż tłoczny, hełm strażacki, specjalne ubrania).

PAP 2.3 Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku

W 2021 r. na terenie województwa nie wystąpiły poważne awarie, które wymagały usuwania ich skutków.

Miasto Zielona Góra podjęło działania prewencyjne tj.: kontrole podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, badanie przyczyn powstawania tych awarii oraz sposobów likwidacji skutków, prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może przyczyniać się do wystąpienia poważnej awarii, prowadzenie rejestru poważnych awarii.

5 OCENA SZCZEGÓŁOWA REALIZACJI POŚ WL W 2022 R.

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 32 zadań środowiskowych w ramach celów: OP.1. -12 celów szczegółowych, OP.2. – 8 celów szczegółowych, OP.3. – 3 cele szczegółowe, OP.4. – 4 cele szczegółowe, OP.5. – 5 celów szczegółowych.

Tabela 14. Kierunki interwencji i zadania w obszarze interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(OP) OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA – Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu			
Kierunek interwencji OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.			
OP.1.1.	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie województwa lubuskiego.	GIOŚ	→
OP.1.2.	Opracowanie programów ochrony powietrza i ich aktualizacje.	UMWL	↔ →
OP.1.3.	Wykonanie sprawozdań z realizacji Programów Ochrony Powietrza.	UMWL	↔↑
OP.1.4.	Realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza.	JST, SP, Przedsiębiorstwa gazowe i ciepłownicze	↔
OP.1.5.	Rozwój sieci ciepłowniczej - budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej.	Przedsiębiorstwa ciepłownicze	↑
OP.1.6.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej.	PSG Sp. z o.o., Gaz System S.A., DUON Dystrybucja,	↑
OP.1.7.	Wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych na ekologiczne, w tym m.in. kotły gazowe, pompy ciepła, modernizacje istniejących kotłowni.	JST	↑
OP.1.8.	Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych.	JST, PSP	↔
OP.1.9.	Stosowanie instalacji zmniejszających emisje zanieczyszczeń w elektrowniach, elektrociepłowniach oraz w przemyśle wydobywczym.	Przedsiębiorstwa ciepłownicze, przedsiębiorstwa przemysłowe i wydobywcze	↑
OP.1.10.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja instalacji kogeneracyjnych.	Przedsiębiorstwa ciepłownicze	→
OP.1.11.	Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach.	ZD, Przedsiębiorstwo komunikacyjne	↑
OP.1.12.	"Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic."	JST, ZD, GDDKiA	↔

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
Kierunek interwencji: OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów.			
OP.2.1.	Rozwój elektromobilności i niskoemisyjności systemu transportowego, w tym m.in. zakup elektrycznego taboru autobusowego, zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego, rozwój infrastruktury obsługującej samochody elektryczne.	JST, ZD, Przedsiębiorstwo komunikacyjne	↑
OP.2.2.	Zakup samochodów elektrycznych.	UMWL	↑
OP.2.3.	Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz rozwój serwisu transportu rowerowego.	UMWL, JST, SP, ZD	↑
OP.2.4.	Wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem założeń ujętych w dokumencie „Polityka Rowerowa Województwa Lubuskiego 2030” oraz bieżące działania Wydziału Mobilności Rowerowej.	UMWL	↑
OP.2.5.	Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, rozwój rozwiązań multimodalnych oraz budowa centrów logistycznych w sąsiedztwie głównych węzłów komunikacyjnych regionu.	JST, SP, ZD	↑
OP.2.6.	Budowa systemu Park&Ride i Bike&Ride dla samochodów i rowerów w pobliżu przystanków kolejowych i autobusowych.	JST, SP, ZD	↑
OP.2.8.	Organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym (kolejowym).	UMWL	→
OP.2.9.	Poprawa dostępności transportowej w regionie do zrównoważonego rozwoju mobilności transgranicznej.	UMWL	→
Kierunek interwencji: OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.			
OP.3.1.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej.	UMWL, JST, SP	↑
OP.3.2.	Termomodernizacja obiektów Szpitala w Ciborzu.	UMWL	↑
OP.3.3.	Termomodernizacja budynku Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gorzowie Wlkp. wraz z usunięciem azbestu z elewacji.	UMWL	→
Kierunek interwencji: OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych.			
OP.4.1.	Promowanie i stosowanie budownictwa o standardzie niskoenergetycznym oraz pasywnym.	JST, SP	↓
OP.4.2.	Budowa wzorcowego pasywnego budynku biurowego – etap I.	UMWL	→

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
OP.4.3.	Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego.	JST, SP, ZD	↑
OP.4.4.	Modernizacja i wymiana systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.	UMWL, JST, SP	↑
Kierunek interwencji: OP.5. Rozwój odnawialnych źródeł energii.			
OP.5.1.	Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - dzięki rozwojowi energetyki słonecznej, wiatrowej, wodnej oraz geotermalnej.	UMWL	↑
OP.5.2.	Wsparcie i promocja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.	UMWL	↓
OP.5.3.	Zastosowanie OZE w systemach ciepłowniczych (m.in. poprzez montaż pomp ciepła, kotłowni na biomasę).	Przedsiębiorstwa ciepłownicze	↓
OP.5.4.	Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej m.in. poprzez montaż mikroinstalacji.	UMWL, JST	↑
OP.5.5.	Uwzględnienie w dokumentach strategicznych i planistycznych możliwości zwiększenia OZE, w tym biogazowni, elektrowni wiatrowych, elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych.	JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru OP:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: gorzowski, krośnieński, nowosolski, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński, świebodziński, wschowski, zielonogórski, żarski, żagański

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brzeźnica, Bytom Odrzański, Cybinka, Czerwieńsk, Deszczno, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Gozdnicza, Górzycza, Gubin, Iłowa, Jesień, Kargowa, Kłodawa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Maszewo, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Santok, Siedlisko, Skwierzyna, Sława, Słońsk, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiechów, Trzebiel, Tuplice, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań, Żary, Szlichtyngowa

przedsiębiorstwa realizujące działania: DUON, ECO SA Opolszczyzna, Elektrociepłownia Zielona Góra, Gaz System, PGE Energia Ciepła, PKN ORLEN S.A., PSG w Gorzowie Wlkp., ZEC, ZDW w Zielonej Górze, Infrans Projekt

Inne instytucje realizujące działania: UMWL, GIOŚ, GDDKiA

5.1.1 OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

OP.1.1. Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie województwa lubuskiego.

W ramach realizacji monitoringu powietrza na terenie województwa lubuskiego GIOŚ przeprowadził szereg pomiarów jakości powietrza (SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO, O₃, BTX-w tym

C₆H₆, PM_{2,5}, PM₁₀ i zawartych w nim WWA – w tym BaP, As, Ni, Cd i Pb) oraz opracował ocenę jakości powietrza i uzyskał dla wszystkich stref w województwie informację o poziomach substancji w powietrzu w odniesieniu do standardów jakości. Ponadto celem zadania było bieżące informowanie o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu norm jakości powietrza dla pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, SO₂, NO₂, NO_x, O₃, C₆H₆, CO oraz Pb, As, Cd, Ni i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, czyli zanieczyszczeń podlegających rocznym ocenom jakości powietrza. W 2022 r. z pomiary prowadzono na 7 stałych stacjach monitoringu powietrza (Zielona Góra ul. Krótka, Zielona Góra ul. Wyszyńskiego, Gorzów Wlkp., ul. Kosynierów Gdyńskich, Gorzów Wlkp. ul. Piłsudskiego, Smolary Bytnickie, Sulęcín, Wschowa, Żary, Nowa Sól) oraz na jednej stacji mobilnej (Żagań). Okres trwania przedsięwzięcia wynosił 12 miesięcy.

Monitoring jakości powietrza został przeprowadzony również w gminach wiejskich tj.: Bobrowice, Brzeźnica, Żagań oraz w gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa. W celu realizacji powyższego zadania zakupiono czujniki jakości powietrza oraz sensory do pomiaru jakości powietrza (sensor mierzy temperaturę powietrza, wilgotność, ciśnienie i stężenie pyłów zawieszonych PM₁, PM_{2,5} i PM₁₀) wraz z tablicą do wyświetlania parametrów jakości powietrza. Okres trwania przedsięwzięcia wynosił od 12 do 24 miesięcy.

OP.1.2. Opracowanie programów ochrony powietrza i ich aktualizacje.

Dnia 7 września 2020 r. Sejmik Województwa Lubuskiego podjął następujące uchwały:

- Uchwała Nr XXII/323/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Uchwała Nr XXII/324/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Zielona Góra wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Uchwała Nr XXII/325/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Gorzów Wlkp. wraz z planem działań krótkoterminowych.

Ww. POPy stanowią dokumenty obowiązujące w chwili sporządzania Raportu. W 2023 r. przystąpiono do ich aktualizacji

W ramach programów ochrony powietrza były prowadzone zadania w 62 gminach województwa lubuskiego. Prowadzone były akcje informacyjno-edukacyjne z zakresu ochrony powietrza. Działanie realizowano głównie wśród młodzieży i dzieci szkolnej w formie pogadanek, konkursów o tematyce ochrony powietrza oraz wśród mieszkańców, którzy chcą skorzystać z programu Czyste Powietrze. W celu poprawy stanu jakości powietrza na terenie gmin prowadzone były nasadzenia drzew, wprowadzanie zieleni w pasach drogowych oraz czyszczenie dróg na mokro. W Santoku i Szprotawie zostały zamontowane czujniki powietrza mające za zadanie badanie jakości powietrza. Kolejnym zadaniem w ramach POP była eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwo stałe. Cel ten został zrealizowany w powiatach: krośnieńskim, słubickim oraz żagańskim.

OP.1.3. Wykonanie sprawozdań z realizacji Programów Ochrony Powietrza.

Zarząd Województwa Lubuskiego stosownie do art. 94 ust. 2a pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.), opracował i przyjął uchwały w sprawie następujących dokumentów:

- sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych przyjęte uchwałą nr 325/4492/23 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 28.03.2023 r.,
- sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Zielona Góra wraz z planem działań krótkoterminowych przyjęte uchwałą Nr 325/4493/23 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 28.03.2023 r.,
- sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Gorzów Wielkopolski wraz z planem działań krótkoterminowych przyjęte uchwałą Nr 325/4494/23 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 28.03.2023 r.

Sprawozdania za 2022 r., zebrane przez UMWL, zawierają informację o:

- założeniach POP dla poszczególnych stref wraz z planami działań krótkoterminowych,
- zakresie rzeczowym podjętych działań na obszarze stref i wynikającym z tego ograniczeniu emisji substancji do powietrza,
- stanie zaawansowania realizacji zadań, środkach finansowych poniesionych na realizację przedsięwzięć,
- przebiegu realizacji Planów działań krótkoterminowych będących integralną częścią POP.¹

OP.1.4. Realizacja zadań wynikających z programu ochrony powietrza.

W ramach realizacji zadań wynikających z programu ochrony powietrza miasto na prawach powiatu Zielona Góra przeprowadziło następujące działania:

- likwidacja ogrzewania węglowego w lokalach komunalnych i doprowadzenie do nich ogrzewania gazowego,
- zadbanie o zielono-niebieską infrastrukturę,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- sporządzenie planu gospodarki niskoemisyjnej wraz z jego aktualizacją,
- przeprowadzenie licznych inwestycji drogowych (głównie przebudowy oraz wymiany powierzchni),
- edukacja ekologiczna m.in. w postaci ulotek informacyjnych o realizacji Programu „Czyste powietrze”,
- dofinansowanie inwestycji polegającej na trwałej zmianie systemu ogrzewania,
- poprawienie efektywności komunikacji miejskiej poprzez zakup autobusów zeroemisyjnych (przez MZK) oraz obsługę systemu wypożyczalni rowerów miejskich.

Okres trwania wymienionych przedsięwzięć wynosił 12 miesięcy. Z kolei miasto na prawach powiatu Gorzów Wlkp. uwzględniło w MPZP zachowania terenów zielonych oraz sposobów zaopatrzenia w energię ciepłą, energię elektryczną i paliwa gazowe niepowodujące nadmiernej emisji zanieczyszczeń. Dodatkowo obniżono emisję z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe, przeprowadzono działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe oraz prowadzono kontrole przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

¹ https://bip.lubuskie.pl/228/3386/Nowe_Programy_Ochrony_Powietrza_i_sprawozdania_z_POP/ (data dostępu: 29.06.2023)

Gmina miejska Nowa Sól opracowała plan działań krótkoterminowych, monitorowała jakość powietrza poprzez czujniki powietrza zamontowane na terenie miasta oraz przeprowadzała liczne kontrole z udziałem Straży Miejskiej. Dodatkowo gmina wiejska Nowa Sól realizowała program „Czyste Powietrze” w ramach podpisanego porozumienia z WFOŚiGW w Zielonej Górze. Czujniki pomiarowe zostały zamontowane również w gminie miejsko-wiejskiej Kożuchów oraz gminie wiejskiej Świdnica. Gminy wiejskie tj. Bledzew, Bojadła, Dobiegniew, Niegostawice, gminy miejsko-wiejskie tj. Międzyrzecz, Nowe Miasteczko, Słubice, Wschowa oraz gmina miejska Żary przeprowadziły eliminację niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe (zlikwidowano kotły na paliwo stałe). W gminach miejsko-wiejskich Czerwieńsk oraz Drezdenko wystąpiły dotacje służące poprawie jakości powietrza, głównie na wymianę kotłów zasilanych paliwem stałym na kotły gazowe. Bardzo rozwiniętym kierunkiem działań, trwającym 12 miesięcy w gminach miejsko-wiejskich tj. Dobiegniew, Drezdenko, Jasień, Rzepin, Sława, Torzym, Wschowa, gminach wiejskich: Kłodawa, Maszewo, Wymiarki oraz działań przeprowadzonych przez Starostwo powiatowe we Wschowie była edukacja ekologiczna w postaci licznych ulotek, spotkań z mieszkańcami, udostępnianie informacji o stanie jakości powietrza na stronach internetowych gmin oraz w aplikacjach mobilnych, przeprowadzono liczne działania promocyjne dotyczące Programu „Czyste powietrze”. Dużą rolę odegrały też liczne kontrole przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów przez patrole Straży Miejskiej. W celu realizacji zadań wynikających z POP Starostwa Powiatowe w Słubicach oraz w Strzelcach Krajeńskich zrealizowały zadania wynikające z harmonogramu rzeczowo-finansowego, przekazały Zarządowi Województwa Lubuskiego sprawozdania z realizacji zadań wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego Aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej (...)”, złożyły Zarządowi Województwa Lubuskiego raport o nowych i zmienianych decyzjach i zgłoszeniach dla instalacji na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Gmina miejsko-wiejska Lubusko, Sulechów oraz Szprotawa realizowały Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych w postaci sprawozdań przekazywanych do UMWL. Zakłady takie jak ECO SA, PGE Energia Ciepła w Gorzowie Wielkopolskim, PKN ORLEN S.A. oraz ZEC wykonały kolejno: budowę nowego kotła gazowego (ograniczenie spalania mialu węglowego), budowę licznych przyłączy ciepłych dla budynków mieszkalnych w Gorzowie Wlkp., realizację zobowiązań wynikających z przepisów prawa (dotrzymanie standardów emisyjnych, warunków określonych w pozwoleniach oraz stosowanie BAT), oraz modernizację istniejących kotłowni gazowych. Starostwo powiatowe w Żarach nie podejmowało realizacji działań wynikających z Programu ochrony powietrza.

OP.1.5. Rozwój sieci ciepłowniczej - budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym poprzez podłączenie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczej.

Istotnymi inwestycjami z punktu widzenia realizacji rozwoju sieci ciepłowniczej w 2022 r. były modernizacje sieci ciepłowniczych na terenie miast: Żary, Nowa Sól, Żagań oraz Sulechów przeprowadzone przez firmę ECO SA Opolszczyzna. Inwestycje polegały na modernizacji lub wymianie węzłów na bardziej funkcjonalne i efektywniejsze. Modernizacja sieci polegała na wymianie sieci tradycyjnej na sieć preizolowaną. Dodatkowo Elektrociepłownia Zielona Góra przeprowadziła przedsięwzięcie realizowane z udziałem dofinansowania projektu nr POIS.01.05.00-00-0005/16 p.n. "Przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych, celem zmniejszenia strat na przesyle", współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020, Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu.

Projekt obejmował przebudowę ciepłowniczych sieci magistralnych w zakresie średnic 2x DN500 do 2x DN65 o łącznej długości 1770 m, a prace prowadzono na magistralach

ciepłowniczych I, II i VI. Ponadto EC ZG przeprowadziła przebudowę sieci ciepłowniczych i przyłączy o średnicach od 2x DN100 do 2x DN 40 i łącznej długości ok. 874 m na ulicach: Piaskowej, Boh. Westerplatte, Konicza, Szosa Kisielińska, Chopina, Spółdzielcza, Powstańców Warszawy, Zacisze. W ramach przyłączy budynków do systemu ciepłowniczego Elektrociepłowni "Zielona Góra" S.A. zrealizowano: budowę sieci ciepłej wraz z przyłączami na terenie miasta Zielona Góra, budowę części technologicznej węzłów ciepłych zasilających przyłączone obiekty na terenie miasta Zielona Góra oraz rozbudowę sieci ciepłej na terenie miasta Zielona Góra. Podobne działania przeprowadził ZEC Międzyrzecz oraz ZEC Skwierzyna w obrębie miasta Międzyrzecz i Skwierzyna. W Gorzowie Wlkp. w ramach realizacji rozwoju sieci ciepłowniczej wybudowano sieci ciepłownicze wraz z przyłączami w systemie rur preizolowanych, przeprowadzono dostawę i montaż kompaktowych węzłów ciepłych do budynków podłączonych do systemu ciepłowniczego PGE oraz rozbudowano istniejące węzły ciepłe o moduły ciepłej wody użytkowej. Dodatkowo zlikwidowano lokalne kotłownie gazowe i podłączono budynki do miejskiej sieci ciepłowniczej.

PGE Energia Ciepła w Gorzowie Wlkp. realizuje zadania wynikające z programu ochrony powietrza opisane w działaniu OP.1.4. Ponadto, na terenie miasta Zielona Góra, EC ZG przyłączyła nowe budynki do sieci ciepłej, w których wykorzystuje się ciepło z kogeneracji niskoemisyjnej turbiny na paliwo gazowe, rozbudowała sieci ciepłe dla potrzeb nowych odbiorców ciepła, zrealizowała budowę przyłączy i węzłów ciepłych dla nowych odbiorców, zlikwidowała kotłownię na paliwo stałe, zmieniła sposób zasilania w ciepło z 11 lokalnych kotłowni gazowych na zasilanie z sieci EC ZG oraz przeprowadziła wymianę węzłów ciepłych w 9 obiektach użyteczności publicznej zasilanych z sieci ciepłej EC ZG.

OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci gazowych, w tym poprzez gazyfikację nowych rejonów oraz podłączenie budynków mieszkalnych do sieci gazowej.

W ramach realizacji powyższego działania firma Duon Dystrybucja Sp. z o.o. przyłączyła budynki mieszkalne w miejscowości Sława (powiat wschowski) oraz Gozdnicza (powiat żagański) do dystrybucyjnej sieci gazowej średniego ciśnienia. Przedsięwzięcie odbyło się w 2022 r. Z kolei firma Gaz System przeprowadziła budowę gazociągu DN 1000 8,4 MPa relacji Goleniów-Lwówek. Budowa gazociągu odbyła się w dwóch etapach: etap I – gazociąg Goleniów-Ciecierzycy, etap II – gazociąg Ciecierzycy-Lwówek. Przez województwo lubuskie przebiega 50% trasy gazociągu. Gazociąg stanowi kluczowy element części lądowej Projektu Baltic Pipe w Polsce. Projekt ten realizowany był w latach 2020-2022. Za inwestycję polegającą na budowie sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia oraz przebudowie i modernizacji sieci dróg gazowych odpowiedzialna jest firma PSG w Gorzowie Wielkopolskim. Wymienione działania przeprowadzono na terenie gmin: Bogdaniec, Bojadła, Deszczno, Gubin, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Lubiszyn, Łęknica, Nowa Sól, Przytoczna, Santok, Skąpe, Stare Kurowo, Szczaniec, Świdnica, Wymiarki, Zwierzyn, Żagań, Żary, Babimost, Bytom Odrzański, Dobiegniew, Drezdenko, Iłowa, Jasień, Kargowa, Lubsko, Małomice, Otyń, Skwierzyna, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Świebodzin, Trzciel, Witnica, Wschowa, Zbąszynek oraz na terenie miast na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski oraz Zielona Góra. Przedsięwzięcie obejmowało lata 2021-2022.

OP.1.7. Wymiana konwencjonalnych systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych na ekologiczne, w tym m.in. kotły gazowe, pompy ciepła, modernizacje istniejących kotłowni.

Na terenie województwa lubuskiego zostało wykonanych wiele zadań związanych z wyminą źródeł ogrzewania. Zadania te były dofinansowywane z WFOŚiGW a także z programu „Czyste Powietrze”.

Główne zadania jakie zostały wykonane to wymiany źródła ciepła w mieszkaniach komunalnych, montaż odnawialnych źródeł energii, realizacja programów pomocowych dotyczących udzielania dotacji na wymianę nieekologicznych źródeł ciepła, doprowadzanie ogrzewania gazowego czy montaż pomp ciepła. W Gorzowie Wlkp. przeprowadzono dwie ważne inwestycje. W szpitalu wielospecjalistycznym wymieniono konwencjonalne zasilanie w ciepło i energię elektryczną na jednostkę pracującą w wysokosprawnej kogeneracji z wykorzystaniem innowacyjnych sposobów sterowania, zwiększającej bezpieczeństwo w ciągłości zasilania w energię elektryczną oraz ciepłą szpitala. Drugą inwestycją było Przyłączenie do sieci ciepłowniczej budynku przychodni przy ul. Dworcowej 4 oraz budynku administracji przy ul. Dworcowej 13. Oba działania zostały wykonane w 2022 r. Pozostałe zadania były realizowane w gminach: Lubniewice, Lubusko, Łagów, Łęknica, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Rzepin, Skwierzyna, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań oraz Szlichtyngowa.

Projekt obejmował również zamianę konwencjonalnego zasilania w ciepło i energię elektryczną na jednostkę pracującą w wysokosprawnej kogeneracji - trigeneracji z wykorzystaniem innowacyjnych sposobów sterowania, zwiększającej bezpieczeństwo w ciągłości zasilania w energię elektryczną i ciepłą Szpitala (przyłączenie do sieci ciepłowniczej budynku przychodni przy ul. Dworcowej 4 oraz budynku administracji przy ul. Dworcowej 13).

OP.1.8. Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych.

W ramach realizacji powyższego zadania Służby Państwowe przeprowadziły szereg kontroli dotyczących przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych na terenie:

- miast na prawach powiatu:
 - Zielona Góra - przeprowadzono 31 kontroli, w tym stwierdzono 6 popełnionych wykroczeń, udzielono dwa pouczenia oraz wystawiono cztery mandaty (2022 r.).
- gmin miejskich:
 - Gozdnica - kontrola opału w miejscach gromadzenia opału oraz kontrola spalanego opału (okres trwania: 2022 r.),
 - Kostrzyn nad Odrą – przeprowadzono 147 kontroli i 9 interwencji w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów (2022 r.),
 - Łęknica - kontrole w wybranych gospodarstwach domowych (wrzesień-grudzień 2022 r.),
 - Żagań - kontrole w wybranych gospodarstwach domowych (2022 r.).
- gmin miejsko-wiejskich:
 - Babimost - kontrola w sprawie nieprawidłowości spalania odpadów pochodzenia drzewnego przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa. Przeprowadzono jedną kontrolę, która nie ujawniła nieprawidłowości (styczeń 2022 r.),
 - Czerwieńsk - kontrole spalania odpadów komunalnych oraz pozostałości roślinnych przeprowadzono w gospodarstwach domowych, w których dodatkowo mieszkańcy zostali poinformowani o obowiązujących przepisach oraz o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie ludzi i zwierząt (działanie ciągłe),
 - Dobiegniew - przeprowadzono siedem kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych (2022 r.),
 - Drezdenko - przeprowadzono dziesięć kontroli przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych (2022 r.),

- Jasień - kontrola na podstawie zgłoszenia o nielegalnym spalaniu odpadów (działanie ciągłe),
- Lubusko, Międzyrzecz, Sława, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Torzym, Witnica, Wschowa - kontrole gospodarstw domowych (2022 r.).
- gmin wiejskich:
 - Bojadła - przeprowadzono jedną kontrolę, bez dodatkowo poniesionych kosztów;
 - Kłodawa, Nowa Sól, Santok, Wymiarki - liczne kontrole palenisk domowych (2021 – 2022),
 - Lipinki Łużyckie, Słońsk, Świdnica – kontrole przeprowadzone po otrzymaniu zgłoszenia o podejrzeniu nieprzestrzegania zakazu spalania odpadów (2022 r.),
 - Przewóz – przeprowadzono 5 kontroli palenisk domowych (listopad-grudzień 2022 r.).

OP.1.9. Stosowanie instalacji zmniejszających emisję zanieczyszczeń w elektrowniach, elektrociepłowniach oraz w przemyśle wydobywczym.

W ramach stosowania instalacji zmniejszających emisję zanieczyszczeń w elektrowniach, elektrociepłowniach oraz w przemyśle wydobywczym, PKN ORLEN S.A. przeprowadził rozbudowę instalacji technologicznej KRNiGZ Zielin Ośrodka Grupowego Górzycy o sprężarkę gazu postabilizacyjnego. Dotychczas gaz z odgazowania ropy naftowej kierowany był na pochodnię i tam spalany. Montaż sprężarki spowodował sprężanie spalanego uprzednio gazu i kierowanie go do rurociągu przesyłowego do dalszego uzdatnienia na KRNiGZ Zielin. W związku z tym zmniejszyła się znacznie ilość gazu kierowanego na pochodnię, a tym samym emisja zanieczyszczeń.

OP.1.10. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja instalacji kogeneracyjnych.

W ramach realizacji powyższego zadania firma ECO Kogeneracja Sp. z o.o. jest w trakcie przeprowadzania inwestycji polegającej na zabudowie układu wysokiej kogeneracji w miastach: Żary, Żagań oraz Nowa Sól. W każdym z tych trzech miast, układ kogeneracyjny stanowi jednej agregat prądowłoczy o wydajności: 2,027 MWe (Żary oraz Nowa Sól) i 2,0 MWe (Żagań), dające możliwość uzyskania kolejno 2,077 MWt oraz 2,227 MWt energii cieplnej. Przedsięwzięcie obejmuje lata 2021-2023.

OP.1.11. Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach.

W celu uwzględnienia w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, połączeń drogowych oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach, Starostwo powiatowe w Sulęcinie wraz z Zarządem Dróg oraz przedsiębiorstwem komunikacyjnym przeprowadziło przebudowę 1,5-kilometrowego odcinka drogi powiatowej nr 1278F, relacji Miechów-Sulęcin. Przebudowa odcinka polegała na odnowieniu nawierzchni jezdni, odnowieniu zatoki autobusowej oraz uregulowaniu pobocza drogi. Czas trwania inwestycji wynosił 12 miesięcy.

OP.1.12. Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic.

W ramach realizacji zadania „Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic” gminy miejsko wiejskie, zrealizowały następujące działania:

- utrzymanie dróg i ulic w sezonie zimowym 2021/2022 (Babimost),

- mechaniczne oczyszczenie ulic z piasku oraz innych zanieczyszczeń przy użyciu zamiatarki wyposażonej w zraszacz wodą. Zamiataniem objęto ulice o nawierzchni utwardzonej w okresie maj-listopad 2022 (Drezdenko, Rzepin),
- zamiatanie dróg na terenie miasta w celu usunięcia materiału uszorstniającego po ustaniu zjawisk opadów śniegu i gołoledzi w ciągu dwóch pierwszych tygodni kwietnia 2022 r. (Drezdenko),
- czyszczenie jezdni i chodników metodą „na mokro” (Jasień, Kożuchów, Lubusko, Międzyrzecz, Nowe Miasteczko, Skwierzyna, Sulechów, Szprotawa, Wschowa, Zbąszynek),
- obniżenie emisji pyłu unoszonego z powierzchni jezdni w czasie ruchu pojazdów poprzez czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych – Słubice, Witnica, Szlichtyngowa (ZGKiM).

Gminy wiejskie oraz gminy miejskie wykonały:

- czyszczenie jezdni, chodników i poboczy z piasku i nieczystości metodą „na mokro” (Bledzew, Kłodawa, Pszczew, Santok, Słońsk - tylko droga krajowa 22, Łagów, Nowa Sól, Żagań),
- obniżenie emisji pyłu unoszonego z powierzchni jezdni w czasie ruchu pojazdów poprzez czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic głównych (Wymiarki, Żagań, Kostrzyn nad Odrą).

Miasta na prawach powiatu – Zielona Góra oraz Gorzów Wlkp. – przeprowadziły pozimowe oraz systematyczne, mechaniczne zamiatanie jezdni ulic w celu powierzchniowego oczyszczenia ich z piasku, żwiru i innych drobnych odpadów, w szczególności pyłu. Dodatkowo wykonano mechaniczne zmywanie jezdni ulic wodą, w tym w okresach wysokich temperatur (upałów) w celu ograniczenia unoszenia się pyłów, poprzez spłukiwanie ich kanalizacji deszczowej, po wcześniejszym oczyszczeniu (zamieceniu) jezdni. Czas trwania wymienionych przedsięwzięć trwał od marca do listopada 2022 r.

Urząd Miasta w Bytomiu Odrzańskim oraz Starostwa Powiatowe w Zielonej Górze, Słubicach, Wschowie oraz Żaganiu przeprowadziły mechaniczne i ręczne sprzątanie nawierzchni bitumicznych i chodników. Dodatkowo Starostwo Powiatowe w Świebodzinie wykonało pozimowe sprzątanie nawierzchni dróg powiatowych oraz nawierzchni obiektów mostowych na terenie Powiatu Świebodzińskiego objętych zimowym utrzymaniem. Zakres pozimowego sprzątania obejmował: oczyszczenie nawierzchni, stref przykrawężnikowych oraz dylatacji na obiektach mostowych. Prace prowadzone były na odcinku 242,37km dróg powiatowych.

GDDKiA, w okresie od kwietnia do grudnia 2022 r., zrealizowała poziomowe oraz bieżące ręczne i mechaniczne czyszczenie nawierzchni jezdni dróg na odcinkach dróg o przekroju ulicznym w miejscowościach:

- DK 27 - Nowogród Bobrzański, Świdnica,
- DK 32 - Leśniów Wielki, Chwalim, Kargowa,
- DK2 22 - Różanki, Zdroisko, Przyłęg, Strzelce Kraj., Licheń, Długie, Ługi, Dobiegniew, Rolewice, Stare Osieczno, Krasowiec, Bolemin, Krzeszyce,
- DK 24 - Przytoczna, Wierzbnio,
- S3 - w obrębie węzłów Świebodzin Północ, Świebodzin Południe, Sulechów, Zielona Góra Południe, Nowa Sól Zachód, Nowa Sól Południe, Nowe Miasteczko, Gorzów Wlkp. Północ, Gorzów Wlkp. Zachód, Gorzów Wlkp. Południe.

W ramach realizacji zadania OP.1.12 w 2022 r., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze odpowiedzialny był za utrzymanie czystości:

- miasta Gubin w ciągu dróg wojewódzkich nr 138, 286, 285,
- DW 289 na odcinku Zasieki - Jezioro Wysokie – Brody,
- miasta Iłowa w ciągu dróg wojewódzkich nr 296 i 300,
- miasta Żagań w ciągu dróg wojewódzkich nr 295 i 296,
- miasta Nowa Sól w ciągu dróg wojewódzkich nr 292 i 315,
- miasta Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287,
- miasta Kożuchów w ciągu dróg wojewódzkich nr 283, 296, 297,
- miasta Gozdnicza w ciągu drogi wojewódzkiej nr 300 i 350,
- oraz oczyszczenie ulic z piasku z wywozem zanieczyszczeń tj.: - zebranie piasku z jezdni przy krawężnikach wraz z wywozem (na szerokość 1m od krawężnika) oraz w obrębie oznakowania P-21 (wyspy) w ciągach dróg wojewódzkich na terenie RDW Zielona Góra oraz RDW Kożuchów.

5.1.2 OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów

OP.2.1. Rozwój elektromobilności i niskoemisyjności systemu transportowego, w tym m.in. zakup elektrycznego taboru autobusowego, zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego, rozwój infrastruktury obsługującej samochody elektryczne.

W ramach realizacji powyższego zadania miasto na prawach powiatu Zielona Góra wraz z MZK Sp. z o.o. Zielona Góra, poprawiło efektywność komunikacji miejskiej poprzez zakup niskoemisyjnych autobusów oraz rozwój infrastruktury obsługującej samochody elektryczne. Podobne działania przeprowadziło miasto na prawach powiatu Gorzów Wlkp. – zakupiono osiem fabrycznie nowych autobusów typu SOLARIS URBINO 12 ELECTRIC, wybudowano trzy stacje szybkiego ładowania, przebudowano pętlę autobusową oraz wybudowano miejsca postojowe dla autobusów elektrycznych na pętli autobusowej przy ul. Marcinkowskiego. Wymienione inwestycje przeprowadzono w czasie od maja do grudnia 2022 r.

OP.2.2. Zakup samochodów elektrycznych.

ZDW w Zielonej Górze zakupiło samochód elektryczny, który jest wykorzystywany do użytku służbowego przez pracowników ZDW oraz zakupiono dwie stacje ładowania samochodów elektrycznych, które zamontowano w siedzibie ZDW w Zielonej Górze oraz RDW w Kłodawie.

W 2022 r. zostały zakupione 3 samochody o napędzie elektrycznym na potrzeby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.

OP.2.3. Budowa i modernizacja dróg dla rowerów oraz rozwój serwisu transportu rowerowego.

W 2022 r., w ramach dotacji udzielonych z budżetu Województwa Lubuskiego wsparto szereg gmin i powiatów w zakresie działań sprzyjających rozwojowi infrastruktury i mobilności rowerowej w łącznej kwocie 3 379 097,15 zł.

ZDW w Zielonej Górze wykonał zadanie pn. „Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 315 w m. Lipiny” ze środków budżetu własnego w ramach zadań z poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wybudowano ścieżkę rowerową w m. Lipiny o długości 0,087 km.

Najgęstsza sieć dróg rowerowych zlokalizowana jest w ścisłym centrum Zielonej Góry, jednak drogą rowerową możliwa jest także podróż do Ochli, Kiełpina, Zatonia, Marzęcina, Drzonkowa czy Łęczycy. Występują również stosunkowo długie odcinki dróg rowerowych na trasie do

Czerwieńska, Zawady, Wilkanowa (bezpośrednia droga leśna) oraz Raculi. Obecnie Miasto wzbogaciło się o kilka kilometrów dróg rowerowych przy oddanej obwodnicy południowej. Miasto nie ustaje także w budowie odcinków łączących istniejące już drogi rowerowe.

W 2022 r. gmina Szprotawa podpisała umowę na wykonanie projektu „VELO SPROTAVIA”, przy wsparciu ze środków unijnych RPO – Lubuskie 2020. Projekt obejmuje rozbudowę infrastruktury rowerowej i budowę ścieżki rowerowej Szprotawa-Stypułów. Wybudowana trasa połączy się z istniejącą ścieżką rowerową relacji Stypułów-Kożuchów–Ciepielów-Nowa Sól-Otyń-Lipiny–Lubięcin–Konotop–Kolsko–Sławocin.

W powiecie świebodzińskim, podjęto się zadania „Przebudowa DP NR 1231F Wilkowo - Borów - Ołobok - odcinek Wilkowo - Borów”. W ramach inwestycji przebudowano 2940 m drogi oraz wybudowano ścieżkę rowerową o dł. 1700 m. W powiecie słubickim wybudowano ścieżkę rowerową w ciągu drogi powiatowej nr 1248F (od drogi krajowej nr 29 - Cybinka - Białków - Mielesznica - Kłopot - do drogi powiatowej nr 1159F) na ul. Białkowskiej w m. Cybinka. W Gorzowie Wlkp. powstała droga rowerowa pomiędzy ul. Walczaka a ul. Warszawską o długości 0,058 km

W oparciu o materiały przekazane przez RDLP w Zielonej Górze oraz RDLP w Szczecinie, a także kwerendę własną UMWL, inwentaryzacji poddano 5 729,95 km dróg leśnych w obrębie województwa. Łączna długość zinwentaryzowanych szlaków i tras rowerowych w obrębie województwa wynosi 3 374,31 km. Należy podkreślić, że przedmiotem analizy były wszystkie szlaki i trasy widniejące w oficjalnych rejestrach – PTTK, JST i/lub nadleśnictw. Inwentaryzacja nie obejmuje szlaków pieszych oraz innych, uznawanych zwyczajowo za dostępne dla rowerów jednak nie posiadających takowej rangi.

Łączna długość zinwentaryzowanych ścieżek rowerowych w obrębie województwa wynosi 947,12 km.

Tabela 15. Wyniki inwentaryzacji infrastruktury drogowo-rowerowej w podziale na powiaty

Lp.	Powiat	Drogi publiczne [km]	Drogi wewnętrzne [km]	Drogi leśne [km]	SUMA [km]	Szlaki i trasy rowerowe	Ścieżki rowerowe
1	gorzowski	1092,85	3429,14	639,24	5161,23	449,88	91,15
2	Gorzów Wlkp.	336,70	321,18	3,42	661,3	59,35	64,40
3	krośnieński	1088,21	4491,68	699,12	6279,01	109,00	79,50
4	międzyrzecki	1291,54	3952,61	700,23	5944,38	645,93	25,50
5	nowosolski	988,97	2829,03	78,26	3896,26	240,77	141,89
6	słubicki	792,97	2452,51	618,39	3863,87	207,87	63,35
7	strzelecko-drezdenecki	966,71	3441,46	605,08	5013,25	362,38	46,37
8	sulęciński	890,05	3668,12	747,58	5305,75	331,47	39,83
9	świebodziński	1083,70	2791,68	290,45	4165,83	212,82	41,16
10	wschowski	592,90	1921,08	98,33	2612,31	52,55	10,02
11	Zielona Góra	563,87	1351,11	74,20	1989,18	13,18	97,67
12	zielonogórski	1532,13	4631,06	362,80	6525,99	232,26	102,66
13	żagański	1132,71	4010,97	283,19	5426,87	100,39	23,07
14	żarski	1274,25	6130,64	529,66	7934,55	356,46	120,55
SUMA		13627,56	45422,27	5729,95	64779,78	3374,31	947,12

OP.2.4. Wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem założeń ujętych w dokumencie „Polityka Rowerowa Województwa Lubuskiego 2030” oraz bieżące działania Wydziału Mobilności Rowerowej.

W ramach zadania UMWL podejmował w 2022 r. działania związane z wdrażaniem założeń ujętych w dokumencie „Polityka Rowerowa Województwa Lubuskiego 2030” oraz bieżące działania Wydziału Mobilności Rowerowej. W grudniu 2021 r. został przyjęty dokument „Polityka Rowerowa Województwa Lubuskiego 2030”. W kierunkach działań dokumentu ujęto m.in. budowę ścieżek rowerowych, stworzenie i oznakowanie kluczowych turystycznych tras rowerowych, budowę infrastruktury towarzyszącej, upowszechnienie i promocję rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo. W 2022 r. został przeprowadzony konkurs na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie budowy ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej na terenie woj. lubuskiego. Kwota wynosiła 3,8 mln zł.

OP.2.5. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, rozwój rozwiązań multimodalnych oraz budowa centrów logistycznych w sąsiedztwie głównych węzłów komunikacyjnych regionu.

Wypełnienie tego zadania polegało na remoncie dróg i chodników, projektowaniu nowych ciągów pieszych, przebudowach skrzyżowań, napraw torowiska, wymianie nawierzchni, budowaniu zatok autobusowych oraz wiat. ZDW w Zielonej Górze zrealizował 5 zadań polegających na budowie chodników w miejscowościach o łącznej długości 1,53 km. Pozostałe gminy jakie dokonywały prac drogowych to: Gorzów Wlkp., Gubin, Jasień, Lipinki Łużyckie, Niegosławice, Siedlisko, Skwierzyna, Sława, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Wschowa, Zielona Góra oraz Żagań. Przedstawione projekty zostały zrealizowane w 2022 r.

OP.2.6. Budowa systemu Park&Ride i Bike&Ride dla samochodów i rowerów w pobliżu przystanków kolejowych i autobusowych.

Główną inwestycją zrealizowaną w celu powyższego zadania było utrzymanie „Systemu Rowerów Miejskich” – wypożyczalni rowerów miejskich, na terenie miasta Zielona Góra. Standardy modernizacji i budowy infrastruktury peronowej zarządcy infrastruktury kolejowej, tj. spółki PKP PLK S.A. zakładają montaż stojaków na rowery, wypełniając założenia dotyczące systemu Bike&Ride. PLK sukcesywnie wprowadzają takie rozwiązania na zarządzanych przez siebie stacjach i przystankach kolejowych. Przykładowo, w 2022 r. zmodernizowano 7 peronów na linii nr 358 Czerwieńsk – Gubin, przygotowując tę trasę do wznowienia połączeń kolejowych na linii Zielona Góra Gł. – Guben.

OP.2.8. Organizowanie i zarządzanie publicznym transportem zbiorowym (kolejowym).

Województwo Lubuskie jako organizator publicznego transportu zbiorowego, stale rozwija siatkę pasażerskich połączeń kolejowych. W 2021 r. zrealizowana praca eksploatacyjna na poziomie około 3,7 mln pociągokilometrów była większa w stosunku do roku poprzedniego o 11,9%, a w 2022 r. – o około 7,5%. Rozwój oferty przewozowej powoduje stały wzrost liczby podróżnych korzystających z tej formy transportu. W 2021 r. przewieziono w Lubuskiem 1 773 780 pasażerów, a w 2022 r. – 3 276 085 osób, tj. wzrost o blisko 85%. Podróżni coraz chętniej rezygnują z podróży własnym samochodem osobowym na rzecz transportu zbiorowego, co niewątpliwie przyczynia się do zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza emitowanych przez silniki spalinowe. Nakłady finansowe Województwa Lubuskiego na dofinansowanie połączeń kolejowych również stale rosną. W 2021 r. przeznaczono na ten cel 72,2 mln zł a w 2022 r. – 77,4 mln zł.

W celu poprawy jakości usług przewozowych w transporcie kolejowym Województwo Lubuskie inwestuje ponadto w zakup nowoczesnych pojazdów szynowych. Od rozkładu jazdy pociągów 2021/2022 wprowadzono do ruchu dwa nowe składy o łącznej wartości ponad 43 mln zł. Ponadto w ramach wydatków inwestycyjnych dokonywane są przeglądy okresowe poziomu utrzymania PU4 i PU5 posiadanego taboru kolejowego. W 2021 r. ich wartość tych przeglądów wynosiła 3,9 mln zł, a w 2022 r. – ponad 6 mln zł.

Ponadto, Zarząd Województwa Lubuskiego jako dysponent środków Unii Europejskiej w ramach RPO-Lubuskie 2020, zdecydował o realizacji dwóch projektów dotyczących linii kolejowych. W okresie od marca 2020 r. do marca 2023 r. zamknięto dla ruchu kolejowego linię nr 358 w związku z realizacją przez PKP PLK S.A. projektu pn. Modernizacja linii kolejowej nr 358 Zbąszynek - Gubin na odcinku Zbąszynek - Czerwieńsk - II etap o wartości 167 736 696,81 zł. Dodatkowo w ramach tego programu opracowano dokumentację przedprojektową i projektową, objętą projektem pn. Rewitalizacja linii kolejowej nr 203 na odcinku Krzyż – Gorzów Wlkp. o wartości 6 465 438,42 zł.

OP.2.9. Poprawa dostępności transportowej w regionie do zrównoważonego rozwoju mobilności transgranicznej.

W dniu 12.06.2022 r. Województwo Lubuskie wznowiło kursowanie pociągów pasażerskich na transgranicznej linii komunikacyjnej Zielona Góra Gł. – Krosno Odrzańskie – Gubin – Guben. Początkowo pociągi kursowały tylko w weekendy, a od 11.12.2022 r. kursy odbywają się codziennie.

W 2019 r. Województwo Lubuskie w partnerstwie z Regionalnymi Dyrekcjami Lasów Państwowych w Zielonej Górze i Szczecinie oraz Związkiem Turystycznym Seenland Oder-Spree e. V. z Bad Saarow przystąpiło do realizacji projektu „ODRA VELO – ODER VELO”. Został on dofinansowany w ramach Programu INTERREG VA Brandenburgia – Polska 2014-2020. W ramach projektu stworzono bazę sieci szlaków turystyki rowerowej na pograniczu polsko-niemieckim ze wskazaniem istniejących ścieżek regionalnych, przebiegających w powiatach i gminach oraz po terenach Lasów Państwowych, powiązanych z trasami rowerowymi w Niemczech i województwach ościennych województwa lubuskiego. Projekt „ODRA VELO – ODER VELO” obejmuje również wdrożenie aplikacji mobilnej i portalu internetowego.

5.1.3 OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.

OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej.

Termomodernizacja budynków została przeprowadzona w wielu instytucjach użyteczności publicznej na terenie województwa lubuskiego. Prace zostały wykonane w takich miejscach jak szkoły, przedszkola, magazyny, budynki jedno- i wielorodzinne, remizach OSP, salach wiejskich, Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Ośnie Lubuskim. Prace były prowadzone w gminach: Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Pszczew, Santok, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Sulęcín, Szprotawa, Witnica, Zielona Góra oraz Żary.

Prace termomodernizacyjne zostały również przeprowadzone w ramach inwestycji „Termomodernizacja obiektów i sieci Szpitala Uniwersyteckiego im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze Sp. z o. o.”. Środki pochodziły z Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020. (źródło: UMWL)

Większość miejsc, gdzie została przeprowadzona termomodernizacja to szkoły i placówki oświaty. Remonty zostały wykonane w:

- Zespole Szkół Specjalnych nr 1 w Zielonej Górze,
- miejskich przedszkolach w Żaganiu,
- Zespole Szkół Ogólnokształcących w Żaganiu
- Miejskim Przedszkolu nr 7 w Żarach przy ul. Szymanowskiego 2,
- V Liceum Ogólnokształcące w Sulechowie,
- Szkole Podstawowej nr 3 im. Janusza Kusocińskiego w Sulechowie,
- Szkole Podstawowej w Wiechlicach,
- Szkole Podstawowej w Suchoj Dolnej,
- Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Gościkowie,
- Szkole Podstawowej im. Emilii Szczanieckiej w Szcząńcu.

OP.3.2. Termomodernizacja obiektów Szpitala w Ciborzu.

W ramach projektu „Termomodernizacja obiektów Szpitala w Ciborzu” została wykonana instalacja fotowoltaiczna. Źródłem finansowania był EFRR w ramach RPO-L2020. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 4 379 140 zł.

OP.3.3. Termomodernizacja budynku Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gorzowie Wlkp. wraz z usunięciem azbestu z elewacji.

Umowę na dofinansowanie ww. zadania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskiego 2020 zawarto w 2021 r. Całkowity koszt to 2 686 719,68 zł, dofinansowanie z UE wynosiło 939 243,23 zł.

5.1.4 OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych.

OP.4.1. Promowanie i stosowanie budownictwa o standardzie niskoenergetycznym oraz pasywnym.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

OP.4.2. Budowa wzorcowego pasywnego budynku biurowego – etap I.

Zadanie w trakcie realizacji. W dniu 29.11.2022 r. podpisana została umowa w formule zaprojektuj i wybuduj. Na dzień dzisiejszy trwa procedura uzyskania pozwolenia na budowę. W trakcie jest procedura podpisania aneksu nr 1 z Generalnym Wykonawcą na przedłużenie terminu zakończenia budowy - do 11 stycznia 2024 r.

W związku z przedłużającym się procesem uzyskania pozwolenia na budowę decyzja o przyznaniu dofinansowania ze środków unijnych została uchylona, obecnie finansowanie jest w całości zabezpieczone w budżecie województwa. (źródło: UMWL)

OP.4.3. Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego.

Zadanie to zostało zrealizowane w wielu miejscach na obszarze woj. lubuskiego. GDDKiA zrealizowała zadanie w formie projektu i budowy oświetlenia przy przejściach, dla pieszych, które znajdują się na drogach krajowych oraz ekspresowych. Miejsca w jakich inwestycja została przeprowadzona to: Wilkowo (DK92), Nowogród Bobrzański (DK 27), Krzeszyce (DK

22), węzeł Gorzów Wielkopolski Zachód (S3), węzeł Gorzów Wielkopolski Południe (S3), Kargowa (DK 32), Krosno Odrzańskie (DK 29), Żagań (DK 12) oraz Trzebień (DK 12).

Władze gmin wypełniły zadanie poprzez instalację oświetlenia przy przejściach dla pieszych, budowę oświetlenia wzdłuż ciągów pieszych, wymianę starego oświetlenia, montaż lamp solarnych oraz uzupełnienia oświetlenia w miejscach zaciemnionych. Gminy, które zrealizowały zadanie w 2022r. to: Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Czerwieńsk, Dobiegniew, Gorzów Wlkp., Górzycza, Gubin, Kargowa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubrza, Łęknica, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przytoczna, Pszczew, Siedlisko, Sława, Słonk, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Trzebiechów, Tuplice, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Żagań oraz Żary.

OP.4.4. Modernizacja i wymiana systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.

Wymiana oświetlenia była przeprowadzona w wielu budynkach użyteczności publicznej w województwie lubuskim. Główne prace jakie zostały przeprowadzone to: zmiana źródła oświetlenia na energooszczędne LED, modernizacja systemów oświetlenia, wymiana opraw świetlówkowych na LED, wymiana lamp w salach lekcyjnych. Zadanie to było prowadzone w urzędach samorządowych, szkołach podstawowych oraz przedszkolach. W Żarach w 2022 r. zostało złożone zaproszenie do składania ofert na wymianę oświetlenia. Gminy, które przeprowadziły przedstawione działania to: Jasień, Krosno Odrzańskie, Lipinki Łużyckie, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Wschowa oraz Żary.

W Międzyrzeczu zadanie zostało wykonane w Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych przy ulicy Poznańskiej 109 - modernizacja i wymiana systemów oświetlenia. (źródło: UMWL).

5.1.5 OP.5. Rozwój odnawialnych źródeł energii.

OP.5.1. Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - dzięki rozwojowi energetyki słonecznej, wiatrowej, wodnej oraz geotermalnej.

W celu realizacji zwiększenia udziału OZE w bilansie energetycznym województwa lubuskiego, Starostwo Powiatowe w Sulęcínie zrealizowało w 2022 r. inwestycję polegającą na budowie instalacji fotowoltaicznej o mocy do 202,05 kWp, w ramach przedsięwzięcia pn. Utrzymanie i modernizacja budynków opieki zdrowotnej w zakresie budowy instalacji fotowoltaicznej o łącznej mocy 310 kWp oraz budowy stacji transformatorowej o mocy do 400 kVa wraz z elektroenergetycznymi sieciami wewnętrznymi na terenie działek o nr ewid. 372/1 i 372/2 położonych w 48 obrębie ewidencyjnym m. Sulęcín III. Dodatkowo w okresie od sierpnia do września 2022 r., na terenie gminy wiejskiej Żagań zamontowane zostało 18 kompletów systemów lamp solarnych w miejscowościach: Bożków, Bukowina Bobrzańska, Pożarów, Dietrzychowice, Rudawica, Pruszków oraz Stara Kopernia.

OP.5.2. Wsparcie i promocja inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

OP.5.3. Zastosowanie OZE w systemach ciepłowniczych (m.in. poprzez montaż pomp ciepła, kotłowni na biomase).

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

OP.5.4. Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa - w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej m.in. poprzez montaż mikroinstalacji.

Główną inwestycją realizowaną w ramach powyższego zadania był montaż instalacji fotowoltaicznej na dachach budynków użyteczności publicznej, hal przemysłowych oraz budynków mieszkalnych. Inwestycje te poczyniono na terenie gminy miejskiej Gozdnica, gmin miejsko-wiejskich Sława oraz Witnica oraz gminy wiejskiej Santok. Dodatkowo w gminie wiejskiej Lipinki Łużyckie przygotowano dokumentację niezbędną do podjęcia działań do realizacji inwestycji pn. Montaż instalacji fotowoltaicznej wspierającej budynek przedszkola w Lipinkach Łużyckich jako działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej i ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza w 2022 r. Ponadto gmina Siedlisko w związku z pozyskaniem dofinansowania, zleciła opracowanie projektu programu funkcjonalno-użytkowego na wyposażenie obiektów użyteczności publicznej w odnawialne źródła energii. Plany te obowiązują bezterminowo do czasu zmiany lub sporządzenia nowego planu.

OP.5.5. Uwzględnienie w dokumentach strategicznych i planistycznych możliwości zwiększenia OZE, w tym biogazowni, elektrowni wiatrowych, elektrowni wodnych, farm fotowoltaicznych.

W celu realizacji tego zadania władze gmin zatwierdziły uchwały mające na celu uwzględnienie różnych form OZE w planach zagospodarowania przestrzennego. Wskazane zostały również obszary, na których mogą powstać instalacje OZE. Gminy, które zrealizowały to zadanie w 2022 r. to: Czerwieńsk, Drezdenko, Górzycza, Kargowa, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przytoczna, Santok, Sława, Słubice, Świdnica, Witnica oraz Zielona Góra.

Zadania dodatkowe Projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020**Tabela 16. Projekty obszaru interwencji OP realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego**

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Budowa przyłączy do istniejących budynków i instalacja węzłów indywidualnych skutkująca likwidacją węzłów grupowych.	6 803 289	1 557 132	ELEKTROCIĘPŁOWNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	zakończono
Budowa stacji 110/15 kV Kostrzyn II w celu umożliwienia rozwoju energetyki odnawialnej	16 543 500	9 222 227	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	zakończono
Budowa stacji 110/15 kV Skwierzyna II w celu umożliwienia rozwoju energetyki odnawialnej	34 037 175	14 384 966	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	zakończono
Głęboka modernizacja budynku biurowego w Gorzowie Wlkp. przy ul. Kazimierza Wielkiego 65, 66-400 Gorzów Wlkp.	2 574 391	2 574 391	IZBA ADMINISTRACJI SKARBOWEJ W ZIELONEJ GÓRZE	zakończono
Głęboka modernizacja budynku biurowego w Zielonej Górze przy ul. Batorego 18, 65-084 Zielona Góra	1 620 408	1 347 129	IZBA ADMINISTRACJI SKARBOWEJ W ZIELONEJ GÓRZE	zakończono
Modernizacja sieci ciepłowniczych polegająca na wymianie sieci kanałowych i napowietrznych na sieci w technologii rur preizolowanych w Gorzowie Wlkp.	22 136 735	7 190 000	PGE ENERGIA CIEPŁA SPÓŁKA AKCYJNA	zakończono
Przebudowa stacji 110/20 kV Żary	4 784 072	2 486 028	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	zakończono
System zrównoważonego transportu miejskiego w Gorzowie Wlkp. - tabor tramwajowy i infrastruktura techniczna	123 672 236	74 623 700	MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACJI W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM SP. Z O.O.	zakończono

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Termomodernizacja budynku Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp	35 605 674	30 174 854	LUBUSKI URZĄD WOJEWÓDZKI W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM	zakończono
Termomodernizacja obiektu Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim przy ul. Batorego 90 w Zielonej Górze	1 499 743	1 478 309	KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM	zakończono
Zintegrowany system niskoemisyjnego transportu publicznego w Zielonej Górze	286 557 723	182 351 331	MIASTO ZIELONA GÓRA	zakończono
Bezpieczni piesi w Gminie Słońsk	289 574	246 138	GMINA SŁOŃSK	w trakcie
Budowa biogazowni rolniczej o mocy 0,499 MWe wraz z infrastrukturą towarzyszącą w m. Lutol	14 901 283	7 363 069	FERMY TRZODY "POL-FERM" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	w trakcie
Budowa dwutorowej linii Krajnik-Baczyna-Plewiska wraz z budową/rozbudową/modernizacją stacji w tym ciągu liniowym	789 729 764	196 963 642	POLSKIE SIECI ELEKTROENERG ETYCZNE S. A	w trakcie
Budowa Farmy Fotowoltaicznej „BMG-1” o mocy do 4 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą	13 128 988	9 072 453	BMG GRUPA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ SP. JAWNA	w trakcie
Budowa przyłączy do istniejących budynków i instalacja węzłów indywidualnych skutkująca likwidacją węzłów grupowych w Zielonej Górze.	6 153 701	1 660 008	ELEKTROCIEPŁO WNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Budowa sieci ciepłych umożliwiająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji – budowa węzłów ciepłych i chłodniczych w Zielonej Górze.	5 990 101	1 124 920	ELEKTROCIEPŁO WNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Budowa sieci ciepłowniczych oraz przyłączy ciepłowniczych umożliwiająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji.	20 024 945	6 778 624	ELEKTROCIEPŁO WNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Budowa zakładu produkcji nośników energetycznych i odzysku energii	99 044 397	36 450 000	ECO RAVEN SP. Z O.O.	w trakcie
Budowa źródła wysokosprawnej kogeneracji w Nowej Soli.	9 431 650	3 319 687	ECO KOGENERACJA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	w trakcie
Budowa źródła wysokosprawnej kogeneracji w Żaganiu	9 072 973	3 143 984	ECO KOGENERACJA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	w trakcie
Budowa źródła wysokosprawnej kogeneracji w Żarach	10 058 364	3 586 181	ECO KOGENERACJA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALN OŚCIĄ	w trakcie

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Konwersja kotłowni lokalnych na węzły ciepłne w Zielonej Górze.	6 601 921	2 140 000	ELEKTROCIEPŁOWNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Likwidacja wysokoemisyjnych lokalnych źródeł ciepła (kotłowni) wraz z modernizacją sposobu zasilania budynków zaopatrywanych w ciepło z kotłowni lokalnych w Gorzowie Wlkp.	5 791 109	2 172 346	PGE ENERGIA CIEPŁA SPÓŁKA AKCYJNA	w trakcie
Mobilne miasteczka rowerowe dla szkół szansą na poprawę bezpieczeństwa uczniów w Gminie Lubiszyn	206 200	175 270	GMINA LUBISZYN	w trakcie
Modernizacja wschodniego wylotu DK nr 22 w Gorzowie Wlkp. na odcinku od ronda Sybiraków do granic miasta	79 250 624	49 278 751	MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI	w trakcie
Modernizacja wybranych dworców przy liniach kolejowych nr 3, 203 oraz 358	87 414 627	69 356 447	POLSKIE KOLEJE PAŃSTWOWE S.A.	w trakcie
Pieszko, czy na rowerze bądź bezpieczny na drogach w Żarach	429 458	365 039	GMINA ŻARY O STATUSIE MIEJSKIM	w trakcie
Poprawa efektywności energetycznej budynków GDDKiA. Etap pierwszy (projekt przygotowawczy) - opracowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do rozpoczęcia działań inwestycyjnych polegających na kompleksowej modernizacji energetycznej budynków GDDKiA.	2 100 000	2 100 000	GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD	w trakcie
Poprawa efektywności energetycznej budynków Zakładu Karnego w Krzywańcu	9 413 396	9 384 172	ZAKŁAD KARNY W KRZYWAŃCU	w trakcie
Poprawa efektywności komunikacji miejskiej w Zielonej Górze	36 176 471	25 000 000	MIASTO ZIELONA GÓRA	w trakcie
Przebudowa i budowa kotłowni na paliwo gazowe z budową sieci c.o., c.w.u. i sieci gazowej na terenie kompleksu wojskowego wraz z podłączeniem do miejskiej sieci gazowej w Żaganiu	19 256 810	16 190 718	REJONOWY ZARZĄD INFRASTRUKTURY W ZIELONEJ GÓRZE	w trakcie
Przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych, celem zmniejszenia strat na przesyle	38 102 386	10 968 465	ELEKTROCIEPŁOWNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych, celem zmniejszenia strat na przesyle w Zielonej Górze.	13 406 424	4 357 078	ELEKTROCIEPŁOWNIA "ZIELONA GÓRA" S.A.	w trakcie
Przygotowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego ("SUMP dla ZNOF")	489 017	337 939	MIASTO ZIELONA GÓRA	w trakcie
Rozbudowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Gorzowa Wlkp.	21 555 069	6 398 566	PGE ENERGIA CIEPŁA SPÓŁKA AKCYJNA	w trakcie
System zrównoważonego transportu miejskiego w Gorzowie Wlkp.	206 587 577	123 787 419	MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI	w trakcie
Termomodernizacja budynku Komisariatu Policji przy ul. Przemysłowej 9 w Sławie	602 471	602 471	KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W GORZOWIE WIELKOPOLSKIM	w trakcie
Zakup nowych autobusów elektrycznych wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania dla Miasta Gorzowa Wlkp.	30 491 867	20 825 506	MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI	w trakcie

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Źródło wysokosprawnej kogeneracji o mocy elektrycznej 0,8 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na potrzeby zakładu Bomadek Sp. z o.o. w Trzebiechowie	6 154 412	2 411 452	BOMADEK SP. Z O.O.	w trakcie
SUMA:	2 077 690 524,62	942 950 409,02	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.2 Zagrożenia hałasem (ZH)

W tabeli poniżej przedstawiono stan realizacji 10 zadań w ramach celów: ZH.1. – 4 cele szczegółowe, ZH.2. – 6 celów szczegółowych.

Tabela 17. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(ZH) ZAGROŻENIA HAŁASEM - Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego			
Kierunek interwencji: ZH.1. Ochrona społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu.			
ZH.1.1.	Sporządzenie i aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem.	UMWL	↑
ZH.1.2.	Monitoring poziomu hałasu na terenie województwa lubuskiego.	GIOŚ	↑
ZH.1.3.	Sporządzanie strategicznych map hałasu dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. mieszkańców, głównych dróg, linii kolejowych.	JST (tylko dla miast powyżej 100 tys., mieszkańców - Gorzów Wlkp., Zielona Góra), GDDKiA, ZD, zarządcy kolei	↑
ZH.1.4.	Wprowadzenie do PZP/MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem.	UMWL, JST	↔
Kierunek interwencji: ZH.2. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu.			
ZH.2.1.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg ekspresowych, autostrad, oraz dróg krajowych.	GDDKiA	↑
ZH.2.2.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich.	ZDW	→
ZH.2.3.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych.	JST	↑
ZH.2.4.	Rozbudowa, odbudowa i modernizacja linii kolejowych wewnątrz województwa i do sąsiednich regionów oraz zwiększenie udziału nowoczesnego taboru kolejowego.	UMWL, Zarządcy linii kolejowych	↑
ZH.2.5.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym m.in. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.	JST, SP, ZD	↑
ZH.2.6.	Uspokojenie ruchu na drogach, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości, takich jak sygnalizacja świetlna, mierniki prędkości, czujniki autodetekcji.	JST, SP, ZD	↑

Podmioty realizujące zadania obszaru ZH:

samorzady powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: gorzowski, krośnieński, zielonogórski

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Bojadła, Bytom Odrzański, Bytnica, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Górzycza, Gubin, Jasień, Kargowa, Kłodawa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubrza, Lubusko, Łagów, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Santok, Sława, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szczaniec, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiechów, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek

przedsiębiorstwa: Internoise Marek Jucewicz, Hydrogeotechnika Sp. z o.o., KFB Acoustics Sp. z o.o.

inne instytucje realizujące działania: GDDKiA, GIOŚ, PKP, ZDW w Zielonej Górze

5.2.1 ZH.1. Ochrona społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu.

ZH.1.1. Sporządzenie i aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem.

W 2022 r. Marszałkowi Województwa Lubuskiego zostały przekazane strategiczne mapy hałasu sporządzone przez Autostradę Wilekopolską II S. A, GDDKiA, ZDW, PKP, m. Zielona Góra, m. Gorzów Wlkp., na podstawie których w 2023 r. przystąpiono do opracowania Programu ochrony środowiska przed hałasem.

ZH.1.2. Monitoring poziomu hałasu na terenie województwa lubuskiego.

W 2022 r. zadanie realizował GIOŚ. Podczas wykonywania prac przeprowadzone zostały pomiary hałasu komunikacyjnego na obszarze województwa lubuskiego w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska.

Pomiary hałasu komunikacyjnego przeprowadzono na 4 obszarach:

- DW 297 Kożuchów - Nowa Sól w 3 punktach pomiarowych,
- DW 315 Konotop - Sławocin w 3 punktach pomiarowych,
- Deszczno w 3 punktach pomiarowych,
- Ośno Lubuskie w 2 punktach pomiarowych.

Zgromadzone zostały wyniki analiz pomiarów hałasu wykonanych w bazie Ehalas. Wykonane zostało także opracowanie wyników w formie oceny stanu akustycznego środowiska za 2021 r. wraz z lokalną mapą hałasu dla odcinka drogi DW 278 Sława-Konotop.

ZH.1.3. Sporządzanie strategicznych map hałasu dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. mieszkańców, głównych dróg, linii kolejowych.

Strategiczne mapy hałasu sporządzono dla:

- miast o licznie mieszkańców większej niż 100 tys. (m. Zielona Góra, m. Gorzów Wlkp.),
- głównych dróg (Autostrada Wielkopolska II S.A., GDDKiA, ZDW),
- głównych linii kolejowych (PKP),

które zgodnie z zapisami art. 118 a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska zostały przekazane do Marszałka Województwa Lubuskiego i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Wykonanie klasyfikacji akustycznej terenów zlokalizowanych w ciągu odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu pow. 30 000 zostało przeprowadzone na zlecenie PKP w 2021 r. Na terenie woj. lubuskiego zlokalizowane są 3 odcinki linii kolejowych o natężeniu ruchu większym niż 30 000 pociągów rocznie, co odpowiada dziennemu natężeniu równemu ok. 83 pociągów na dobę. Są to 3 odcinki w ciągu linii kolejowej nr 3 o całkowitej długości 76.620 km, położone w granicach powiatów: świebodziński, słubicki, sulęciński.

W 2022 r. GDDKiA zleciła sporządzenie strategicznych map hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, o łącznej długości 245,263 km.

ZDW w 2021 r. zlecił wykonanie SMH dla 6 lokalizacji dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000 000 pojazdów rocznie. W 2022 r. mapy zostały uzupełnione o opracowanie pn. "Ocena wskaźników zdrowotnych hałasu w środowisku". Lokalizacje odcinków objętych opracowaniem to:

- odcinek 1 - DW137 /Międzyrzecz przejście: w. Międzyrzecz Zach. (S3) – gr. Miasta/,
- odcinek 2 DW160 /Drezdenko przejście: ul. 29 stycznia (DW174) – ul. Piłsudskiego (DW158, DW181)/,
- odcinek 3 DW287 /Lubsko gr. Miasta – Jasień (DW294)/,
- odcinek 4 DW296 /Żagań przejście: ul. Nowogrodzka (DK12) – gr. Miasta/,
- odcinek 5 DW297 /w. Nowa Sól Zach. (S3) – Kożuchów (DW283)/, odcinek 6 DW132 /Nowiny Wielkie (DW131) – Gorzów Wlkp. gr. Miasta/.

W okresie styczeń – lipiec 2022 r. m. Gorzów Wlkp. zleciło sporządzenie SMH, która obejmowała określenie wielkości emisji hałasu pochodzącego od dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych oraz przemysłu, w tym m.in:

- pozyskanie niezbędnych danych do wykonania strategicznej mapy hałasu,
- wykonanie pomiarów niezbędnych do opracowania mapy hałasu, w tym pomiarów kalibracyjnych hałasu w środowisku,
- opracowanie modelu akustycznego miasta Gorzowa Wielkopolskiego, wykonanie pomiarów kalibracyjnych hałasu w środowisku oraz walidacja opracowanego modelu,
- opracowanie części opisowej i graficznej.

W 2021 r. ogłoszono przetarg na sporządzenie opracowania SMH Miasta Zielona Góra. Wykonanie dokumentu zostało podzielone na dwa etapy - oba etapy zostały rozliczone w 2022 r. Zakres opracowania obejmował dane dla wszystkich odcinków dróg publicznych, odcinków linii kolejowych i tramwajowych, lotnisk oraz miejsc prowadzenia działalności przemysłowej, zlokalizowanych w granicach miasta Zielona Góra.

ZH.1.4. Wprowadzenie do PZP/MPZP zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożeń hałasem.

Zadanie realizowały JST wraz z UMWL oraz gminami takimi jak: Bledzew, Czerwieńsk, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Lipinki Łużyckie, Międzyrzecz, Nowa Sól, Przytoczna, Santok, Sława, Słubice oraz Zielona Góra.

W ramach projektu wykonano MPZP dla terenów położonych w obrębach gmin. W planach miejscowych przeznaczenie terenów oraz zasady zagospodarowania ustalane są każdorazowo na podstawie analizy występujących uwarunkowań i z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Tereny, na których dopuszcza się funkcje mogące emitować hałas (w granicach norm akustycznych) są, w miarę możliwości – w zależności od stanu zainwestowania, separowane od terenów chronionych akustycznie, poprzez dostępne narzędzia planistyczne (zieleń, odległości między zabudową, etc).

Zapisy wprowadzone w MPZP (założenia):

1) zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko określonych przepisach odrębnych, z dopuszczeniem realizacji inwestycji celu publicznego,

- 2) zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej) - zgodnie z przepisami odrębnymi,
- 3) zakaz lokalizacji składowisk odpadów, spalarni odpadów oraz innych instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, jak także instalacji spalania biomasy,
- 4) przynależność terenów oznaczonych symbolem MW(G); MN(G); MN, U(G); RM(G) i UO, US(G) oraz MN(L); RM(L); MN, U(L) i US(L) do grupy terenów pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową oraz cele oświatowe i rekreacyjno-wypoczynkowe w myśl wymogów zawartych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony przed hałasem,
- 5) W zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu ustala się:
 - nakaz zagospodarowania odpadów zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - nakaz zagospodarowania mas ziemnych powstałych podczas prowadzenia robót budowlanych na działce budowlanej lub ich wywóz zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu przepisów odrębnych, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego.

W gminie Przytoczna celem opracowania było zapewnienie trwałości rozwoju przestrzennego miejscowości, bowiem od 17 lipca 2022 r. (ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o *inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 724 z późn. zm.)) w analizowanym zasięgu planowanych elektrowni wiatrowych nie będzie możliwa lokalizacja żadnego nowego budynku mieszkalnego i mieszanego z funkcją mieszkalną. Projekt trwał 14 miesięcy i zapewnił trwałość rozwoju przestrzennego miejscowości - możliwa lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej i mieszanej z funkcją mieszkalną.

W związku ze zrealizowaniem przedsięwzięcia w 5 uchwalonych w 2022 r. MPZP wprowadzono strefy zieleni izolacyjnej (zieleń wielopiętrowa stanowiąca przegrodę funkcjonalną, optyczną i akustyczną) oraz zapewniono ochronę terenów mieszkaniowych przed hałasem poprzez m.in.:

- zakaz przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, o których mowa w przepisach odrębnych, dla zabudowy mieszkaniowej oraz lokali mieszkalnych, realizowanych w ramach przeznaczenia uzupełniającego na terenach o innym przeznaczeniu, dla obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, realizowanych w ramach przeznaczenia uzupełniającego na terenach o innym przeznaczeniu,
- obowiązuje zastosowanie rozwiązań technicznych ograniczających uciążliwość emisji hałasu (np. okna i ściany o podwyższonej izolacyjności akustycznej), w celu zapewnienia dopuszczalnych poziomów hałasu, o których mowa w przepisach odrębnych.

5.2.2 ZH.2. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu.

ZH 2.1. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg ekspresowych, autostrad, oraz dróg krajowych.

Zadanie było realizowane w latach 2021-2022 przez GDDKiA. Projekt obejmował poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie lubuskim na DK nr 27 w miejscowości Wilkanowo i Nowogród Bobrzański oraz na DK nr 32 w miejscowościach Okunin i Gubinek (w ramach zadania drugiego) - przebudowano istniejące skrzyżowania dróg na skrzyżowanie typu rondo.

Rezultatem przedsięwzięć jest m.in. poprawa bezpieczeństwa drogowego, rozbudowa skrzyżowań oraz poprawa stanu technicznego dróg.

GDDKiA w latach 2019-2022 podjęła się także budowy autostrady A-18 Olszyna – Golnice, gdzie w wyniku realizacji projektu dostosowano drogę do parametrów autostrady. Zakres inwestycji objął m.in.: rozbiórkę w całości istniejącej betonowej jezdni południowej, remont nawierzchni betonowej jezdni północnej w miejscach spękań i wybojów poprzez wymianę płyt oraz przebudowę części południowej węzła „Żary” (docelowo węzeł „Żary Południe”).

ZH.2.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich.

ZDW w Zielonej Górze realizował zadania związane z modernizacją dróg wojewódzkich. Projekty były realizowane z pomocą dotacji gmin, takich jak Lubsko, Sulęcín oraz Żary.

W 2022 r. w ramach odnow dywanikowych zrealizowano 11 inwestycji. Inwestycje polegały na poprawie nawierzchni dróg, których stan zagrażał bezpieczeństwu użytkowników ruchu i wymagał pilnej interwencji na łącznej długości 9,49 km. Odnowy nawierzchni na ciągach dróg uzasadnione były z ekonomicznego punktu widzenia. Odnowy wykonano na ciągach dróg nr: 131, 139, 158, 276, 286, 287, 289, 296.

W zakresie budżetu własnego zrealizowano 3 zadania dotyczące rozbiórki i budowy nowych przepustów w ciągu DW 137, 138 oraz 300. Wykonano rozbiórkę i budowę nowego przepustu zlokalizowanego w ciągu: drogi wojewódzkiej nr 137 Nowe Biskupice - Sułów w km 10+170, drogi wojewódzkiej nr 138 w km 58+950 na odcinku od m. Skarbona do m. Granice oraz drogi wojewódzkiej nr 300 w km 2+896 w okolicy miejscowości Borowe.

W 2022 r. zakończono realizację zadania pn.: „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 321 w ramach realizacji zadania pn. Rozbiórka istniejącego i budowa nowego mostu nad Kanalem Starym Krzyckim w ciągu drogi wojewódzkiej 321 w miejscowości Kierzno”. Roboty budowlane były konieczne z uwagi na poprawę warunków technicznych mostu. W ramach zadania wykonano rozbiórkę istniejącego obiektu mostowego i wybudowano w jego miejscu nowy most drogowy z jednostronną ścieżką pieszo-rowerową wraz z dojazdami.

Zakończono realizację rozpoczętego w 2021 r. zadania pn.: „Rozbiórka istniejącego i budowa nowego mostu w ciągu drogi wojewódzkiej nr 132 w km 36+835 w m. Łupowo”. W ramach inwestycji wykonano rozbiórkę istniejącego obiektu mostowego oraz kładki dla pieszych i wybudowano w ich miejscu nowy most drogowy z chodnikiem, ciągiem pieszo - rowerowym wraz z dojazdami. Wykonano również przebudowę istniejących zjazdów oraz budowę elementów odwodnienia.

W ramach budżetu własnego rozpoczęto realizację 3 inwestycji, które będą kontynuowane w 2023 r. tj. odnowę drogi wojewódzkiej nr 138 w m. Sulęcín ul. Witosa, rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 287 w m. Grabik oraz rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 294 w m. Trzebiel. Zakończono przebudowę drogi wojewódzkiej nr 278 wraz z remontem obiektu mostowego w okolicy m. Radowice oraz wzmocnienie drogi wojewódzkiej nr 292 relacji Nowa Sól – Bytom Odrzański na odcinku od km 5+400,00 do km 7+050,00 na odc. o dł. 1,65 km.

ZDW w Zielonej Górze realizował w raportowanym roku 4 zadania dofinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - Lubuskie 2020, Osi Priorytetowej 5 - Transport, Działania 5.1 - Transport drogowy, Poddziałania 5.1.1 Transport drogowy - projekty realizowane poza formułą ZIT. W 2022 r. zakończono 1 zadanie realizowane z RPO – Lubuskie 2020:

- budowa mostu przez rzekę Odrę wraz z budową nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 282 - Etap II.

W trakcie realizacji pozostają zadania:

- budowa obwodnicy m. Podmokle Wielkie, Kosieczyn i Chlastawa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 302 - dojazd do węzłów na autostradzie A-2 w Trzcielu oraz Nowym Tomysłu,
- rozbudowa drogi woj. nr 278 na odc. Stare Strącze – Wschowa,
- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 295 w m. Miodnica.

ZH.2.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych.

Zadanie, obejmujące budowę i remont dróg w gminach i powiatach, realizowane było przez miasta Gorzów Wlkp. i Zielona Góra, powiaty: gorzowski, krośnieński, zielonogórski, żagański i żarski oraz gminy: Bledzew, Bogdaniec, Bojadła, Bytnica, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Górzycza, Gubin, Jasień, Kargowa, Kłodawa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubrza, Lubusko, Łagów, Maszewo, Niegosławice, Nowa Sól, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Santok, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szczaniec, Szlichtyngowa, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiechów, Wschowa Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zwierzyn, Żagań.

W ramach zadania w Gorzowie Wlkp. wybudowano nowy odcinek drogi powiatowej nr 2551F – ul. Spichrzowa, na odcinku od ul. Hejmanowskiej do ul. Teatralnej wraz z niezbędną infrastrukturą oraz zakończono przebudowę ul. Długosza. Zakres zadania wykonywanego na ul. Długosza (2021-2022 r.) obejmował przebudowę istniejącej jezdni, zjazdów, chodnika, budowę przykanalików kanalizacji deszczowej oraz przebudowę istniejącej sieci wodociągowej z wykonaniem przyłączy. W ramach zadania wykonano także częściową przebudowę ul. Ikara (2022-2023 r.). Zrealizowana została przebudowa istniejącej jezdni, zjazdów oraz chodnika. Partnerem zadania było PWIK Sp. z o.o.

Powiat gorzowski natomiast prowadził w raportowanym okresie przebudowę i rozbudowę drogi powiatowej nr 1406F oraz przebudowę drogi powiatowej nr 1404F Wojcieszyce-Różanki, przebudowę dróg powiatowych nr 1418F i 1419F, przebudowę wraz z rozbudową drogi powiatowej nr 1398F, przebudowę dróg: ul. Stefana Kardynała Wyszyńskiego, ul. Osiedle Warniki w Kostrzynie nad Odrą wraz z infrastrukturą, remont drogi powiatowej nr 1365F.

Powiat krośnieński prowadził przebudowę dróg powiatowych 5, 758.

Powiat zielonogórski w ramach zadania przeprowadził:

- wzmocnienie nawierzchni drogi powiatowej nr 1028F na odcinku Miłsko – Dąbrowa (2022 r.),
- rozbudowę i przebudowę drogi powiatowej nr 1191F w miejscowości Stare Kramsko (odcinek 4) (2022 r.),
- przebudowę dróg powiatowych nr 1201F, 1204F, 1203F relacji Krężoły – Łęgowo - Klępsk (etap IV odcinek Łęgowo - Klępsk) (2022-2023 r.),
- przebudowę drogi powiatowej nr 1201F na odcinku Krężoły – Buków wraz ze skrzyżowaniem w m. Buków (2021-2023 r.),
- przebudowę drogi powiatowej nr 1191F wraz z wykonaniem kanalizacji deszczowej w m. Stare Kramsko (2022-2023 r.),
- przebudowę drogi powiatowej nr 1144F na odcinku od drogi krajowej nr 32 do drogi wojewódzkiej nr 279 w m. Drzonów – II etap [km lok. od 0+000,00 do 0+686,10] (2022 r.),
- modernizację nawierzchni drogi powiatowej nr 1181F na odcinku Słone-Buchałów (I i II etap) (2022 r.),

- remont drogi powiatowej nr 1187F na odcinku od km 3+702 do km 4+188, w tym remont mostu w m. Cigacice w km 3+887 (2020-2022 r.).

Zakres zadań realizowanych w 2022 r. w Mieście Zielona Góra obejmował m.in.:

- budowę i przebudowę dróg powiatowych i wojewódzkich w sołectwie Krępa,
- remont, wymiana nawierzchni drogi dojazdowej do cmentarza komunalnego w Łężycy (ul. Łężycy-Sosnowa),
- budowę i przebudowę dróg wewnętrznych w sołectwie Racula; Łężycy – Remont, wymiana nawierzchni drogi dojazdowej do cmentarza komunalnego w Łężycy (ul. Łężycy-Sosnowa),
- remont drogi powiatowej nr 1187F na odc. od km 3+702 do km 4+188, w tym remont mostu w m. Cigacice w km 3+887 (dawniej km 3+650),
- remont ścieżki rowerowej na odcinku od hali CRS do drogi S-3,
- roboty budowlane na drodze wojewódzkiej nr 280 (ul. Zjednoczenia), w tym wiadukt – 6.195.319,30,
- budowa południowej obwodnicy Miasta Zielona Góra w ciągu drogi krajowej,
- przebudowę skrzyżowania ul. Batorego z ul. Rzeźniczaka,
- przebudowę ul. Ludowej,
- modernizację dróg na osiedlu Raculka.

W powiecie żagańskim przebudowano drogę powiatową nr 1062F w m. Bobrowice oraz drogę powiatową nr 1064F od km 2+600 do 9+100 wraz z 4 obiektami mostowymi.

W powiecie żarskim przebudowano drogę powiatową nr 1100F w m. Mielno - etap I od km 16+000 do 18+400.

Dodatkowo w kilku gminach, w ramach opisywanego zadania wykonano również ścieżki rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe. W gminie Drezdenko w ramach przebudowy ul. Pierwszej Brygady wykonano m.in. ścieżkę rowerową. Ścieżkę rowerową, w pasie drogi na łącznej długości 650 mb, wykonano również w gminie Szprotawa. Gmina Babimost przeprowadziła przebudowę drogi gminnej z połączeniem drogi wojewódzkiej, w miejscowości Zdzisław - droga gminna nr 00017 F i droga wojewódzka 304. W ramach zadania wykonano również ciąg pieszo-rowerowy.

ZH.2.4. Rozbudowa, odbudowa i modernizacja linii kolejowych wewnątrz województwa i do sąsiednich regionów oraz zwiększenie udziału nowoczesnego taboru kolejowego.

Spółka PKP PLK S.A., podjęła się poprawy bezpieczeństwa i modernizacji linii kolejowych w woj. lubuskim. W okresie od marca 2020 r. do marca 2023 r. zamknięto dla ruchu kolejowego linię nr 358 w związku z realizacją projektu pn. Modernizacja linii kolejowej nr 358 Zbąszynek - Gubin na odcinku Zbąszynek - Czerwieńsk - II etap o wartości 167 736 696,81 zł. Efektem tych prac jest zwiększenie prędkości maksymalnej dla pociągów pasażerskich do 120 km/h. Dodatkowo opracowano dokumentację przedprojektową i projektową, objętą projektem pn. Rewitalizacja linii kolejowej nr 203 na odcinku Krzyż – Gorzów Wlkp. o wartości 6 465 438,42 zł. Zadania te realizowane były z dofinansowaniem środków Unii Europejskiej w ramach RPO-Lubuskie 2020, których dysponentem jest Zarząd Województwa Lubuskiego.

Ponadto w latach 2020-2021 zrealizowano remont mostu kolejowego przez rzekę Odrę w ciągu linii kolejowej nr 358 Zbąszynek – Czerwieńsk a także rozbiórkę starego i budowę nowego mostu przez rzekę Odrę w Nietkowicach w torze nr 1 linii kolejowej nr 273 Wrocław Gł. –

Szczecin Gł. W wyniku realizacji tych przedsięwzięć przywrócona została prędkość rozkładowa pociągów.

Dodatkowo w roku 2022 zmodernizowano infrastrukturę pasażerską na linii nr 358 Czerwieńsk – Gubin, przygotowując tę trasę do wznowienia pasażerskich połączeń kolejowych na linii Zielona Góra Gł. – Guben. W zakresie taboru kolejowego należy odnotować, że od rozkładu jazdy pociągów 2021/2022 Województwo Lubuskie wprowadziło do ruchu dwa nowoczesne spalinowe zespoły trakcyjne o łącznej wartości ponad 43 mln zł. Składy skierowano do obsługi linii Kostrzyn – Gorzów Wlkp. – Krzyż – Poznań Gł.

ZH.2.5. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, w tym m.in. ekranów akustycznych, pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

W ramach zadania JST, SP i ZD zwiększyły w latach 2021-2022 udziały zieleni w przestrzeni miast.

ZDW w Zielonej Górze w 2022 roku zakończył realizację zadania pn. „Budowa mostu przez rzekę Odrę wraz z budową nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 282 - Etap II” w ramach, którego wykonano pasy zieleni izolacyjno-osłonowej w obrębie ronda w m. Łaz.

W mieście Gorzów Wlkp. oraz gminie Wschowa zasadzono drzewa i krzewy oraz odtworzono trawniki przy pasach drogowych wraz z zagospodarowaniem innych miejsc w pobliżu dróg. Nasadzenia wykonano przy następujących ulicach: Poznańska, Sulęcińska, Grobla, Mechaniczna, Fabryczna, Wawrzyniaka, Wał Okrężny, Alei Konstytucji 3-go Maja, Armii Polskiej, Strzeleckiej, Wybickiego, Jagiełły, Dąbrowskiego, Piłsudskiego, Warszawskiej, Kazimierza Wielkiego, Bohaterów Westerplatte oraz na Starym Rynku. Zagospodarowano park kieszonkowy przy ul. Wybickiego oraz wykonano zielony przystanek przy ul. Estkowskiego. Wykonanie nasadzeń drzew, krzewów i odtwarzanie trawników w pasach drogowych w sposób naturalny powoduje wytłumienie hałasu oraz zanieczyszczeń generowanych ruchem pojazdów.

Przy pomocy GDDKiA przeprowadzono budowę ekranów akustycznych przy S-3 na odcinku Sulechów - Nowa Sól. Zakres inwestycji obejmował m.in.:

- wykonanie opracowań projektowych i uzyskanie wszystkich wymaganych prawem decyzji i uzgodnień koniecznych do wybudowania i użytkowania zabezpieczeń akustycznych,
- budowa urządzeń ochrony środowiska: zabezpieczeń akustycznych - ekrany akustyczne w technologii „zielona ściana”;
- przebudowa kolidujących urządzeń i sieci istniejącej infrastruktury pod i nadziemnej: urządzeń teletechnicznych i energetycznych, sieci wodociągowych, kanalizacji deszczowej i sanitarnej, sieci gazowych, urządzeń melioracyjnych i hydrologicznych,
- przebudowa kolidujących urządzeń BRD takich jak: oznakowanie dróg, bariery ochronne, ogrodzenie drogi, etc.,
- wykonanie pełnej rekultywacji terenów zajętych przez zaplecza techniczne i socjalne, Plac Budowy, drogi tymczasowe – wykonane na potrzeby Wykonawcy i budowy oraz wszelkich innych terenów przekształconych przez Wykonawcę,
- przebudowa systemu odwodnienia terenu, w tym urządzenia odwadniające korpus drogowy: drenaż odwadniający w pasie dzielącym, rowy drogowe, kanalizację deszczową,
- odtworzenie zieleni drogowej.

Dzięki ww. inwestycjom zapewniono ochronę terenów i budynków ustawowo wskazanych lub wytypowanych przez władne organy administracyjne do ochrony, położonych w sąsiedztwie drogi ekspresowej nr 3 w Zielonej Górze, przed ponadnormatywnym poziomem hałasu pochodzącym od ruchu samochodowego w ciągu drogi S3.

ZH.2.6. Uspokojenie ruchu na drogach, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości, takich jak sygnalizacja świetlna, mierniki prędkości, czujniki autodetekcji.

Zadanie realizowane było przez Zarządy Dróg, GDDKiA oraz gminy: Kożuchów, Niegostawice, Pszczew, Rzepin, Szprotawa; powiaty zielonogórski i żarski; miasta Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.

W powiecie zielonogórskim w 2022 r. zakupiono progi wypowe na drogi powiatowe nr 1185F, 1184F, 1181F, 1176F, 1028F oraz poprawiono bezpieczeństwo ruchu poprzez zakup doświetlenia przejścia dla pieszych w miejscowości Sulechów i Letnica wraz z wprowadzeniem zmiany stałej organizacji ruchu oraz montażem aktywnego, radarowego wyświetlacza prędkości zasilanego energią słoneczną.

W mieście Gorzów Wlkp. sporządzane są MPZP W 2022 r. uchwalono 2 plany, w których w zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu wskazano pasy technologiczne napowietrznych linii elektroenergetycznych w granicach których, obowiązuje zakaz lokalizowania zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi.

ZDW w Zielonej Górze w ramach programu ograniczania przestępczości i społecznych zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022-2024 zrealizowało zadanie pn. „Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez budowę sygnalizacji świetlnej na drodze wojewódzkiej nr 315 w m. Lipka wraz z dedykowanym oświetleniem na nowo wyznaczonym przejściu dla pieszych”. Przedmiotem projektu była budowa sygnalizacji świetlnej typu ALL RED z detekcją ruchu pojazdów oraz wzbudzanej na przycisk sensoryczny bez konieczności dotyku wraz z dedykowanym oświetleniem na projektowanym przejściu dla pieszych na drodze wojewódzkiej nr 315, w m. Lipka. Głównym celem zrealizowanego projektu była poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego

W ramach budżetu własnego zrealizowano 3 zadania polegające na budowie sygnalizacji świetlnych. Sygnalizacje świetlne m.in. typu ALL RED z detekcją ruchu pojazdów oraz wzbudzanych mechanicznie na przycisk wraz z dedykowanym oświetleniem przejść dla pieszych zostały wybudowane w m. Lipki Wielkie, Droszków oraz Bytom Odrzański.

Zadania dodatkowe. Projekty realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020

Tabela 18. Projekty obszaru interwencji ZH realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Budowa drogi ekspresowej S3 Nowa Sól – Legnica, odc. w. Nowa Sól Płd. – w. Kaźmierzów (bez węzła)	915 817 502	591 489 712	GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD	zakończono
Budowa drogi ekspresowej S3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, odc. Sulechów (w. Kruszyna) - Nowa Sól	1 294 225 094	710 421 584	GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD	zakończono

Poprawa stanu technicznego obiektów inżynierskich, etap I – Modernizacja estakady kolejowej w Gorzowie Wielkopolskim	132 682 648	93 902 416	PKP POLSKIE LINIE KOLEJOWE S.A.	w trakcie
Bezpieczni w drodze do szkoły w Gminie Kargowa	501 801	426 531	GINA KARGOWA	w trakcie
Budowa południowej obwodnicy miasta Zielona Góra w ciągu drogi krajowej	138 334 570	114 441 278	MIASTO ZIELONA GÓRA	w trakcie
SUMA:	2 481 561 615,95	1 510 681 520,54	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.3 Pola elektromagnetyczne (PEM)

W tabeli poniżej przedstawiono stan realizacji 5 zadań w ramach celów: *PEM.1. – 4 cele szczegółowe, PEM.2. – 1 cel szczegółowy.*

Tabela 19. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Pola elektromagnetyczne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(PEM) POLA ELEKTROMAGNETYCZNE- Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym			
Kierunek interwencji: PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych.			
PEM.1.1.	Prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne.	SP, UMWL	↔
PEM.1.2.	Właściwa lokalizacja, modernizacja i poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących PEM.	ENEA OPERATOR, PSE S.A., operatorzy stacji bazowych	↔
PEM.1.3.	Prowadzenie monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych.	GIOŚ	↔
PEM.1.4.	Wprowadzanie do MPZP zapisów mających na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi.	JST	↔
Kierunek interwencji: PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.			
PEM.2.1.	Rozbudowa oraz modernizacja sieci elektroenergetycznych, w tym najwyższych napięć.	PSE S.A., Przedsiębiorstwa energetyczne	→

Podmioty realizujące zadania obszaru PEM:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: gorzowski, nowosolski, słubicki, sulęciński, świebodziński, wschowski, żagański

miasta i gminy: Czerwieńsk, Górzycy, Santok, Sława, Słubice, Zielona Góra

przedsiębiorstwa realizujące działania: Enea Operator, PSE, ATREM S.A, Elbud Warszawa, ZPUE S.A., MEGA-POL S.A.

inne instytucje realizujące działania: UMWL, GIOŚ

5.3.1 PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych.

PEM.1.1. Prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Projekt realizowany w 2022 r. przez UMWL i powiaty: gorzowski, nowosolski, słubicki, sulęciński, świebodziński, wschowski i żagański. W zadaniu skupiono się na prowadzeniu rejestru zgłoszeń mogących negatywnie oddziaływać na środowisko oraz udostępnianiu informacji o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne na BIP i przekazywaniu ich do WIOŚ oraz WSSE.

W powiecie słubickim przyjęto 26 zgłoszeń o zmianie w zakresie danych lub informacji, o których mowa w art. 152 ust. 2 ustawy *Prawo Ochrony środowiska*, dotyczących istniejących instalacji emitujących pole elektromagnetyczne. Przyjęto 2 zgłoszenia nowych instalacji emitujących pole elektromagnetyczne. W ramach przedsięwzięcia wykonana została analiza dokumentacji zgłoszeniowej pod kątem zgodności z przepisami. Dane o tych dokumentach umieszczano w publicznie dostępnych wykazach oraz na stronie podmiotowej urzędu. Informacje zawarte w zgłoszeniach oraz informacje, o których mowa w art. 152 ust. 6 pkt 1 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, dla instalacji objętych obowiązkiem zgłoszenia z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych, dla których nie wniesiono sprzeciwu lub dla których wydano zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu zostały przedłożone WIOŚ oraz PSSW. W powiecie nowosolskim przyjęto 17 zgłoszeń nieistotnej zmiany instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. Dzięki prowadzeniu rejestru zgłoszeń, mieszkańcom powiatów zapewniona jest ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

PEM.1.2. Właściwa lokalizacja, modernizacja i poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących PEM.

W ramach zadania realizowanego w 2022 r. przez Enea Operator, PSE S.A. oraz OSB określono programy ochrony środowiska przed promieniowaniem pól elektromagnetycznych w środowisku i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, o których mowa w art. 121 dział VI *Prawo ochrony środowiska*, tj. dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i zapewnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne w środowisku pracy – Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 maja 2022 r. oraz Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 czerwca 2016 r.

Sporządzenie programu ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym ma na celu dostosowanie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku do dopuszczalnego. Do określenia programu ochrony ludności i środowiska oraz dla celów BHP w stacjach WN/SN w Oddziale Dystrybucji Gorzów przed promieniowaniem elektromagnetycznym wytypowano 24 stacje elektroenergetyczne 110/15 kV. Na podstawie analizy otrzymanych wyników pomiarów natężenia pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz występujących na terenie w/w obiektów, stwierdzono występowanie obszarów strefy zagrożenia, a następnie wskazano działania naprawcze.

Jednocześnie dla celów ochrony ludności i środowiska przeprowadzono pomiary pól elektromagnetycznych poza powyższymi stacjami elektroenergetycznymi. W wyniku przeprowadzonych w/w pomiarów stwierdzono, że nie występują natężenia składowych elektrycznej oraz magnetycznej przekraczające wartość dopuszczalną dla miejsc dostępnych

dla ludności. Lokalizacja: powiat gorzowski, myśliborski, strzelecko – drezdenecki, słubicki, choszczeński, międzychodzki, sulęciński, międzyrzecki.

Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przy pomocy Zakładu Pomiarowo-Badawczego Energetyki „ENERGOPOMIAR-ELEKTRYKA” w Gliwicach, ul. Świętokrzyska 2, 44-101 Gliwice, która była Wykonawcą pomiarów pól elektromagnetycznych dla celów ochrony ludności oraz środowiska oraz dla celów BHP w stacjach WN/SN w Oddziale Dystrybucji Gorzów i dokumentacji do określenia programu ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym dla obszarów na terenie stacji elektroenergetycznych 110/15 kV i poza nimi.

PEM.1.3. Prowadzenie monitoringu poziomu pól elektromagnetycznych.

W ramach zadania realizowanego w 2022 r. GIOŚ wykonał pomiary i oceny poziomów pól elektromagnetycznych w ramach PMS na obszarze województwa lubuskiego.

Przeprowadzono pomiary natężenia pola elektromagnetycznego na terenie województwa lubuskiego, zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311). W 2022 r. pomiary monitoringowe poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa lubuskiego wykonano łącznie w 39 punktach pomiarowych:

1. W 29 punktach w ramach stałej sieci monitoringu:
 - miasta w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 pomiary,
 - miasta w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 9 pomiarów,
 - miasta poniżej 20 000 mieszkańców – 16 pomiarów.
2. W 10 punktach w ramach monitoringu badawczego na obszarze gmin wiejskich.

Dzięki realizacji niniejszego przedsięwzięcia zapewniono monitorowanie poziomów PEM na obszarze województwa.

PEM.1.4. Wprowadzanie do MPZP zapisów mających na celu ochronę przed polami elektromagnetycznymi.

Przedsięwzięcie realizowane przez Zieloną Górę oraz gminy: Czerwieńsk, Górzycza, Santok, Sława i Słubice. Zgodnie z przepisami odrębnymi, do MPZP wprowadzono zapisy dotyczące ochrony przed polami elektromagnetycznymi. W ramach projektu uchwalono MPZP dla terenów położonych w obrębach gminy Sława (uchwała Rady Miejskiej w Sławie Nr XLV/338/22 z dnia 22 lipca 2022 r.).

Zapisy wprowadzone w MPZP (założenia):

- zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych, z dopuszczeniem realizacji inwestycji celu publicznego,
- zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej) - zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zakaz lokalizacji składowisk odpadów, spalarni odpadów oraz innych instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, jak także instalacji spalania biomasy.

MPZP zarówno dla terenów położonych w miejscowościach Golice, Lisów, Gmina Słubice jak i dla terenów położonych we wschodniej części miejscowości Kunowice zawiera wytyczne

projektowe i nie przesądza o realizacji inwestycji. Wobec powyższego gmina nie jest w stanie zweryfikować stopnia spełnienia wytycznych planistycznych.

5.3.2 PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

PEM.2.1. Rozbudowa oraz modernizacja sieci elektroenergetycznych, w tym najwyższych napięć.

PSE S.A., Przedsiębiorstwa energetyczne i Enea Operator podjęły się rozbudowy sieci związanej z przyłączeniem klientów - stacje SN/nn, transformatory SN/nn, linie kablowe i napowietrzne SN i nn, pola SN, słupy SN i inne – zgodnie z przyjętym zakresem rzeczowym. W 2022 r. zmodernizowano także elementy sieci WN, SN i nn - linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe oraz stacje GPZ na terenie od Gorzowa Wlkp.

W związku z realizacją projektu odbyła się budowa sieci inteligentnej na terenie zachodniej Polski (od Gorzowa Wlkp.), poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN/nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych. Przeprowadzono automatyzację i modernizację sieci celem dostosowania infrastruktury sieci do sieci inteligentnej. Celem bezpośrednim projektu było zapewnienie efektywnego i zrównoważonego pod względem ekonomicznym i technicznym systemu energetycznego, o niskim poziomie strat oraz wysokim poziomie jakości oraz bezpieczeństwa dostaw i ochrony.

Na terenie miasta i powiatu Gorzów Wielkopolski, powiatów strzelecko-drezdeneckiego oraz choszczeńskiego w latach 2020-2023 odbyła się budowa elektroenergetycznej sieci inteligentnej poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych. Przyjęta koncepcja zakłada budowę elektroenergetycznej sieci inteligentnej, w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych. W wyniku realizacji projektu liczba dodatkowych odbiorców przyłączonych do sieci inteligentnej wyniesie 53 141 użytkowników. Projekt umożliwi również zainstalowanie inteligentnych liczników u 86 odbiorców energii elektrycznej.

W ramach zadania realizowana jest inwestycja, w ramach której prowadzona jest budowa nowej dwutorowej linii 400 kV Krajnik – Baczyna (czasowo pracująca na napięciu 220 kV w relacji Krajnik – Gorzów). Linia zlokalizowana jest głównie w woj. zachodniopomorskim oraz częściowo w woj. lubuskim - gmina Lubiszyn w powiecie gorzowskim. Nie stwierdzono przekroczeń w zakresie wyników pomiarów pól elektromagnetycznych i emisji hałasu dla linii pracującej czasowo na napięciu 220 kV w relacji Krajnik – Gorzów. Okres realizacji inwestycji to lata 2015 – 2024. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przy pomocy firm: ATREM S.A, Elbud Warszawa wraz z konsorcjum firm: ZPUE S.A. (lider) i Zakład Wykonawstwa Sieci Elektrycznych „MEGA-POL” S.A. (członek).

Zadania dodatkowe PEM. Projekty realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020**Tabela 20. Projekty obszaru interwencji PEM realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego**

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Budowa sieci inteligentnej na terenie zachodniej Polski (OD Zielona Góra) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych.	12 912 540	5 461 731	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	zakończono
Budowa elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta Zielona Góra oraz powiatu nowosolskiego poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych	30 545 082	13 621 603	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	w trakcie
Budowa elektroenergetycznej sieci inteligentnej na terenie miasta i powiatu Gorzów Wielkopolski, powiatów strzelecko-drezdeneckiego oraz choszczeńskiego poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników prądów zwarciovych.	27 210 701	11 163 806	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	w trakcie
Budowa sieci inteligentnej na terenie zachodniej Polski (OD Gorzów Wlkp.) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych	14 144 639	6 314 371	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	w trakcie
Budowa sieci inteligentnej na terenie południowej Wielkopolski (OD Poznań pld.) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i nn, automatyzację linii i stacji w wyniku zastosowania zdalnego sterowania i elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej, w tym wskaźników przepływu prądów zwarciovych.	45 863 186	14 895 048	ENEA OPERATOR SP. Z O.O.	w trakcie
SUMA:	130 676 148,12	51 456 559,01	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.4 Gospodarowanie wodami (GW)

W poniższej tabeli przedstawiono stan realizacji 18 zadań wyznaczonych w ramach celów: GW.1. – 4 cele szczegółowe, GW.2. - 8 celów szczegółowych, GW.3. – 6 celów szczegółowych.

Tabela 21. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GW) GOSPODAROWANIE WODAMI - Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią			
Kierunek interwencji: GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego.			
GW.1.1	Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych.	PGW WP, Zarządy zlewni	↑
GW.1.2	Utrzymanie i konserwacja cieków wodnych i urządzeń wodnych oraz utrzymanie drożności wód.	PGW WP, Zarządy zlewni	↔↑
GW.1.3	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami.	UMWL, JST	↔
GW.1.4	Wprowadzenie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie ich spływu.	JST, SP, ZWiK	↔
Kierunek interwencji: GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochronę zasobów wodnych.			
GW.2.1.	Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą).	UMWL, PGW WP, LODR, JST, SP, ZWiK, LP	↔
GW.2.2.	Wprowadzanie rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody m.in. poprzez stosowanie obiegów zamkniętych, ponowne wykorzystywanie wody szarej.	Przedsiębiorstwa, JST, ZWiK	↓
GW.2.3.	Wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów ograniczających do minimum ubytki powierzchni biologicznie czynnej.	JST	↔
GW.2.4.	Ochrona terenów wodonośnych oraz lasów łęgowych.	PGW WP, Zarządy zlewni	↔ ↓
GW.2.5.	Budowa i rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach uwzględniającej mikroretencję	JST, SP, PGW WP	→
GW.2.6.	Budowa i rozwój małej mikroretencji, w tym realizacja programu "Moja Woda".	JST, SP, PGW WP, LP	↑
GW.2.7.	Zwiększenie zdolności retencyjnych rzek.	PGW WP, Zarządy zlewni	↓
GW.2.8.	Odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych oraz zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska.	PGW WP, Zarządy zlewni	↔
Kierunek interwencji: GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.			
GW.3.1.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMS oraz udostępnianie wyników tego monitoringu.	GIOŚ, PIG-PIB	↔

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
GW.3.2.	Prowadzenie monitoringu zawartości makroelementów w wodach pod powierzchnią gleby.	OSChR	↔ ↓
GW.3.3.	Wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania rolnictwa na wody.	ARIMR, LODR, JST	↔
GW.3.4.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.	WIOŚ	↔ ↑
GW.3.5.	Wykonanie inwentaryzacji ujęć wód podziemnych.	UMWL	↓
GW.3.6.	Kontrola zużycia wody- uzupełnianie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci.	ZWiK	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru GW:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bojadła, Czerwieńsk, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Gubin, Kargowa, Kłodawa, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubrza, Łęknica, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Przytoczona, Skąpe, Sulechów, Szczaniec, Żary

przedsiębiorstwa realizujące działania: PWK w Gorzowie Wlkp.

inne instytucje realizujące działania: GIOŚ, LODR, PIG-PIB, RDLP w Zielonej Górze, nadleśnictwa, RZGW, ZZ

5.4.1 GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego.

GW.1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych.

PGW WP, RZGW Wrocław oraz Zarządy Zlewni w 3 miastach zobowiązały się do utrzymania funkcjonalności i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez zachowanie wałów przeciwpowodziowych w należyтым stanie technicznym. W 2022 r. przeprowadzony został remont wału przeciwpowodziowego Gubin - Sękowice, Nysa Łużycka 16+450- 23+000/16+450-23+000 etap I oraz Markosice - Póżna, Nysa Łużycka 30+800 - 32+000 etap II.

Od 2022 r. trwa budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych w mieście Drezdenko. Zakres inwestycji obejmuje:

- opracowanie ekspertyzy i dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem wszystkich niezbędnych opinii/uzgodnień/pozwoleń/decyzji umożliwiających realizację zadania,
- regulację spraw własnościowych,
- pełnienie nadzorów oraz wykonanie robót budowlanych polegających na budowie brakujących odcinków wałów przeciwpowodziowych i modernizacji wałów istniejących w mieście Drezdenko.

Realizacja zadania pozwoli na poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego terenów zlokalizowanych w bezpośrednim oddziaływaniu rzeki.

Zakres projektu obejmuje również budowę wałów przeciwpowodziowych oraz przebudowy kanału Czarny Kanał i Racza Struga. W ramach projektowanego przedsięwzięcia przewiduje się wykonanie następujących urządzeń wodnych:

- wzmocnienie istniejących wałów przeciwpowodziowych rzeki Odry od km 582,5 do km 588,0,
- budowę nowego wału okrężnego o długości ok. 5,9 km chroniącego miasto wraz z terenami jego perspektywicznej rozbudowy od strony północnej od istniejącego wału przeciwpowodziowego w km 587,4 do wysoczyzny doliny Odry w okolicach m. Drzecin (wał okrężny),
- budowę przepustu w miejscu kolizji projektowanego wału przeciwpowodziowego z Raczą Strugą i Czarnym Kanałem,
- odbudowę Raczej Strugi na długości około 765 m poniżej wału okrężnego oraz na długości około 1,3 km powyżej mostu na drodze Słubice – Drzecin,
- odbudowę Czarnego Kanału na długości około 4156 m,
- budowę 5 przepustów wałowych w miejscu kolizji projektowanego wału z istniejącymi rowami melioracyjnymi,
- przebudowę sieci rowów melioracyjnych w rejonie przepustów o łącznej długości około 1,1 km,
- rozbudowę istniejących wałów przeciwpowodziowych - 6,725 km,
- budowę nowego wału okrężnego o długości ok. 5,9 km,
- odbudowę Raczej Strugi na odcinku 2,065 km,
- odbudowę Czarnego Kanału na długości 4,156 km.

Zadanie stanowi kontynuację planu rzeczowo-finansowego z 2020 r. Zawarto je do realizacji w Projekcie Ochrony Przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły (POPDOW) oraz umowie o dofinansowanie z NFOŚiGW.

W latach 2021-2022 zadania były wykonywane przez: powiat słubicki, nowosolski, krośnieński oraz Gminy: Słubice, Nowa Sól, Krosno Odrzańskie.

GW.1.2 Utrzymanie i konserwacja cieków wodnych i urządzeń wodnych oraz utrzymanie drożności wód.

Zadanie wykonane w 2022 r. przez PGW WP i Zarządy zlewni w Gorzowie Wlkp. i Szprotawie oraz RZGW w miastach: Poznań, Bydgoszcz, Szczecin, Wrocław. Zakres inwestycji obejmuje działania takie jak wykonanie bieżącej konserwacji i utrzymania wód. Wykonanie bieżącej konserwacji wałów przeciwpowodziowych przeprowadzone zostało na terenie administrowanym przez zarządy zlewni na obszarach działania nadzorów wodnych w Gorzowie Wlkp., obszarze Sulęcińskim, Międzyrzeckim, Kostrzynie Nad Odrą; w powiatach: gorzowskim, sulęcińskim, międzyrzeckim, słubickim i świebodzińskim. Bieżąca konserwacja pozwala utrzymać w dobrym stanie technicznym cieki i urządzenia poprzez umożliwienie swobodnego przepływu wód, zwiększenie drożności cieków, zmniejszenie zagrożenia powodziowego, otrzymanie informacji o stanie bezpieczeństwa urządzeń wodnych i o ewentualnej potrzebie ich napraw oraz utrzymywanie ich w dobrym stanie technicznym.

W ramach przedsięwzięcia wykonana została usługa kompleksowa - eksploatacja, obsługa i konserwacja urządzeń wodnych wraz z odcinkowym utrzymaniem koryt cieków naturalnych na terenie PGW WP RZGW w Szczecinie. Wykonano usługi związane z konserwacją oraz utrzymaniem w należytym stanie technicznym cieków oraz budowli hydrotechnicznych oraz

wielokrotnym usuwaniem tam bobrowych, okresowo zanieczyszczeń i wywożenie ich na składowiska odpadów. Głównym celem było zapewnienie swobodnego spływu wód.

W 2022 r. przeprowadzono konserwację rowów melioracji szczegółowej w Gorzowie Wielkopolskim polegającą na koszeniu skarp i dna rowów, usuwaniu porostów drzew i krzewów wraz z odmulaniem i oczyszczaniem przepustów rurowych. W wyniku przeprowadzonych czynności (m.in. poprzez usuwanie śmieci, koszenie trawy na zboczach) zapewniona została drożność rowu melioracyjnego, która w przyszłości zapobiegnie ewentualnym podtopieniom czy zalewaniu posesji po obfitych opadach deszczu.

GW.1.3 Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami.

Uwzględniono w planach obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego oraz obszary szczególnie zagrożone powodzią. W 2022 r. powyższe ustalenia nie zostały zawarte w żadnym z 10 uchwalonych MPZP ze względu na położenie opracowywanych planów poza ww. obszarami. W MPZP wyznaczone zostały tereny zagrożone podtopieniami w miejscowości Sucha Dolna oraz uwzględnione zostały strefy zagrożenia powodziowego. Aktualnie na terenie miasta Zielona Góra funkcjonuje MPZK – podpisany przez Prezydenta Miasta. Niniejszy dokument jest wypełnieniem zapisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Plan w żaden sposób nie ingeruje, ani nie zakłada ingerencji w zasady, metody i formy działania poszczególnych uczestników zarządzania kryzysowego, ani też nie zastępuje ich planów specjalistycznych. Ustalenia Planu nie podporządkowują żadnemu organowi czy jednostce organizacyjnej innych uczestników zarządzania kryzysowego. Plan jest dokumentem „otwartym”. Jego zawartość jest modyfikowana i udoskonalana stosownie do wdrażania nowych metod działania, zdobyczy nauki i techniki oraz wniosków ze szkoleń i ćwiczeń i rzeczywistych sytuacji kryzysowych lub ich przesłanek. Każdy z uczestników zarządzania kryzysowego zobowiązany jest do bezzwłocznego sygnalizowania potrzeb zmian w Planie, które mogą wpłynąć na sprawność działania struktur zarządzania kryzysowego, a przede wszystkim na bezpieczeństwo mieszkańców miasta Zielona Góra. Plan zawiera:

- Katalog zagrożeń i ocenę ryzyka wystąpienia zagrożenia,
- Metodologię opracowania oceny ryzyka,
- Charakterystykę zagrożeń oraz oceną ryzyka ich wystąpienia oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń,
- Zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa,
- Zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych,
- Zadania określone planami działań krótkoterminowych,
- Monitorowanie zagrożeń.

W dokumentach planistycznych uwzględniono zapisy dotyczące ochrony środowiska, w tym także obszary zagrożenia przeciwpowodziowego. Dokumenty planistyczne zawierają zapisy dotyczące ochrony środowiska, w tym także uwzględniają uwarunkowania dotyczące zagrożenia przeciwpowodziowego. Częstą praktyką jest ograniczanie na poziomie planów miejscowych możliwości zabudowy w obszarach problematycznych.

W związku z wykonaniem projektu, od 23.03.2022 r. weszła w życie uchwała nr LVIII/360/2022RM w Drezdenku z dnia 22.02.2022 r. w sprawie uchwalenia MPZP w miejscowości Drezdenko. Plan ustala granice i sposoby zagospodarowania terenów lub

obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, terenów górniczych, a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych, krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa.

Zadanie wykonywał UMWL oraz miasta: Zielona Góra, Gorzów Wlkp., Nowa Sól i gminy: Bojadła, Drezdenko, Gubin, Kargowa, Łęknica, Niegosławice, Santok, Sława, Witnica, Wschowa.

GW.1.4 Wprowadzenie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie ich spływu.

Zadanie wykonywane w latach 2020-2023 przez miasta Gorzów Wlkp., Zielona Góra oraz gminy Sulechów, Szczaniec, Witnica i Żary.

Projekt ma na celu uporządkowanie i usprawnienie gospodarki wodami opadowymi oraz racjonalne wykorzystanie wód opadowych. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zminimalizowanie niedoborów w zakresie sieci kanalizacji deszczowej, urządzeń technicznych oraz zasadniczych cieków i urządzeń melioracyjnych stanowiących system odprowadzania wód opadowych i roztopowych z utwardzonych nawierzchni na terenie miasta.

Przedsięwzięcie obejmuje wybudowanie łącznie 6,60 km kanalizacji deszczowej, 5 zbiorników na wody opadowe oraz 7 separatorów pozwalających na jej wstępne oczyszczenie. Zostanie również przeprowadzona renowacja istniejących kanałów o długości 2,78 km.

Na terenie Zielonej Góry projekt obejmuje:

- budowę zbiornika retencyjno-rozsączającego przy ul. Folszowej,
- budowę kanalizacji deszczowej w rejonie ulicy Zacisze,
- budowę kolektora deszczowego od ulicy Westerplatte do Ronda Anny Borchers,
- budowę kolektora deszczowego od Ronda Kaziowa do ulicy Dworcowej,
- rozbudowę kanalizacji deszczowej na Osiedlu Czarkowo - Etap II,
- zagospodarowanie wód cieku Dłubnia w rejonie ul. Botanicznej i ul. Zawiszy Czarnego,
- uporządkowanie kanalizacji deszczowej w ulicach Nowojędrzychowskiej i Makowej wraz z budową stawu parkowego na cieku Dłubnia przy ulicy Makowej,
- budowę kanalizacji deszczowej w rejonie ulic Sulechowskiej i Gorzowskiej,
- Rozdział kanalizacji ogólnospławnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej i budowa zbiornika retencyjno-rozsączającego w rejonie ulic Zyty i Podgórnej,
- budowę urządzeń podczyszczających wody opadowe i roztopowe oraz wylotu kanalizacji deszczowej przy ul. M. Curie-Skłodowskiej w zlewni kanału Gęsńnik,
- budowę urządzeń podczyszczających wody opadowe i roztopowe w zlewni kanału Gęsńnik dla istniejącego wylotu kanalizacji deszczowej przy ul. Giżyckiej,
- renowację kolektorów kanalizacji deszczowej na terenie miasta Zielona Góra,
- wykonanie sieci kanalizacji deszczowej w ul. Świebodzińskiej i ul. Gorzowskiej.

W Gorzowie Wlkp. w ramach zadania wybudowana została kanalizacja deszczowa o łącznej długości 2571,41 m w rejonie ul. Żwirowej (ul. Żwirowa, Bazaltowa, Owocowa, Kiemliczów i Świerkowa) wraz z separatorami piasku i substancji ropopochodnych i wylotami dokowymi do istniejących zbiorników retencyjnych. Zakres prac obejmował także wykonanie renowacji – remontu zbiornika małej retencji położonego na terenie działki w gminie Sulechów oraz miejscowości Kielcze.

Dzięki nowej infrastrukturze wody opadowe mają być sprawnie odprowadzane z terenów utwardzonych, a także efektywnie wykorzystywane, np. do nawadniania terenów zielonych w mieście poprzez budowę systemów rozsączających – stawu parkowego oraz zbiorników retencyjno-rozsączających, w wyniku czego będzie następowało rozsączanie do gruntu wód opadowych i roztopowych.

5.4.2 GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji oraz ochronę zasobów wodnych.

GW.2.1. Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą).

Zadanie w 2022 r. wykonywały UMWL, PGW WP, LODR, ZWiK, LP wraz z RGZW w Poznaniu i gminami Bojadła, Krzeszyce. Podobnie jak Plan ochrony przeciwpowodziowej, dokumenty były wykonywane kilka lat wcześniej i bez nakładów finansowych.

3 września 2021 r. Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

W ramach zadania wspólnie z Wodami Polskimi wykonano koordynację nawodnień na kanałach podstawowych (Kanał Krępiński, Kanał Przemysław-Malta, Kanał Grodziski, Kanał Czartowski, Kanał Marianowski) i szczegółowych na terenie Gminy Krzeszyce. Wskutek realizacji zadania gminy zapewniły nawodnienie przyległych gruntów i zwiększenie poziomu wód gruntowych.

GW.2.2. Wprowadzanie rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody m.in. poprzez stosowanie obiegów zamkniętych, ponowne wykorzystywanie wody szarej.

Przedsiębiorstwa, ZWiK w Zielonej Górze wraz z gminą Międzyrzecz podjęły się wprowadzenia rozwiązań technologicznych pozwalających na ograniczenie zużycia wody. Jedną z możliwości ponownego wykorzystania zużytej wody będzie zakup specjalistycznych pojazdów technicznych do czyszczenia sieci kanalizacyjnej z systemem recyklingu.

GW.2.3. Wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów ograniczających do minimum ubytki powierzchni biologicznie czynnej.

Projekt realizowany przez miasta: Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski oraz gminy: Bledzew, Czerwieńsk, Drezdenko, Kargowa, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Nowa Sól, Przytoczna, Santok, Słubice. W ramach projektu wykonano MPZP:

- W obrębie Popowo (Nr XXXIV/289/22 RG Bledzew z dnia 29 marca 2022 r.),
- w obrębie Chycina (Nr XXXIV/288/22 RG Bledzew z dnia 29 marca 2022 r.),
- w miejscowości Drezdenko (Nr LVIII/360/2022 RM w Drezdenku z dnia 22.02.2022 r.),
- w obrębie Osów (Nr LXIII/398/2022 RM w Drezdenku z dnia 21.06.2022 r.),
- w obrębie Niegosław (Nr LXIII/399/2022 RM w Drezdenku z dnia 21.06.2022 r.),
- miasta Nowa Sól dla terenu byłego zakładu ODRA oraz przyległych terenów położonych wzdłuż ul. Wrocławskiej i Topolowej (Nr LIII/471/22 RM w Nowej Soli z dnia 24 lutego 2022 r.),

- miasta Nowa Sól obejmującego kwartały zabudowy pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego, Placem Wyzwolenia, Wrocławską, Topolową, Towarową i terenami PKP (Nr LXIV/552/22 RM w Nowej Soli z dnia 24 listopada 2022 r.),
- w miejscowości Nowa Niedzwica (Nr XLV.267.2022 RG Przytoczna z dnia 2 czerwca 2022 r.),
- w miejscowości Chełmsko (Nr XLIV.265.2022 RG Przytoczna z dnia 26 maja 2022 r.),
- w miejscowości Goraj (nr XLIV.264.2022 RG Przytoczna z dnia 26 maja 2022 r.).

W trakcie realizacji zadania uwzględniono, każdorazowo w zapisach planu wytycznych w zakresie zagospodarowania, terenów z obowiązkiem uwzględnienia procentowo powierzchni biologicznie czynnej oraz wskazywanie terenów przeznaczonych pod zieleń. W MPZP w zakresie zasad ochrony terenów zieleni i wartości krajobrazowych:

- nakazuje się ochronę historycznych terenów zieleni, w szczególności ochronę starodrzewu, o ile nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz nie stanowi przeszkody w lokalizacji projektowanych budynków,
- nakazuje się zabezpieczenie w czasie prowadzenia robot budowlanych ziemnych lub terenowych, pni, brył korzeniowych i koron drzew, będących w zasięgu sprzętu budowlanego,
- nakazuje się wykonywanie prac ziemnych w rejonie bryły korzeniowej wyłącznie ręcznie;
- nakazuje się prowadzenie instalacji w obrębie bryły korzeniowej metodą tunelingu, przeciskiem sterowanym poniżej korzeni,
- dopuszcza się wprowadzanie nowych form zieleni z wykorzystaniem przede wszystkim rodzimego składu gatunkowego,
- określa się minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla działki budowlanej oraz strefy zieleni.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zarówno dla terenów położonych w miejscowościach Golice i Lisów (Gmina Słubice) jak i dla terenów położonych we wschodniej części miejscowości Kunowice zawiera wytyczne projektowe i nie przesądza o realizacji inwestycji. Wobec powyższego gmina nie jest w stanie zweryfikować stopnia spełnienia wytycznych planistycznych.

GW.2.4. Ochrona terenów wodonośnych oraz lasów łęgowych.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GW.2.5. Budowa i rozwój błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach uwzględniającej mikroretencję

W latach 2021-2023 PGW WP wraz z Zieloną Górą podjęło się rozwoju błękitnej i zielonej infrastruktury w miastach.

W ramach projektu zwiększono udział zieleni w mieście Zielona Góra. Projekt obejmował nasadzenie drzew (970 sztuk na terenie miasta Zielona Góra) oraz zieleni w przestrzeni miejskiej (kwiaty sezonowe, byliny, krzewy, cebule kwiatowe). Stworzono park do wypoczynku i rekreacji dla Osiedla Mazurskiego i pobliskich osiedli. Wykonano modernizację Kompleksu Przyrodniczo-Edukacyjnego przy ul. Botanicznej (ogród botaniczny i mini zoo). Rewitalizacja Parku Tysiąclecia jest w trakcie realizacji. Planowany czas ukończenia prac to 2023 r.

Przedsięwzięcie zrealizowano przy pomocy ZGK Sp. z o.o. oraz wykonawców wyłonionych w postępowaniu przetargowym lub zapytaniu ofertowym.

GW.2.6. Budowa i rozwój małej mikroretencji, w tym realizacja programu "Moja Woda".

Zadanie było realizowane przez JST, SP, PGW WP, LP wraz z RDLP w Zielonej Górze.

Projekt obejmował budowę systemów małej retencji, w tym zbiorników, grobli, mniczów, stałych progów piętrzących i zastawek. Urządzenia wykonano w celu stworzenia nowych oraz rozbudowy istniejących obszarów mokradłowych. Zatrzymanie wody oraz zahamowania jej odpływu z ekosystemów leśnych w celu łagodzenia skutków zmian klimatycznych i zachowania trwałości lasu. W nadleśnictwie Nowa Sól odbyła się budowa i odbudowa systemów mokradłowych w ramach, których wykonano 9 progów piętrzących i 2 przepusty z piętrzeniem. Lokalizacja zadań:

- Gmina Kożuchów - Powiat Nowosolski,
- Nadleśnictwo Żagań - budowa systemu mokradłowego - poprzez budowę 5 przepustów z piętrzeniem oraz 3 progów piętrzących,
- Gminy Iłowa i Żagań - Powiat Żagański.

Zadanie zrealizowano przy pomocy m.in. Zakładu Usług Melioracyjnych inż. Joanna Nowak, SKALA Biuro Projektów i Nadzorów Daniel Sadowski, Zakładu Produkcyjno-Usługowo-Handlowego Michał Klak oraz "PROJEKT" Bogumiła Wojciechowska, NVESTTEAM S. C.

Renowacja zbiorników wodnych służących małej retencji w gminach: Szczaniec, Skąpe, Żary i Sulechów została dofinansowana łączną kwotą 193 335,93 zł z budżetu Województwa Lubuskiego.

GW.2.7. Zwiększenie zdolności retencyjnych rzek.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GW.2.8. Odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych oraz zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska.

W grudniu 2022 r. Komisja Europejska zatwierdziła program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Alokacja programu wynosi 915 mln euro, to największa kwota w historii, jeśli chodzi o dysponowanie funduszami unijnymi. Jednym z działań jest 'Adaptacja do zmian klimatu', a w tym:

- przywracania funkcji obszarów mokradłowych i ich ochrony oraz odtwarzanie terenów zalewowych,
- inwestycje w zakresie zwiększenia naturalnej retencji oraz działań wspierających przeciwdziałania skutkom susz lub powodzi. Projekty mające na celu ochronę i odtworzenie naturalnego lub półnaturalnego ekosystemu retencjonującego wodę (tj. torfowiska, bagna, tereny podmokłe, stawy, starorzecza i oczka wodne, trwałe użytki zielone).

Zadania w tym zakresie są realizowane w miarę potrzeby m.in. przez JST, nadleśnictwa i zarządy zlewni.

5.4.3 GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.

GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu.

Zadanie realizowane w 2022 r. przez GIOŚ i PIG-PIB. Projekt obejmował monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzony był w 2022 r. zgodnie z SPMŚ na lata 2020-2025 i PWMWP na 2022 r.

W 2022 r. na terenie województwa lubuskiego zaplanowano do badań: 118 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w 118 punktach pomiarowo-kontrolnych, 35 jcwp jeziornych w 35 ppk, 14 jednolitych części wód podziemnych w 67 ppk oraz 1 punkt w ramach lokalnego monitoringu wód podziemnych. Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych województwa lubuskiego zaplanowane do monitorowania w 2022 r. zostały przebadane. Na podstawie uzyskanych wyników badań wód powierzchniowych, zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. poz. 1475), zostanie do 30.06.2023 wykonana klasyfikacja wskaźników jakości wód powierzchniowych, bez dokonywania klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i bez oceny stanu jcwp.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych wód podziemnych z 2022 r. poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148).

W 2022 r. w ramach monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych na terenie województwa lubuskiego pobrano próbki z 71 punktów pomiarowych. Pobrane próbki poddano analizom laboratoryjnym i oznaczono stężenia wskaźników fizykochemicznych, a w 2 próbkach również substancji organicznych. Wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w opróbowanych punktach pomiarowych. Wyniki badań pozyskane podczas monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych posłużą do wykonania oceny stanu jednolitych części wód podziemnych.

Projekt zrealizowany przy pomocy Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

GW.3.2. Prowadzenie monitoringu zawartości makroelementów w wodach pod powierzchnią gleby.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GW.3.3. Wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania rolnictwa na wody.

Projekt realizowany przez ARIMR, LODR, JST w Gorzowie Wlkp. oraz gminach Krzeszyce i Santok. W ramach projektu odbyły się szkolenia skierowane do rolników oraz tworzenie planu nawożenia. Dokumentację w zakresie nawożenia azotem i obowiązek posiadania planu nawożenia wykonano w gminach: Krzeszyce, Lubniewice, Żagań, Międzyrzecz, Sulęcín.

Zadanie obejmuje informowanie mieszkańców poprzez stronę internetową, informacje pisemne wysyłane bezpośrednio do osób prowadzących działalność rolniczą, prowadzenie kontroli w zakresie prawidłowego nawożenia obornikiem, składowania obornika, utrzymywania zwierząt, utrzymywania należytego porządku na terenie gospodarstwa, udzielanie informacji mieszkańcom zgłaszającym wątpliwości co do prawidłowego nawożenia, mające na celu podniesienie świadomości i wiedzy na temat prowadzenia działalności rolniczej na terenie miasta.

Projekt zrealizowany przy pomocy ARiMR i firm pracujących na rzecz rolnictwa.

GW.3.4. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.

W 2022 r. WIOŚ w Zielonej Górze wykonał kontrole dokumentacyjne obejmujące jednostki posiadające pozwolenia wodnoprawne na odprowadzanie ścieków zlokalizowane na terenie województwa lubuskiego. W 2022 r. odbyło się 46 kontroli z wyjazdem w teren (w tym 27 kontroli planowych, 15 kontroli interwencyjnych oraz 4 kontrole pozaplanowe inne) dotyczące m.in. spełniania przez ścieki odprowadzane do środowiska warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych lub zintegrowanych. W przypadku 24 kontroli dokonano poboru prób ścieków odprowadzanych do środowiska (przez CLB na zlecenie inspektora WIOŚ). Na podstawie sprawozdań z badań w 9 przypadkach stwierdzono naruszenie warunków przedmiotowych pozwoleń. Ponadto w trakcie 28 kontroli przeanalizowano wyniki pomiarów wykonywanych przez podmioty, 6 kontroli wykazało naruszenia warunków przedmiotowych pozwoleń. W 2022 r. wykonano 118 kontroli dokumentacyjnych w zakresie gospodarki ściekowej, tj. oceny zgodności wykonanych przez podmioty pomiarów ilości i jakości ścieków odprowadzanych do środowiska. W przypadku 33 kontroli stwierdzono wystąpienie naruszeń warunków pozwoleń wodnoprawnych, w tym w 3 – nie wykonano wymaganej liczby pomiarów.

W 2022 r. wydano 14 zarządzeń pokontrolnych, 5 pouczeń, 3 mandaty, 20 wystąpień do innych organów, 18 decyzji ustalających opłatę podwyższoną na łączną kwotę 149,368 zł oraz 2 decyzje niepieniężne:

- 1 decyzja wydana na podstawie art 12 ust 4 pkt 1 ustawa o Inspekcji ochrony środowiska - decyzja wstrzymująca działalność w zakresie stwarzającym zagrożenie zdrowia lub życia ludzi albo zagrożenie zniszczenia środowiska,
- 1 decyzja wydana na podstawie art. 367 ust.2 ustawy Prawo Ochrony Środowiska - decyzja w sprawie ustalenia terminu usunięcia naruszenia.

GW.3.5. Wykonanie inwentaryzacji ujęć wód podziemnych.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GW.3.6. Kontrola zużycia wody- uzupełnianie wodomierzy u wszystkich użytkowników sieci.

ZWiK wykonało kontrolę zużycia wody w Gorzowie Wlkp. oraz 14 gminach: Drezdenko, Górzycy, Gubin, Lubiszyn, Lubrza, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Sława, Szprotawa, Witnica, Wymiarki, Żagań, Żary. W ramach zadania odbyło się spisywanie odczytów wodomierzy oraz montaż i wymiana urządzeń pomiarowych u wszystkich użytkowników sieci. W 2022 r. wszyscy odbiorcy posiadali urządzenia pomiarowe. Zakład Usług Komunalnych w 2022 r. wymienił 46 wodomierzy głównych u odbiorców z powodu awarii lub upływu legalizacji wodomierza, w Gorzowie Wlkp. uzupełniono oraz wymieniono 2544 szt. wodomierzy.

Działania mają na celu zapewnienie prawidłowego pomiaru ilości wody pobranej przez odbiorców. Dzięki kontroli stanu wodomierzy wiemy jaka ilość wody zużywana jest przez mieszkańców gminy. Wymiana wodomierzy oraz ich uzupełnianie wpływa na minimalizowanie strat wody, na dokładniejszy pomiar jej zużycia oraz ew. niwelowanie błędów pomiarowych, a także pozwala na robienie odczytów wody oraz w przyszłości na wykonywanie odczytów radiowych.

Zadania dodatkowe Projekty realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020

Tabela 22. Projekty obszaru interwencji GW realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Ochrona przed powodzią miasta Słubice	172 330 691	120 674 280	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU	w trakcie

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

KATASTROFA NA RZECE ODRZE

W lipcu 2022 r. doszło do śnięcia ogromnych ilości ryb w rzece Odrze. Taką sytuację opisuje się w kategoriach katastrofy ekologicznej. W związku z zaistniałą sytuacją, samorząd województwa lubuskiego podjął szereg działań. 10 sierpnia 2022 r. podjęto rozmowy z Polskim Związkiem Wędkarskim Oddział w Zielonej Górze, samorządowcami oraz parlamentarzystami o interwencji w sprawie katastrofy ekologicznej na rzece Odrze. Dnia 12 sierpnia 2022 r. na posiedzeniu Zarządu Województwa Lubuskiego podjęto decyzję o przekazaniu 100 000 zł na zakup środków ochrony osobistej i niezbędnego, do odłowu martwych ryb, sprzętu dla PZW Oddział w Zielonej Górze. Mając na uwadze, że katastrofa ekologiczna wykraczała poza region i obejmowała swym zasięgiem kilka województw, dnia 22 sierpnia 2022 r. zawarte zostało Porozumienie pomiędzy marszałkami województw Polski zachodniej: opolskiego, dolnośląskiego, zachodniopomorskiego oraz lubuskiego. Strony porozumienia postanowiły podjąć wspólne działania, w celu przygotowania Programu Odbudowy Ekosystemu Rzeki Odry. Do opracowania Programu utworzony został Międzyregionalny Zespół Ekspercki, do którego zaproszeni zostali również przedstawiciele strony niemieckiej.

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ)

W poniższej tabeli przedstawiono stan realizacji 8 zadań wyznaczonych w ramach celów: GWŚ.1.- 4 cele szczegółowe, GWŚ.2. – 4 cele szczegółowe.

Tabela 23. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GWŚ) GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA – Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej			
Kierunek interwencji: GWŚ.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.			
GWŚ.1.1.	Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia.	WSSE	↑
GWŚ.1.2.	Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód powierzchniowych i podziemnych.	PGW WP, Zarządy zlewni, LUW	↔
GWŚ.1.3.	Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania.	JST, ZWiK	→
GWŚ.1.4.	Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych, ograniczanie strat wody w sieci wodociągowej.	JST, ZWiK	↑
Kierunek interwencji: GWŚ.2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.			
GWŚ 2.1	Budowa, rozbudowa przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji sanitarnej, w tym objęcie zasięgiem sieci obszarów dotychczas nieskanalizowanych.	JST, ZWiK	↔
GWŚ 2.2	Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków.	JST, ZWiK	↔
GWŚ 2.3	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadnione ekonomicznie.	JST	↑
GWŚ 2.4	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.	JST, ZWiK	↔ ↑

Podmioty realizujące zadania obszaru GWŚ:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: Sulęciński,

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Brzeźnica, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Dreddenko, Gorzów Wlkp., Górzycy, Gubin, Kargowa, Kosko, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Świebodzin, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Małomice, Maszewo, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Santok, Siedlisko, Sława, Słońsk, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Szczaniec, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań, Żary, Szlichtyngowa

przedsiębiorstwa realizujące działania: PWK w Gorzowie Wlkp.

inne instytucje realizujące działania: LUW, RZGW w Szczecinie, RZGW we Wrocławiu, WSSE, ZC MG-7

5.5.1 GWŚ.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.

GWŚ.1.1. Monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia.

WSSE monitoruje wywiązywanie się podmiotów produkujących wodę do spożycia z realizacji zadań wynikających z obowiązujących przepisów, wykonuje badania wody zgodnie z przyjętym planem, wydaje oceny jakości wód, wydaje decyzje o przydatności wody do spożycia, dokonuje kontroli urządzeń dostarczających wodę, a także analizuje i weryfikuje dane uzyskane podczas prowadzenia monitoringu. Kontrolowano stan techniczny infrastruktury 546 urządzeń do zaopatrywania ludności w wodę – nieprawidłowości stwierdzono w 27 obiektach, w 19 obiektach uzyskano poprawę stanu wody. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubuskiego wydały 51 decyzji stwierdzających okresowy brak przydatności wody do spożycia przez ludzi. W ramach monitoringu jakości wody, prowadzonego przez organy Inspekcji Sanitarnej województwa lubuskiego przeprowadzono badania ok. dwóch tysięcy próbek wody. Zadanie było prowadzone na obszarze całego województwa lubuskiego i trwało w okresie całego 2022 r.

GWŚ.1.2. Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód powierzchniowych i podziemnych.

Zadanie w punkcie GWŚ.1.2. zostały zrealizowane poprzez wydanie aktu prawa miejscowego. Zostały wydane kilka rozporządzeń wojewody lubuskiego w sprawie ustanowienia obszaru ochronnego Głównego zbiornika wód podziemnych nr 306 (Zbiornik Wschowa) oraz nr 315 (Zbiornik Chocianów – Gozdnicza). Ustanowiono także obszar chroniony zbiornika wód śródlądowych, w tym przypadku Jeziora Chłop oraz Szarcz. Jednostką realizującą był wojewoda lubuski, PGW WP, Zarządy Zlewni oraz LUW, a także wojewodowie dolnośląscy i wielkopolscy, w przypadku, gdy zbiornik podziemny swoją powierzchnią osiągał granice województw ościennych. Wydane dokumenty zostały wydane w 2021 r. i nie posiadają końcowego terminu obowiązywania.

GWŚ.1.3. Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania.

Zostało wykonanych wiele zadań na terenie województwa lubuskiego między innymi takich jak:

- budowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- rewitalizację istniejących studni głębinowych,
- modernizację stacji uzdatniania wody,
- budowę nowych stacji głębinowych,
- montaż pomp w stacjach uzdatniania wody,
- modernizację i remonty ujęć wód podziemnych.

Zadania te wykonano w gminach: Nowa Sól, Gorzów Wielkopolski, Pszczew, Santok, Stare Kurowo, Sulęcín, Witnica, Wymiarki, Żagań oraz Żary. Wszystkie zadania zaplanowane były do wykonania w 2022 r. Prace były wykonywane przez regionalne zarządy wodociągów i kanalizacji.

Duża inwestycja została przeprowadzona przez ZWiK Zielona Góra w ramach projektu: "Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra - Etap V". Zadanie obejmuje modernizację na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Zawadzie. Prace przeprowadzono w budynku filtrowni. Głównymi zadaniami były instalacja 5 filtrów do filtracji pospiesznej

obejmująca między innymi naprawę i izolację zbiorników oraz wymiana systemu drenażowego oraz jego wypełnienia. Ponadto zainstalowano kompletny system monitoringu i sterowania pracą filtrów oraz instalacje do dezynfekcji wody z wykorzystaniem lamp UV. Wykonanie wszystkich prac planowane jest na okres od 2021 r. do 2023r.

GWŚ.1.4. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych, ograniczanie strat wody w sieci wodociągowej.

Prace nad siecią wodociągową były wykonane w wielu miastach na terenie woj. lubuskiego. Główne zadania jakie zostały wykonane to: budowa nowych sieci wodociągowych, rozbudowa i modernizacja starych sieci wodociągowych, montowanie przepływomierzy, modernizacja pompowni, usuwanie odkrytych awarii wodociągowych, instalowanie przyłączy, kontrola nad ilością produkowanej wody i jej ilością, modernizacja zasuwa w sieci wodociągowej. Dla obszaru gminy Sulęcín wykonano projekt budowy sieci wodociągowej oraz zaplanowano zakup sieci wodociągowych od prywatnych inwestorów. Przedstawione zadania zostały wykonane w gminach: Babimost, Bledzew, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Gubin, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kozuchów, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubrza, Łagów, Łęknica, Małomice, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól, Przytoczna, Siedlisko, Stare Kurowo, Sulęcín, Szprotawa, Świdnica, Witnica, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Żagań oraz Żary.

5.5.2 GWŚ.2. Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.

GWŚ 2.1 Budowa, rozbudowa przebudowa i modernizacja systemów kanalizacji sanitarnej, w tym objęcie zasięgiem sieci obszarów dotychczas nieskanalizowanych.

Na terenie Województwa Lubuskiego wykonano wiele zadań, których główną rolą było uporządkowanie systemów kanalizacji sanitarnej oraz zmniejszenie obszarów nieskanalizowanych. Główne prace jakie zostały wykonane to rozbudowa sieci kanalizacyjnej, modernizacje przepompowni ścieków, budowa sieci ciśnieniowo – kanalizacyjnych, rurociągów tłocznych, instalacja nowych przyłączy, modernizacja pompowni ścieków a także remonty i modernizacje aktualnie funkcjonujących sieci.

W 2022 r. w celu realizacji zadania PWK w Gorzowie Wlkp. podjęto działania przebudowy drogi i torowiska na terenie miasta, budowy/przebudowy sieci kanalizacji sanitarnej. W Gorzowie Wlkp. i w Deszcznie w rejonie konkretnych ulic wybudowano sieci kanalizacji sanitarnej. Sieci kanalizacji sanitarnej przebudowano w rejonie mostu kolejowego z Gorzowie Wlkp. Modernizacja i przebudowa sieci poprawiły jej szczelność i dłuższą bezawaryjną pracę.

Na terenie miasta Zielona Góra jest realizowany projekt "Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra - Etap V", w ramach którego w 2022 r. wybudowano nową sieć kanalizacji sanitarnej w sołectwie Ochla i przeprowadzono renowację już istniejącej sieci na terenie aglomeracji. W ramach ww. zadania wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowano system kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Zielona Góra przejęty odpłatnie od prywatnych inwestorów w ramach refundacji.

Działania podjęte przez MZGK Nowa Sól to m.in: modernizacja pompowni głównej Centralnej Przepompowni Ścieków, odprowadzenie ścieków z wydzielonych obszarów na południu miasta, budowa/renowacja sieci kanalizacyjnych, wymiana kanalizacji sanitarnej na terenie byłego zakładu FN Odra. Celem działań było zachowanie ciągłości odbioru ścieków oraz bezawaryjne funkcjonowanie sieci kanalizacyjnych.

Pozostałe inwestycje zostały wykonane w gminach: Bytom Odrzański, Dąbie, Górzycy, Gubin, Kargowa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Lubrza, Łagów, Łęknica, Małomice, Międzyrzecz, Pszczew, Siedlisko, Sława, Strzelce Krajeńskie, Szczaniec, Szprotawa, Szlichtyngowa, Świdnica, Torzym, Trzebiel, Witnica oraz Żary.

M.in.: ZGK Sp. z o.o. w Kargowej otrzymał 5,2 miliona zł. Spółka przeznaczy dotację na przebudowę stacji uzdatniania wody we wsi Smolno Wielkie. Ponadto wybudowana zostanie sieć kanalizacyjna w Wojnowie. 5 milionów zł otrzymały: Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o., która przeznaczy fundusze na budowę kanalizacji w m. Konradowo i sieci wodociągowej w m. Przyczyna Dolna oraz ZWiK Sp. z o.o. w Sławie, który planuje budowę kanalizacji i przebudowę wodociągu w m. Krzepielów.

GWS 2.2 Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków.

W gminie wiejskiej Brzeźnica wybudowano lokalną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 20m³/d. Władze gminy Bytom Odrzański zmodernizowały oczyszczalnię ścieków we wsi Tarnów Bycki oraz w gminie wiejskiej Bycki. Przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne w Gorzowie Wielkopolskim zajmuje się pracami serwisowymi oczyszczalni ścieków oraz na bieżąco konserwacją. Przy oczyszczalni ścieków w Gorzowie Wielkopolskim zostały też dobudowane sieć wody technologicznej do budynku „krat”. W Górzycy został przeprowadzony serwis wirówki i dmuchaw przy oczyszczalni ścieków oraz zakup paneli sterowniczych. Władze gminy wiejskiej Gubin zleciły budowę oczyszczalni ścieków wraz z wylotami i siecią kanalizacji grawitacyjnej w miejscowości Grabice. W gminach Lipinki Łużyckie, Nowa Sól, Międzyrzecz, Strzelce Krajeńskie oraz Szczaniec zostały wybudowane bądź zmodernizowane oczyszczalnie ścieków. W Zielonej Górze został zrealizowany projekt "Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra - Etap V". Zadanie obejmowało budowę magazynu do składowania awaryjnego osadów. Wszystkie przedstawione zadania i prace zostały wykonane w 2022 r.

GWS 2.3 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie podłączenie do sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadnione ekonomicznie.

W ciągu 2022 r. zostało przeprowadzonych wiele zadań i dofinansowań w celu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Gminy, które udzieliły dofinansowań bądź wykonały inne zadania:

- Dąbie: 18 dotacji na przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- Gubin: 83 dotacji na przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- Jasień: dotacje udzielone (brak konkretnych informacji),
- Kargowa: 4 dotacje,
- Kostrzyn nad Odrą: w 2022 r. zmniejszyła się ilość przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie miasta. Było to związane z przyłączeniem nieruchomości do nowych odcinków kanalizacji sanitarnej,
- Kożuchów: budowa przydomowej oczyszczalni na nieczystości ciekłe miała miejsce na terenie gminy Kożuchów w Podbrzeziu Dolnym, Kolonia Górska oraz we wsi Mirocin Dolny. Szczelny zbiornik na nieczystości ciekłe został wybudowany we wsi Bielice,
- Lubniewice: oczyszczalnie wykonane przez prywatnych inwestorów,
- Lubusko: 22 dotacje,
- Maszewo: 15 dotacji,
- Przytoczna: 1 dotacja,
- Siedlisko: 1 dotacja,
- Słońsk: 10 dotacji,

- Sulechów: zadanie polegało na dofinansowaniu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Sulechów, których nieruchomości położone są poza terenami, na których planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej stosownie do ustaleń wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych obowiązującego na terenie Gminy Sulechów lub których podłączenie do istniejącej sieci kanalizacyjnej jest technicznie bądź ekonomicznie nieuzasadnione,
- Sulęcín: remont wraz z przebudową budynku oczyszczalni ścieków oraz montaż nowej technologii oczyszczalni ścieków w ramach zadania pn. Budowa nowej oczyszczalni ścieków na potrzeby DPS Tursk,
- Torzym: władze zatwierdziły uchwałę nr XXIX/217/22 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 01.03.2022 r. W sprawie określenia zasad udzielania z budżetu gminy dotacji celowej na dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Torzym,
- Trzebiel: prowadzono program dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Wschowa: indywidualne inwestycje mieszkańców.

GWŚ 2.4 Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gminy prowadzą ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w formie elektronicznej. Są też prowadzone weryfikacje zgłoszeń nowych zbiorników i przydomowych oczyszczalni, a rejestry są na bieżąco aktualizowane. Gminy które prowadzą opisywane zadanie to: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bojadła, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Jasień, Kargowa, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Pszczew, Rzepin, Sława, Słońsk, Sulechów, Szczaniec, Szprotawa, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań oraz Żary. Wpisy są prowadzone w sposób ciągły, w czasie całego roku.

Zadania dodatkowe. Projekty realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020**Tabela 24. Projekty obszaru interwencji GWŚ realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego**

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Budowa kanalizacji deszczowej na os. Czarkowo w ul. Łężycy - Budowlanych w Zielonej Górze	1 252 356	769 952	ZIELONOGÓRSKIE WODOCIĄGI I KANALIZACJA SP. Z O. O.	zakończono
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Słubice	64 626 932	32 026 816	ZAKŁAD USŁUG WODNO-ŚCIEKOWYCH SPÓŁKA Z O. O.	zakończono
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Gorzowie Wlkp.	14 289 996	7 408 907	PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O.	zakończono
Uzupełnienie systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz poprawa efektywności energetycznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gorzowie Wlkp.	60 068 946	31 154 749	PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O.	zakończono
Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra – Etap IV	76 974 437	39 108 881	ZIELONOGÓRSKIE WODOCIĄGI I KANALIZACJA SP. Z O. O.	zakończono
Uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi na obszarze Aglomeracji Zielona Góra - Etap I	68 823 685	47 772 477	ZIELONOGÓRSKIE WODOCIĄGI I KANALIZACJA SP. Z O. O.	w trakcie
Zagospodarowanie wód opadowych na terenie Miasta Gorzowa Wlkp. - Etap I	81 539 292	68 728 367	MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI	w trakcie
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Międzyrzecz z zapewnieniem wysokiej efektywności eksploatacyjnej systemu wodno-ściekowego oraz jego adaptacji do zmian klimatu	80 549 150	41 491 613	MIEDZYRZECKIE PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O.	w trakcie
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława	138 615 678	71 240 979	ZAKŁAD WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SŁAWA" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	w trakcie
Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w aglomeracji Koźuchów – ETAP II	39 509 014	20 593 112	PRZEDSIĘBIORSTWO USŁUG KOMUNALNYCH "USKOM" SP. Z O.O.	w trakcie
Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Sulęcinie wraz z modernizacją sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w aglomeracji Sulęcin	51 007 764	24 604 232	GMINA SULĘCIN	w trakcie
Gospodarka ściekowa na terenie aglomeracji Zielona Góra – Etap V	101 547 727	50 009 478	ZIELONOGÓRSKIE WODOCIĄGI I KANALIZACJA SP. Z O. O.	w trakcie
SUMA:	778 804 977,87	434 909 564	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.6 Zasoby geologiczne (ZG)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 5 zadań środowiskowych w ramach celu ZG.1.

Tabela 25. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby geologiczne

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(ZG) ZASOBY GEOLOGICZNE – Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi			
Kierunek interwencji: ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.			
ZG.1.1.	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin ze złóż.	PIG-PIB, OUG	↔
ZG.1.2.	Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne.	Zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	↔ ↓
ZG.1.3.	Wydawanie koncesji na wydobycie kopalin ze złóż oraz ich kontrola.	SP, OUG, MŚ, UMWL	↔
ZG.1.4.	Kontrole w ramach nadzoru nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopalinę objętą prawem własności nieruchomości gruntowej.	OUG, UMWL	↔
ZG.1.5.	Współpraca w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem kopalin i ich ochrony przed trwałym zainwestowaniem niegórniczym.	OUG	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru ZG:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: świebodziński, wschowski, słubicki, strzelecko-drezdenecki, zielonogórski, krośnieński, międzyrzecki

miasta i gminy: Nowa Sól

inne instytucje realizujące działania: OUG, PIG-PIB, UMWL

5.6.1 ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

ZG.1.1. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin ze złóż.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 ze zm.), Dyrektor OUG w Poznaniu prowadził postępowania związane z nielegalnym wydobywaniem kopalin tj.: analiza dokumentacji dotyczących zgłoszeń prowadzenia nielegalnego wydobywania kopalin, oględziny terenu wskazanego w zgłoszeniach, prowadzenie postępowania wyjaśniającego, naliczenie opłaty prowadzonej działalności za umorzenie prowadzonego postępowania lub brak wszczęcia postępowania (powiat świebodziński, wschowski, słubicki, strzelecko-drezdenecki, zielonogórski, krośnieński, międzyrzecki). W 2022 r. wydano dwie decyzje dotyczące nielegalnej eksploatacji.

ZG.1.2. Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

ZG.1.3. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż oraz ich kontrola.

W 2022 r. Marszałek Województwa Lubuskiego (MWL) wydał 10 decyzji w sprawie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż znajdujących się we właściwości MWL, które dotyczyły: udzielenia koncesji (3), zmiany koncesji (4) oraz wygaszenia koncesji (3).

ZG.1.4. Kontrole w ramach nadzoru nad ruchem zakładów górniczych wydobywających kopalinę objętą prawem własności nieruchomości gruntowej.

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych m.in. w zakresie bezpieczeństwa prowadzonych robót podczas eksploatacji złóż lub likwidacji zakładów górniczych, zgodności prowadzonych robót górniczych z planem ruchu, ewidencji zasobów złóż oraz zagadnień ochrony środowiska. W ramach powyższego zadania OUG przeprowadził 33 kontrole na terenie województwa lubuskiego.

ZG.1.5. Współpraca w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem kopalin i ich ochrony przed trwałym zainwestowaniem niegórnym.

Działania dotyczące projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin obejmowały opiniowanie rozwiązań przyjętych w projekcie w zakresie zagospodarowania terenów górniczych. W ramach ww. zadania w 2022 r. OUG wydał 6 postanowień (w tym 1 negatywna) dotyczących zagospodarowania terenów pogórnich.

5.7 Gleby (GL)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 14 zadań środowiskowych w ramach celów: GL.1. – 7 celów szczegółowych, GL.2. – 4 cele szczegółowe, GL.3. – 3 cele szczegółowe.

Tabela 26. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji - Gleby

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GL) GLEBY – Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu			
Kierunek interwencji: GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.			
GL.1.1.	Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	IUNG w Puławach, GIOŚ, OSChR	↔
GL.1.2.	Monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji.	UMWL	↔ ↓
GL.1.3.	Wykonywanie badań jakości nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, wykonywanie badań zasobności gleb.	OSChR	↔
GL.1.4.	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w rolnictwie, w tym melioracje, retencja wodna oraz działania na rzecz scalania gruntów rolnych.	UMWL	↔ ↓
GL.1.5.	Ochrona terenów przyrodniczo-cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania.	JST, RDOŚ	↔
GL.1.6.	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnictwa, w tym	UMWL, JST, SP, ARIMR, LODR	↔

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
	ekologicznego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych.		
GL.1.7.	Realizacja działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.	LODR	↔
Kierunek interwencji: GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.			
GL.2.1.	Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	JST, SP, RDOŚ	↔
GL.2.2.	Przywracanie wartości przyrodniczych terenom poeksploatacyjnym.	SP, Zakłady wydobywcze, właściciele terenu	↓
GL.2.3.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.	RDOŚ, SP	↔
GL.2.4.	Wapnowanie gleb zakwaszonych.	JST, Właściciele terenu	↑
Kierunek interwencji: GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi.			
GL.3.1.	Zabezpieczenie istniejących osuwisk.	SP, JST, Właściciele gruntów	↔
GL.3.2.	Identyfikacja i monitoring terenów osuwiskowych.	PIG-PIB, SP	↔
GL.3.3.	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych.	JST	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru GL:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: nowosolski, gorzowski, sulęciński, wschowski, żarski, żagański

miasta i gminy: Gorzów Wlkp, Zielona Góra, Krzeszyce, Babimost, Czerwieńsk, Dąbie, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Lubniewice, Lubsko, Santok, Słońsk, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Zbąszynek

inne instytucje realizujące działania: UMWL, LODR

5.7.1 GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

GL.1.1. Prowadzenie monitoringu jakości gleb.

W ramach prowadzonego monitoringu jakości gleby i ziemi realizowany jest program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski", którego celem jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb użytkowanych rolniczo w wymiarze czasowym i przestrzennym. Program jest realizowany od 1995 r. w 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie GIOŚ. Środki na realizację programu pochodzą z NFOŚiGW. Ostatnie aktualnie dostępne dane z monitoringu pochodzą z 2020 r.

GL.1.2. Monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GL.1.3. Wykonywanie badań jakości nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, wykonywanie badań zasobności gleb.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GL.1.4. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej w rolnictwie, w tym melioracje, retencja wodna oraz działania na rzecz scalania gruntów rolnych.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GL.1.5. Ochrona terenów przyrodniczo-cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania.

Miasto Gorzów Wlkp. w ramach wykonania ww. zadania uwzględniło zapisy w MPZP, w którym wskazano obszary cenne przyrodniczo.

Miasto Zielona Góra zamieściło odpowiednie zapisy w MPZP dotyczące terenów zielonych oraz zapisy w uchwałach ustanawiających formy ochrony przyrody.

GL.1.6. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnictwa, w tym ekologicznego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych.

W celu realizacji zadania, LODR w danym roku przeprowadził 8 szkoleń z zakresu ekologii (m.in. zmiany w płatnościach do upraw ekologicznych, ochrona różnorodności biologicznej w warunkach produkcji rolnej) oraz opublikował 8 artykułów dotyczących rolnictwa ekologicznego (m.in. Utrzymanie żyzności gleby w gospodarstwie ekologicznym, Ochrona roślin w rolnictwie ekologicznym).

W Gminie Krzeszyce zorganizowano szkolenia dla rolników na temat ekologicznej hodowli bydła, prowadzone przez doradców organizacji rolniczych.

GL.1.7. Realizacja działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

W 2022 r. LODR przeprowadził szkolenia w zakresie nawożenia azotem i obowiązku posiadania planu nawożenia. Szkolenia przeprowadzono w miejscowościach Krzeszyce, Lubniewice, Żagań, Międzyrzecz, Sulęcín.

5.7.2 GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.**GL.2.1. Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi**

W 2022 r. w powiecie krośnieńskim prowadzono działania obejmujące kontrole terenów zanieczyszczonych, określenie kierunku rekultywacji i wydawanie decyzji o jej zakończeniu.

Starosta powiatu gorzowskiego wydał dwie decyzje o zakończeniu rekultywacji. Były to tereny przeznaczone pod kopalnię kruszywa naturalnego. W obu przypadkach teren został zrehabilitowany w kierunku rolnym. Powstał akwen pod hodowlę ryb oraz zbiornik wodny.

W gminie Babimost zrehabilitowano teren po byłym wyrobisku. Wykonano plantowanie terenu na dz. ew. nr 179, obręb Stare Kramsko oraz usunięto nieczystości.

W gminie Lubniewice prowadzony jest stały monitoring zrehabilitowanego składowiska odpadów, zlokalizowanego między Lubniewicami a Glisnem. Co pół roku przeprowadzane są badania m.in. gazów składowiskowych oraz osiadania terenu, które przekazywane są do WIOŚ.

GL.2.2. Przywracanie wartości przyrodniczych terenom poeksploatacyjnym.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

GL.2.3. Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, na podstawie art. 101c ustawy Prawo ochrony środowiska, prowadzi rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Starostowie dokonują identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu i sporządzają ich wykaz, który raz na dwa lata przekazują Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska. Starosta powiatu nowosolskiego wskazał następujący obszar: Hałda - ul. Piłsudskiego dz. nr 2/37 ob. 3, miasto Nowa Sól, ul. Brzozowa dz. nr 2/38, 2/71, 2/72, 2/100 ob. 3, miasto Nowa Sól.

GL.2.4. Wapnowanie gleb zakwaszonych.

W 2022 r. udzielono dotacji z budżetu Województwa Lubuskiego na zakup nawozów wapniowych przeznaczonych na użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej. Dotacja w kwocie 106 682 zł została przydzielona osobom fizycznym w gminach: Zbąszynek, Krzeszyce, Lubsko, Dąbie, Strzelce Krajeńskie.

5.7.3 GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi.**GL.3.1. Zabezpieczenie istniejących osuwisk.**

Na terenie miasta Zielona Góra funkcjonuje Miejski plan zarządzania kryzysowego. Niniejszy dokument jest wypełnieniem zapisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. *o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 122). Zawartość planu jest modyfikowana i udoskonalana stosownie do wdrażania nowych metod działania, wniosków ze szkoleń, ćwiczeń i rzeczywistych sytuacji kryzysowych. Plan zawiera:

- katalog zagrożeń i ocenę ryzyka wystąpienia zagrożenia,
- metodologię opracowania oceny ryzyka,
- charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń,
- zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych,
- zadania określone planami działań krótkoterminowych,
- monitorowanie zagrożeń.

GL.3.2. Identyfikacja i monitoring terenów osuwiskowych.

Monitoring terenów osuwiskowych prowadzony jest w ramach systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO). Projekt jest realizowany od 2006 r. przez PIG-PIB. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska do obowiązków Starosty należy obserwacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach. Zadanie zostało zrealizowane przez powiaty: sulęciński i nowosolski. Wykonano Mapy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy.

GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych.

W 2022 r. uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych MPZP zadeklarowała gmina Santok.

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 10 zadań środowiskowych w ramach celów: GO.1. – 4 cele szczegółowe, GO.2. – 1 cel szczegółowy, GO.3. – 2 cele szczegółowe, GO.4. – 1 cel szczegółowy, GO.5. – 2 cele szczegółowe.

Tabela 27. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(GO) GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa			
Kierunek interwencji: GO.1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami.			
GO.1.1.	Opracowanie i aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz tworzenie sprawozdań.	UMWL	↔
GO.1.2.	Tworzenie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami i ich weryfikacja.	JST	↔
GO.1.3.	Realizacja zadań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.	JST	↔
GO.1.4.	Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów.	WIOŚ	↔
Kierunek interwencji: GO.2. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi.			
GO.2.1.	Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującego selektywne zbieranie odpadów, w tym budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów oraz PSZOK.	JST, ZUK	↔
Kierunek interwencji: GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów.			
GO.3.1.	Wspieranie produkcji przyjaznej środowisku i przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w szczególności projektowanie i wdrażanie: niskoodpadowych technologii produkcji, efektywnych ekonomicznie i ekologicznych technologii odzysku, oraz unieszkodliwiania i przekształcania odpadów.	JST, ZUK	↔
GO.3.2.	Działania mające na celu propagowanie niemarnowania żywności.	JST, Organizacje pozarządowe	↔
Kierunek interwencji: GO.4. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.			
GO.4.1.	Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.	JST, Właściciele nieruchomości, Przedsiębiorstwa	↔
Kierunek interwencji: GO.5. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.			
GO.5.1.	Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	JST	↔
GO.5.2.	Identyfikowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów.	JST, LP	↑

Podmioty realizujące zadania obszaru GO:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

miasta i gminy: Babimost, Bojadła, Brody, Bytnica, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Górzycy, Gubin,

Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Koźuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Przewóz, Pszczew, Rzepin, Santok, Słońsk, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Szlichtyngowa, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań, Żary

przedsiębiorstwa realizujące działania: ZUK

inne instytucje realizujące działania: UMWL, Inneko Sp. z o.o., RDLP w Zielonej Górze, WIOŚ w Zielonej Górze, ZC MG-6, ZC MG-8, ZC MG-9

5.8.1 GO.1. Monitorowanie gospodarki odpadami i kontrola postępowania z odpadami.

GO.1.1. Opracowanie i aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz tworzenie sprawozdań.

Do sporządzenia Sprawozdania WPGO dla woj. lubuskiego przystąpiono w 2023 r.

GO.1.2. Tworzenie sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami i ich weryfikacja.

Co roku dokonywana jest analiza stanu gospodarki odpadami zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Podmioty wpisane do rejestru działalności regulowanej odbierający i zbierający odpady komunalne oraz prowadzący punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) sporządzają sprawozdania do 31 stycznia danego roku. Gmina analizuje ich poprawność i na tej podstawie sporządza sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Do 31 marca każdego roku gminy przekazują Marszałkowi Województwa oraz WIOŚ sprawozdanie z zakresu gospodarowania odpadami.

Sprawozdanie ma na celu pokazanie aktualnego stanu gospodarki odpadami w województwie oraz zawiera informacje dotyczące realizacji postanowień tych planów, ocenę stanu gospodarki odpadami, ocenę stanu realizacji zadań oraz osiągnięcia celów. W wyniku sporządzenia sprawozdania społeczeństwo jest poinformowane o stanie gospodarki odpadami na terenie gminy lub miasta.

GO.1.3. Realizacja zadań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Zadanie realizowały JST i ZC MG-8 w Gorzowie Wlkp., Zielonej Górze i 16 gminach: Bytnica, Czerwieńsk, Drezdenko, Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Lubrza, Międzyrzecz, Niegosławice, Pszczew, Słonk, Sulechów, Szczaniec, Szprotawa, Torzym, Trzebiel i Żagań.

Główne cele projektu:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów przy wzroście gospodarczym województwa,
- zwiększenie udziału recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- zapobieganie mieszanii selektywnie zebranych odpadów szczególnie w czasie ich gromadzenia i transportu,
- podział systemu selektywnego zbierania i odbierania na następujące frakcje odpadów komunalnych:
 - papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma itd.),
 - odpady opakowaniowe ze szkła, tworzywa sztuczne i metale,
 - odzież i tekstylia z materiałów naturalnych,
 - zużyte baterie i akumulatory,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - przeterminowane leki, chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe itd.),
 - meble i inne odpady wielkogabarytowe,
 - odpady budowlano-remontowe.

W 2022 r. odebrano o 30% więcej odpadów zebranych selektywnie i o 20% więcej masy tych odpadów zostało przygotowane do recyklingu w stosunku do 2021 r. Przeprowadzono akcje ekologiczne polegające na przekazaniu przez uczestnika 10 kg odpadów w postaci makulatury, opakowań PET, metali lub 20 kg szkła, za które otrzymywał sadzonkę drzewka. Przeprowadzono także pogadanki promujące segregację odpadów oraz ograniczenie ich wytwarzania.

Zakres przedsięwzięcia obejmował także rozbudowę i modernizację PSZOK Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Zielonej Górze. (Oddany do użytku w marcu 2021 r.) oraz budowę instalacji MBP. ZGK Sp. z o.o. uzyskał decyzję środowiskową na realizację instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. Opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy dot. w/w instalacji. Spółka zleciła opracowanie Studium Wykonalności wraz z analizą finansową oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie inwestycji z NFOŚiGW.

W 2019 r. Związek Celowy Gmin MG-6 złożył wniosek do UMWL o dofinansowanie projektu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej 2 – 5 i 9 oraz Działania 1.3 Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020. Tytuł projektu: Budowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych na terenie gmin – uczestników Związku Celowego Gmin MG-6 z elementami uzupełniającymi. Przedsięwzięcie polega na zaprojektowaniu, budowie oraz wyposażeniu 7 PSZOK po jednym dla Gmin: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn i Santok oraz 2 dla Miasta Gorzów Wlkp. Elementem uzupełniającym będzie budowa pojemników podziemnych i 8 pojemników półpodziemnych zlokalizowanych w Gorzowie Wlkp oraz budowa 40 obudów pojemników na gminach wiejskich - zgodnie z kierunkami działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadów podejmowanych dla osiągnięcia celów (WPGO) w inwestycje polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury technicznej w zakresie selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych.

Umowa na dofinansowanie niniejszego projektu została podpisana w 2020 r., całkowita wartość projektu wynosi 8 511 885,67 zł brutto. Dofinansowanie w wysokości 5 105 382,38 zł.

GO.1.4. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów.

Zadanie realizowane przez WIOŚ w Zielonej Górze i gminie Nowe Miasteczko. Projekt dotyczyło zawarcia związku międzygminnego "EKO-PRZYSZŁOŚĆ" w gminie Nowe Miasteczko oraz kontroli w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów. Związek międzygminny zajmuje się odbiorem odpadów selektywnych oraz zmieszanych, dodatkowo 2 razy do roku prowadzona jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

W 2022 r. przeprowadzono 141 kontroli zakładów w zakresie przestrzegania wydawanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów. W rezultacie nastąpiła poprawa przestrzegania przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska u podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów oraz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie odpadów.

5.8.2 GO.2. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi

GO.2.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi obejmującego selektywne zbieranie odpadów, w tym budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów oraz PSZOK.

Zgodnie z ustawą o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. 2022 poz. 2519 z późn. zm.) gminy realizują zadania związane gospodarką odpadami na ich terenie. Zadanie obejmuje prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi (odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych pochodzących z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych; koszty administracyjne) oraz sporządzanie rocznej analizy z systemu gospodarki odpadami obejmującej również selektywną zbiórkę odpadów. Analiza sporządzana jest zgodnie z zapisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.

W ramach realizacji umowy zawartej z Miastem Zielona Góra udostępniane są dla mieszkańców pojemniki i worki do selektywnej zbiórki odpadów, które zgodnie z określoną częstotliwością wynikającą z Regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie są odbierane, sortowane i przekazywane do recyklingu. Systemem zagospodarowania odpadów objęto 140 000 mieszkańców oraz wybudowano obiekt służący przygotowaniu odpadów do ponownego użycia.

Gmina Sulechów od lipca 2013 r. prowadzi system gospodarki odpadami komunalnymi poprzez podjęcie stosownych uchwał wymaganych przepisami prawa, wskazującymi obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Dodatkowo na bieżąco wprowadzane są przedsięwzięcia, które wymaga ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina Sulechów nie posiada instalacji ani nie partycypuje w kosztach budowy instalacji komunalnej oraz PSZOK.

Od stycznia 2020 r. na terenie gminy Żagań o statusie miejskim obowiązuje selektywna zbiórka odpadów wielkogabarytowych, szkła, zużytych opon, odpadów pochodzenia elektrycznego, zużytego sprzętu AGD itp. Nieruchomości wyposażone są w kolorowe pojemniki i worki. Na terenie miasta funkcjonuje PSZOK.

Gmina Szlichtyngowa podpisała umowę ze związkiem międzygminnym "Eko Przyszłość" z Nowej Soli. Związek międzygminny zajmuje się odbiorem odpadów selektywnych oraz zmieszanych, dodatkowo 2 razy do roku prowadzona jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

W gminie Torzym przedsięwzięcie objęło prowadzenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w formie elektronicznej. Pracownicy Urzędu Miejskiego w dziale gospodarki odpadami zajmują się: przyjmowaniem deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, organizowaniem odbierania odpadów komunalnych od właścicieli, poszerzaniem informacji o prawidłowym segregowaniu odpadów. Mieszkańcom przekazywane są broszurki informacyjne o prawidłowej segregacji każdej frakcji odpadów. Obywatele gminy zostali zwolnieni z części opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku posiadania przydomowego kompostownika. Mieszkańcom posiadającym przydomowy kompostownik przysługuje ulga w wysokości 5 zł w opłacie za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Przedsięwzięcie zrealizowane zostało przy pomocy Rządowego Funduszu POLSKI ŁAD: Program Inwestycji Strategicznych; „Eko przyszłość” oraz P.K. PEKOM S.A., ul. Św. Brata Alberta 8, 68-200 Żary, która wykonała zadanie odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych oraz prowadziła PSZOK w gminie Żary.

W latach 2022-2023 przygotowano i ogłoszono postępowanie przetargowe pod nazwą: Opracowanie wstępnego studium wykonalności dla projektu pn. „EKOCIEPŁOWNIA MIEJSKA INNEKO”. Wg Planu Inwestycyjnego stanowiącego załącznik do Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026, planowana moc przerobowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów wyniesie 150 000 – 200 000 Mg/rok. Inwestor planuje przetwarzać w instalacji głównie odpady z gr. 15, 19 i 20 poza zmieszanymi odpadami komunalnymi.

5.8.3 GO.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów.

GO.3.1. Wspieranie produkcji przyjaznej środowisku i przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w szczególności projektowanie i wdrażanie: niskoodpadowych technologii produkcji, efektywnych ekonomicznie i ekologicznych technologii odzysku, oraz unieszkodliwiania i przekształcania odpadów.

Zadanie realizowane przez ZUK w Zielonej Górze, miasto Zielona Góra oraz gminy: Nowe Miasteczko, Krzeszyce, a także związek międzygminny "EKO-PRZYSZŁOŚĆ" w gminie Nowe Miasteczko.

W Zielonej Górze w latach 2024-2026 odbędzie się budowa instalacji MBP (ul. Wrocławska 73). ZGK Sp. z o.o. uzyskał decyzję środowiskową na realizację instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. Opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy dot. w/w instalacji. Spółka zleciła opracowanie Studium Wykonalności wraz z analizą finansową oraz przygotowanie wniosku o dofinansowanie inwestycji z NFOŚiGW.

GO.3.2. Działania mające na celu propagowanie niemarnowania żywności.

Miasto Zielona Góra oraz gminy: Drezdenko, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Wschowa podjęły się działań mających na celu propagowanie niemarnowania żywności.

W gminie Drezdenko w 2022 r. realizowano zadania w związku z programem "Trzymaj formę", który adresowany jest do uczniów kl. VI, VII, VIII zainteresowanych zdobyciem i pogłębieniem wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia uwzględniając tematy zbilansowanej diety, aktywności fizycznej i racjonalnego wykorzystywania produktów żywnościowych. Program zrealizowano poprzez zajęcia z wychowawcą, prezentacje multimedialne, przygotowanie do realizacji zagadnień, w klasach I-III konkursy rysunkowe.

Stowarzyszenie Katolicka Wschowa postawiło lodówkę społeczną. Lodówka społeczna usytuowana jest przy ul. Garbarskiej we Wschowie i zapobiega marnowaniu żywności.

Na terenie Miasta Zielona Góra funkcjonują 3 jadłodzielnie. Znajdują się na ul. Moniuszki, na os. Zacisze i na os. Pomorskim. Mieszkańcy miasta mogą przynosić tam nieprzetworzone, zdatne do spożycia jedzenie.

5.8.4 GO.4. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

GO.4.1. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

W 2022 r. zadanie było realizowane przez miasto Zielona Góra oraz gminy: Drezdenko, Gubin, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Łęknica, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Pszczew, Słonisk, Strzelce, Krajeńskie, Szlichtyngowa, Szprotawa, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wymiarki, Żagań, Żary. W 2022 r. na terenie miast i gmin woj. lubuskiego była prowadzona realizacja zadania polegająca na usuwaniu azbestu.

Dzięki udziałowi w Programie Priorytetowym NFOŚiGW pod nazwą: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” w 2022 r. udało się odebrać i unieszkodliwić 15,64 Mg odpadów pochodzących z nieruchomości na terenie miasta Żagań. Prace polegające na demontażu i usunięciu szkodliwych elementów przeprowadzono na terenie 10 nieruchomości w Żaganiu, a całkowity koszt usunięcia wyrobów azbestowych wyniósł 13 011,84 zł. Dotację na realizację zadania Gmina otrzymała z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze. Środki na dotację pochodzą w 60% z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie tj. 4 598,16 zł oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze tj. 3 065,44 zł, co stanowiło łącznie kwotę 7 663,60 zł. W ramach tego samego programu Gmina Żary o statusie miejskim otrzymała w 2022 r. dotację na dofinansowanie zadania pn.: „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary o statusie miejskim”. O dofinansowanie mogły się ubiegać: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy, jednostki organizacyjne z terenu miasta Żary. W ramach realizowanego zadania z terenu Gminy Żary o statusie miejskim usunięto łącznie 4,51 Mg wyrobów zawierających azbest. W związku z przystąpieniem Gminy Pszczew do zadania pn. „Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Pszczew w roku 2022” o udzielenie dotacji na wykonanie zadania polegającej na usunięciu wyrobów zawierających azbest rozpatrzono wnioski o udzielenie dofinansowania na wykonanie zadania polegającego na demontażu, odbiorze, transporcie i utylizacji wyrobów zawierających azbest składali właściciele nieruchomości, a łączna ilość azbestu wynikająca ze złożonych wniosków to 2511 m² (37,67 Mg).

Gmina Witnica udzieliła dotacji na działania związane z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem materiałów zawierających azbest. W 2022 r. podpisano 6 umów i dzięki temu dofinansowano usunięcie 9,5 tony wyrobów zawierających azbest.

Przeprowadzono zadanie pn. „Demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Drezdenko”, na realizację którego otrzymano dotację w ramach Programu Priorytetowego NFOŚiGW na lata 2019 –2023. Łącznie unieszkodliwiono 52,18 Mg (3461,50 m²) odpadów zabierających azbest. Usunięto 31,30 Mg (2072,47 m²) azbestu bez demontażu oraz 20,88 Mg (1389,03 m²) azbestu z demontażem. Azbest został usunięty z 28 nieruchomości (9 z demontażem, 19 luzem). Koszt usunięcia azbestu wyniósł 41 703,12 zł brutto. Dotacja wyniosła 14 610,40 zł. W 2022 r. Gmina Drezdenko otrzymała dotację w formie refundacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dla przedsięwzięcia „Usuwanie folii rolniczych siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag”. W ramach zawartej umowy na wykonanie usługi w zakresie ważenia, odbioru i transportu do miejsca odzysku lub unieszkodliwiania zebrano 24,55 Mg odpadów.

Przedsięwzięcie zrealizowane było przy pomocy funduszy NFOŚiGW i WFOŚiGW w Zielonej Górze, PPHU AZ-Trans Agnieszka Zygmantowska z Czarnej Wsi, EKO 24 Barbara Plewko, Promarol-Plus Sp. z o.o.

5.8.5 GO.5. Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami.

GO.5.1. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych

Projekt realizowany przez Gorzów Wlkp., Zieloną Górę oraz 25 gmin: Bytnica, Dobiegniew, Górzycza, Gubin, Jasień, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubniewice, Lubrza, Lubusko, Łagów,

Łęknica, Niegosławice, Nowe Miasteczko, Pszczew, Słońsk, Sulechów, Szczaniec, Torzym, Trzebiel, Witnica, Wymiarki, Zbąszynek, Żagań, Żary. W 2022 r. weszła w życie obowiązkowa segregacja odpadów komunalnych, kontrola poprawności segregacji u źródła oraz przekazywanie odebranych odpadów komunalnych do Zakładu Przetwarzania Odpadów.

Zgodnie z zapisem art. 3b ust. 1 pkt 1 ustawy o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. 2022 poz. 2519 z późn. zm.), w 2022 r. gminy były obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 25% wagowo. Gmina Gubin uzyskała poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu - 23,52%. Gmina Lipinki Łużyckie osiągnęła poziom przygotowania w wysokości 30,68%. W 2022 r. gmina Lubniewice terminowo złożyła sprawozdanie z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi (do 31 marca każdego roku). i osiągnęła poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych (19,70%). Osiągnięty przez Gminę Torzym poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w 2022 r. wyniósł 14,71%. Gmina Żary osiągnęła poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wyniósł 31,25%.

GO.5.2. Identyfikowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów.

Projekt realizowany w 2022 r. przez RDLP i LP w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze oraz gminy: Drezdenko, Gubin, Jasień, Kostrzyn nad Odrą, Kożuchów, Lipinki Łużyckie, Lubusko, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Santok, Słońsk, Słubice, Szprotawa, Świdnica, Wymiarki, Żagań i Żary.

Zadanie obejmowało ustalenie lokalizacji miejsc składowania oraz miejsc potencjalnego składowania odpadów (nielegalne dzikie wysypiska śmieci, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych) oraz wymianę informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, tj.: JST, RDLP w Zielonej Górze, WIOŚ w Zielonej Górze, a także Straż Leśną w zakresie bezprawnego korzystania z lasu (zaśmiecanie terenów leśnych). Stwierdzone przypadki nadużyć w opisywanym zakresie były przekazywane wg właściwości do Policji i Prokuratury.

W 2022 r. prowadzone były przeglądy terenów miast i gmin pod względem lokalizacji dzikich wysypisk. Gmina Drezdenko wyłoniła najkorzystniejszą ofertę cenową i podpisała umowę z PGKiM Sp. z o.o. w Drezdenku na likwidację dzikich wysypisk śmieci zlokalizowanych na terenie gminy. W ramach zawartej umowy skierowano do ww. przedsiębiorstwa dziewięć zleceń na likwidację nielegalnych składowisk odpadów zlokalizowanych na terenie naszej gminy. Trzy dzikie wysypiska zostały zlikwidowane na terenie gminy Drezdenko pozostałe na terenie miasta Drezdenka. Na terenie miasta Gubina w 2022 r. zlikwidowano 5 dzikich składowisk odpadów. Łączna ilość wywiezionych odpadów wyniosła 159,06 Mg.

Na terenie miasta Gorzów Wlkp. zebrano i wywieziono odpady ze wskazanych nielegalnych składowisk powstałych na terenach nieruchomości. Zakres prac obejmował w szczególności likwidację dzikich wysypisk poprzez zebranie, załadunek i wywiezienie nagromadzonych odpadów zgodnie z przepisami oraz uporządkowanie terenu po likwidacji dzikiego wysypiska. W ramach zadania usunięto odpady z działki nr 485 w miejscowości Świdnica. Na działce znajdowały się odpady zgromadzone w bliżej nieokreślonym okresie w ilości ok. 400 Mg w postaci gruzu, zmieszanych odpadów z betonu, gruzu ceglanego i materiałów ceramicznych oraz ziemia i kamienie. Niezanieczyszczona ziemia została wykorzystana do makroniwelacji terenu po usunięciu odpadów.

W mieście Zielona Góra, w ramach likwidacji nielegalnych składowisk odpadów przyjmowane są zgłoszenia m.in. przez mieszkańców poprzez udostępnioną aplikację „Kiedy Wywóz” oraz

uruchomioną całodobowo infolinię, na którą można dokonać zgłoszenia miejsca dzikiego wysypiska. Poprzez aplikację można zrobić i wysłać zdjęcie nielegalnego składowiska wraz z jego lokalizacją, następnie następuje ich weryfikacja pod kątem właściciela gruntu, na którym znajdują się odpady i w przypadku terenu miejskiego następuje likwidacja dzikiego wysypiska. W 2022 r. usunięto 32 nielegalne składowiska odpadów.

Zadania dodatkowe. Projekty realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020

Tabela 28. Projekty obszaru interwencji GO realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych dla Krosna Odrzańskiego	4 308 552	2 499 816	GMINA KROSNO ODRZAŃSKIE	w trakcie
Rozbudowa i modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Zielonej Górze	3 448 463	2 311 935	ZAKŁAD GOSPODARKI KOMUNALNEJ SP. Z O.O.	zakończono
Budowa kompostowni selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz kompostowni odpadów ulegających biodegradacji na działce 154, obręb Chróścik.	4 348 078	3 064 373	INNEKO SP. Z O.O.	zakończono
SUMA:	12 105 093,57	7 876 125	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.9 Zasoby przyrodnicze (ZP)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 30 zadań środowiskowych w ramach celów: ZP.1. – 17 celów szczegółowych, ZP.2. – 6 celów szczegółowych, ZP.3. – 7 celów szczegółowych.

Tabela 29 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(ZP) ZASOBY PRZYRODNICZE – Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Kierunek interwencji: ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.			
ZP.1.1.	Ochrona rzadkich chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny.	PN, PK, LP, RDOŚ, GDOŚ	→
ZP.1.2.	Realizacja zadań związanych z ochroną różnorodności biologicznej na terenach rezerwatów przyrody i obszarów sieci Natura 2000, w szczególności w zakresie hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych takich jak: 7110, 7140, 7230, 7150 oraz siedlisk kserotermicznych: 2330, 6120 oraz 6210.	RDOŚ	↔ →
ZP.1.3.	Realizacja zadań związanych z odtworzeniem populacji chronionych gatunków ryb.	GDOŚ, RDOŚ	↓
ZP.1.4.	Kontynuacja „Programu udroźnienia wód płynących dla celów rybactwa w województwie lubuskim na lata 2005- 2020”	RDOŚ, RZGW	↓
ZP.1.5.	Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych.	PN, LP	↔ ↓

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
ZP.1.6.	Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków.	RDOŚ, GDOŚ, LP, ZPK	↔
ZP.1.7.	Wdrażanie działań mających na celu ochronę siedlisk.	RDOŚ, LP	→
ZP.1.8.	Ocena krajobrazów oraz systemu ochrony przyrody poprzez m. in. weryfikację obecnych form ochrony przyrody, ich wpływu na kształtowanie krajobrazu, określenie rekomendacji i wniosków dla ochrony krajobrazów priorytetowych jak i form ochrony przyrody.	UMWL	→
ZP.1.9.	Określenie zagrożeń m. in. dziedzictwa przyrodniczego, fizjonomii krajobrazu.	UMWL	→
ZP.1.10.	Tworzenie planów ochrony dla PN, PK, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody.	Dyrekcja PN, ZPK, RDOŚ	→
ZP.1.11.	Kształtowanie i utrzymanie sieci korytarzy ekologicznych.	JST, RDOŚ, RDLP	→
ZP.1.12.	Budowa przejść dla zwierząt jako korytarze migracyjne przy ciągach komunikacyjnych.	ZD	→
ZP.1.13.	Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zapisów dot. zapewnienia ciągłości przebiegu korytarzy ekologicznych, odpowiedniego zagospodarowania korytarzy ekologicznych oraz terenów wokół istniejących przejść dla zwierząt.	JST	↔ ↑
ZP.1.14.	Przyjęcie i realizacja zadań wynikających z Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego.	DLP, UMWL	↑
ZP.1.15.	Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów poprzez określenie ich cech przyrodniczych i kulturowych.	UMWL	↑
ZP.1.16.	Przeprowadzenie syntezy krajobrazów i określenie ich cech syntetycznych w kierunku oceny krajobrazów występujących w województwie.	UMWL	↑
ZP.1.17.	Ułatwienie i wspieranie współpracy transgranicznej oraz promocja obszaru polsko – niemieckiego transgranicznego Geoparku Łuk Mużakowa.	UMWL	↓
Kierunek interwencji: ZP.2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury.			
ZP.2.1.	Zwiększenie udziału zieleni w miastach m.in. poprzez tworzenie parków, skwerów, parków kieszonkowych, zielonych ścian, dachów i wiat przystankowych.	JST, ZN	→
ZP.2.2.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych możliwości powiększania terenów zielonych, w tym tworzenia parków i skwerów.	JST	↔ ↑
ZP.2.3.	Tworzenie łąk kwietnych, ogrodów społecznych, domków dla dzikich zwierząt i owadów.	JST, ZN	↑
ZP.2.4.	Konserwacja pomników przyrody i zabytkowych obiektów parkowych.	JST, ZN	↑
ZP.2.5.	Ograniczenie negatywnego oddziaływania antropogenicznego wynikającego z turystycznego udostępniania obszarów chronionych.	UMWL, LP, PN, PK, JST, SP	↔ ↑
ZP.2.6.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi.	LP, JST	↑
Kierunek interwencji: ZP.3. Ochrona lasów.			
ZP.3.1	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych, w tym ochrona	PN, LP	↔

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
	gatunkowa, realizacja zadań w planach ochrony oraz ochrona bioróżnorodności.		
ZP.3.2	Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci) oraz modernizacja infrastruktury przeciwpożarowej.	LP, JST	→
ZP.3.3.	Realizacja zadań wynikających z Planu urządzenia lasu.	PN	↓
ZP.3.4.	Eliminacja gatunków inwazyjnych.	UMWL, LP, RDOŚ, JST	↔
ZP.3.5.	Ograniczenie do minimum wycinki drzew celem zmiany użytkowania gruntu.	JST	↔
ZP.3.6.	Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej.	PN, PK, LP	↑
ZP.3.7.	Wykonywanie ekspertyz dendrologicznych.	UMWL	↓

Podmioty realizujące zadania obszaru ZP:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: żarski

miasta i gminy: Babimost, Brody, Czerwieńsk, Lipinki Łużyckie, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Rzepin, Santok, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Świdnica, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zbąszynek, Zielona Góra, Żagań, Żary, Szlichtyngowa

inne instytucje realizujące działania: UMWL, GDDKiA, Drawieński PN, PN Ujście Warty, RDLP w Zielonej Górze, RDOŚ, ZDW w Zielonej Górze, ZPK

5.9.1 ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

ZP.1.1 Ochrona rzadkich chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny.

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego wykonano monitoring siedlisk torfowiskowych oraz gatunków z nimi związanymi będących przedmiotem zainteresowania. Ponadto prowadzono monitoring storczyków z rodzaju *Dactylorhiza*. Na terenie Parku Narodowego Ujście Warty prowadzono szereg działań między innymi:

- monitoring przyrodniczy,
- odtwarzanie stanowisk lęgowych ptaków,
- ochrona wydm śródlądowych, muraw kserotermicznych i eutroficznych starorzeczy,
- utrzymanie siedlisk trzęślicowych,
- teledetekcje przy zastosowaniu nalogów lotniczych, mających na celu inwentaryzację botaniczną, klasyfikację siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, określenie kondycji roślinności, określenie skuteczności prowadzonych działań z zakresu ochrony czynnej na terenie Parku, określenie stopnia sukcesji wtórnej, określenie rozprzestrzenienia gatunków inwazyjnych.

RDLP w Zielonej Górze realizowało także czynną ochronę rzadkich i ginących gatunków zwierząt na terenach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe w ramach projektu OPL-

Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych. ZPK prowadził działania związane czynną ochroną nietoperzy (wywieszanie budek) w ŁSPK, bociana białego w PKUW oraz popielicy szarej w GoPK.

ZP.1.2. Realizacja zadań związanych z ochroną różnorodności biologicznej na terenach rezerwatów przyrody i obszarów sieci Natura 2000, w szczególności w zakresie hydrogenicznym siedlisk przyrodniczych takich jak: 7110, 7140, 7230, 7150 oraz siedlisk kserotermicznych: 2330, 6120 oraz 6210.

W ramach realizacji analizowanego zadania RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim wykonał następujące działania:

- na terenie rezerwatu przyrody Gorzowskie Murawy leżącym w granicach obszaru Natura 2000 Murawy Gorzowskie PLH080058 usuwano naloty drzew i krzewów ze szczególnym uwzględnieniem gatunków obcych. Opisane działania były prowadzone w ramach projektu: pn. „Ochrona wartości przyrodniczych na terenach objętych ochroną prawną na terenie województwa lubuskiego”,
- prowadzono działania z zakresu ochrony czynnej siedliska przyrodniczego o kodzie 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Schuechzeria- Caricerea*), w ramach realizacji zapisów planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 oraz siedlisk przyrodniczych o kodach 7110, 7140 i 7150 w ramach realizacji zapisów planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Diabelski Staw koło Radomicka PLH080056. Wymienione działania prowadzone były w ramach realizacji projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”,
- opracowano ekspertyzy w zakresie oceny stanu ochrony oraz oceny wpływu zrealizowanych już działań ochronnych na siedlisko o kodzie 7150 w obszarze Natura 2000 Mierkowskie Wydmy PLH080039 oraz siedlisko przyrodnicze 7140 w obszarze Natura 2000 Jeziora Gościmskie PLH080036. Działania realizowane były w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0108/16 pn. „Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód”.

ZP.1.3. Realizacja zadań związanych z odtworzeniem populacji chronionych gatunków ryb.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

ZP.1.4. Kontynuacja „Programu udrożnienia wód płynących dla celów rybactwa w województwie lubuskim na lata 2005- 2020”

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

ZP.1.5. Opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

ZP.1.6. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego (ZPK) przeprowadził szereg działań w tym zakresie, w tym: monitoring puchacza na terenie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (ŁSPK), gniazd i lęgów bociana białego na terenie Pszczewskiego Parku Krajobrazowego (PPK), Parku Krajobrazowego ‘Ujście Warty’ (PKUW) i Krzesińskiego Parku Krajobrazowego (KPK), modraszków w KPK i Parku Krajobrazowym ‘Łuk Mużakowa’ (PKŁM). Rezultatem przeprowadzonych zadań było m.in. potwierdzenie występowania puchacza na terenie ŁSPK. Docelowym jest osiągnięcie rezultatu w postaci potwierdzenia lęgu i utworzenia

strefy ochronnej. W trakcie wykonywania prac monitoringowych nie stwierdzono pojawienia się żadnego osobnika modraszka nausitousa i telejusa. Wykazano sukces 107 młodych bocianów na 55 gniazdach. Działania były prowadzone przy współpracy ze stowarzyszeniem SOS Sowy. RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim wykonał:

- liczenie nietoperzy w Twierdzy Kostrzyn i w Forcie Sarbinowo w obszarze Natura 2000 Ujście Warty PLC080001,
- liczenie nietoperzy obszarze Mopkowy Tunel k/Krzystkowic,
- ocenę stanu ochrony zimującej populacji nocka dużego, mopka zachodniego, nocka Bechsteina i nocka łydkowłosego w rezerwacie przyrody Nietoperek, położonym w obszarze Natura 2000 Nietoperek PLH08000,
- monitorowanie kolonii rozrodzkiej w obszarze Natura 2000 Bytnica PLH080034,
- instalację płytek gniazdowych dla rybitwy czarnej w rezerwacie "Jezioro Wielkie",
- monitoring poziomu wód obszaru Natura 2000 Nowogrodzkie Przygielkowisko PLH080054,

Działania prowadzono w następujących powiatach: gorzowskim, międzyrzeckim, krośnieńskim i zielonogórskim.

RDLP w Zielonej Górze prowadziła monitorowanie stanu 32 rezerwatów przyrody, 496 pomników przyrody oraz 82 stref ochrony wokół gniazd ptaków i stanowisk zwierząt.

ZP.1.7. Wdrażanie działań mających na celu ochronę siedlisk.

W analizowanym okresie RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim we współpracy z LP realizują projekt (czas realizacji: 2017-2023) którego celem jest czynna ochrona siedlisk przyrodniczych:

- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie,
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,
- 6430 Ziołorośla nadrzeczne,
- 6440 Łąki selernicowe,
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9150 sosnowy bór chrobotkowy na terenie Nadleśnictwa Cybinka, Torzym i Nowa Sól.

Zaprojektowano i wykonano także tablice informacyjne z nazwą obszaru chronionego (29 szt.) oraz tablic informujących o ochronie strefowej oraz kilka szt. tablic edukacyjnych.

ZP.1.8. Ocena krajobrazów oraz systemu ochrony przyrody poprzez m. in. weryfikację obecnych form ochrony przyrody, ich wpływu na kształtowanie krajobrazu, określenie rekomendacji i wniosków dla ochrony krajobrazów priorytetowych jak i form ochrony przyrody.

Zadanie jest w trakcie realizacji. Wyniki zostaną opublikowane po przyjęciu przez SWL Projektu audytu krajobrazowego województwa lubuskiego "Identyfikacja i wyznaczenie punktów widokowych województwa lubuskiego". Projekt obejmuje analizę terenową krajobrazów województwa lubuskiego.

ZP.1.9. Określenie zagrożeń m. in. dziedzictwa przyrodniczego, fizjonomii krajobrazu.

Zadanie jest w trakcie realizacji. Wyniki zostaną przedstawione po przyjęciu przez SWL Projektu audytu krajobrazowego województwa lubuskiego.

ZP.1.10. Tworzenie planów ochrony dla PN, PK, obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody.

Park Narodowy na lata 2020-2023 zaplanował opracowanie uzupełniające do Projektu Planu Ochrony Parku Narodowego „Ujście Warty”. Realizacja zadania obejmować będzie wykonanie:

- operatu hydrologicznego i drogowo-mostowego,
- aktualizacji stanu ewidencji gruntów,
- przebiegu granic PNUW oraz otuliny,
- opracowania strategii zwalczania inwazyjnych gatunków obcych,
- charakterystyki i oceny uwarunkowań społeczno-gospodarczych w kontekście potencjalnych konfliktów,
- planu zarządzania ekosystemami leśnymi.

ZPK od 2021 r. opracowuje projekt planu ochrony dla Łagowsko-Sulecińskiego PK, Gryżyńskiego PK, Gorzowskiego PK i PK Łuk Mużakowa. W 2022 r. prace były kontynuowane. Planowane zakończenie w 2023 r.

ZP.1.11. Kształtowanie i utrzymanie sieci korytarzy ekologicznych.

Zadanie zostało zrealizowane w gminie Żagań przez pracownika zatrudnionego wewnętrznie przez urząd, a działania zostały sfinansowane ze środków własnych gminy.

ZP.1.12. Budowa przejść dla zwierząt jako korytarze migracyjne przy ciągach komunikacyjnych.

W ramach przebudowa jezdni południowej autostrady A-18 Olszyna- Golnice odc. 2 od km 11+860 do 33+760 planowana jest budowa następujących przejść:

- budowa przejścia górnego PZ-14a w km 14+000,
- budowa przejścia górnego PZ-19a w km 23+350,
- budowa przejścia górnego PZ-26a w km 31+075,
- przebudowa przejścia dolnego PP-23 w km 27+775,67,
- budowa dolnego przejścia dla małych zwierząt w km 26+500.

Podczas realizacji zadania pn. „Budowa mostu przez rzekę Odrę wraz z budową nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 282 - Etap II” wykonano przejścia dla małych zwierząt szczególnie dla płazów z ogrodzeniem ochronno-naprowadzającym.

ZP.1.13. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zapisów dot. zapewnienia ciągłości przebiegu korytarzy ekologicznych, odpowiedniego zagospodarowania korytarzy ekologicznych oraz terenów wokół istniejących przejść dla zwierząt.

Miasto Zielona Góra uwzględnia w swoich dokumentach planistycznych uwarunkowania lokalne, także dotyczące występowania korytarzy ekologicznych.

ZP.1.14. Przyjęcie i realizacja zadań wynikających z Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego.

Obecnie prowadzone są prace planistyczne związane ze sporządzeniem projektu przedmiotowego dokumentu. Przyjęcie Audytu planowane jest w 2024 r.

ZP.1.15. Charakterystyka zidentyfikowanych krajobrazów poprzez określenie ich cech przyrodniczych i kulturowych.

W ramach prac projektowych nad sporządzeniem projektu Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego została wykonana jego część polegająca na dokonaniu identyfikacji krajobrazów zlokalizowanych w granicach regionu.

ZP.1.16. Przeprowadzenie syntezy krajobrazów i określenie ich cech syntetycznych w kierunku oceny krajobrazów występujących w województwie.

Projekt syntezy krajobrazów i określenie ich cech syntetycznych w kierunku oceny krajobrazów występujących w województwie został opracowany. Wyniki zostaną opublikowane po przyjęciu przez Sejmik Województwa Lubuskiego *Projektu audytu krajobrazowego województwa lubuskiego*.

Ponadto w ramach realizacji w/w zadania zlecono wykonanie następujących opracowań:

- „Funkcje podstawowe i uzupełniające krajobrazów województwa lubuskiego.”,
- „Krajobrazy tradycyjne województwa lubuskiego - obszary charakteryzujące się niematerialnymi dowodami tradycji”,
- „Krajobrazy tradycyjne województwa lubuskiego - obszary charakteryzujące się materialnymi dowodami tradycji”,
- "Identyfikacja funkcji gospodarki wodnej i rybnej w województwie lubuskim w ramach określonych cech syntetycznych wyznaczonych krajobrazów".

ZP.1.17. Ułatwienie i wspieranie współpracy transgranicznej oraz promocja obszaru polsko – niemieckiego transgranicznego Geoparku Łuk Mużakowa.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

5.9.2 ZP.2. Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury.

ZP.2.1. Zwiększenie udziału zieleni w miastach m.in. poprzez tworzenie parków, skwerów, parków kieszonkowych, zielonych ścian, dachów i wiat przystankowych.

Wybrane gminy w województwie lubuskim w analizowanym roku realizowały projekty mające na celu zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miasta poniżej przedstawiono przykładowe działania:

- gmina Sława przeprowadziła II etap rewaloryzacji parku miejskiego, polegający na między innymi rewitalizacji i rekultywacji brzegu jeziora oraz dostosowaniu tego terenu na potrzeby turystyki i rekreacji. Łączny koszt wyniósł 4.322.179,15 zł, źródłem finansowania był rządowy fundusz Polski Ład (1 edycja),
- na terenie gminy Sulechów zostały wykonane nowe nasadzenia 49 nowych drzew i 26 krzewów;
- na terenie gminy Szprotawa w okresie wiosny i jesieni zasadzono drzewa wzdłuż przebudowanych dróg;
- na terenie gminy Wschowa, wykonano m.in.: rewitalizację Parku nad Stawami i terenów zielonych wokół murów miejskich (w analizowanym okresie została opracowana dokumentacja projektowa),
- na terenie gminy Zbąszynek, stworzony został teren zieleni na nowopowstającym osiedlu, w ramach realizacji inwestycji posadzono 18 drzew i wysiano trawę;

- na terenie miasta Zielona Góra jest prowadzona rewitalizacja Parku Tysiąclecia, której zakończenie planowane jest na 2023 rok. Dodatkowo w mieście nasadzono 970 drzew oraz kwiatów sezonowych, bylin i krzewów.

ZP.2.2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych możliwości powiększania terenów zielonych, w tym tworzenia parków i skwerów.

Gmina Witnica w uchwalonej Strategii rozwoju Miasta i Gminy Witnicy do 2023 r., uwzględniła rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury. Rada Miasta Zielona Góra, systematycznie wprowadza do planów miejscowych nowe tereny przeznaczone pod zieleń.

ZP.2.3. Tworzenie łąk kwietnych, ogrodów społecznych, domków dla dzikich zwierząt i owadów.

W Zielonej Górze zbudowany został ośrodek rehabilitacji dla dzikich zwierząt chronionych prawem „Ptasi azyl”. Ponadto na terenie miasta ograniczono koszenie trawników służących jako schronienie dla małych zwierząt. Obok łąk postawiono około 10 hoteli dla owadów.

ZP.2.4. Konserwacja pomników przyrody i zabytkowych obiektów parkowych.

W ramach realizacji zadania w 2022 r. gminy podejmowały działania polegające na konserwacji zabytkowych obiektów parkowych i pomników przyrody, wśród nich wymienić można:

- na terenie gminy Brody podcięte zostały lipy na alei lipowej, zdemontowano mocowania drzew oraz wycięto nadmierny posusz i uporządkowano teren,
- w gminie Słubice wykonana została aeracja dębu szypułkowego *Quercus robur* L. wraz z usunięciem posuszu,
- w gminie Świdnica na terenie jedno zabytkowego parku odtworzone zostały ścieżki spacerowych. Zostały przeprowadzone nasadzenia odtwórcze historycznej zieleni ozdobnej, Ponadto teren obiektu został doposażony w elementy małej infrastruktury takiej jak: ławki, kosze na śmieci czy latarnie parkowe.
- w gminie Witnica prowadzone były zabiegi pielęgnacyjne na pomniku przyrody w Mościcach polegające na usuwaniu posuszu,
- w gminie Wschowa przeprowadzono konserwację, oczyszczenie i malowanie drewnianych rzeźb znajdujących się w Parku Herbergera,
- na terenie gminy Żary prowadzone były zabiegi pielęgnacyjne dla drzew ze statusem drzew pomnikowych,
- w Zielonej Górze w 2022 r. ustanowiono powierzchniowy pomnik przyrody, zlecono wykonanie ekspertyz dendrologicznych i zabiegów pielęgnacyjnych.

ZP.2.5. Ograniczenie negatywnego oddziaływania antropogenicznego wynikającego z turystycznego udostępniania obszarów chronionych.

Na terenie PN Ujście Warty zostały zaplanowane działania związane z utrzymaniem dróg udostępnionych, ścieżek edukacyjnych i spacerowych wraz z budową infrastruktury turystycznej, realizacja zadania została zaplanowana na lata 2021-2023. Na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska zakończył się trwający od 2017 r. II etap projektu pn. „Ochrona ptaków i siedlisk na obszarach Natura 2000 Pojezierze Sławskie oraz ograniczenie antropopresji turystycznej na te obszary w Nadleśnictwie Sława Śląska”. Celem projektu była ochrona ptaków i siedlisk na obszarach objętych programem Natura 2000 Pojezierze Sławskie poprzez ograniczenie antropopresji turystycznej na tych obszarach (kierunkowanie ruchu turystycznego). ZPK podejmowałał rozmaite działania mające na celu ograniczenie antropopresji na przyrodę często we współpracy z innymi podmiotami, wśród nich należy wymienić:

- interwencję w sprawie barek mieszalnych na Jeziorze Trześniakowskim przeprowadzoną we współpracy z Wodami Polskimi,
- interwencja w sprawie hałaśliwych jednośladów poruszających się nielegalnie przy rezerwacie „Pawski Ług” przeprowadzonej we współpracy z Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami,
- działania realizowane z gminami Łagów i Pszczew w sprawie niewłaściwego zagospodarowania terenu i zaśmiecania,
- współpraca nadleśnictwem Bytnica w celu likwidacji nielegalnego wysypiska śmieci w Gryżyńskim PK w miejscowości Gryżyna.

ZP.2.6. Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych gatunkami rodzimymi.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

5.9.3 ZP.3. Ochrona lasów.

ZP.3.1 Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych, w tym ochrona gatunkowa, realizacja zadań w planach ochrony oraz ochrona bioróżnorodności.

W 2022 r. zadanie zostało zrealizowane przez RDLP Zielona Góra i Drawieński PN. RDLP w ramach projektu OPL sprawował czynną ochronę siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe. Projekt realizowano na terenie kilku nadleśnictwach podlegających pod RDLP w Zielonej Górze. Działaniami objęto łącznie 473,12 ha siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych. Rezultatem było poprawienie stanu zachowania siedlisk i warunków bytowania gatunków na obszarze objętym realizacją projektu. Dyrekcja Drawieńskiego PN podjęła następujące w raportowanym okresie następujące działania:

- zakup fotopułapki wraz z osprzętem w celu śledzenia intensywności pojawiania się wilków. Rezultatem działania jest poszerzenie wiedzy na temat liczebności i wielkości watah wilków, dokonanie oceny stanu zachowania populacji gatunku,
- monitoring zatoczka łamliwego w obwodzie ochrony Szuwary,
- monitoring gatunków zwierząt: ptaków wodnych zimujących na ciekach i zbiornikach DPN, ptaków lądowych, ptaków lęgowych, nietoperzy, gadów płazów, bobra i wilka,
- prowadzenie badań w kierunku zwalczania obcych gatunków inwazyjnych w tym niecierpka drobnokwiatowego.

ZP.3.2. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci) oraz modernizacja infrastruktury przeciwpożarowej.

W ramach realizacji ww. zadania RDLP w Zielonej Górze prowadził monitoring środowiska leśnego w mających na celu: przeciwdziałanie pożarom, kontrolę i likwidację nielegalnych wysypisk śmieci, szybkiego reagowania w celu niedopuszczenia do gradacji szkodników owadzych. Wymienione działania realizowane były poprzez:

- zakup specjalistycznego sprzętu/urządzeń (kamery, lornetki termowizyjne, fotopułapki, kamery leśne, BSP),
- przeciwpożarowy monitoring naziemny i lotniczy,
- monitoring występowania owadów szkodliwych zagrażających trwałości lasów.

W ramach projektu pn. "Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu - zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów" na terenie nadleśnictw Świebodzin, Żagań, Torzym, Cybinka, zmodernizowano infrastrukturę przeciwpożarową, zakupiono i zamontowano kamery TV (Żagań) oraz instalacje fotowoltaiczne (Cybinka i Świebodzin), wybudowano maszt przekaźnikowy przy nadleśnictwie Żagań. Dzięki możliwości szybkiej identyfikacji pożarów i innych zagrożeń w otoczeniu terenów leśnych bezpośrednio zwiększono bezpieczeństwo pożarowe chronionych terenów oraz zwiększono efektywność Straży Leśnej.

W gminie Wschowa jednostki OSP są wpięte w systemy powiadamiania o stanie zagrożenia oraz wyposażone w sprzęt adekwatny do zagrożeń. Natomiast w budżecie Gminy Drezdenko co roku planuje się środki finansowe na zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP.

ZP.3.3. Realizacja zadań wynikających z Planu urządzenia lasu.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

ZP.3.4. Eliminacja gatunków inwazyjnych.

W celu realizacji powyższego zadania RDLP w Zielonej Górze prowadziła zwalczanie inwazyjnych i niebezpiecznych dla zdrowia gatunków barszczy na terenie nadleśnictw: Lipinki, Lubsko, Nowa Sól, Szprotawa, działaniem objęto obszar na łącznej powierzchni 1,08 ha. Na terenie gminy Słubice likwidowane były skupiska barszczu Sosnowskiego. Gmina Nowe Miasteczko podejmowała działania zaradcze w reakcji na zawiadomienia od mieszkańców gminy na temat występowania gatunków inwazyjnych w szczególności barszczu Sosnowskiego.

ZP.3.5. Ograniczenie do minimum wycinki drzew celem zmiany użytkowania gruntu.

Na terenie gminy Nowe Miasteczko na bieżąco prowadzona jest kontrola wydawania pozwoleń na wycinkę drzew.

ZP.3.6. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej.

W celu zmiany struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów RDLP Zielona Góra w raportowanym okresie stosowała rębnie złożone umożliwiające przekształcenie dotychczasowych monokultur w bardziej stabilne ekologicznie różnowiekowe stany mieszane.

ZP.3.7. Wykonywanie ekspertyz dendrologicznych.

W ramach realizacji zadania wykonano ekspertyzę dendrologiczną drzewa z gatunku kasztanowiec biały, rosnącego na terenie m. Zielona Góra, dz. ewid. nr 124/3, obręb 18, ul. Pod Topolami. Koszt: 1722,00 zł z budżetu UMWL.

Zadania dodatkowe. Projekty realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020

Tabela 30. Projekty obszaru interwencji ZP realizowane w ramach POLiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Opracowanie uzupełniające do Projektu Planu Ochrony Parku Narodowego „Ujście Warty”	1 494 450	1 270 283	PARK NARODOWY "UJŚCIE WARTY"	w trakcie

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
FlorIntegral - zintegrowana ochrona in situ i ex situ rzadkich, zagrożonych i priorytetowych gatunków flory na terenie Polski	7 539 740	6 408 642	POLSKA AKADEMIA NAUK OGRÓD BOTANICZNY - CENTRUM ZACHOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ W POWSINIE	zakończono
Ocena stanu zasobów przyrodniczych obszaru Parku Narodowego "Ujście Warty" oraz cennych fragmentów otuliny z wykorzystaniem nowoczesnej teledetekcji w połączeniu z rozbudową interoperacyjnego Systemu Informacji Przestrzennej Parku	3 189 735	2 711 275	PARK NARODOWY "UJŚCIE WARTY"	w trakcie
Rozszerzenie działań Bazy Obsługi Żubrów	4 728 028	4 016 529	ZACHODNIOPOMORSKIE TOWARZYSTWO PRZYRODNICZE	w trakcie
CHELONIA – Program ochrony żółwia błotnego w Wielkopolsce	7 179 957	7 179 957	REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W POZNANIU	w trakcie
Obszary Natura 2000 szansą wzbogacenia różnorodności biologicznej Puszczy Gorzowskiej	2 943 009	2 465 847	REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W SZCZECINIE	w trakcie
Ochrona Obszaru Natura 2000 - Gmina Bytom Odrzański	6 056 883	5 148 351	GMINA BYTOM ODRZAŃSKI	w trakcie
Współdziałanie środowisk na rzecz adaptacyjności do zmian klimatycznych poprzez małą retencję i ochronę bioróżnorodności	643 520	546 220	FUNDACJA EKOLOGICZNA "ZIELONA AKCJA"	zakończono
Ochrona cennych siedlisk Drawieńskiego Parku Narodowego oraz przyległych obszarów Natura 2000 poprzez relokację ruchu turystycznego na szlak wodny Mierzęcka Struga - etap II	10 983 006	9 040 025	GMINA DOBIEGNIEW	zakończono
Ochrona ptaków i siedlisk na obszarach Natura 2000 Pojezierze Sławskie i Żurawie Bagno Sławskie oraz ograniczenie antropopresji turystycznej na te obszary w Nadleśnictwie Sława Śląska.	6 017 264	5 114 674	NADLEŚNICTWO SŁAWA ŚLĄSKA	w trakcie
Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk w Parku Narodowym "Ujście Warty" poprzez budowę terenowej infrastruktury edukacyjno-turystycznej	831 454	587 809	PARK NARODOWY "UJŚCIE WARTY"	zakończono
Ochrona lęgów fauny ptaków w Dolinie Odry poprzez tworzenie miejsc gniazdowych zapewniających bezpieczną inkubację i wyprowadzenie potomstwa	2 427 263	2 053 381	FUNDACJA ZIELONEJ DOLINY ODRY I WARTY	zakończono
Powrót rysia do północno-zachodniej Polski	4 088 882	3 425 948	ZACHODNIOPOMORSKIE TOWARZYSTWO PRZYRODNICZE	w trakcie
Ochrona systemów wodnych Drawieńskiego Parku Krajobrazowego	895 025	760 771	DRAWIEŃSKI PARK NARODOWY	zakończono
Cervus-witaj w Naturze Ochrona obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Bytnica	872 000	741 200	NADLEŚNICTWO BYTNICA	zakończono
„Zrównoważona turystyka na Obszarach Natura 2000 w Nadleśnictwach: Dębno, Międzyzdroje, Myślibórz, Ośno Lubuskie i Trzebież”	2 528 407	2 147 172	REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH W SZCZECINIE	w trakcie
Budowa i wyposażenie Ośrodka Muzealno - Edukacyjnego wraz z zapleczem administracyjnym oraz technicznym.	29 061 075	16 832 172	PARK NARODOWY "UJŚCIE WARTY"	zakończono

Tytuł projektu	Wartość ogółem zł	Dofinansowanie zł	Nazwa beneficjenta	Stopień realizacji projektu
Inwestujemy w zielone Żary	3 932 587	1 519 097	GINA ŻARY O STATUSIE MIEJSKIM	zakończono
Odnowienie zieleni w parku miejskim w Sulęcinie	3 557 517	3 023 890	GINA SULECIN	zakończono
"Park miejski - Dolina Strugi Świebodzińskiej w Świebodziźnie"	20 336 577	9 873 452	GINA ŚWIEBODZIN	zakończono
Rozwój i zagospodarowanie zieleni miejskiej i terenów rekreacyjnych w Międzyrzeczu	10 377 400	4 641 884	GINA MIĘDZYRZECZ	zakończono
Poprawa jakości środowiska miejskiego poprzez renowację i rozwój wybranych terenów zieleni w Gorzowie Wlkp., Kostrzynie nad Odrą i Dębnie.	13 370 336	9 158 444	MIASTO GORZÓW WIELKOPOLSKI	zakończono
SUMA:	143 054 114,11	98 667 020,04	zł	

Źródło: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Dane na podstawie umów o dofinansowanie, zgodnie ze stanem na 26 kwietnia 2023 r.

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami (ZPA)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 6 zadań środowiskowych w ramach celu ZPA.1.

Tabela 31. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków			
Kierunek interwencji: ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w wypadku wystąpienia awarii			
ZPA.1.1.	Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii.	WIOŚ, PSP, WSSE	↔
ZPA.1.2.	Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenów narażonych na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym lub zwiększonym ryzyku.	PSP	↔
ZPA.1.3.	Prowadzenie i aktualizowanie rejestru występujących poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie.	WIOŚ, PSP	↔
ZPA.1.4.	Badanie przyczyn wystąpienia oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych.	WIOŚ, PSP	↔
ZPA.1.5.	Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP.	JST, SP, PSP, OSP	↑
ZPA.1.6.	Wydawanie opinii dla nowych zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii oraz pozostałych zakładów mogących stwarzać ryzyko wystąpienia poważnych awarii.	WIOŚ, PSP	↔

Podmioty realizujące zadania obszaru ZPA:**samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:****powiaty:** gorzowski**miasta i gminy:** Bledzew, Bojadła, Brody, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezenko, Gubin, Kargowa, Kłodawa, Kolsko, Krzeszyce, Lubrza, Łęknica, Nowogród Odrzański, Santok, Skwierzyna, Słonk, Wschowa, Wymiarki, Szlichtyngowa**inne instytucje realizujące działania:** UMWL, KW PSP, WIOŚ w Zielonej Górze, WSSE**5.10.1 ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w wypadku wystąpienia awarii****ZPA.1.1. Kontrola podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz potencjalnych sprawców awarii.**

WIOŚ w Zielonej Górze, PSP i WSSE podjęły się kontroli podmiotów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii. Kontrole przeprowadzone zostały we wszystkich dziewięciu ZDR zlokalizowanych na terenie województwa lubuskiego. Kontrole przeprowadzone w:

- KRNiGZ Lubiatów,
- AMERIGAS POLSKA w Wierzbnie,
- Terminal Ekspedycyjny w Wierzbnie,
- Rockwool Polska w Cigacicach,
- SWISS KRONO w Żarach,
- Baza Paliw w Mirostowicach Dolnych,
- Terminal Gazu Płynnego w Krośnie Odrzańskim.,
- S.C. Johnson w Gorzowie Wlkp.,
- FIEGE w Gorzowie Wlkp.

W 2022 r. przeprowadzono 9 kontroli planowych w zakładach ZDR oraz jedną kontrolę planową w zakładzie ZZR. Dodatkowo przeprowadzone zostały 2 kontrole pozaplanowe (jedna ZDR i jedna ZZR). W wyniku przeprowadzonych kontroli nałożono 2 mandaty karne, zastosowano 1 pouczenie i wydano 4 zarządzenia pokontrolne. Ponadto skierowano 2 wystąpienia pokontrolne.

ZPA.1.2. Opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenów narażonych na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym lub zwiększonym ryzyku.

W listopadzie 2022 r. KW PSP rozpoczęła pracę nad wykonaniem zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego dla Terminala Ekspedycyjnego Wierzbno Orlen (dawniej PGNiG). Plan jest w trakcie opracowania.

ZPA.1.3. Prowadzenie i aktualizowanie rejestru występujących poważnych awarii oraz zakładów mogących powodować poważne awarie.

Zadanie realizowane przez KW PSP i WIOŚ w Zielonej Górze. W 2022 r. sukcesywnie aktualizowano rejestr internetowej bazy "poważne awarie" prowadzonej przez GIOŚ. Na bieżąco wprowadzano ustalenia z kontroli zakładów mogące powodować poważne awarie i potencjalnych sprawców awarii. Pozwoliło to na tworzenie przez GIOŚ raportów do komisji UE

z kontroli instalacji podlegających Dyrektywie Seveso III. Poprzez dopisanie FIEGE Sp. z o.o. hala "B" Panattoni (Park Gorzów Wlkp., ul. Szczecińska) do rejestru ZDR, zwiększyła się liczba ZDR na terenie województwa.

ZPA.1.4. Badanie przyczyn wystąpienia oraz usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych.

WIOŚ w Zielonej Górze podjął się badania przyczyn wystąpienia oraz usuwania skutków poważnych awarii przemysłowych. W 2022 r. na terenie woj. lubuskiego nie miały miejsca poważne awarie przemysłowe ani zdarzenia o znamionach poważnej awarii. Niemniej jednak przedstawiciele WIOŚ uczestniczyli w ćwiczeniach realizowanych na terenie ZDR mających na celu przygotowanie wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych.

ZPA.1.5. Poprawa technicznego wyposażenia służb PSP, OSP.

Projekt realizowany był w powiecie gorzowskim i gminach: Bledzew, Bojadła, Brody, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gubin, Kargowa, Kłodawa, Kolsko, Krzeszyce, Lubrza, Łęknica, Nowogród Odrzański, Santok, Skwierzyna, Słońsk, Szlichtyngowa, Wschowa i Wymiarki. Corocznie w budżecie gminy planuje się środki finansowe na zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP z terenu miasta i gminy. W ramach zadania dofinansowano gminne jednostki OSP w sprzęt wykorzystywany podczas prowadzenia działań o charakterze ratowniczo-pożarniczym, m.in.:

- przekazano środki finansowe dla Komendy Powiatowej PSP w Krośnie Odrzańskim na zakup lekkiego samochodu operacyjnego do przewozu sprzętu i środków do ograniczania skażeń chemiczno-ekologicznych,
- zakupiono detektor i zestaw węży pożarniczych dla gminy Kargowa. Detektor pozwala strażakom podczas akcji ratowniczo - gaśniczych uniknąć niebezpieczeństwa porażenia prądem,
- zakupiono materiały i wyposażenia dla gminnych OSP w celu zwiększenia gotowości bojowej oraz sprzętu na poprawę bezpieczeństwa,
- zakupiono wyposażenie i wozy strażackie na potrzeby jednostek z terenu gminy Nowogród Bobrzański,
- przeprowadzono remonty budynku remiz strażackich, m.in.: OSP w Wyszanowie,
- przekazano dotacje celowe dla jednostek OSP, m.in.: Trzebiszewo, Murzynowo, Skwierzyna, Świniary oraz dotacje dla PSP w Międzyrzeczu oraz dla KWP w Gorzowie Wlkp.,
- zakupiono ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy GCBA 7/40 dla OSP Skwierzyna.

Przedsięwzięcie zrealizowane zostało przy udziale OSP Kargowa, KG PSP, WFOŚiGW, Lasy Państwowe, Fundusz Sprawiedliwości, nadleśnictwa, Fundusz Wojewódzki, NFOŚiGW w Warszawie, Fundacja KGHM Polska Miedź S.A, Bank Spółdzielczy we Wschowie.

ZPA.1.6. Wydawanie opinii dla nowych zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii oraz pozostałych zakładów mogących stwarzać ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

W 2022 r. WIOŚ w Zielonej Górze i KW PSP wydały opinie dotyczące zatwierdzenia raportów o bezpieczeństwie dla istniejących ZDR. W 2022 r. wydano na wniosek KW PSP w Gorzowie Wlkp. 4 opinie dotyczące zatwierdzenia raportów o bezpieczeństwie oraz uzgodniono treść informacji zamieszczanych na stronie internetowej zakładu w zakresie wymaganym do podania do publicznej wiadomości przez prowadzącego ZDR. Wydanie opinii jest integralnym

elementem procesu zatwierdzenia raportu o bezpieczeństwie dla ZDR, przez właściwy organ PSP, co jest kluczowe dla funkcjonowania zakładu.

5.11 Edukacja ekologiczna (E)

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji 13 zadań środowiskowych w ramach celu E.1.

Tabela 32. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Edukacja ekologiczna.

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
(E) EDUKACJA EKOLOGICZNA – Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa			
Kierunek interwencji: E.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa			
E.1.1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości wpływu na jakość powietrza spalania odpadów i paliw złej jakości w kotłach domowych oraz wpływu zanieczyszczeń na organizmy żywe, a także na temat zagrożeń klimatycznych.	JST	↑
E.1.2.	Organizacja konferencji dot. perspektyw rozwoju energetyki w województwie, klastrów energii, generacji rozproszonej oraz nowoczesnych metod magazynowania energii.	UMWL	↓
E.1.3.	Prowadzenie doradztwa energetycznego m.in. w zakresie programu "Mój Prąd".	JST, NFOŚiGW	↑
E.1.4.	Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji obszarów przed powodzią i suszą, sposobach oszczędnego użytkowania wody.	JST, ZUK, PGW WP, Zarządy zlewni	↑
E.1.5.	Organizacja konferencji poświęconej problemowi suszy w rolnictwie oraz wykorzystania przez rolników stacji monitorowania suszy.	UMWL	↓
E.1.6.	Prowadzenie działalności szkoleniowej i informacyjnej w zakresie prawidłowej działalności rolniczej, w tym ochronę gleb, doradztwo w sprawie nawożenia i wykorzystywania środków wspomagających ochronę roślin.	OSChR, ARMiR, LODR	↑
E.1.7.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedzialnej gospodarki odpadami, w tym redukcji ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawnego sposobu segregacji.	JST, ZUK	↑
E.1.8.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody, w tym lasów oraz żyjących w nich gatunkach roślin i zwierząt.	JST, LP, RDOŚ	↑
E.1.9.	Realizacja zadania pn. „Ogród tajemnic przyrody”.	UMWL	↓

Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji
E.1.10.	Rozwój infrastruktury turystyczno – edukacyjnej na terenie form ochrony przyrody, rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej, promocja Turystyki rowerowej Rowerowe Lubuskie.	UMWL, JST, LP, PGW WP, ZPK	↔
E.1.11.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.	WIOŚ, PSP, OSP, Policja, Straż Miejska	↑
E.1.12.	Działania edukacyjne z pozostałych dziedzin, w tym: ochrona przed nadmiernym hałasem, polami elektromagnetycznymi, ochrona zasobów geologicznych i gleb.	JST, ARIMR, LODR, NFOŚiGW, ZD, OUG	↑
E.1.13.	Prowadzenie działań i inicjatyw proekologicznych, w tym wyjazdy edukacyjne, konkursy, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w centrach i ośrodkach edukacji ekologicznej: prowadzenie zajęć terenowych i stacjonarnych.	LP, JST, SP, UMWL	↑

Podmioty realizujące zadania obszaru E:

samorządy powiatów, miast i gmin realizujące działania:

powiaty: ślubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński, wschowski, żarski

miasta i gminy: Babimost, Bledzew, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Bytnica, Czerwieńsk, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Górzycza, Gubin, Jasień, Kargowa, Kłodawa, Kozuchów, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Pszczew, Rzepin, Siedlisko, Skwierzyna, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Torzym, Tuplice, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zielona Góra, Żagań, Żary

inne instytucje realizujące działania: UMWL, WFOŚiGW, LODR, OUG, RDLP w Zielonej Górze, RDOŚ, RZGW w Szczecinie, RZGW we Wrocławiu, WIOŚ w Zielonej Górze, ZPK, ZM Eco-Przyszłość, ZC MG-10

5.11.1 E.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

E.1.1. Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości wpływu na jakość powietrza spalania odpadów i paliw złej jakości w kotłach domowych oraz wpływu zanieczyszczeń na organizmy żywe, a także na temat zagrożeń klimatycznych.

W woj. lubuskim została przeprowadzona edukacja społeczeństwa, która miała na celu zwrócenie uwagi w zakresie zagrożeń spowodowanych termicznym przetwarzaniem odpadów w instalacjach domowych. Zostały przeprowadzone różnego rodzaju warsztaty, spotkania edukacyjne, warsztaty, konkursy, których zadaniem było podniesienie świadomości ekologicznej z naciskiem na jakość powietrza. Programy edukacyjne zostały przeprowadzone w gminach: Siedlisko, Sława, Słońsk, Słubice, Sulechów, Szprotawa, Torzym Witnica, Wschowa, Wymiarki, Żary oraz w mieście Zielona Góra.

E.1.2. Organizacja konferencji dot. perspektyw rozwoju energetyki w województwie, klastrów energii, generacji rozproszonej oraz nowoczesnych metod magazynowania energii.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

E.1.3. Prowadzenie doradztwa energetycznego m.in. w zakresie programu "Mój Prąd".

W gminach Słońsk, Słubice, Sulechów oraz Witnica zostały przeprowadzone projekty z doradztwa energetycznego, które dotyczyły programu „Mój Prąd”. Wprowadzony został punkt informacyjny, który prowadził doradztwo oraz całorocznie było przekazywane dofinansowanie w celu kompleksowej modernizacji.

E.1.4. Działania edukacyjne, promocyjne i rozpowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji obszarów przed powodzią i suszą, sposobach oszczędnego użytkowania wody.

LODR w Kalsku przeprowadził konkurs ekologiczny pn. "Oszczędzajmy wodę i dbajmy razem o przyrodę" dofinansowany z budżetu Województwa Lubuskiego.

Dwie gminy przeprowadziły działania edukujące z zakresu ochrony wód oraz racjonalnego gospodarowania. Zarówno we Wschowie jak i w Słońsku zajęcia odbywały się w placówkach oświaty. Do jednostek realizujących należą: JST, ZUK, PGW WP, Zarządy zlewni.

E.1.5. Organizacja konferencji poświęconej problemowi suszy w rolnictwie oraz wykorzystania przez rolników stacji monitorowania suszy.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

E.1.6. Prowadzenie działalności szkoleniowej i informacyjnej w zakresie prawidłowej działalności rolniczej, w tym ochronę gleb, doradztwo w sprawie nawożenia i wykorzystywania środków wspomagających ochronę roślin.

LODR w Kalsku organizował konkursy oraz konferencje poświęcone prawidłowej działalności rolniczej. Zostało m.in. przeprowadzone doradztwo grupowe w zakresie nawożenia w rolnictwie ekologicznym.

E.1.7. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedzialnej gospodarki odpadami, w tym redukcji ilości wytwarzanych odpadów oraz poprawnego sposobu segregacji.

Podjęte działania edukacyjne odbyły się w gminach Babimost, Bledzew, Bojadła, Brody, Bytnica, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Jasień, Kożuchów, Lipinki Łużyckie, Lubrza, Lubusko, Łagów, Łęknica, Niegostawice, Nowa Sól, Rzepin, Skwierzyna, Sława, Słońsk, powiat słubicki, Sulechów, Sulechów, Sulechów, Sulechów, Szprotawa, Torzym, Wymiarki, Zielona Góra, Żagań, Żary oraz w Związku Międzygminnym Eco-Przyszłość i Związku Celowy MG-10. Działania podejmowane w ramach edukacji ekologicznej dotyczącej gospodarki odpadami obejmowały wiele różnorodnych aktywności.

Przeprowadzono dystrybucję ulotek informujących o zasadach prawidłowej segregacji odpadów komunalnych. Ulotki zostały przekazane właścicielom domów jednorodzinnych oraz mieszkańcom, aby podkreślić znaczenie segregacji i kompostowania bioodpadów na terenie własnych nieruchomości. Na stronach internetowych gminy i urzędu gminy zamieszczono informacje dotyczące postępowania z odpadami. Udostępniono również artykuły edukacyjne oraz informacje o aplikacjach mobilnych, takich jak "EcoHarmonogram" i "Kiedy Śmieci", które ułatwiają segregację i edukację ekologiczną. Wprowadzono nowe narzędzia, takie jak aplikacja

mobilna "Kiedy Śmieci" czy wyszukiwarka odpadów ZZO Marszów. Spotkania te miały na celu podkreślenie korzyści płynących z prawidłowej segregacji.

W szkołach przeprowadzano liczne działania edukacyjne. Uczniowie uczestniczyli w zajęciach dotyczących segregacji odpadów, redukcji ilości wytwarzanych odpadów oraz dbania o środowisko. Organizowano także konkursy plastyczne i akcje sprzątania, takie jak "Sprzątanie Świata". Dodatkowo, przedszkola i szkoły otrzymały materiały informacyjne, między innymi ulotki, kolorowanki i książki, aby promować odpowiedzialne postępowanie z odpadami.

Zakupiono i udostępniono aplikację mobilną EcoHarmonogram, w której zamieszczane są wszelkie informacje dotyczące gospodarki odpadami na terenie gminy Bledzew. Aplikacja ta dostarcza mieszkańcom informacji edukacyjnych oraz ułatwia prawidłową segregację odpadów. Przeprowadzano spotkania w szkołach, na których omawiano tematy związane z segregacją odpadów i ekologią. Prezentowano dzieciom dobre nawyki dotyczące segregacji i zachęcano do odpowiedzialnego post. Zajęcia prowadzone były głównie na przestrzeni roku szkolnego.

Podjęte działania uzyskały pozytywne rezultaty dotyczące ochrony środowiska. Nastąpiło poszerzenie świadomości mieszkańców, zwłaszcza dzieci, w zakresie poprawnej segregacji odpadów komunalnych. Wzrosła liczba procentowa udziału frakcji segregowanej w stosunku do frakcji zmieszanej, osiągając wymagane poziomy recyklingu. Zadeklarowano 199 kompostowników oraz 157 zainstalowanych aplikacji. Dzieci w szkołach aktywnie segregują odpady, wykazując troskę o środowisko naturalne. Przeprowadzono akcję "Zbiórka elektrośmieci", w ramach której zebrano 4,7 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Wszystkie te działania miały na celu podniesienie świadomości ekologicznej, zwiększenie poziomu segregacji odpadów i zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko.

E.1.8. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody, w tym lasów oraz żyjących w nich gatunkach roślin i zwierząt.

Zostały poprowadzone zajęcia edukacyjne, kampanie, zajęcia terenowe oraz wycieczki, których przesłaniem jest poszerzanie wiedzy w zakresie ochrony przyrody. W miesiącach listopad i grudzień w Zielonej Górze zostały zorganizowane warsztaty dla grup przedszkolnych, co umożliwiło im zdobycie wiedzy na temat bioróżnorodności oraz o zmianach klimatu. W gminie Torzym ponownie odbył się coroczny konkurs plastyczny pt. „Wiosna bez płomieni”. Gmina Szprotawa postawiła na edukację prowadzoną przez stronę internetową. W powiecie Sulęcín zorganizowano wiele kampanii, między innymi sprzątanie świata, zorganizowanie konkursu ekologicznego oraz Tygodnia Edukacji Ekologicznej. W gminie Słóńsk przeprowadzono zajęcia edukacyjne oraz promocje w placówkach edukacyjnych. RDOŚ zakupił 200 sztuk pendrive, na których umieszczono materiał edukacyjny w postaci krótkich filmów dotyczących rezerwatów przyrody w województwie Lubuskim. W gminie Drezdenko przeprowadzono warsztaty edukacyjne, dzięki którym uczniowie są w stanie rozpoznać gatunki chronione oraz znają obszary chronione w najbliższej okolicy. W 2022 r. nadleśnictwa RDLP w Zielonej Górze zrealizowały działalność edukacyjną, w której udział wzięło niemalże 47 tys. osób. Spotkania miały charakter piknikowy/festynowy.

E.1.9. Realizacja zadania pn. „Ogród tajemnic przyrody”.

Nie otrzymano danych na temat realizacji zadania w 2022 r.

E.1.10. Rozwój infrastruktury turystyczno – edukacyjnej na terenie form ochrony przyrody, rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej, promocja Turystyki rowerowej Rowerowe Lubuskie.

W gminie Jasień została wybudowana ścieżka edukacyjna na terenie nowo powstałego PSZOK. Krzeszyce przeprowadziły konsultacje, które dotyczyły tworzenia ścieżek rowerowych w województwie Lubuskim na podstawie projektu ODRA VELO-ODER VELO. Podjęte kroki dotyczyły opracowania oraz wdrożenia koncepcji przebiegu szlaków rowerowych na pograniczu polsko-niemieckim. Przez RDLP zostały zmodernizowane istniejące obiekty edukacyjne i turystyczne, udostępniane bezpłatnie zwiedzającym. Na terenie Geoparku Unesco „Łuk Mużakowa” opracowano PFU budowy ścieżki rowerowej. We Wschowie sporządzono dokumentację projektową oraz wykonano przyłącze energetyczne do totemów multimedialnych do aplikacji „poznaj historię”, która stanowi element ścieżki multimedialnej. Miasto Zielona Góra zajęła 7 miejsce w rywalizacji o puchar Rowerowej Stolicy Polski, w której udział wzięło niemalże 3000 rowerzystów. ZPK zorganizowało rajd rowerowy, udostępniło Ośrodek Edukacji Przyrodniczej dla osób o szczególnych potrzebach oraz zmodernizowało i rozbudowało działkę przylegającą do Leśnej Stacji Dydaktycznej.

E.1.11. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii.

W gminie Kargowa odbyły się festyny strażackie, zajęcia edukacyjne w obiektach oświaty, które miały na celu promocję wiedzy oraz bezpiecznych zachowań.

E.1.12. Działania edukacyjne z pozostałych dziedzin, w tym: ochrona przed nadmiernym hałasem, polami elektromagnetycznymi, ochrona zasobów geologicznych i gleb.

We Wschowie poprowadzono edukację ekologiczną w placówkach oświaty. Zorganizowano w Zielonej Górze wykład „Eko-problemy współczesnego miasta – foto i elektro-smog oraz zanieczyszczenia hałasem”, którego celem jest zwrócenie uwagi na problemy związane ze środowiskiem między innymi w aspektach hałasu. Zostało przeprowadzone coroczne spotkanie z Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska przez OUG.

E.1.13. Prowadzenie działań i inicjatyw proekologicznych, w tym wyjazdy edukacyjne, konkursy, edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w centrach i ośrodkach edukacji ekologicznej: prowadzenie zajęć terenowych i stacjonarnych.

W województwie zostały przeprowadzone konkursy w gminie Szprotawa, Wschowa, Zielona Góra, Żagań oraz RDLP w Zielonej Górze. Wiele konkursów odbywa się cyklicznie. RDLP poprowadził akcje plenerowe, o charakterze warsztatów, działań edukacyjnych oraz akcji plenerowych. Działania prowadzone są na wielu płaszczyznach, jednym z przykładów jest akcja Eko Choinka, która zyskuje na popularności każdego roku.

6 WSKAŹNIKI ŚRODOWISKOWE DLA WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Wskaźniki środowiskowe mają na celu ocenę stopnia zmian w środowisku. Poniższe tabele przedstawiają wskaźniki środowiskowe Programów dla roku bazowego oraz dla lat objętych niniejszym raportem 2021-2022. Wartości wskaźników środowiskowych określono głównie na podstawie danych GUS (Roczniki statystyczne, raporty z serii Ochrona środowiska, BDL i inne), GIOŚ, WIOŚ, RWMS.

Tabela 33. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubuskiego w 2021 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2015 r.)	Wartość docelowa lub tendencja do 2020 r.	Rok		
						2019	2020	2021
Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA)								
1.	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (ogółem)	[t/rok]	GUS	883	780	742	558	611
2.	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (ogółem)	[t/rok]	GUS	2 000 096	1 900 000	3 319 983	2 062 448	2 341 242
3.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	[%]	GUS	99,1	100	99,2	99,4	99,3
4.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	[%]	GUS	32,3	50	65,7	70,6	70,3
Zagrożenia hałasem (H)								
5.	Odsetek zakładów przekraczających normy emisji hałasu w ogólnej liczbie zakładów skontrolowanych w 4 letnim cyklu monitoringowym	[%]	GUS	45,8	40	-	40	11,63 20 (hałas nocny)
Pola elektromagnetyczne (PEM)								
6.	Liczba punktów pomiarowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (dla roku bazowego 2015)	[szt.]	WIOŚ	0	0	0	0	0

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2015 r.)	Wartość docelowa lub tendencja do 2020 r.	Rok		
						2019	2020	2021
Gospodarka wodna (W)								
7.	Udział JCWP rzecznych o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym	[%]	WIOŚ	38	100	b.d.	b.d.	5,3
8.	Udział JCWP jeziornych o stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym. Stan dobry i powyżej dobrego.	[%]	WIOŚ	48,3	100	b.d.	b.d.	10
9.	Ocena ogólna jakości wód podziemnych: udział wód danej klasy jakości (%). Klasa I i II	[%]	WIOŚ	50	100	45	80	72,7
10.	Ocena ogólna jakości wód podziemnych: udział wód danej klasy jakości (%). Klasa III	[%]	WIOŚ	20	0	32	-	9,1
11.	Ocena ogólna jakości wód podziemnych: udział wód danej klasy jakości (%). Klasa IV	[%]	WIOŚ	20	0	20	20	18,2
12.	Ocena ogólna jakości wód podziemnych: udział wód danej klasy jakości (%). Klasa V	[%]	WIOŚ	10	0	3	-	0
13.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	[dam³/rok]	GUS	84148,7	82500	75 433,8	76 191,5	76 966,60
14.	Zużycie wody na potrzeby przemysłu ogółem	[dam³/rok]	GUS	11 303	11 000	10 602	11 046	10 679
15.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej	[dam³]	GUS	82 034,20	90 000	94 242,3	94 572,3	94 242,30
Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ)								
16.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu - BZT5	[kg/rok]	GUS	249 487	spadek	255 658	268 854	259 625
17.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu - ChZT	[kg/rok]	GUS	1 767 246	spadek	1 702 452	1 874 417	1 774 753
18.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu - zawiesiny ogólne	[kg/rok]	GUS	358 363	spadek	386 365	397 865	375 364
19.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu - azot ogólny	[kg/rok]	GUS	330 959	spadek	342 572	296 262	348 513
20.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu - fosfor ogólny	[kg/rok]	GUS	19 642	spadek	17 245	19 001	18 163

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2015 r.)	Wartość docelowa lub tendencja do 2020 r.	Rok		
						2019	2020	2021
21.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi (ścieki przemysłowe) - BZT5	[kg/rok]	GUS	27 169	spadek	23 730	27 656	23 199
22.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi (ścieki przemysłowe) - ChZT	[kg/rok]	GUS	184 711	spadek	123 544	132 034	158 848
23.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi (ścieki przemysłowe) - zawiesiny ogólne	[kg/rok]	GUS	29 533	spadek	30 609	33 941	40 643
24.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi (ścieki przemysłowe) - azot ogólny	[kg/rok]	GUS	8 730	spadek	74 878	99 526	23 660
25.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi (ścieki przemysłowe) - fosfor ogólny	[kg/rok]	GUS	840	spadek	5 300	8 953	1 577
26.	Długość sieci wodociągowej	[km]	GUS	5 239,70	wzrost	7 105,0	7 176,1	7 265,6
27.	Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	[osoba]	KPOŚK	675 967	wzrost	881 364	782 070	722 831
28.	Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych	[osoba]	KPOŚK	92 061	spadek	45 221	45 607	44 810
29.	Liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	[osoba]	KPOŚK	17 085	spadek	6 942	8 716	9 441
30.	Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracjach	[km]	KPOŚK	3 477	wzrost	5 966,6	4 591	4 374
31.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (% l. ludności) - ogółem	[%]	GUS	72,4	wzrost	77,2	77,5	78,0
32.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (% l. ludności) - miasta	[%]	GUS	93,9	100	94,8	95,0	95,9
33.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (% l. ludności) - wsie	[%]	GUS	35,7	wzrost	44,7	45,6	45,4
34.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane (% ścieków wymagających oczyszczania)	[%]	GUS	99,16	100	99,75	99,53	99,88

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2015 r.)	Wartość docelowa lub tendencja do 2020 r.	Rok		
						2019	2020	2021
35.	Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków - ogółem	[szt.]	GUS	131	wzrost	126	124	129
36.	Przemysłowe i komunalne oczyszczalnie ścieków - z podwyższonym usuwaniem biogenów	[szt.]	GUS	25	wzrost	23	23	23
37.	Przepustowość przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków - ogółem	[m³/doba]	GUS	285 540	wzrost	293 630	286 457	298 914
38.	Przepustowość przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków - z podwyższonym usuwaniem biogenów	[m³/doba]	GUS	187 886	wzrost	187 301	187 301	187 301
39.	Ścieki komunalne oczyszczone na 100 km²	[dam³]	GUS	219,15	Ocena indywidualna - tendencja proporcjonalna do ilości ścieków wytworzonych	229,20	232,72	256,51
40.	Ścieki przemysłowe oczyszczone na 100 km²	[dam³]	GUS	34,04	Ocena indywidualna - tendencja proporcjonalna do ilości ścieków wytworzonych	37,56	38,08	43,04
Zasoby geologiczne (Kopaliny)								
41.	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji rolnej i leśnej na użytkowanie kopalin	ha	GUS	44	wzrost	38	30	143
Gleby (Degradacja powierzchni ziemi i gleb) (GL)								
42.	Powierzchnia gruntów: A. zdegradowanych i zdewastowanych wymagających rekultywacji	[ha]	GUS	1 489	spadek	1 700	1 697	1 752
43.	Powierzchnia gruntów: B. zrehabilitowane i zagospodarowane	[ha]	GUS	163	wzrost	46	40	83
44.	Zużycie nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych, ogółem NPK	[kg/ha]	GUS	98	spadek	92,4	89,4	b.d.*
45.	Zużycie nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych	[kg/ha]	GUS	44,7	spadek	24,5	65,8	b.d.*

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika (2015 r.)	Wartość docelowa lub tendencja do 2020 r.	Rok		
						2019	2020	2021
46.	Liczba gospodarstw ekologicznych posiadających certyfikat	[szt.]	GUS	1 133	wzrost	641	685	731
47.	Liczba gospodarstw ekologicznych posiadających certyfikat i powierzchnia użytków rolnych. Powierzchnia użytków rolnych	[ha]	GUS	44 414	stały/wzrost	28 774	29 960	31 183
48.	Powierzchnia obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług – grunty rolne wyłączone z produkcji	[ha]	GUS	94	spadek	173	61	167
49.	Powierzchnia obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług – grunty leśne wyłączone z produkcji	[ha]	GUS	13	spadek	14	12	15
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)								
50.	Odpady komunalne zebrane, w tym selektywnie - ogółem	[Mg]	GUS	334 313,40	300 000	384 501,01	389 747,96	403 193,55
51.	Odpady komunalne zebrane, w tym selektywnie - selektywnie	[Mg]	GUS	62 749,80	71 000	101 146,52	126 591,07	146 357,62
52.	Ilość odpadów przetworzonych biologicznie	[tys. Mg]	GUS	60	wzrost	37	42	53
53.	Ilość odpadów komunalnych unieszkodliwionych przez składowanie	[tys. Mg]	GUS	147,07	spadek	177	168	175
54.	Wytworzone odpady przemysłowe, w tym poddane odzyskowi - ogółem	[Mg]	GUS	917,6	spadek	654 200	689 900	610 900
55.	Wytworzone odpady przemysłowe, w tym poddane odzyskowi – poddane odzyskowi	[Mg]	GUS	280,8	wzrost	524 700	476 900	431 000
Zasoby przyrodnicze (OP)								
56.	Lesistość województwa (% ogólnej powierzchni województwa)	[%]	GUS	49,2	49,5	49,3	49,3	49,3
57.	Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej (% ogólnej powierzchni województwa)	[%]	GUS	39	40	37,4	37,4	37,4
58.	Liczba pomników przyrody	[szt.]	GUS	1 339	1350	1 396	1 401	1 415

[illegible]

Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki środowiskowe objęte POŚ 2022 dla stanu wyjściowego na 2017 r., dla poprzedniego okresu 2019-2021 oraz dla 2022 r., objętego niniejszym Raportem.

Tabela 34. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubuskiego w 2022 r.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość docelowa lub tendencja do roku 2027	Wartość bazowa wskaźnika w roku				
					2017	2019	2020	2021	2022
Ochrona klimatu i jakości powietrza (PA)									
1.	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego w województwie	-	RWMŚ	brak przekroczeń	-	-	-	B(a)P, O ₃	B(a)P, O ₃
2.	Sprzedaż energii cieplnej w ciągu roku	GJ	GUS	3 300 00	-	-	3 323 804	3 849 723	b.d.*
3.	Długość sieci gazowniczej	m	GUS	5 000 000	-	-	4 493 337	4 379 370	b.d.*
4.	Korzystający z sieci gazowniczej w % ogółu ludności	%	GUS	65	-	-	56,0	56,7	b.d.*
5.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	GUS	500	-	-	558	611	504
6.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	GUS	1 700 000	-	-	2 062 448	2 341 242	2 053 234
7.	Odbiorcy energii elektrycznej	os.	GUS	422 340	-	-	409 753	411 840	b.d.*
8.	Zużycie energii elektrycznej	GJ	GUS	800 000	-	-	803 993,90	825 962,29	b.d.*
9.	Przystanki autobusowe i tramwajowe	szt.	GUS	3 700	-	-	3 568	3 541	b.d.*
10.	Długość dróg dla rowerów	km	GUS	900	-	-	713,6	744,2	b.d.*
11.	Liczba parkingów Park&Ride	szt.	GUS	50	-	-	7	7	b.d.*
12.	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	GUS	29,5	-	-	22,5	25,6	b.d.*
13.	Ilość podmiotów wykorzystujących OZE	szt.	URE	280	-	-	-	-	239
Zagrożenia hałasem (H)									
14.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas drogowy w Gorzowie Wlkp.	[os.] LDWN/LN	Mapa akustyczna Gorzowa Wlkp	0	<5 dB - 1 840/730 >5-10 dB - 220/40	-	-	-	<5 dB - 413/146 >5-10 dB - 16/4

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość docelowa lub tendencja do roku 2027	Wartość bazowa wskaźnika w roku				
					2017	2019	2020	2021	2022
15.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas drogowy w Zielonej Górze	[os.] LDWN/LN	Mapa akustyczna Zielonej Góry	0	<5 dB - 9 132/1 846 >5-10 dB - 1011/73 >10-15 dB - 53/0	-	-	-	<5 dB - 1 800/600 >5-10 dB - 300/0 >10-15 dB - 0/0
16.	Liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas tramwajowy w Gorzowie Wlkp.	[os.] LDWN/LN	Mapy akustyczne Gorzowa Wlkp.	0	<5 dB - 150/30	-	-	-	<5 dB - 0/0
17.	Udział dróg krajowych o złym/krytycznym stanie technicznym	%	GDDKiA	15,00	-	-	-	-	27,2
18.	Udział dróg wojewódzkich o złym/krytycznym stanie technicznym	%	ZDW	10,00	-	-	-	-	17,0
19.	Odsetek długości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej	%	GUS	55,00	-	-	-	-	53,00
20.	Długość ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych	m	GDDKiA	26 000	-	-	-	-	23 705,50
21.	Długość ekranów akustycznych wzdłuż dróg wojewódzkich	m	ZDW	2 000	-	-	-	-	1 715
Pola elektromagnetyczne (PEM)									
22.	Liczba punktów pomiarowych, w których zanotowano przekroczenia	-	WIOŚ	Bieżący monitoring	-	-	-	0	0
Gospodarowanie wodami (W)									
23.	Obwałowania przeciwpowodziowe w ciągu roku	km	GUS	2,0	-	-	0	0	b.d.*
24.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej ogółem	dam ³	GUS	110 000	-	94 242,3	94 572,3	94 242,30	94 242,3
25.	Liczba JCWP z wskaźnikiem jakości 5 klasy	%	RWMS	Brak JCWP o złym stanie ogólnym	-	-	6	b.d.	b.d.
26.	JCWPd o słabym stanie chemicznym i ilościowym	szt.	RWMS	Brak JCWPd V klasy	-	1	b.d.	b.d.	14

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość docelowa lub tendencja do roku 2027	Wartość bazowa wskaźnika w roku				
					2017	2019	2020	2021	2022
Gospodarka wodno-ściekowa (GWŚ)									
27.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku	dam³	GUS	65 000	-	-	76 191,50	76 966,6	b.d.*
28.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	13,0	-	-	14,5	13,9	b.d.*
29.	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	%	GUS	97,0	-	-	94,8	94,8	b.d.*
30.	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	GUS	7300	-	-	7 176,10	7 265,6	b.d.*
31.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	GUS	80,0	-	-	74,7	74,9	b.d.*
32.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS	5 000	-	-	4 611,40	4 700,2	4 756,3
33.	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków	%	GUS	95,0	-	-	77,5	78,0	b.d.*
34.	Wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM	os.	GUS	1 800 000	-	-	1 480 319	1 482 951	b.d.*
35.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	%	GUS	100	-	-	-	99,53	99,88
36.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	GUS	Bieżący monitoring	-	-	8 716	9 441	b.d.*
37.	Zbiorniki bezodpływowe	szt.	GUS	37 000	-	-	45 607	44 810	b.d.*
Zasoby geologiczne									
38.	Liczba udokumentowanych złóż	-	PIG PIB	Bieżący monitoring	-	-	-	389	416
Gleby									
39.	Powierzchnia użytków rolnych	ha	GUS	Bieżący monitoring	-	-	567 545	567 129	b.d.*
40.	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku	ha	GUS	90	-	-	30	72	96
41.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem	ha	GUS	1 600	-	-	-	1 752	1 297

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych	Wartość docelowa lub tendencja do roku 2027	Wartość bazowa wskaźnika w roku				
					2017	2019	2020	2021	2022
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)									
42.	Łączna masa odpadów komunalnych	Mg	GUS	360 000	-	-	389 747,96	403 193,55	b.d.*
43.	Odsetek odpadów zebranych selektywnie	%	GUS	60	-	-	32,5	36,3	b.d.*
44.	Liczba PSZOK	szt.	PGO WL 2020-2026	75	-	-	71	69	b.d.
45.	Masa odpadów zawierających azbest pozostałych do usunięcia i unieszkodliwienia	MG	Baza azbestowa	60 000 000	-	-	-	-	68 388 722
46.	Powierzchnia terenów składowania odpadów przemysłowych, niezrekultywowana	ha	GUS	36	-	-	37,8	37,8	37,8
47.	Udział odpadów przemysłowych poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	GUS	37	-	-	-	25,4	28
48.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych – ogółem	%	Sprawozdanie z realizacji PGO WL 2020-2026		-		88,67	-	b.d. ¹
49.	Osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	%	Sprawozdanie z realizacji PGO WL 2020-2026	59	-	-	-	-	b.d. ¹
50.	Dzkie wysypiska odpadów zlikwidowane w ciągu roku	szt.	GUS	Bieżący monitoring	-	-	231	293	b.d.*
Zasoby przyrodnicze (OP)									
51.	Powierzchnia obszarów chronionych	%	GUS	Bieżący monitoring	-	-	37,4	37,4	37,5
52.	Liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000	-	RDOŚ	78	-	-	48	49	53
53.	Liczba opracowanych planów ochrony dla rezerwatów przyrody	-	RDOŚ	60	-	-	-	-	55
54.	Liczba ustanowionych planów ochrony dla parków krajobrazowych	-	ZPK	7	-	-	-	-	1

[illegible]

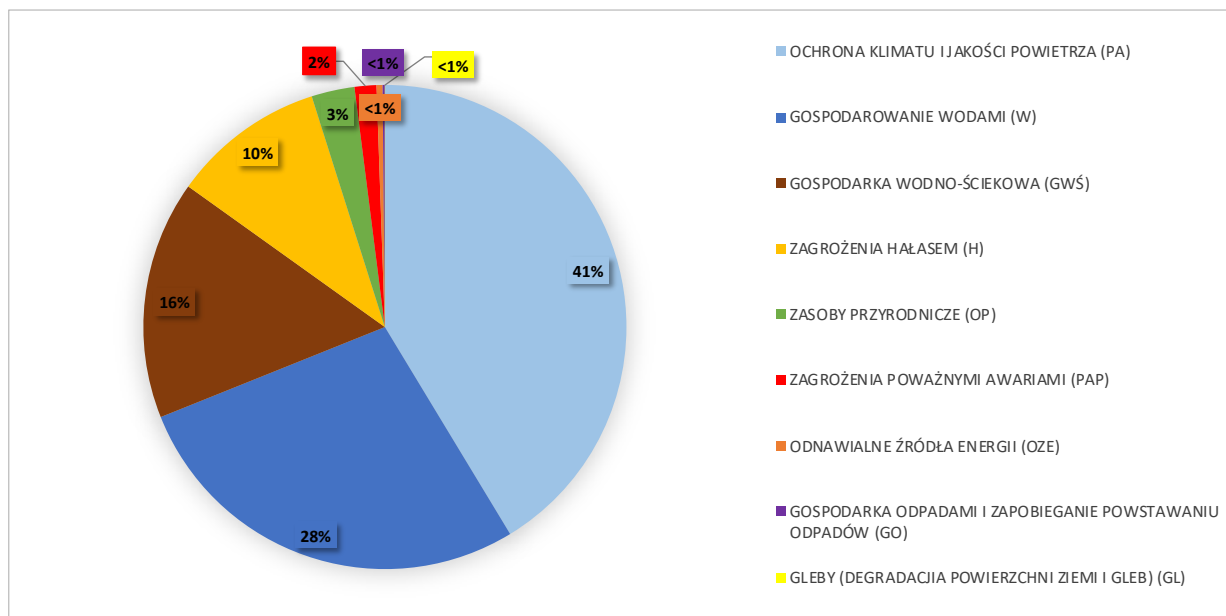
7 NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ POŚ WL

Tabela 35. Nakłady finansowe na realizację POŚ WL w 2021 r.

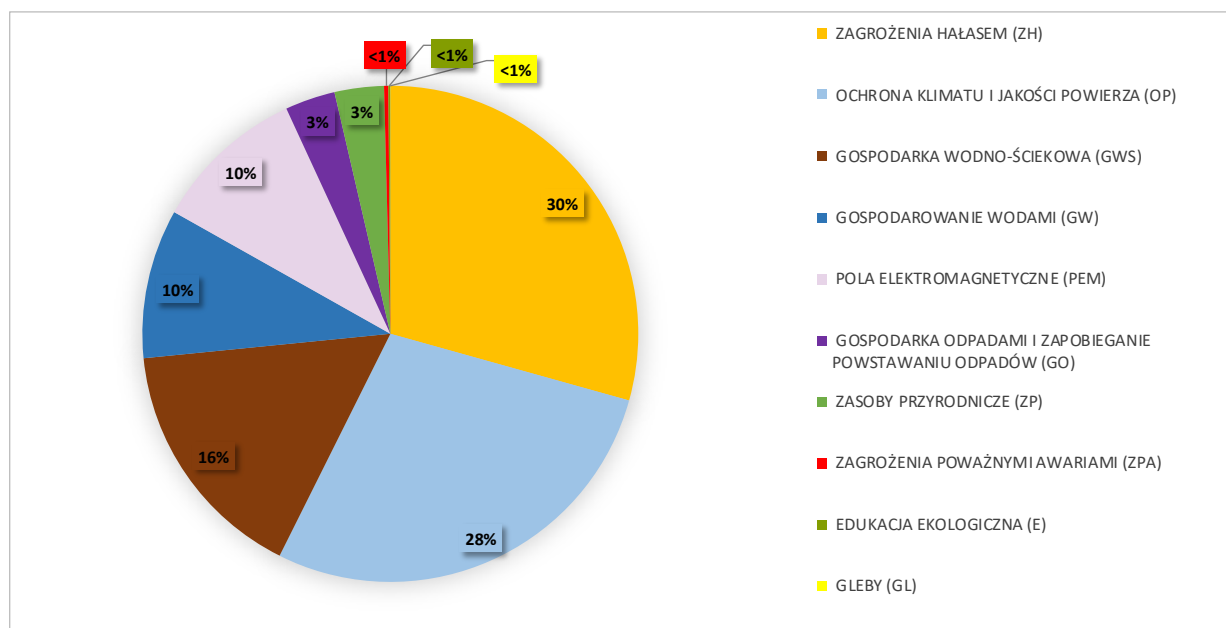
Lp.	Obszar interwencji	Całkowity koszt	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	NFOŚiGW / WFOŚiGW	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Lubuskiego	Środki własne przedsiębiorstwa	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Regionalny Program Województwa Lubuskiego	Inne
w tys. zł											
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (PA)	456 852	24 280	14 479	1 867 129	6 630	52 349	43 559	6 498	14 823	5 153
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM (H)	113 199	2 724	644	4 639	0	990	26	0	0	0
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI (W)	305 264	4 959	0	6 936	62 979	12 083	9 678	82 528	0	17 150
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA (GWŚ)	176 113	3 407	46	14 374	18 234	639	43 476	33 675	2 507	773
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE (KOPALINY) (K)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	GLEBY (DEGRADACJA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB) (GL)	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)	1 641	0	0	510	82	0	38	0	0	0
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE (OP)	31 842	8	107	113	0	0	20 428	10 128	0	0
10.	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE)	4 492	79	12	1 487	128	0	266	0	221	780
11.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI (PAP)	16 163	96	0	389	5 367	4 716	1 071	7 242	0	0
SUMA		1 105 569	35 553	15 289	1 895 580	93 420	70 777	118 543	140 071	17 550	23 856

Tabela 36. Nakłady finansowe na realizację POŚ WL w 2022 r.

Lp.	Obszar interwencji	Całkowity koszt	Środki samorządu województwa	Środki powiatu	Środki gminy/miasta	NFOŚiGW / WFOŚiGW	Środki budżetu państwa w formie dotacji przekazanej przez Wojewodę Lubuskiego	Środki własne przedsiębiorstwa	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	Regionalny Program Województwa Lubuskiego	Inne
w tys. zł											
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIERZA (OP)	713 122	2 327	5 303	77 946	47 602	14 848	432 769	24 403	6 299	195 847
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM (ZH)	746 055	55 927	12 345	76 507	0	97 727	1 333	0	71 965	17 380
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)	253 125	0	0	206	0	0	207 419	56 478	0	0
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI (GW)	247 556	101	0	8 341	1 366	15 220	2 498	3 440	0	8 748
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA (GWS)	408 452	762	26	17 859	18 134	22 434	72 877	53 625	0	0
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE (ZG)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	GLEBY (GL)	133	0	123	10	0	0	7	0	0	0
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW (GO)	83 044	0	0	1 265	68	3 800	17 690	0	0	0
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE (ZP)	81 774	0	0	912	55	0	12 734	41 526	0	245
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI (ZPA)	7 089	60	0	1 199	294	531	2	0	0	0
11.	EDUKACJA EKOLOGICZNA (E)	3 132	180	13	175	561	0	2 007	32	0	135
SUMA		2 543 483	59 357	17 810	184 420	68 080	154 560	749 336	179 504	78 264	222 355

Rys. 1 Procentowy udział kosztów całkowitych wydatkowanych na poszczególne obszary środowiskowe w 2021 r., gdzie suma kosztów wyniosła ok. 1,1 mld zł.

Rys. 2 Procentowy udział kosztów całkowitych wydatkowanych na poszczególne obszary środowiskowe w 2022 r., gdzie suma kosztów wyniosła ponad 2,5 mld zł.

PODSUMOWANIE

Raport za lata 2021-2022 z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego, jest dokumentem przedstawiającym stan zaawansowania prac środowiskowych w skali województwa uwzględniając dwa Programy:

- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2020, przyjęty Uchwałą nr XXIX /450/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r.,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego (do roku 2027), przyjęty Uchwałą nr XLIX /703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r.

Ww. dokumenty zdefiniowały obszary interwencji tj.: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami, odnawialne źródła energii, edukacja ekologiczna. W ramach ww. obszarów wyznaczono cele, kierunki interwencji i zadania, których realizacja wpłynie na poprawę stanu środowiska w województwie.

W Raporcie analizie poddano 252 zadania, które zostały wyznaczone w ramach ww. dokumentów. Głównym źródłem danych na potrzeby niniejszego opracowania były informacje pozyskane z ankiet od właściwych jednostek administracyjnych i jednostek monitorowanych. Wartości wskaźników środowiskowych zostały określone przy wykorzystaniu danych pochodzących głównie z: GUS, GIOŚ, WIOŚ, RWMŚ.

Dodatkowo korzystano ze: strategii, programów i raportów wojewódzkich oraz innych dostępnych dokumentów umożliwiających rzetelną analizę prowadzonych działań w zakresie ochrony środowiska.

W celu określenia zmian w czasie wyznaczono również wskaźniki środowiskowe. Wskaźniki zostały wybrane na podstawie ogólnodostępnych danych pochodzących głównie z: GUS, GIOŚ, WIOŚ, RWMŚ. Liczba wskaźników w poszczególnych latach:

- 63 wskaźniki w 2021 r.,
- 62 wskaźniki w 2022 r.

Spośród wskaźników wytypowanych w 2021 r., 35 charakteryzowało się trendem pozytywnym, 25 negatywnym, 1 pozostał niezmienny, dla 2 nie było możliwości pozyskania danych.

Dla 19 wskaźników środowiskowych wyznaczonych dla 2022 r. nie opublikowano danych do momentu złożenia Raportu. Również wartość bazowa określona w 2022 r. uniemożliwia analizę porównawczą. Natomiast w kilku przypadkach zauważalna jest tendencja pozytywna. Dotyczy to wskaźników:

- emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych,
- liczba punktów pomiarowych, w których zanotowano przekroczenia,
- długość czynnej sieci kanalizacyjnej,
- powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku,
- powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji ogółem,
- udział odpadów przemysłowych poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku,
- liczba ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000,

- powierzchnia lasów.

Większość wyznaczonych wskaźników nie pokrywa się w analizowanych latach, co uniemożliwia śledzenie zmian w czasie.

Poniżej przedstawiono podsumowanie dla poszczególnych obszarów interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Samorząd województwa lubuskiego na bieżąco uczestniczył w realizacji zadań związanych z ochroną klimatu i jakości powietrza. W latach 2021-2022 przeznaczono na te działania łącznie prawie 1 169 974,000 tys. zł z budżetu województwa.

Przedsięwzięcia jakie były prowadzone na terenie całego województwa wpłynęły na poprawę jakości powietrza w regionie oraz zwiększenie efektywności energetycznej. Zadania, które były realizowane to przede wszystkim:

- zwiększenie możliwości monitorowania jakości powietrza poprzez montaż sensorów oraz czujników jakości powietrza na terenie całego województwa,
- wymiana nieefektywnych źródeł ciepła – wysokoemisyjnych źródeł ciepła na źródła bardziej ekologiczne,
- prowadzenie termomodernizacji budynków,
- prowadzenie licznych inwestycji drogowych, w tym głównie przebudowy dróg czy wymiany nawierzchni,
- realizowanie niskoemisyjnego transportu poprzez m.in. zakup autobusów elektrycznych czy rozbudowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszych,
- opracowywanie programów ochrony powietrza i PGN oraz ich aktualizacja,
- redukcja emisji pyłu z dróg poprzez czyszczenie nawierzchni na mokro,
- rozwój sieci ciepłowniczych, poprzez podłączanie budynków indywidualnych do sieci ciepłowniczych, modernizacja sieci ciepłowniczych,
- prowadzenie kontroli zakazu spalania odpadów,
- zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa, zastosowanie OZE w systemach ciepłowniczych oraz uwzględnianie w dokumentach strategicznych możliwości zwiększenia OZE,
- prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych, akcji szkoleniowych dotyczących m.in. zakazu spalania odpadów, programu Czyste Powietrze czy uchwały antysmogowej,
- zwiększanie udziału zieleni w planach zagospodarowania terenu oraz prowadzenie zadań związanych z nasadzaniem drzew.

Mechanizmem zachęcającym mieszkańców do inwestycji wspomagających ochronę powietrza są różnego rodzaju dotacje i pożyczki. Realizowane w raportowanym okresie inwestycje, które miały na celu redukcję emisji powierzchniowej, były finansowane głównie z budżetu państwa, województwa oraz dofinansowane ze środków WFOŚiGW m.in. program Czyste Powietrze, a także w ramach unijnych programów RPO Lubuskie 2020. Programy te skupiają się na wymianie wysokoemisyjnych źródeł ciepła na źródła bardziej ekologiczne – niskoemisyjne.

Zadania związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, realizowane były m.in. przez Zarząd Dróg, UMWL oraz Przedsiębiorstwa Komunikacyjne. W zakresie ograniczania emisji liniowej w latach 2021-2022 budżet województwa pokrył koszty zadań w wysokości około 26 170,837 tys. zł.

Realizacja licznych przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii była możliwa dzięki dofinansowaniom i promowaniu instalacji OZE. Przedsięwzięcia te najczęściej dotyczyły instalacji fotowoltaicznych. Zgodnie z informacjami pozyskanymi od JST, w raportowanym okresie nakłady finansowe ze środków województwa wydatkowane w celu zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii wyniosły około 76 tys. zł.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze w analizowanym okresie opracował sprawozdania z realizacji programów ochrony powietrza dla woj. lubuskiego.

W ramach realizacji Programów ochrony powietrza jakie są aktualne na terenie województwa lubuskiego w latach 2021-2022 zlikwidowano łącznie 951 kotłów na paliwo stałe i zastąpiono je bardziej ekologicznymi źródłami ciepła oraz przeprowadzono termomodernizację 244 budynków w strefie miast Zielona Góra oraz Gorzów Wielkopolski. Na ponad 806 tys. m² powierzchni przeprowadzono termomodernizację budynków lub wymianę źródeł ciepła w strefie lubuskiej. W 2022 r. przyłączono 14 budynków do sieci ciepłowniczej w Zielonej Górze. Całkowite koszty realizacji wszystkich zadań realizowanych z POP dla całego województwa to prawie 388 500 tys. zł.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim za 2021 oraz 2022 r. opracowana przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze wykazała, że podobnie jak w latach poprzednich również w latach 2021- 2022 głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie lubuskim są obserwowane wysokie stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ przekraczające na wybranych obszarach części województwa poziom docelowy określony w przepisach prawa. W 2021 r. wszystkie 3 strefy w województwie lubuskim kwalifikowane były do klasy C, natomiast w 2022 r., w strefie miasto Zielona Góra można stwierdzić poprawę w stosunku do lat ubiegłych, gdyż zanotowane stężenie średnioroczne B(a)P wskazuje na dotrzymanie wartości normatywnej i dzięki temu strefa ta została zakwalifikowana do klasy A. Kwalifikacja jakości powietrza do klasy C decyduje o konieczności opracowania lub aktualizacji programu ochrony powietrza. W porównaniu z oceną jakości powietrza wykonaną dla 2021 r. w strefie lubuskiej w 2022 r. nie odnotowano przekroczenia poziomu docelowego ozonu w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Natomiast w przypadku poziomu celu długoterminowego, w porównaniu do 2021 r. nastąpiło pogorszenie, gdyż w każdej ze stref odnotowano przekroczenie tego parametru – ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, którego termin osiągnięcia jest wyznaczony na 2020 rok.

Powyższa analiza potwierdza konieczność kontynuacji działań naprawczych, zawartych w programach ochrony powietrza, programach ochrony środowiska oraz aktualizacji tychże programów. Główną przyczyną występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych, przede wszystkim dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ na terenie województwa lubuskiego wskazuje się tzw. niską emisję – emisję powierzchniową pochodzącą z sektora komunalno-bytowego, która związana jest głównie z indywidualnym ogrzewaniem budynków i wykorzystywaniem w nich paliw stałych, przede wszystkim węgla, który jest wysokoemisyjnym paliwem. Również duże znaczenie dla zanieczyszczeń powietrza ma emisja komunikacyjna – emisja liniowa.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W 2021 r. działania obejmujące OZE zostały wskazane jako odrębny obszar interwencji, w zakresie którego wyznaczono jeden kierunek interwencji - ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zadania obejmowały wdrażanie

projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii oraz promocję i edukację w kierunku stosowania OZE. Obydwa zadania były realizowane w 2021 r. Przede wszystkim dotyczyło to montażu paneli fotowoltaicznych, wpływające na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej pozyskiwanej z sieci. Prowadzono działania edukacyjne, informacyjne oraz konsultacje wśród mieszkańców województwa lubuskiego.

W Programie do 2027 r., zadania dotyczące OZE zostały przypisane do obszaru – ochrona klimatu i jakości powietrza, jako jeden z kierunków interwencji – OP.5. Rozwój odnawialnych źródeł energii. W ramach kierunku wyszczególniono pięć zadań dotyczących m.in.:

- rozwoju energetyki słonecznej, wiatrowej, wodnej oraz geotermalnej w województwie lubuskim,
- zastosowania OZE w systemach ciepłowniczych,
- zwiększenia udziału OZE w budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej,
- wsparcia i promocji ww. inwestycji oraz uwzględnieniu ich w dokumentach strategicznych i planistycznych.

Podobnie jak w 2021 r. większość działań w tym obszarze dotyczyła realizacji instalacji fotowoltaicznych zarówno w budynkach mieszkalnych, jak i budynkach użyteczności publicznej.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

Województwo Lubuskie w latach 2021-2022 uczestniczyło w realizacji zadań związanych z zagrożeniem występowania ponadnormatywnego poziomu hałasu. Na terenie województwa zostały zrealizowane wszystkie z wyznaczonych 18 zadań powiązanych z ochroną społeczeństwa przed ponadnormatywnym poziomem hałasu oraz zmniejszeniem uciążliwości wynikających z nadmiernego poziomu hałasu. Aby zminimalizować emisję hałasu JST i SP przeprowadziły szereg działań, w szczególności: remonty i modernizacje dróg powiatowych i gminnych, uspokojenie ruchu na drogach poprzez ograniczenia prędkości, budowę ekranów dźwiękochłonnych. W 2022 r. uspokojenie ruchu na drogach wprowadzono w Zielonej Górze, 5 gminach i 2 powiatach Województwa Lubuskiego.

Dla obszaru województwa w raportowanym okresie zostały sporządzone strategiczne mapy hałasu (SMH) dla miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys., głównych dróg i linii kolejowych. Na podstawie SMH przekazanych przez prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy (m. Zielona Góra, m. Gorzów Wlkp.) oraz zarządzających głównymi drogami (Autostrada Wielkopolska II S.A., GDDKiA, ZDW) i głównymi liniami kolejowymi (PKP) Marszałek Województwa Lubuskiego w 2023 r. przystąpił do opracowania Programu ochrony środowiska przed hałasem.

W ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa realizowano w analizowanych latach 5 projektów wpisujących się w obszar interwencji - Zagrożenie hałasem. GDDKiA zakończyła budowę dwóch odcinków drogi ekspresowej S3. W trakcie realizacji są projekty realizowane przez PKP, miasto Zielona Góra i gminę Kargowa. Łączna wartość przedsięwzięć wyniosła 2 481 561 615,95 zł w tym 1 510 681 520,54 zł dofinansowania z UE.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubuskiego w 2021 r. zostały zrealizowane 2 zadania powiązane z celem: utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego

poniżej wartości dopuszczalnych, natomiast w 2022 r. pięć zadań powiązanych z celem: ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

GIOŚ kontynuował prace w ramach państwowego monitoringu środowiska mającego na celu ocenę poziomów pól elektromagnetycznych i obserwację ich zmian. Jednostki samorządu terytorialnego wprowadziły do planów zagospodarowania przestrzennego zapisy dotyczące wykonanych działań i przedsięwzięć w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi. Założenia jakie wynikały z zapisów wprowadzonych w MPZP to:

- zakaz realizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych, z dopuszczeniem realizacji inwestycji celu publicznego,
- zakaz lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej) - zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zakaz lokalizacji składowisk odpadów, spalarni odpadów oraz innych instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, jak także instalacji spalania biomasy.

Organy ochrony środowiska prowadziły ewidencję źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne na podstawie zgłoszeń instalacji. W województwie lubuskim w latach 2021-2022 nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych pól elektromagnetycznych, a otrzymane wartości znacznie odbiegają od wartości maksymalnych ustanowionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448).

W ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa realizowano w analizowanych latach 5 zadań związanych z budową sieci inteligentnych na terenie zachodniej Polski (od Zielona Góra i od Gorzów Wlkp.), miasta Zielona Góra, powiatu nowosolskiego, miasta i powiatu Gorzów Wlkp., powiatów strzelecko-dreźnieńskiego oraz choszczeńskiego oraz na terenie południowej Wielkopolski (od Poznań pld.). Beneficjentami we wszystkich projektach jest Enea Operator Sp. z o.o. Łączna kwota wydatkowana na projekty wyniosła 130 676 148,12 zł, w tym 51 456 559,01 zł dofinansowania z UE.

GOSPODAROWANIE WODAMI

W związku z wejściem w życie w 2018 r. aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), zadania inwestycyjne, przypisane nieistniejącemu już Wojewódzkiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych, realizowane są przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które reprezentuje oraz wykonuje prawa właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych, a także do gruntów pokrytych śródlądowymi wodami płynącymi.

Województwo Lubuskie uczestniczy w realizacji zadań związanych z gospodarką wodną. W latach 2021-2022 realizowano działania związane przede wszystkim ze zwiększeniem bezpieczeństwa powodziowego, przeciwdziałaniem skutkom suszy oraz poprawą stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych. Zgodnie z Raportem o stanie województwa lubuskiego za 2021 r. i 2022 r. Departament Rolnictwa, Zasobów Naturalnych, Rybactwa i Rozwoju Wsi UMWL został wskazany, jako jednostka odpowiedzialna za realizację następujących programów:

- Programu Małej Retencji Wodnej, którego wykonanie ma na celu przeciwdziałanie powstającemu deficytowi wodnemu, poprzez odbudowę i zwiększenie zasobów wodnych, przede wszystkim dla celów ochrony przeciwpowodziowej, rolniczych, ochrony gleb torfowych, zachowania równowagi ekologicznej biotopów i przeciwpożarowej (2021 r.),
- Program udroźnienia wód płynących dla celów rybactwa w województwie lubuskim na lata 2005 – 2020. Do końca 2021 r. wybudowano łącznie 22 przepławki dla ryb. Na budowę oraz modernizację budowli hydrotechnicznych decydują się m. in. użytkownicy elektrowni wodnych, inwestorzy zamierzający budować nowe stopnie wodne, jak również organy i służby ochrony przyrody tj. regionalne dyrekcje ochrony środowiska i dyrekcje parków narodowych (2021 r.),
- Program zapobiegania suszy – zadanie w fazie koncepcji. Projekt jest ujęty w Wykazie przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego 2021 – 2027 pod nazwą Program zapobiegania suszy (etap I). Przeznaczono na ten cel 15 mln zł.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi 8 lipca 2022 r. wydał rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu "Zarządzanie zasobami wodnymi" w ramach poddziałania "Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, które jest wdrażane przez Samorząd Województwa Lubuskiego. Beneficjentem jest PGW WP realizujące zadania w zakresie budowy lub przebudowy urządzeń wodnych lub budowli hydrotechnicznych na ciekach wodnych naturalnych lub sztucznych w szczególności zbiorników wodnych lub jazów dla której określono obszar oddziaływania na użytki rolne.

W ramach POIiŚ 2014-2020 RZGW we Wrocławiu prowadziło projekt Ochrona przed powodzią miasta Słubice, które jest w trakcie realizacji. Łączny koszt projektu to 172 330 691 zł, w tym 120 674 280 zł dofinansowania z UE.

W 2022 r. działania wielu instytucji i służb związane były z katastrofą ekologiczną, jaka wystąpiła na rzece Odrze. Zarząd Województwa Lubuskiego przekazał 100 000 zł na zakup środków ochrony osobistej i niezbędnego, do odłowu martwych ryb, sprzętu dla PZW Oddział w Zielonej Górze. W sierpniu 2022 r. zostało zawarte Porozumienie pomiędzy marszałkami województw Polski zachodniej: opolskiego, dolnośląskiego, zachodniopomorskiego oraz lubuskiego. Strony porozumienia postanowiły podjąć wspólne działania, w celu przygotowania Programu Odbudowy Ekosystemu Rzeki Odry. Z uwagi na fakt, że Odra jest rzeką graniczną, do udziału w opracowaniu Programu zaproszeni zostali również przedstawiciele strony niemieckiej.

GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

W województwie lubuskim z sieci wodno-kanalizacyjnej korzysta więcej mieszkańców niż średnio w całym kraju. Braki w rozwoju sieci kanalizacyjnej uwidaczniają się pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Liczne gminy dofinansowują zadania polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, szczególnie tam, gdzie niemożliwe lub nieopłacalne jest podłączenie do zbiorczej kanalizacji. Natomiast duża dysproporcja między miastem a wsią w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej, w połączeniu ze zróżnicowanym dostępem do wodociągów, wskazuje na niedobór kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich.

Zwiększenie dostępności mieszkańców województwa lubuskiego do zbiorczego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz oczyszczalni ścieków zostało zrealizowane poprzez liczne zadania wykonywane przez władze gmin oraz powiatów, a także lokalne zarządy wód i kanalizacji oraz PGW WP. Przeprowadzono wymiany liczników oraz wodomierzy na urządzenia radiowe. Zaktualizowano ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków w gminach.

31 sierpnia 2022 r. zakończył się ostatni nabór w ramach Europejskiej Inicjatywy Obywatelskiej (EIO) na operacje wodno-kanalizacyjne w ramach działania 7.2 Gospodarka wodno-ściekowa z Programu Rozwoju Zrównoważonego Rolnictwa i Obszarów Wiejskich prowadzonego przez UMWL. Łączny koszt to 135 640 343 zł. Podpisanie umów nastąpi w 2023 r.

ZASOBY GEOLOGICZNE

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1064 ze zm.), OUG w Poznaniu prowadzi postępowania związane z nielegalnym wydobywaniem kopalin, w związku z czym w 2022 r. wydano dwie decyzje dotyczące nielegalnej eksploatacji. W raportowanym okresie do OUG w Poznaniu wpłynęło 7 zgłoszeń dotyczących nielegalnej eksploatacji kopalin.

Organy nadzoru górniczego sprawują również nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych. W ramach zadań związanych z nadzorem i kontrolą nad ruchem zakładów górniczych OUG przeprowadził 33 kontrole na terenie województwa lubuskiego.

W 2022 r. Marszałek Województwa Lubuskiego wydał 10 decyzji w sprawie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż znajdujących się we właściwości MWL, które dotyczyły: udzielenia koncesji (3), zmiany koncesji (4) oraz wygaszenia koncesji (3).

GLEBY

Badania monitoringu gleb na terenie Województwa Lubuskiego opierają się o 11 punktów pomiarowych wyznaczonych w ramach Programu Monitoring chemizmu gleb ornych Polski. Ostatnie badania były przeprowadzone w 2020 r. przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie GIOŚ.

Wg danych GUS udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem wyniósł w 2021 r. 0,125%, natomiast w 2022 r. 0,093%, co stanowi najniższą wartość od 2015 r. Również udział obszarów zdegradowanych w powierzchni ogółem zmalał w stosunku do lat poprzednich i stanowił w 2022 r. 0,046%.

W realizacji zadań związanych z poprawą jakości gleb duży udział w woj. lubuskim odgrywa Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku (LODR) poprzez m.in.:

- wspieranie wytwarzania i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnictwa, w tym ekologicznego oraz informacja nt. dobrych praktyk rolniczych,
- realizację działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

W ramach zadań związanych z ekologicznym podejściem do rolnictwa w latach 2021-2022 LODR prowadził szereg działań, tj. szkolenia, konferencje, konkursy, publikacje oraz udostępnianie informacji.

Prowadzono działania w kierunku rekultywacji terenów zdegradowanych, m.in. Gorzów Wlkp. wydał dwie decyzje o zakończeniu rekultywacji terenów przeznaczonych pod kopalnię kruszywa naturalnego.

Starostowie dokonywali identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizowali ww. wykazy.

Udzielono dotacji z budżetu Województwa Lubuskiego na zakup nawozów wapniowych przeznaczonych na użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej.

Prowadzono identyfikację i monitoring terenów osuwiskowych. Powiaty: sulęciński i nowosolski wykonały Mapy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

W latach 2021-2022 na terenie województwa lubuskiego realizowano szereg zadań mających na celu racjonalne gospodarowanie odpadami oraz zapobieganie ich powstawaniu. Na terenie województwa lubuskiego w 2021 r. zostało zrealizowane wyznaczone 11 zadań powiązanych z kształtowaniem systemu gospodarki odpadami, natomiast w 2022 r. realizowano wszystkie z 10 wyznaczonych zadań.

W 2021 r. szczególną uwagę poświęcono podniesieniu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców poprzez prowadzenie kampanii edukacyjnych organizowanych przez jednostki (gminy) oraz UMWL. Dodatkowo WIOŚ w Zielonej Górze realizował kontrole na terenie 139 zakładów w zakresie gospodarowania odpadami. W wskazanym okresie udzielano również zezwoleń na zbieranie oraz przetwarzanie odpadów. Ostateczne decyzje zostały przekazane do WIOŚ oraz Marszałka Województwa Lubuskiego.

WSSE w raportowanym okresie przeprowadziła kontrolę spalarni odpadów medycznych w Gorzowie Wlkp., w celu oceny stanu pomieszczeń i urządzeń oraz zgodności z aktualnymi przepisami prawa.

Oдноśnie zadań corocznych zarówno w 2021 r. jak i w 2022 r. gminy sporządziły sprawozdania z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, które zostały przekazane do zweryfikowania przez Marszałka Województwa.

W 2022 r. WIOŚ wykonał 141 kontroli dotyczących przestrzegania pozwoleń w zakresie gospodarowania odpadami. Na terenie gmin na bieżąco prowadzono program usuwania odpadów zawierających wyroby azbestowe. Powiaty oraz gminy podejmowały działania mające na celu usunięcie dzikich wysypisk.

Łączny koszt zrealizowanych zadań w 2021 r. wyniósł 1 641 tys. zł, natomiast w 2022 r. wyniósł 83 044 tys. zł.

W województwie lubuskim w raportowanym okresie wzrósł odsetek odpadów zbieranych selektywnie. Masa odpadów wytworzonych na jednego mieszkańca również stale wzrasta. Dodatkowo tendencja wzrostowa utrzymywana jest w zakresie ilości zlikwidowanych dzikich wysypisk co działa na korzyść systemu gospodarowania odpadami oraz ochrony środowiska.

ZASOBY PRZYRODNICZE

W 2021 r. w ramach obszaru interwencji zasoby przyrodnicze realizowanych było łącznie 27 zadań, z czego 9 z nich jest realizowane jako zadania ciągłe, 5 w analizowanym roku było w

trakcie realizacji, 15 zostało zrealizowanych natomiast 2 nie były realizowane. Stopień realizacji odnosi się również do stopnia realizacji zadań ciągłych w analizowanym roku. Dla większości wskaźników w 2021 r. odnotowano pozytywny trend wzrostu wskaźnika. Lesistość województwa zwiększyła się o 0,1% w stosunku do wartości wskaźnika bazowego z 2015 r. Powierzchnia terenów objęta formami prawnej ochrony obszarowej wyniosła 37,4% całej powierzchni województwa. Liczba pomników przyrody w 2021 r. wynosiła 1 415 szt. i była o 14 obiektów większa niż w roku poprzednim. Parki krajobrazowe posiadające obowiązujące plany ochrony w stosunku do wszystkich parków w woj. lubuskim w 2021 r. stanowiły 20%, odnotowano zwiększenie o 7,5 % w porównaniu do wartości bazowej wskaźnika z 2015 r. Znacznie wzrósł odsetek specjalnych obszarów ochrony siedlisk z obowiązującym planem zadań ochronnych - w 2021 r. wynosił on 63%. Wzrost zanotowano również w zakresie wskaźnika dotyczącego obszarów specjalnej ochrony ptaków z obowiązującym planem zadań ochronnych z 66,7% w 2015 r. do 100% w 2021 r.

W 2022 r. w ramach obszaru interwencji zasoby przyrodnicze realizowanych było łącznie 30 zadań, z czego 8 z nich jest realizowane jako zadania ciągłe, 10 w analizowanym roku było w trakcie realizacji, 4 zadania nie były realizowane natomiast 9 zostało zrealizowanych. Dla większości wskaźników w 2022 r. odnotowano tendencję wzrostową. Powierzchnia obszarów objętych ochroną uległa zwiększeniu o 0,1 % w stosunku do 2021 r. W 2022 r. uchwalono 4 nowe Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Liczba ustanowionych planów ochrony rezerwatów w 2022 r. wynosiła 55 a planów ochrony parków krajobrazowych 1. Liczba pomników przyrody w 2022 r. wynosiła 1406 szt. i była o 9 obiektów mniejsza niż w roku poprzednim. Zalesienia ogółem w 2022 r. wyniosły 45,46 ha. Powierzchnia lasów na terenie województwa lubuskiego zajmowała w 2022 r. 711 245,11 ha, wskaźnik lesistość województwa w 2022 r. wynosił 49,4% i jest wartością najwyższą w kraju.

POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

Działania w tym obszarze koncentrują się na kontroli zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku występowania poważnych awarii przemysłowej, które są prowadzone systematycznie przez Państwową Straż Pożarną oraz Inspekcję Ochrony Środowiska.

Województwo Lubuskie na bieżąco uczestniczyło w realizacji zadań związanych ze zmniejszeniem wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacją skutków w przypadku powstania awarii. W 2022 r. na terenie województwa nie miały miejsca poważne awarie przemysłowe ani zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

W latach 2021-2022 realizowano zadania związane z:

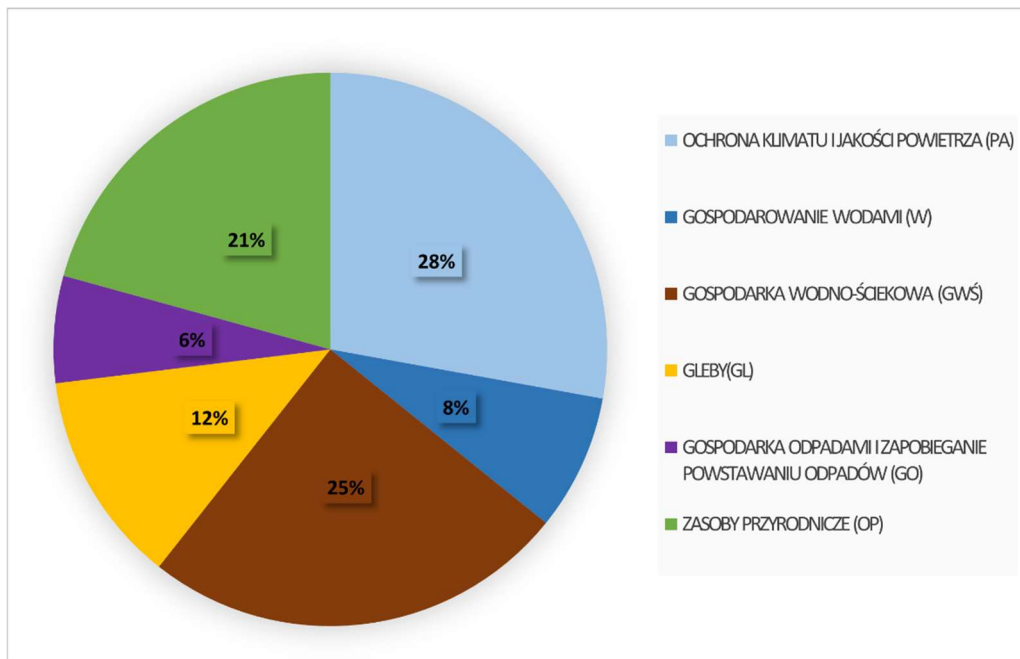
- kontrolą ZZR i ZDR – w ramach zadania WIOŚ, KW PSP oraz WSSE przeprowadziły kontrole w 9 zakładach,
- prowadzeniem i aktualizacją rejestru wystąpienia poważnych awarii,
- poprawą technicznego wyposażenia służb PSP i OSP,
- wydawaniem opinii dla nowych zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii oraz pozostałych zakładów mogących stwarzać ryzyko wystąpienia poważnych awarii – WIOŚ wydał 4 opinie dotyczące zatwierdzenia raportów o bezpieczeństwie dla istniejących ZDR.

Dodatkowo wszystkie powiaty woj. lubuskiego otrzymały w 2022 r. pomoc finansową w formie dotacji celowej dla powiatu na dofinansowanie zadań w zakresie zarządzania kryzysowego w wysokości 500 000 zł pochodzących z budżetu Województwa Lubuskiego.

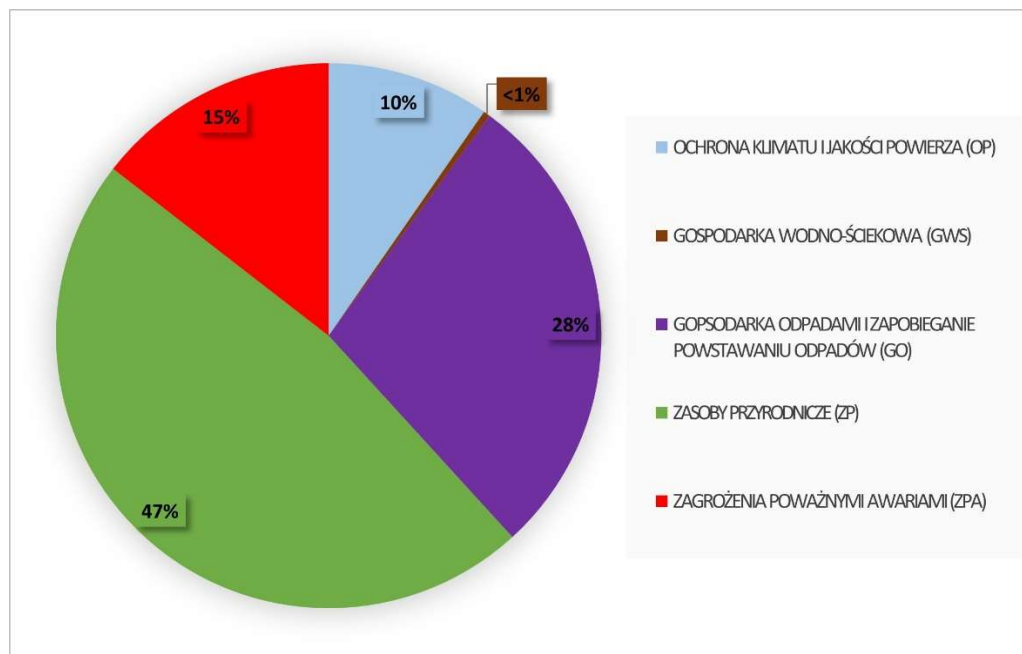
EDUKACJA EKOLOGICZNA

W woj. lubuskim w ramach edukacji ekologicznej przeprowadzono różnego rodzaju warsztaty, spotkania edukacyjne, konkursy, dystrybucję ulotek, których zadaniem było podniesienie świadomości ekologicznej. Na stronach internetowych urzędów gmin zamieszczano informacje o różnego rodzaju programach w zakresie ochrony środowiska. Prowadzono również edukację ekologiczną w placówkach oświaty m.in. poprzez organizowanie konkursów plastycznych, akcji sprzątania (np. "Sprzątanie Świata").

Znaczny udział w dofinansowaniu działań związanych z edukacją ekologiczną miał w latach 2021-2022 WFOŚiGW. Na ten cel w 2021 r. przeznaczono 105 032,75 zł, natomiast w 2022 r. 379 190,22 zł, czyli ponad 3-krotnie więcej. Procentowy udział poszczególnych dziedzin środowiskowych przedstawiają poniższe diagramy. W 2021 r. najwięcej funduszy zostało przekazane na edukację ekologiczną w ramach ochrony klimatu i jakości powietrza. W 2022 r. niemal połowa środków została przeznaczona na działania w kierunku ochrony zasobów przyrodniczych.

Rys. 3 Działania edukacyjne dofinansowane przez WFOŚiGW w Zielonej Górze w 2021 r.

Rys. 4 Działania edukacyjne dofinansowane przez WFOŚiGW w Zielonej Górze w 2022 r.

LODR w Kalsku w ramach dotacji z budżetu Województwa Lubuskiego pozyskał w 2022 r. 34 728,70 zł. Kwota ta została wydatkowana na konkursy, konferencje i działania promujące m. in.: gospodarstwa ekologiczne, ekologiczne produkty regionalne.

Dotacje z budżetu Województwa Lubuskiego otrzymały również inne podmioty, stowarzyszenia i jednostki, m.in.: Stowarzyszenie Miłośników Czarnej, Stowarzyszenie Fiber, Stowarzyszenie Przyjaciół Pałacu w Solnikach, OSP w Nowogrodzie Bobrzańskim, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Gminy Zabór, Fundacja Mogę Wszystko Zielona Góra.

8 WNIOSKI

Raportowany okres 2021 – 2022 objął swym zakresem dwa Programy ochrony środowiska – obowiązujący aktualnie Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego (do 2027 r.), przyjęty Uchwałą nr XLIX /703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 r. oraz poprzednio obowiązujący POŚ (Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017-2020, przyjęty Uchwałą nr XXIX /450/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r.). Ze względu na to, że w każdym z Programów określono odrębne zadania oraz wskaźniki w poszczególnych dziedzinach środowiska szczegółowa i ciągła analiza zmian na przestrzeni analizowanych lat nie była w pełni możliwa.

Analiza danych monitoringu środowiska, danych statystycznych oraz ankiet wypełnionych przez interesariuszy wykazała, że cele, kierunki i zadania zawarte w dokumentach były w różnym stopniu realizowane i wpłynęły na poprawę jakości oraz stanu środowiska.

Na realizację celów POŚ WL wydatkowano istotne środki finansowe, których suma z danych pozyskanych w ankiecie wyniosła w 2021 r. 1 105 567 tys. zł, natomiast w 2022 r. 2 543 483 tys. zł, co stanowi ponad 2-krotnie większą wartość.

Uwzględniając zawarte w opracowaniu informacje, wskazujące na realizację większości zamierzonych działań oraz wynikające z nich pozytywne aspekty, wykonanie Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego w latach 2021-2022 ocenia się pozytywnie.

9 SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie za 2021 r.	12
Tabela 2. Wykaz celów głównych, obszarów działań i celów szczegółowych stanowiących podstawę analiz w Raporcie za 2022 r.	18
Tabela 3. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza	38
Tabela 4. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem.....	46
Tabela 5. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Pola elektromagnetyczne	50
Tabela 6. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami	53
Tabela 7. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa.....	61
Tabela 8. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby geologiczne	63
Tabela 9. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji - Gleby	64
Tabela 10. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	67
Tabela 11 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze	73
Tabela 12. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Odnawialne źródła energii	82
Tabela 13. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami	84
Tabela 14. Kierunki interwencji i zadania w obszarze interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza	87
Tabela 15. Wyniki inwentaryzacji infrastruktury drogowo-rowerowej w podziale na powiaty ...	98
Tabela 16. Projekty obszaru interwencji OP realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	103
Tabela 17. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia hałasem.....	106
Tabela 18. Projekty obszaru interwencji ZH realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	114
Tabela 19. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Pola elektromagnetyczne	115

Tabela 20. Projekty obszaru interwencji PEM realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	119
Tabela 21. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarowanie wodami	120
Tabela 22. Projekty obszaru interwencji GW realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	130
Tabela 23. Kierunki interwencji i zadania realizowane w ramach obszaru interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa.....	131
Tabela 24. Projekty obszaru interwencji GWŚ realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	136
Tabela 25. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby geologiczne	137
Tabela 26. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji - Gleby	138
Tabela 27. Kierunki interwencji i zadania w ramach celu obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	142
Tabela 28. Projekty obszaru interwencji GO realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	149
Tabela 29 Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zasoby przyrodnicze	149
Tabela 30. Projekty obszaru interwencji ZP realizowane w ramach POIiŚ 2014-2020 na terenie województwa lubuskiego	158
Tabela 31. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami	160
Tabela 32. Kierunki interwencji i zadania w ramach obszaru interwencji – Edukacja ekologiczna.	163
Tabela 33. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubuskiego w 2021 r.	168
Tabela 34. Wskaźniki środowiskowe dla województwa lubuskiego w 2022 r.	174
Tabela 35. Nakłady finansowe na realizację POŚ WL w 2021 r.....	179
Tabela 36. Nakłady finansowe na realizację POŚ WL w 2022 r.....	180